שנה 48
30.5.84 ,ז אייר

קולם ר

פרשת האוטובוס

החטוף

הטישטוש

והשקר

חדש מ"עלית"
עוגת לימון.

עוגת לימון. קלה, אווירית, טעימה ביותר
וכמו כל העוגות של עלית, אופים אותה בקלות
ובמהירות – וההצלחה בטוחה!
עכשיו את יכולה כבר לקבל מחמאות על 5 עוגות:
עוגת שוקולד, עוגת שיש, עוגת צימוקים,
עוגה אנגלית ועוגת לימון.

עוגת עלית
את אפית

עלית

מכתבים

מועצת הגולן לצד המטורפים

אורי אבנרי הסביר ב„הנדון" מה מניע את הטרוריסטים מהגולן („העולם הזה" 16.5.84). הקורא, תושב הגולן לשעבר, מוסיף:

בעבר נחשבה ההתיישבות בגולן כ„ביט־חוניסטית." רוב המתיישבים היו חילונים, בעלי ראייה ביטחונית, שחשבו להבטיח בישיבתם את אי־החזרת המצב שבו היו שרויים הישובים למרגלות הגולן. בישובים רבים גם נאמרו דברים ברוח של „תמורת שלום — ניתן להחזיר גם חלקים נכבדים מהגולן." בוודאי שלא היה להתיישבות אופי מיסטי־דתי.

במשך השנים קרו כמה דברים, שהפכו את רמת־הגולן לחלק בלתי־נפרד מהגוש המטורף של הנחלנות הקיצונית, שהצמיח מתוכו את המחתרת הטרוריסטית, למורת רוחם של המתונים־יחסית בין תושבי הגולן.

● ההקצנה וחדירת גוש־אמונים החלו עם עלייתו הלא־חוקית של מושב קשת — שבאה למנוע את הסכם־ההפרדה עם הסורים. במקום לגנות את המעשה, קיבלו אותו ישובי הרמה לחיקם — ורוחו שורה שם עד היום.

● בזמן שבגולן נאבקו להחיל את החוק הישראלי שם, התקבלו גם החלטות קיצוניות ביותר, שלא בוצעו לבסוף. למשל: לחבל בצינור־הנפט העובר מסוריה ללבנון, או להחזיר את כל תעודות־הזהות של תושבי הגולן.

● בזמן הנסיגה מסיני נסעו רבים מתושבי הרמה „לעצור את הנסיגה" ברכב המועצה, שתרמה את האוטובוסים הצהובים לפעילות בלתי־חוקית זו של גוש אמונים.

● כאשר הושמו הדרוזים בגולן בעוצר ובהסגר ברוטאלי שבועות רבים, לא פצה איש את פיו. להיפך. היה שיתוף־פעולה מלא עם זרועות־הביטחון, והמעשה הנמהר כלפי תושבי הגולן הוצדק. למרות שתמיד נישאו נאומים צבועים על „אחינו הדרוזים", בשעת מיבחן לידידות זו — נכשלו בו ראשי הישוב היהודי.

מובן שלאור כל זאת, גם כשנעצרו תושבי הרמה כחשודים בפעילות טרור, קודם כל הובע אמון ב„אנשים ישרים ומתיישבים ותיקים". כשהתברר שאין זה חשד קלוש בלבד — נדמו הקולות מן הגולן. על גינוי חד־משמעי למעשים הברבאריים או על נידוי מבצעיהם כבר אי־אפשר לדבר בגולן. בכך, למעשה, יישרה המועצה האיזורית גולן קו עם מטורפי גוש־אמונים, וזנחה את האופי המתון שהיה פעם להתיישבות ברמת הגולן.

חזי שוסטר, ירושלים

● *הקורא שוסטר היה בעבר חבר קיבוץ גשור אשר בגולן, השייך לשומר הצעיר.*

● ● ●

עשיריה ללא כבוד

שש שאלות לשימעון פרס ולחבריו בוועדה המסדרת.

אני ילידת הארץ. עברתי את המסלול הרגיל בצעירותי: תנועת נוער חלוצית, הגנה, הכשרה וקיבוץ. מזה שמונה שנים אני ומישפחתי חיים במושב בנגב. למרות שאף פעם לא הייתי פעילה בתנועת העבודה, הרי תמיד ראיתי את עצמי חלק ממנה.

הפעם אני עומדת בפני דילמה רצינית: ראיתי את רשימת ה־120 של המערך אשר אתה, מר פרס, וחבריך בוועדה המסדרת, הרכבתם. אחר כך קראתי את דבריך אחרי הצגת הרשימה, ואני מצטטת את המישפט האחרון: „אנחנו מציגים כאן עשיריה פותחת על רמה, עשיריה שתנהיג בכבוד את התנועה" (ידיעות אחרונות, 17.5.84).

כדי להבהיר את הדילמה שלי, אשאל אותך, מר פרס, כמה שאלות המתייחסות למישפט אשר צוטט לעיל:

● למה אתה מתכוון כשאתה אומר „עשיריה שתנהיג בכבוד את התנועה" — האם עשיריה זו, שכולנו מכירים, הנהיגה בכבוד את תנועת העבודה במשך שבע שנות היותה באופוזיציה?

● האם מישהו מעשיריה זו התריע אי־פעם על הסכנה הממשית בשילטון כיבוש ממושך ובעוול הנעשה יום־יום באוכלוסיה הערבית בשטחים הכבושים?

● האם מישהו מעשיריה זו התריע נגד המילחמה בלבנון לפני שפרצה ולאחריה?

● האם מישהו מעשיריה זו התריע על סכנת המחתרת היהודית?

● האם מישהו מעשיריה זו הטריח עצמו לבוא לעיירות־הפיתוח, לדבר אל האנשים החיים שם, כדי לנסות ולהבין את המצוקה החברתית והכלכלית שבה הם נמצאים?

● האם קם אחד מכם, ולוא פעם אחת, ודיבר על העקרונות של תנועת־העבודה?

(המשך בעמוד 4)

הנאשמים העליזים

25 החשודים בפרשת המחתרת, הנאשמים ברצח, בחבלה ובניסיון לרצח, הובאו לבית־המישפט בירושלים ללא אזיקים, כשבפיהם שירה ועל פניהם חיוכים. **העולם הזה** צילם אותם שם.

9

בחוכני הקריה

„האנשים האלה הם גיבורים," אומרת תושבת קיריית־ארבע על אנשי המחתרת. „היתה להם האירה. אולי השופטים יקלו בדינם, כי גם הם יהודים, ואולי גם להם תהיה האירה." ענת טרגוסטי ביקרה השבוע בקריה ומביאה דברים בשם אומרם.

10

לא רציתי להיות מיפלצת!

הסופר חיים באר היה בגוש־אמונים, התפכח ויצא מזה. „כי לא רציתי להיות מיפלצת." הוא מספר על הדרך שמתוכו צמחו מנהיגי הגוש, עומד על הסכנות הממונות בהם ומסביר: „כעת הם מאמינים שנעשו מפני שרצו מהר מדי ולא היו די טהורים. הם יהפכו לסגפנים... יתחילו לחיות כמו האיסיים."

27

נאמן למחתרת

עד לפני שבועיים עוד חשבו אנשי התחיה כי פרשת המחתרת תמיט עליהם אסון אלקטורלי. לכן הם גימגמו והתנצלו. מאז התברר לאן נושבת הרוח בר־חוב. **ויובל נאמן** החליט לר־כוב על זיהויו עם המחתרת.

12

קולנוע בגשם

מזג־אוויר גשום ויח־סים מתוחים בין הנ־הלת הפסטיבל ובין העיתונאים איפיינו השנה את פסטיבל הסרטים בקאן, שהועם זוהרו. אך לפחות על דבר אחד היתה הסכמה – פרס „דקל הזהב" אכן הוענק לסרט הטוב ביותר שהיה בפסטיבל. הלוא הוא „פאריס טכסאס" של הבימאי הגרמני **וים ונדרס**, בכיכובה של **נסטסיה קינסקי** היפהפיה.

55

כתבת השער הקדמי:

טישטוש הרצח

שני חוטפי האוטובוס נרצחו, בכך אין ספק. אך הדוח שהוגש על־ידי מאיר זורע (בתמונה) אינו מזכיר רצח, והוועדה לא מצאה את הרוצחים. אורי אבנרי מנתח את הדוח שהוזמן על־ידי אחד החשודים – משה ארנס – וקובע: אינני מאמין!

7

כתבת השער האחורי:

אבא זרק אותנו מהבית

„האם אבא שלנו מת. אין לנו אבא?" שואלת בכאב רונית, שאביה יצחק אלקולומברי הוא מבעלי רשת „סמי בורקאס". רונית ואמה מגוללות סיפור מזעזע על יחסו של יצחק אל ילדיו ואמם. ואילו הוא אומר: „הם רוצים להרוס אותי"

60

דו"ח מיוחד

„הילד שאימצנו הוא מפגר!"

רק שנתיים אחרי האימוץ התברר להורים, רותי וצביקה, שהתינוק האהוב שלהם הוא מפגר ונכה ב־100%. פקידה במישרד־הרווחה הציעה להם למסור אותו למוסד. „אבל הוא ייחנק שם!" זועקת האם.

48

תככים בכיפה

הדתיים יגישו את מועמדיהם ביום החמישי רגע אחד לפני חצות, ומי שיגיש את הרשימות של המפד"ל ואגודת־ישראל יוכל גם לשנות אותן, כרצונו. גם כתמ"י, שבה ברור מיהו מס' 1, מתקוטטים העסק־נים הפחות חשובים על המיקום.

13

סקופ

מיזמז ונענש

„יותר לא נוכל למזמז את הפקידות שלנו," אמרו מעבידים ישראליים בניו־יורק, כששמעו ביצד הפסיד ארז טורין, מנהל בורשת מלונות שיק בניו־יורק, במישפט שבו נתבע על הטרדה מינית. התנהגותו של המנהל עלתה לו ולחברה שלו 27 אלף דולר.

63

עמירם חי וגר ב־L.A.

סיפרו שהוא מת ומתחריו כבר עטו על לקוחותיו, אך עמירם קליין, עורך־הדין הישראלי המומחה בהשגת „גרין קארד" למהגרים בארצות־הברית, חי, מחלים מניתוח להסרת גידול מראשו, ומצפה ללידת ילדו הראשון.

59

הבית של דמארי

שושנה דמארי־ברשומי אוהבת להיות בבית, לחיות חיים שקטים, לצייר, לבשל ולחיות בחברת בעלה, שאותו הכירה בגיל 13.

52

שיעור (בלתי חינוכי) באזרחות

בצלאל שסרן, מנהל בית־ספר־תיכון רתי באשדוד, עבר מהמפד"ל לתמ"י, ואז התחילו צרותיו — ועדה סודית ביותר במישרד־החינוך ניסתה למנוע ממנו פרס, האשימה אותו באי־סדרים ואף רמזה על מעורבותו בפלילים.

16

מישחק מסוכן

המישחק והתיאטרון הם כל עולמה של **עירית פרנק**, ובכל זאת מצאה מקום בעולמה ובליבה גם לאסירות ב„נווה תירצה". שם עבדה כמדריכת דרמה. „הייתי נאיבית והאמנתי שאני יכולה לעזור." אומרת השח־קנית שהסתבכה עם אחת האסירות ונאלצת לשמש כעדת־תביעה במישפטה.

68

המדורים הקבועים:

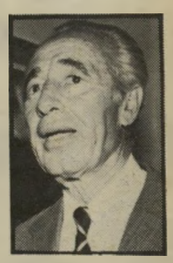
מיכתבים	3
קדיא יקר – ברנסי, קדר, אנגל	5
תשקיף	6
במדינה	7
הנדון	8
עלי דמנה	18
אנשים	19
בלתים	21
יומן אישי	22
מה הם אומרים – זלמן אברמוב. אמירה סרטני, סמדר קלצ'ינסקי	
דוד שר, רון וידברג, יוחנן גולדברג	24
שידור	30
תמליץ – שידורי חטלוויזיה בישראל ובירדן	31
לילות ישראל	32
עולם קטן – סודאן, אוסטרליה, דרום־אפריקה	34
מוסיקה	39
רחל מרחוק על כל העולם	40
חלון ראווה	42
נמר של נייר – יגאל לב. ישעיהו ברלין, ח' נ' ביאליק	44
תשבצמן	46
חוזי	46
זה וגם זה	51
מיכתבים לרותי	58
תמרורים	58
הורסקופ – תאומים	67
זה היה העולם הזה שהיה	70

(המשך מעמוד 3)

יש לי הרגשה, מר פרס, כי אינני היחידה שיש לה דילמה לגבי המערך. רשימת ה־120 של המערך תביא, קרוב לוודאי, רבים אחרים למחשבה שניה לגבי ההצבעה בבחירות הבאות. והפעם, הסיסמה רק לא ליכוד — כבר לא תעזור.

מלכה שי, מושב מסלול

מדהים הוא השילוב בין התחייבות המערך לסלילת דרך חדשה למשא־ומתן עם ירדן והפלסטינים ובין ההתחייבות להשאיר את ההתנחלויות על כנן. האם ייתכנו חיים שלווים למתנחלים, ששרדו את הארמה שעליה התנחלו (ואין הבדל בין אדמה פרטית ואדמת מדינה), פרעו, התעללו באוכלוסיה כאילו היתה עדר של חיות, התקיפו את מנהיגיה, רצחו כמה מבניה, ערכו טבח במיכללה ותיכננו לפוצץ מיסגדים ואוטובוסים על יושביהם?

פרס

האם שימעון פרס אינו מתאר לעצמו את ניקמת הפלסטינים ב־מתנחלים? המתנחלים בוודאי מתארים לעצמם זאת, וכך גם כל בוחר ממוצע. לכן המתנחלים לא יסכימו לכל הסכם שלום שיבשל המערך, והבוחר — ששמע את הבטחתו של פרס למתנחלים — יפקפק ביושרו.

בסתירות המדהימות האלה חותר פרס תחת שאיפת האמון שהבוחר יכול לתת במערך, והורס את הסיכוי להציל את המדינה משילטון הליכוד.

ריבקה תל, קיבוץ עמיר

● ● ●

כמו תורכים בגרמניה

קיריית־אתא נגד עובדי המחלקה לנוער ולספורט.

כל עוד זה לא נגע להם, הם שתקו. המינהג שהשתרש בארץ, למסור עבודות לקבלנים, לא עורר עד כה שערוריה. השיטה, שלפיה מיפעלים ומוסדות שונים הופכים את פועליהם לשכירי־יום, פועלת כך: הקבלן מקבל את העובדים ל־10 חודשים, ולפני שחלים עליהם חוקי־הקביעות, הוא מפטר אותם ומחליף בחדשים. כעת השיטה התחילה לפגוע גם בשכבות המבוססות.

מיקרה קונקרטי: עיריית קיריית־אתא מחסלת את המחלקה לנוער וספורט. את המועדונים תנהל חברה קבלנית בעלת שם יפה: ניהול מתנ"סים.

מפי המורות, המורים, המדריכות והמדריכים נשמעים היום טענות של טעם, בשפה אינטליגנטית: „הופכים אותנו לפועלים זרים. כמו התורכים והיוגוסלאווים בגרמניה. מי שיירצה לעבור, יחתום על חוזה אישי עם החברה, לתקופה שאינה מקנה זכויות."

השאלה שכולם שואלים: איך יוכלו אנשים ממורמרים ומתוסכלים להדריך, לחנך ולתפקד בחינוך המשלים?

מרדכי כהן, קיריית אתא

● ● ●

החטא ועונשו

קוראים מתייצבים לצידו של מרדכי ציפורי.

אנו, החתומים מטה, מייצגים קבוצת אזרחים שגודלה, חונכה והאמינה בתנועת החרות. ספגנו בכאב ובשתיקה את כל כישלונות הליכוד וטעויותיו בשנים האחרונות.

ציפורי

אך העוול שנעשה לשר מרדכי ציפורי — הוא כבר יותר מדי! זה הקש ששבר את גב הגמל!

תנועה שאינה מסוגלת לסבול ביקורת פנימית, תנועה המקיאה מתוכה את הארס הצודק והישר מכולם, שמילא תפקידו באמונה — לנו אין מקום בה!

בבחירות אלה ינתנו קולותינו למיפלגה אחרת.

שחר יהודה, ראט יעקב, פתח תיקווה

על מה העניש מרכז תנועת החרות את השר ציפורי?

על כך שנהג ביושר אישי ובאחריות לאומית, בעת שהעיד לפני ועדת־החקירה בעניין צברה ושאתילא מבלי שניסה להסתיר או לחפות על אריק שרון ויצחק שמיר;

על כך שהיה הבלם הלאומי בממשלת ישראל ליוזמותיו ופעולותיו הבלתי־אחראיות של אריק שרון;

ומעל לכל אלה, על כך שביקורתו והשגותיו על מהלכים שונים במילחמת שלג התבררו כנכונות.

בתנועת החרות לא סולחים על חטאים כאלה — זו המשמעות הברורה להצבעת חברי המרכז.

אם זהו החטא וזה עונשו — אומללה היא המיפלגה המוציאה מקירבה „חוטאים" כאלה.

ברכה הרין, ראשון־לציון

בליכוד הם אמרו: חגיגה לרמוקרטיה. וכשנשאלו, ידעו כולם לדקלם: „אין מחנות, יש רק מחנה אחד — מחנה הליכוד."

כמעט צדקו: היה אומנם מחנה אחד, שהתלכד מאנשי שרון ואנשי שמיר, שמטרתו היתה הוצאת השר ציפורי החוצה.

כל הדרכים היו כשרות לכך, וציפורי הואשם אפילו במחלתו של בגין.

האיש היחיד שיכול היה לעצור קצת את המיפלצת שקמה, שהעז לעמוד בדרכו, ולומר את האמת - סולק!

וכשסוכם הערב על־ידי דוברי מחנה שרון, הם הכריזו: „הושג ניצחון משולש"(שרון ודויד מגן נפגעים, ציפורי בחוץ). והדמוקרטיה? היא הזילה לה דימעה בצד.

סימה אשל, באר־שבע

● ● ●

על עכברים ומרפקים

ההתקוטטות בליכוד על מקומות בכנסת מעידה על הרגשה של תבוסה מתקרבת.

מרפקים הם האיבר החיוני ביותר של פוליטיקאי, אפילו יותר מלשון מקשקש. לכן ההפנינג שמציגים לפנינו עסקני הליכוד — המאבקים בין המיפלגות ובתוכן, על המקומות בכנסת — הוא טיבעי ומובן.

אולם לתחרות האופיינית לכל תקופת ערב בחירות מתלווה נימה של ייאוש ומצוקה. אין זו ההצגה השיגרתית, זו באמת מצוקה. אנשי הליכוד חשים בסתר־ליבם כי השילטון עומד לחמוק מידיהם, ולכן טובת־ההנאה שתיוותר להם מעסקנותם היא כיסא אפשרי בכנסת.

אם כן, לא רק במחזה בשם „מרפקים" אנו צופים, אלא גם בסצינה מהמחזמר הידוע „עכברים של ספינה טובעת".

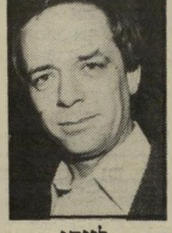
ירון ברי־לוי, בת־ים

● ● ●

סרט שחור־ורוד

בנושא מזעזע אין די כדי להפוך את הסרט העוסק בו לסרט טוב. על כך אפשר ללמוד מתוך השוואה בין שני סרטים דוקומנטריים באותו נושא.

בשבוע שעבר הוקרן בטלוויזיה, במיסגרת מבט שני הסרט אייל. סיפורו של נרקומן בבימויה של נילי טל. הסרט היה אומנם מזעזע, שכן הנושא עצמו קשה ומחריד, אולם נילי טל לא הצליחה להפיק את המירב מן החומר שהיה בידה ויצרה סרט שטחי ודל.

לויתן

בעיית הנרקומנים מורכבת הרבה יותר מכפי שתוארה בסרט ועולמם מזעזע הרבה יותר מכפי שבא לידי ביטוי. ואכן, גיבור הסרט עצמו אמר, בשיחה שאחרי הקרנת הסרט, כי העולם שתואר בו היה „ורוד מדי."

למען ההשוואה: אפשר לחזור ולהוציא מן הארכיון סרט אחר בנושא זה, שנעשה לפני שמונה שנים על־ידי בימאי בשם נרב לויתן. איני זוכרת איך נקרא הסרט, אך אני זוכרת את הרושם העמוק שהוא השאיר עליי ואת ההתייחסות הרגישה והעמוקה שבאה בו לידי ביטוי.

ורדה יגיל, פתח־תיקווה

● ● ●

לנהוג כך ב„משיחיי"?

איסר הראל התראיין בפרשת המחתרת („קול ישראל" 11.5.84) והציע את עצותיו לשב"כ מעל גלי האתר.

שביעות רצונו העצמית של הראל ועצותיו מעוררים תמיהה. האם הוא תמים מיתמם? האומנם זקוק השב"כ לעצותיו? האומנם פעל השב"כ לפי הרגלו, ניסיונו וכיוון שורייו?

הראל

אני מרשה לעצמי להציע לשרות־הביטחון כמה הצעות פעולה, שאינן חדשות עבורם. גם לי מותר לתת עצות. ואלה עצותיי:

● כאשר מתבצעת פעולה המסכנת את שלום הציבור או את הסדר הטוב, או שעלולה להתבצע פעולה כזו, יש להוציא החוצה את כל אנשי הסביבה ולהחזיק אותם במשך כל הלילה בקור או בגשם. אם זה ביום, או יש להחזיק אותם בשמש לוהטת.

● יש לחפש בכל הבתים ולאסוף חשודים — תוך הטלת עוצר חמור — ולהעביר אותם אל בתי־המעצר.

● להלביש שק על ראש החשודים ולהכות בהם. כדאי להכות בהם במכשיר כהה, כדי שלא יוכלו לטעון ולהוכיח בבית־המישפט שהודאתם נלקחה בלחץ מכות. לפני או אחרי כן, כדאי להשליך אותם לצינוק למשך כמה ימים. כדי להשתחרר מן הלחץ, יש להניח שהם „יזמרו" בכל פה וילשינו על עצמם וסביבתם. לא חשוב אם הם יודעים באמת משהו או אם אכן השתתפו במשהו. זה יוביל למעצרים נוספים.

● אמצעי־עזר לנ"ל, שאני מציע: מים קרים על גוף עירום, כשהחשוד קשור ברגליו וראשו נוטה כלפי מטה; חשמל בפי הטבעת או בפה; חומר חריף על הפין; מעיכת אשכים.

● פיצוץ בתים של החשודים עוד בטרם מישפט.

תהליך חקירה כזה הוא יעיל, ונוסה בהצלחה במקומות שונים בעולם ובארץ. אין צורך שאסביר לשב"כ עד כמה יכולה להיות הצלחתם מרובה. הם יודעים זאת. אין צורך שחקירה מסוג זה תגזול מהם כמה שנות עבודה, כי זה פועל מהר. גם את זה הם יודעים.

אבל... איך אפשר לנהוג כך בישוב יהודי? ועוד ביהודים יראי־שמיים, תלמידי־חכמים, רבנים וקציני־צה"ל? „משיחיי" — כמו שאומר שמיר.

יצחק חסון, רמת־אביב

● ● ●

המציל נפש אחת

כל הכבוד ליפית ניניו. שאימצה את הילד גיל („העולם הזה" 9.5.84).

קראתי אתמול את העולם הזה. שאני קוראה מושבעת שלו, והרגשתי צורך להגיב על הכתבה של אילנה אלון, על אימוצו של גיל.

וינדר

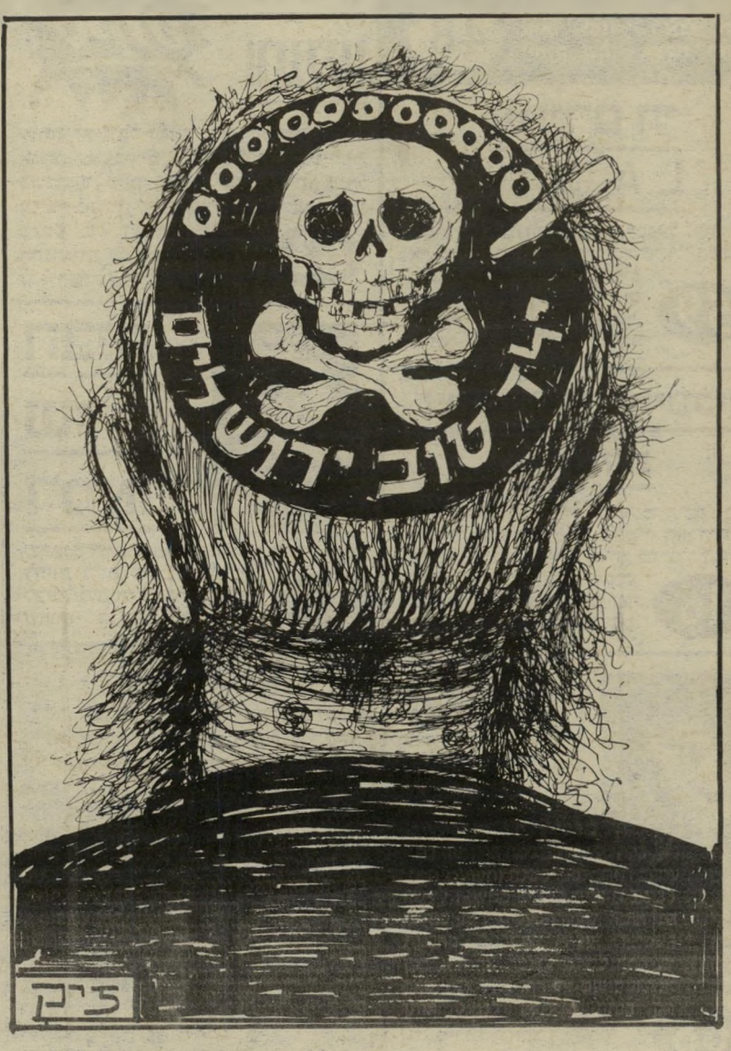
כאדם שעבר שיבעה מרורי־גיהינום, אין לי מילים לשבח את יפית ניניו. מי יודע לאן היה מגיע גיל ולאיזה תהום היה מידרדר? הגברת ניניו פשוט הצילה אותו.

כשקראתי את הסיפור, מלאו עיניי רמעות, התרגשתי ושמחתי. ה־ יום, בגיל 29, אני נזכרת כי בילדותי גם לי לא היה בית חם, אני נזכרת ביסוריי ובסיבלותיי. לגיל היה מזל גדול, וליפית אפשר לצטט את הפסוק: „המציל נפש אחת, כאילו הציל עולם ומלואו."

זלמן („שושי") וינדר, תל־אביב

לידיעת הקוראים

מיכתבי קוראים מתפרסמים בקיצורים המתחייבים מתוכנם ומשיקולי מקום. עדיפות תינתן למיכתבים קצרים. מודפסים במברשת־כתיבה, שצורפה אלידם תמונת הכותב. מיכתבים בעילום־שם לא יפורסמו. אין המערכת מחזירה את המיכתבים שנתקבלו בה.

„העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי • המערכת והמינהלה: תל־אביב, רחוב גורדון 3, טל. 03־232262/3/4. תא־דואר 136, • העורך הראשי: אורי אבנרי • עורך־משנה: דוב איתן • עורך תבנית: יוסי שנון • עורכי ביתוב: ענת ישראלי וגיורא נוימן • צלמי מערכת: ציון צפריר ענת סרגוסטי וציסי מנשה • עורכת דפוס: אהובה קורן • ראש המינהלה: אברהם סיטון • מחלקת המודעות: רסי זברוני • המו"ל: „העולם הזה" בע"מ • הדפסה: „הדפוס החדש" בע"מ, תל־אביב • הפצה: „גד" בע"מ

קו ישר.

הגליון האחרון הכיל כתבה מעניינת על צאלח ברנסי מכפר־טייבה במשולש. אם קראת אותה בעיון, בוודאי שמת לב לעובדה מוזרה: לא נאמר בשום מקום מ ד ו ע פורסמה כתבה זו.

העולם הזה מטפל באירועים אקטואליים. אם מופיעה לפתע כתבה שאינה קשורה לשום סיבה אקטואלית הנראית לעין — זה אומר דרשני.

ואכן: היתה סיבה טובה מאוד לכתבה.

באותה שעה ישב צאלח ברנסי במאסר. הוא נעצר עם רדתו מן המטוס, בשובו מחו"ל. לפי דרישת אסר השופט את פירסום המעצר. אופנה זו של העלמת שמות עצורים, מתפשטת כנגע במדינה, כמו במדינות קומוניסטיות ופאשיסטיות. אנחנו לא נשלים עימה. הכתבה שלנו היתה בבחינת מחאה.

השבוע שוחרר ברנסי. היה זה ניצחון חסר־תקדים של פרקליטו, אמנון זיכרוני. הדברים הגיעו עד לבית־המישפט העליון, שקבע תקדים רב־חשיבות: הוא לא קיבל את טענות

להבא, כשתראה בהעולם הזה כתבה שאין לה סיבה נראית־לעין — חפש אותה.

מרדכי קדר מגיב

לפני שבועיים כתבתי במדור זה על פרשת מרדכי קדר, שהופיע בשער העולם הזה לפני 25 שנה ברזיוק. כעבור כמה ימים צילצל הטלפון במערכת, ומרדכי קדר עצמו היה על קו. הוא טילפן ממקום־מגוריו, לוס־אנג'לס.

מרדכי קידר
האיקס המקוריי

לצערי לא הייתי במישרד באותה שעה, ועל כן הכתיב קדר את הערותיו למזכירה.

הנה הן:

● לא החזיקו אותי באגף האיקסים. בנו במיוחד את התא עבורי, ומאחר שלא רצו שיידעו את שמי, סימנו איקס על הדלת. מאז החל להישמע המושג „אגף האיקסים".

● כאשר יצא העולם הזה בכתבות עליי לפני 25 שנה, לא שינו את תנאי החזקתי. במשך שבע שנים לאחר מכן החזיקו אותי בתא מבודד.

● אף פעם בימי חיי בכלל, ובמיוחד לא לפני 25 שנים, נדונתי על אישהו פשע שבוצע בישראל. כך שמה שנאמר לא היה ולא נברא. לא נידונתי בבית־מישפט אזרחי, ועורך־הדין יצחק טוניק לא ייצג אותי בבית־מישפט כזה, כי לא היה מישפט. לעומת זאת היה מישפט בדלתיים סגורות, בבית־מישפט צבאי, בבניין סודי בפרדס ליד רמלה. את התביעה ייצג שם היועץ המישפטי דאז, חיים כהן, ואותי ייצגו עורכי־הדין אריה מרינסקי (ראה יומן אישי), שמואל תמיר וישראל פיקל.

עד כאן דבריו של קדר. צר לי על אי־הדיוקים, שהתבססו על מה שפורסם בעת הפרשה. קרה הוסיף כי נדון על פי אישום מפוברק, שהתייחס לאירועים בחו"ל. תיקונים אלה אינם נוגעים לנקודה שנראית לי כעת כנקודה העיקרית בפרשה ההיא: יכולתן של זרועות־הביטחון להחזיק אדם במעצר, מבלי להודיע על כך לציבור.

שרה אנג'ל מגיבה

אחרי שאילנה אלון, העורכת המישפטית של העולם הזה, ניתחה את המשמעות האמיתית של פסק־הדין, שזיכה את שרה אנג'ל מחוסר־הוכחות (העולם הזה, 16.5.84) לא טמנה זו את ידה בצלחת.

בצהרון חדשות, המפרסם את זיכרונותיה בתרועה גדולה, קיבלה שרה אנג'ל את זכות־התגובה וטענה שזהו עניין של נקמה. „...החלו לרדת עליי. אילנה אלון, כתבת העולם הזה, ביקשה ראיון — סירבתי. התוצאה: תמונת־שער וכותרת ,האמת על שרה אנג'ל'".

מספרת על כך אילנה אלון:

ליד רמזור אדום עצרה לידי מכונית מרצדס, ובחורה אותתה לי לפתוח את החלון. לרגע לא זיהיתי את הצעירה השחרחורת, שישבה ליד הנהג. רק כאשר צעקה לעברי „שלום, אני שמוליקי" זיהיתי את שרה אנג'ל.

היא נראתה כועסת מעט, ושאלה אותי: „מה זה, התחלת לעבוד עם התביעה?" היא הסבירה לי כי היא יודעת מדוע

שרה אנג'ל
ליד הרמזור

כתבתי את הכתבה. „התביעה רוצה לערער, ואתם מכינים את דעת־הקהל!" אמרה.

האמת היא, שהכתבה האחרונה על שרה אנג'ל נולדה בישיבת־מערכת לפני כמה שבועות. מישהו דיבר על סיפוריה של שרה אנג'ל, המתפרסמים בחדשות, ועל תמונות־הענק שלה ברחובות, ואז סיפר העורך סיפור מעניין: הוא גילה כי בשנה הראשונה שבה בחר העולם הזה באנשי־השנה שלו (1951), היה ביניהם גם „פושע השנה". אחרי פירסום הגליון התקשר עימו מי שהיה אז מפקד מישטרת תל־אביב, יהודה פראג, ושאל אותו אם זה נראה לו צורך לעשות גלוריפיקציה של פושע. „אם הופכים פושע לגיבור לאומי, זה יעודד חיקויים" אמר. דבריו שיכנעו. מאז לא בחר העולם הזה עוד ב„פושע השנה".

סיפוריה של שרה אנג'ל אינם אלא גלוריפיקציה עצמית שלה. אין היא יכולה ואין היא מעוניינת לספר בהם את האמת, מכיוון שעדיין תלוי ועומד עירעורו של בעלה, שמעיה, על הרשעתו ברצח, וכן יוגש כנראה עירעור על זיכויה שלה משני אישומי־הרצח. כדי לתת מימד של אמת לסיפוריה, החלטתי לכתוב את הכתבה שהתפרסמה.

בשיחה במכונית הספיקה שרה אנג'ל לומר לי, כי היא מצאה דרך „להחזיר לנו", וכי היא תמשיך בה. ואומנם, בשבוע שעבר התפרסמה כתבה קצרה שלה, שבה היא עונה לעיתונאים שכתבו עליה. איני יודעת עד כמה רייקה ברבריה על העיתונאים האחרים, אולם באשר לי — אפילו רציתי, לא יכולתי לבקש ממנה ראיון אחרי זיכויה, ואת בגלל סיבה פשוטה: לא הייתי כלל בארץ בתקופה שמלפני הזיכוי ועד אחרי שחתמה את החוזה שלה עם חדשות.

אני מקווה כי בנושאים אחרים היא מדייקת יותר.

עם שלום,

הקייטנה המתוקה בים המלח

בילוי ניפלא לחופש הגדול: קייטנה במלון „צל הרים" בים המלח לילדים מגיל 9 עד 13, במחזורים של שבוע מיום א' עד יום ו'

- מדריכים צמודים, אחות ואמנים.
- שי לכל משתתף.
- טיולים, ספורט, פעילות יצירתית.
- הסעות מתל־אביב ומירושלים הלוך ושוב.
- 5 ארוחות מלאות.
- סוף שבוע להורים בתנאי מבצע.

($240, כולל מע"מ אפשרות בתשלומים)

פרטים נוספים:
אלי מאור, מרכז הקייטנה, מלון רם ירושלים,
טלפון (02)535231

מלון צל הרים

הקץ לזיופים!

משקפי השמש **ריי־באן** זכו למוניטין בינלאומי כמשקפיים הטובים ביותר בעולם. אך הן גם „זכו" לחיקויים וזיופים רבים.

עינית היבואנים הבלעדיים של משקפי השמש **ריי־באן** שמחה להודיע כי חברת **בוש אנד לומב**, יצרני **ריי־באן**, הנהיגה שיטה חדשה ומתוחכמת למניעת זיופים וחיקויים.

מעתה, כל זוג משקפי **ריי־באן** נושא תג מיוחד („פלומבה") עם סמל החברה ומספר סידורי, שאינם ניתנים לזיוף.

הקפידו על ה„פלומבה" הממוספרת, המחוברת למשקפים — הערובה **לריי־באן** אמיתי.

Ray-Ban®

התג („פלומבה") על משקפי **ריי באן** האורגינאליים

ORIGINAL BAUSCH & LOMB

עינית 02-240335

דו תשקיף

בראון מכחיש

אי־סירסום שמות החשודים והנחקרים בפרשת המחתרת היהודית עורר השבוע גל חדש של שמועות.
הבולטת ביותר אמרה שאורי בראון, יועץ לענייני־התנחלויות של שר־הביטחון הנובחי משה ארנס, חבר אישי ומי שהיה יד־ימינו של אריאל שרון, נחקר בעניין המחתרת.
השמועה אמרה שרק בגלל מצב בריאותי, רוסף, כביכול, הוא לא נעצר.
בראון, תת־אלוף במילואים, הבחיש שמועות אלה בתוקף. „לא היו דברים מעולם," אמר. „אינני קשור. לא נחקרתי. אני מקווה שלא אחקר. זה פשוט לא נכון."
גם יועץ בכיר אחר במערכת־הביטחון מעורב, לפי שמועות המתהלכות בחוגי גוש־אמונים, בפרשת המחתרת.

הרבנים יבקרו בכלא

שני הרבנים הראשיים עשויים לבקר בקרוב את עצורי המחתרת היהודית, הכלואים בבית־המעצר במיגרש־הרוסים בירושלים.
בכך הם ייענו ללחץ שהפעילו עליהם רבנים מגוש־אמונים, שדרשו מהם למלא אחר מיצוות ביקור עצורי־מלכות.

המערך: 48
הליכוד: 44

סקר סנימי, שהזמין על־ידי מטה־הבחירות של המערך, ושהוגש למזטה גור בשבוע שעבר, עורר חרדה רבה בבניין מיפלגת־העבודה.
הסקר, שלא נועד לסירסום, קבע שאילו התקיימו הבחירות עתה, היה זוכה המערך ב־48 מנדטים בלבד, ואילו הליכוד ב־44.
במערך מודעים לכך שתוצאות מסוג זה עלולות למנוע משימעון פרס להרכיב את הממשלה הבאה, משום שהליכוד יוכל להרכיב קואליציה שבירה עם חלק מהרשימות הקטנות.

המסכסך: לוי

מקורביו של יצחק שמיר תולים את האשם במתח בין ראש־הממשלה והשר־ללא־תיק, אריאל שרון, בהדלפות מכוונות מטעם אנשי דויד לוי.
יריביו של סגן־ראש־הממשלה טוענים, שהוא משתלט על מטה־הבחירות, מגביר את כוחו ומנסה בדרכים שונות לפגוע בשאר ראשי־חרות.

העיסקה הגרמנית־
סעודית תבוטל

לחץ בלתי־פוסק של גורמים ישראליים בכירים על ממשלת גרמניה ומוקדי־כוח אחרים שם עשוי להביא למיפנה דרמאתי בעניין עיסקת טנקי ה„לאופרד", שהגרמנים התכוונו למכור לסעודים.
סליטת־פה של נציגי בכיר בשגרירות גרמניה בישראל חשפה זאת.

נראה שההודעה על־כך תתפרסם עוד לפני הבחירות, ותובלט מאוד בארץ.

מתח במישכן הנשיא

במלאות שנה לכניסת הנשיא, חיים הרצוג, לתפקידו, יש מרירות לא־מעטה בקרב עובדי־המישכן.
הם טוענים שנוצר ריחוק ביניהם ובין הנשיא ורעייתו, אורה, בניגוד למה שהורגלו אליו בימי יצחק ואופירה נבון.
טענה אחרת קשורה במנהל לישכת־הנשיא, ניסן לימור, המוגדר כקפדן וכחסכן, מעבר למה שהיה מקובל בעבר.

חלקת „מסופקים" בחולון

בבית־הקברות העירוני בחולון מצויה חלקת קבורה מיוחדת ל„מסופקים" — לא־יהודים שהיו באמצע תהליך הגיור, או אחרים, שיהדותם מוטלת בספק.
החלקה נמצאת במרחק מה מחלקות־הקבורה הרגילות. ה„חברה קדישא" איננה נותנת סירסום לכך.

דירת שרון למכירה

השר ללא־תיק אריאל שרון מוכר את דירתו בצהלה. הוא כבר ביקש משוכריה, יישב־ראש רשות־התעופה, אריה גרוזבורד ואשתו פלור, לסנות את הדירה בהקדם.
נראה שמכירת הדירה קשורה בחוסר צאות־המימון הגדולות של מישפט־הדיבה נגד השבועון „טיים", שמנהל שרון בארצות־הברית.

בני־ספרא למערך

הדמויות הסיפרותיות של „מישל עזרא ספרא ובניו" יירתמו לתעמולת־הבחירות של המערך.
מחבר הספר, שהפך לסידרה טלוויזיונית, אמנון שמוש, מכין עתה פניות של הנפשות הפועלות, שיקראו למצביעים לתמוך במערך. הפניות ישולבו בתעמולת־הבחירות, הן בעיתונות והן בטלוויזיה.

האמנים יפעלו בחשאי

קבוצת „אמנים סופרים ומשוררים עם מיפלגת העבודה", שבבחירות הקודמות פעלה בגלוי תחת שם זה, תפעל עתה הרחק מאור הזרקורים.
הדגש הפעם יהיה על עבודת־שטח ושיכנוע מצביעים בשכונות ובעיירות ויובלטו האמנים המיזרחיים דווקא.

ספר על ה„גוש"

הסוציולוג הירושלמי יצחק ערן, שמימצאי חקירתו על גוש־אמונים סוקרו בהרחבה בהשבוע – יומן אירועים, משלים כתיבת ספר על כך. האירועים האחרונים יזרזו את הוצאתו־לאור.

הפתעה ב„דנות"

בחוגים הסינאנסיים ממתינים להתפתחות מפתיעה בעניין כניסת משקיעים חדשים לחברת ההשקעות „דנות", שנמצאת באחרונה בקשיים.

רוב לתחיה ביסודיים

הצבעות בקלפיות ניסיוניות שנערכו בבתי־ספר יסודיים שונים בגוש־דן הדהימו את המורים. 60 אחוז מתלמידי כיתות ה־ד' תמכו בתחיה.

הרתיים נגד „בית הגפן"

המרכז התרבותי היהודי־ערבי בחיפה „בית גפן" הוא היעד הבא להסתערות חרדית.

גופים חרדיים קיצוניים מירושלים ומבני־ברק מתכוונים להצטרף לחרדים חיפאיים, שיימחו על סכנת ההתבוללות במיסגרת האירועים בבית הגפן.
הם ידרשו לסגור את המקום.

קבלן נוסף בקשיים

קבלן גדול מצפון הארץ נמצא באחרונה בקשיי־נזילות זמניים. נראה שהוא ייחלץ מקשיים אלה בזכות הזרמה בספית גדולה של מוסד פינאנסי ענק.

כך נתפס התכשיטן

התכשיטן אברהם כתר, המואשם בהוצאה במירמה של מליוני־שקלים ממישרד־התעשיה־והמיסחר, על ייצוא תכשיטים, כשלמעשה הוא ייצא דימויי־תכשיטים, נתפס לגמרי במיקרה.
אחת החבילות שהוא שלח לכתובת פיקטיבית בלונדון נותרה באולם הנוסעים בנמל־התעופה היתרו. איש־הקשר שלו איחר להגיע. אנשי־הביטחון חששו שהחבילה ממולכדת ופתחו אותה. היא הכילה שיברי־אלומיניום, בעוד שעל גב החבילה צויין שזהו מישלוח תכשיטים. הפרשה דווחה לארץ, וכך החלה החקירה.
למרות שכבר הוגש כתב־אישום נגד התכשיטן, עדיין בודקת המישטרה קשר בין פרשה זו ובין חצרו של אדמו"ר ידוע בגוש־דן, ממקורבי מישפחת התכשיטן.

מחריפה מילחמת הצהרונים

סידרת ידיעות בלעדיות, שפורסמו באחרונה בצהרון מעריב, גרמה להתרגשות רבה בבית ידיעות אחרונות. השיא היה פירסום גירסת הנאשמים בהשתייכות למחתרת היהודית, במעריב.
הצהרון, הטוען עדיין בכותרתו שהוא „הנפוץ ביותר במדינה", מתכוון להוציא בחודש הבא מוסף ציבעוני לאשה ולבית, שיצורף לגליון באחד מימי השבוע. בידיעות מחפשים תגובה הולמת, מפתיעה, למעריב.

באריאל ממתינים לכהן־אורגד

תושבים באריאל רוגזים על כך ששר־האוצר, יגאל כהן־אורגד, מציג את עצמו כמי שקשור להתנחלות, אך למעשה עדיין לא גר שם.
הם ידרשו ממנו שיכריז בפומבי על התאריך שבו הוא מתכוון לעבור עם מישפחתו לווילה, שבנייתה עדיין לא הושלמה.

שניים אוחזין בהפועל

ראש המועצה־המקומית אזור, יצחק אליישיב, שנדחק למקום ה־57 ברשימת המערך לכנסת, מבקש להתמודד על תפקיד מזכ"ל הפועל. אליישיב, ספורטאי בהווה, מבקש שמרכז הפועל יצביע על מועמדותו מול המזכ"ל הנוכחי, יצחק אופק. עתה הוא מפעיל שרוולה לשם כך.

גלאי־שקר בבחירות

הנשק הסודי — הן של הליכוד והן של המערך — במערכת הבחירות הוא בדיקת קולות המנהיגים בגלאי־שקר.
תוצאות הבדיקות יפורסמו למחרת ההקלטה, וכל מיפלגה תנסה להוכיח שדיברי היריב הם שיקריים.

לרגל חג השבועות חוקדם הופעתו של הגליון הקרוב של
העולם הזה
והוא יימצא למכירה בצפון תל־אביב בשעות הערב של יום ב', ה־4 ביוני, ובמקומות המכירה הרגילים ברחבי הארץ, החל מיום ג' בבוקר, ה־5 ביוני.

העם המחזה הנורא ביותר

החבלן ניגש אל הדלת הממולכדת. הקצין ידע מזה עומד לקרות. הוא לא צעק...

המדינה התנדנדה השבוע בין הטראגי והמגוחך, בין המבעית והמצחיק.

המחזות המצחיקים נערכו כמעט בכל המיפלגות והרשימות. לקראת הגשת רשימות־המועמדים לכנסת ה־11, נערך ברשימות רבות מחול־שדים אחרון, כשעסקנים נואשים עושים את המאמץ האחרון להשיג את משאת־נפשם: כיסא בכנסת.

לא היה כמעט אחד ביניהם שלא היה מוכן למכור את סבתו תמורת הפרס המיוחל. כדברי הבדיחה המפורסמת, היה קיים ביניהם רק הבדל אחד: היו שהיו מוכרים את הסבתא וגם מספקים אותה, והיו שהיו מוכרים את הסבתא ואף לא מקיימים את ההבטחה.

לא היה זה הצד המלבב ביותר של הדמוקרטיה הישראלית. איש לא העמיד פנים שהוא נאבק על ריעה כלשהי, שהוא לוחם על פיתרון מסויים לבעיות המדינה והחברה. המאבק היה במערומיו: הכל למען הכיסא, הכבוד, ההטבות הכלכליות ורגש־ההתנשאות הכרוכים במעמד של ח"כ.

המבחיל והמבהיל. המחזות המבחילים היו עלולים להסיח את הדעת מן המחזות המבהילים. הקרי־קטורה של הדמוקרטיה הישראלית היתה עלולה להסיח את הדעת מן הסכנות המאיימות על עצם קיומה של הדמוקרטיה.

תוך חשיפת מזימותיו של אירגון־הטרור היהודי, הנהגה מתמיכתו הגלויה של חלק ניכר של הציבור (ראה הנדון ועמודים 11 – 10), התגלו מחזות נוראים רבים. כאילו לא די בכך, בא השבוע הדו"ח של ועדת־החקירה אשר ברקה, כביכול, את פרשת הריגתם של חוטפי־האוטובוס בדרום (ראה עמוד 8), וגילה מחזות נוראיים נוספים.

אך מכל המחזות האלה, המחזה הנורא ביותר היה זה שתואר על־ידי חוקרי ההתנקשות בחייו של ראש עיריית אל־בירה, איבראהים אל־טאוויל.

על פי תיאור זה, ידע קצין־צה"ל על הכוונה למלכד את מכוניתו של ראש־העיריה. הוא עזר למבצעי־ההתנקשות בעצה ובהדרכה. אלה מילכדו בלילה את דלת המוסך של טאוויל מכיוון שמכוניתו לא חנתה בחוץ, כמכוניות עמיתיו.

למרות זאת יצא הקצין בבוקר עם חבלן־המישטרה, ישראלי דרוזי, אל מקום־המישטרה, אחרי שקיבל הוראה להדיר את ראש־העיריה מפני ההתנקשות הצפויה.

שיא השיסלות. הקצין — ארם דתי, החובש כיפה לראשו! — ראה את איש־המישטרה, ארם שהוא היה אחראי לו, ניגש אל פתח המוסך, ישר אל תוך מלכודת־המוות. הוא לא הזהיר אותו, אף שבוודאי היו תריסר דרכים שבהם יכול היה למנוע ממנו לגשת, מבלי לחשוף את עצמו. הוא לא צעק לעברו, הוא לא העמיד פנים שהוא מגלה את המיטען, הוא לא עשה דבר כדי להציל איש־ביטחון ישראלי ממוות.

החבלן הדרוזי ניגש למקום, נגע בחוטי המילכוד. הפצצה התפוצצה בפניו, והוא איבד את מאור שתי עיניו.

שום סימן אינו מעיד על כך שאותו קצין מתחרט על השיפלות הנוראה של מעשיו. חבריו לא גינו אותו. לפי התפיסה הדתית שלו אומנם תקף הכלל „עין תחת עין", אך נראה כי אין הוא מחיל כלל זה על עצמו, שהרי הקורבן אינו יהודי. לפי תפיסת הטרוריסטים של גוש־אמונים, מי שאינו יהודי, כללי המוסר האנושי והיהודי לא נולדו למענו.

שניים נרצחו – אך אין רצח ואין רוצחים

אינני מאמין!

צר לי לקבוע: אינני מאמין! אינני מאמין למסקנות האלה! המינוי לא היה אמין. החקירה לא היתה אמינה. המסקנות אינן אמינות.

● בדיחה עגומה

כאשר החליט שר־הביטחון

חוקר זורע
העדים לא הוזמנו

בחשאי על מינוי ועדת־החקירה החשאית, כתבתי שזוהי „בדיחה".

בדיחה – מפני שאחד החשודים העיקריים בפרשה הוא שר־הביטחון, משה ארנס, עצמו.

תחת מינוי ועדת־חקירה ממלכתית, בראשותו של שופט עליון, כפי שהיה דרוש במיקרה בעל השלכות כה חמורות, בא מינוי זה. השר החשוד מינה ועדת־חקירה פנימית, שחבריה נמנים עם מקורבי מערכת־הביטחון, ושבראשה הועמד אלוף המקורב בדיעותיו לרפאל איתן ולתנועת־התחייה.

זאת היתה בדיחה עגומה כשלעצמה.

הלוואי ויכולתי לומר כי המסקנות הפריכו, בדיעבד, את החששות האלה.

ההיפך הגמור הוא נכון.

● העדה לא הוזמנה

כדי לאפיין „חקירה" זו, די להצביע על עובדה אחת הזועקת ממש לשמיים:

לפחות אחד מעדי־ה־ראייה העיקריים כלל לא הוזמן לחקירה.

כוונתי לצלמת „העולם הזה", ענת סרגוסטי.

אין זה מחדל אישי. והוא אומר דרשני.

„העולם הזה" הוא העיתון היחיד בארץ שגם צילם את החוטפים שנלכדו חיים, ושגם עמד על פירסום תמונותיו. תמונות אלה אומנם פורסמו, אחרי מאבק קשה עם הצנזורה, והחוטף המופיע בהן זוהה על־ידי מישפחתו. היה זה סובחי אבו־ג'אמע, בן 18, מבני־סוויילה ליד חאן־יוניס.

ענת סרגוסטי היתה יכולה להעיד על מצבו של סובחי בעת שצולם. היא יכלה לזהות את מי שנכח בשעת הרצח.

יתכן שיש בפיה עוד פרטים רלוונטיים לחקירה.

אך היא לא הוזמנה כלל להעיד. מדוע?

התשובה מתבקשת מאליה. „העולם הזה" סירב להשתתף בקשר־ההשתקה. הוא הביא לפני־צוץ הפרשה מלכתחילה. יש להניח כי שום חבר במערכת זו לא יתן יד למלאכת טישטוש והעלמה.

על כן לא הוזמנה צלמת „העולם הזה".

ודי בעובדה פשוטה ונחרצת זו עדי להטיל צל שחור על כל ה„חקירה".

● נרצחים בלי רוצח

אחרי פירסום התצלומים שלנו, ואחרי שהתצלומים של צלמים אחרים עברו מיד לידי (אף שעיתוניהם הסכימו, בפה מלא או בחצי־פה, שלא לעמוד על פירסום), שוב לא ניתן היה לדבוק בשקרים הראשונים. לא נותר ספק כי שני חוטפים נרצחו אחרי שנלכדו.

לא היתה לוועדה כל ברירה אלא להודות בעובדה זו.

אך מסקנותיה קובעות מימצא שהיה עלול להצחיק, אילמלא היה מדובר בפשע בעל השלכות כה חמורות:

שני אנשים נרצחו. אך אין רצח ואין רוצח.

זהו, בקיצור אכזרי, מה שנובע ממסקנות הוועדה.

כדי להשיג זאת, בא תיאור המונע מראש איתור של רוצח או רוצחים, ובמילא גם את הצורך להעמיד אותו/אותם לדין על פי התקדים של כפר־קאסם.

אם החוטפים נהרגו על־ידי „מכות", ואם המכות באו מידי אנשים רבים ושונים, הרי שאי־אפשר לזהות רוצח אחד או שניים. ליתר ביטחון קבעה הוועדה שחלק מהמכות האלה באו בעת ההסתערות והיו נחוצות כדי למנוע אסון.

אין רצח. אין רוצח. אין מישפט־רצח. אין פסק־דין.

יש, אולי־אולי, חשד כלשהו בחריגה כלשהי. שום דבר חמור. אולי הוכו האנשים למות ב ש ע ה שנלכדו. אולי א ח ר י שנלכדו. לגבי הוועדה, אין זה משנה.

לא רצח, אלא לכל היותר חריגה מצערת.

● שיטת אריק

על מה א י ן ועדת־החקירה מדברת?

אם לדון על פי המסקנות כפי שפורסמו, א י ן הוועדה מתייחסת לשתי העובדות הבולטות ביותר בפרשה עגומה זו: תגובותיהם של ראש־הממשלה ושר־הביטחון ביום הרצח ולמחרתו.

ראש־הממשלה יצחק שמיר אמר ביום הרצח כי „על כל מחבל לדעת כי לא ייצא חי מפיגוע."

נאמרו אחרי שקרה מה שקרה בפרשת האוטובוס החטוף – והרי אין עוד שום ויכוח על כך ששניים מן החוטפים נרצחו אחרי לכידתם.

מכאן שקביעת הוועדה, שלא היתה פקודה לרצוח שבויים, אינה אמינה.

האם היתה קיימת החלטה של הממשלה, או של ראש־הממשלה ושר־הביטחון, שלא לקחת עוד שבויים חיים?

האם החלטה כזאת, אם היתה, עדיין עומדת בעינה, ורק העובדה המצערת שבמיקרה זה היו נוכחים עיתונאים, ושהדברים התפרסמו בחו"ל, יצרה את הצורך בטישטוש?

● חור במצח

ועוד עובדה: מאז המיקרה, לפני באוזני אדם נורמלי, הפירוש הפשוט של אמירה זו, אחרי מיקרה כזה, הוא שישנה החלטה לבל להשאיר בחיים „מחבלים".

למחרת היום, בשבת בבוקר, שודרו דבריו של שר־הביטחון, משה ארנס, שחזר על אותו הנוסח עצמו.

נוסח זה זהה לגמרי עם דבריו של אריאל שרון, שהסביר פעם את שיטתו בעת המערכה שלו נגד הפידאיין ברצועת־עזה: „לא הרגנו שבויים. פשוט לא לקחנו שבויים."

„אי־לקיחת שבויים" כאשר האוייב מרים ידיים ונכנע – זהו פשע־מילחמה על פי החוק הבינלאומי והחוק בישראל. על פקודה כזאת מתנופף „הדגל השחור של אי־חוקיות", כדברי שופט כפר־קאסם.

עד היום הזה לא הסבירו שמיר וארנס את דיבריהם אלה. הם לא חזרו בהם, ולא ניסו כלל לתת להם פירוש שונה מזה המתקבל על דעתו של שומע סביר.

יש לזכור שהדברים האלה נאמרו בעת מצור על בירות, כאשר כל יום נהרגים עשרות אזרחים, ברובם ילדים ונשים, בהפצצות מן האוויר ומן הים. הם נאמרו בעת שהמוני בני־אדם ברחבי העולם הזדעזעו מן הטבח בסברה ושתילה, ומן הפצצות הבלתי־מבחינות על מחנות־הפליטים.

התצלום של ענת סרגוסטי: אבו־ג'אמע והקצין הבכיר
מי האיש? הזהות ידועה!

שישה שבועות, לא נלכד אף „מחבל" אחד חי.

„העולם הזה" דיבר עם מישפחות החוטפים אחרי שקיבלו את גופות בניהן וקברו אותן.

המישפחות היו במצב של פאניקה נוראה, וכמעט ואי־אפשר היה לדבר עימן. יש להניח שגם עכשיו לא יעזו להגיד את האמת בפה מלא.

אולם בעת חקירתנו, אישרו המישפחות שהן קיבלו ובדקו את גופות בניהן.

אף אחת מן המישפחות לא קיבלה את הרושם כי הבנים הוכו למוות. הדבר כלל לא עלה על דעתן.

להיפך, מישפחה אחת אמרה כי ראתה במצח בנה חור של כדור.

כל הגופות עברו נתיחה־שלאחר־המוות לפני שנמסרו למישפחות. המישפחות ראו את הצלקות הגדולות, שהן סימן־ההיכר של נתיחה כזאת.

(המשך בעמוד 12)

הנדון:

זה התחיל בבגידה הגדולה עם קום המדינה

הסרטן

מחתרת הטרוריסטית היהודית נוהדה לפני 36 שנים, ביום שבו מכר דויד בן־גוריון לעסקנים הדתיים את החינוך הישראלי.

המדינה והמחתרת קמו בעת ובעונה אחת.

הבגידה המרומנטלית של בן־גוריון, בגידתו בכל אשר האמין ודגל בו, היא שזרעה את זרע הפורענות. שאת פרי הבאושים שלה אנחנו מתחילים לאכול היום.

מתחילים — כי זוהי רק ההתחלה. כל תהיה, בעניין זה, אשליה לאיש.

■ ■ ■

ציונות והדת היו, מלכתחילה, רבר והיפוכו. אוייבים בנפש.

הרבנים ידעו זאת. עובדה היא — אף שכל מערכת־החינוך הישראלית מנסה להעלים זאת — שכל גדולי־התורה של הדור לחמו בבנימין זאב הרצל בשצף־קצף. כשפיהם יורק אש וקללות.

גם הרצל ויורשיו ידעו זאת. הרצל הציע לסגור את הרבנים בבתי־הכנסת במדינה היהודית שתקום. זאב ז'בוטינסקי התיר לשרוף את גופתו. מכס נורדאו שנא את הדת, וחיים וייצמן בז לה.

כל אבות הציונות ראו בדת היהודית, במיקרה הטוב ביותר, מעין תחליף זמני ללאומיות. התיאוריה היתה: בגלות לא היתה ליהודים מולדת שתאחד אותם, וחסרו להם שאר הסממנים של חיים לאומיים אמיתיים, כמו שפה משותפת. בהעדר מלט מדבק כזה, מילאה הדת את החסר.

ומכאן גם המסקנה המתבקשת מאליה: באשר יהיו לנו חיים לאומיים אמיתיים, מולדת, מדינה, תיעלם הדת בכוח מלבד. מאליה היא תחזור ותהיה ענייגם של יחידים, נשים זקנות וחלושי־דעת.

כך למדתי בבית־הספר הציוני בארץ־ישראל. כשהייתי ילד בנהלל, היה שם צריף מט־ליפול, ובו בית־כנסת לזקנים. איש מן המתיישבים לא ביקר בו מעולם, הצעירים צחקו ממנו והתפארו שכל רפת במושב מהודרת ממנו.

הדת נחשבה בארץ כשריר מן העבר, שייעלם מן העולם תוך דור אחד או שניים. הנועזים שבהוגי־הדיעות לא הסתפקו בכך ותבעו לפעול לקבורתה לאלתר. הדת לא שמרה על היהודים בגטו, אמרו, אלא שהדת הכניסה את היהודים לגטו. אומה עברית בריאה במולדתה אינה יכולה לקום אלא על חורבות הדת היהודית, שהיא אוייבת החיים הלאומיים ואוייבת החיים במולדת.

זאת היתה עדיין דעת הרוב הגדול של היישוב העברי בארץ, כאשר עשה בן־גוריון מה שעשה.

■ ■ ■

בן, עוד לפני כן נעשו פשרות. הרצל, העיתונאי החילוני בווינה הנאורה, רצה תחילה להקים את מדינת־היהודים בארגנטינה, ורק באר־צון רב הסכים להקימה בארץ־ישראל, שנראתה לו בלתי־מתאימה בהחלט. משהסכים לכך, שוכנע שאפשר לנצל את התחושה הדתית של יהודים תמימים במיזרח־אירופה כדי להביאם לארץ.

במיסגרת פשרה זו גם הסכים להפוך את הטלית היהודית לדגל לאומי, במקום הדגל בעל שיבעת־הכוכבים שהוא המציא.

היה ברור לכל שזוהי פשרה טכטיסית בלבד, שבאה להקהות את עוקץ ההתנגדות של הרבנים, ואולי גם כדי להילחם בסוציאליסטים האנטי־ציוניים. אחד־העם, ברדיצ'בסקי ואחרים כתבו הרבה על פשרה זו. לא היה בה כדי לטשטש את הניגוד התהומי בין הציונות הלאומית והדת.

כך נהגו גם יורשיו של הרצל. ז'בוטינסקי העלים את השינאה העמוקה שלו לדת, כאשר הקים את „ההסתדרות הציונית החדשה", ושילם בה מס־שפתיים לדתיים. המנהיגים האנטי־דתיים המובהקים של „ארץ־ישראל העובדת" הקימו קואליציות עם העסקנים הדתיים. אך הניגוד הרעיוני העמוק נשאר בעינו.

לאומיות, מולדת, דמוקרטיה וחוק — מכאן. דת, הלכה, משיחיות — מכאן. ובאמצע — תהום שאין עליה גשר של ממש.

■ ■ ■

יגוד זה היה לידוע לבוא לידי ביטוי העליון עם הקמת המדינה.

זאת היתה צריכה להיות מדינה חילונית, על פי הדגם המערבי — המדינה שהרצל וייצמן וז'בוטינסקי חשבו וכתבו עליה.

היתה צריכה להיווצר בה, בחוק, הסדרה גמורה בין המדינה והדת.

הרבנים דרוקמן וולדמן בפתח בית־המעצר: כולם ביחד

בחוקה כתובה, בדוגמת החוקה האמריקאית.

היתה צריכה לקום מדינה, ולה חוק אחיד, שיפוט אחיד, צבא אחיד, ובראש וראשונה — חינוך אחיד.

בכל אלה בגד דויד בן־גוריון.

הוא עמד על הקמת צבא אחיד, ועל כך שפך רם. על כל השאר ויתר במעשה ציני, כשברת ברית עם העסקנים הדתיים. הוא מכר להם את המדינה בנזיד־עדשים. הוא מכר להם את הצורך בחוקה. הוא מכר להם את השיפוט בענייני אישות. הוא מכר להם, בראש וראשונה, את החינוך.

היסטוריונים ינסו למצוא הסבר למעשה־בגד מחפיר זה, השקול כנגד כל הישגיו החיוביים של האיש. הם יטענו כי ביקש למנוע מילחמת־אחים בשעה מכרעת, שביקש לגייס את כל הכוחות להקמת המדינה והצלחתה, שביקש להבטיח מקורות מימון אצל יהודים דתיים, שביקש להקל על מיפלגתו לתפוס את השילטון ולהחזיק בו לצמיתות.

פסיכולוגים ימצאו, אולי, הסברים אחרים. הם יטענו כי כל הציונים החילוניים האלה, האתי־איסטים המופגנים, שוללי הדת מכל וכל, לא היו בניבכי־ליבם אלא דתיים מוסווים. שזיכרונות־ילדות היפנוטיים משולחן־הסדר של סבא, מנרות־השבת של אמא, כיוונו את דעתם מתחת לסף הכרתם. שבעצם לא יכלו לתאר לעצמם יהדות בלי דת יהודית. שבבואם להקים „מדינה יהודית" לא היו להם ערכים יהודיים מלבד הערכים הדתיים, שלא היתה להם השקפה היסטורית יהודית מלבד התפיסה הדתית.

באשר הקימה את המדינה בבר היתה הציונות ריקה מתוכן רעיוני. היא היתה קליפה ריקה, ולתובה חדרה האידיאולוגיה הציונית.

התהום הזאת תבלע את כולנו, את המדינה שהקמנו, את החברה החומשית, את הדמוקרטיה הישראלית, את כל מי שיתעקש לחיות בארץ הזאת כאדם חופשי.

דיברי־ההסתייגות שנאמרו בחצי־פה על־ידי אישים דתיים אינם אלא דיברי־שקר, דיברי צביעות מתחסדת. אמת אמר האיש שקרא לטרוריסטים, רוצחי הנשים והילדים, „בנים יקרים".

האמת המשוטה היא שכל ציבור המתנחלים, וכל המיסמד הדתי המאורגן, על רבניו הראשיים והזנביים, מתייצבים בגלוי או בסתר מאחורי המחתרת הרצחנית.

בעיניהם, זוהי ההתגשמות האמיתית של האידיאל העליון — מלכות ישראל מן היאור עד הפרת, גירוש הערבים מארץ־ישראל והריגת כל המעז להתנגד, הריסת הדמוקרטיה הישראלית והקמת מדינת־הלכה בעזרת פלוגות־מוות ומחנות־דיכוי, מחיקת המיסגדים מעל פני הר־הבית והקמת בית־המיקדש, מילחמת גוג ומגוג, ובוא המשיח אחרי הריסת העולם במילחמה גרעינית.

■ ■ ■

נשי גוש־אמונים, ושאר החוגים המגנים על המחתרת והמחפים עליה, משתדלים בימים אלה להניח סביבה מסך סמיך של עשן. זוהי מערכת־כיזוב, שנועדה לגייס למען המחתרת את דעת־הקהל הלאומנית הפרימיטיבית.

בראש רשימת־הכיזוב עומדת הטענה כי הבחורים הטובים האלה לקחו, בסך־הכל, „את החוק בידיהם". מכיוון שהממשלה לא דאגה לביטחון המתנחלים, נאלצו צעירים אלה להגן עליהם, על מישפחותיהם וילדיהם, באמצעים אחרים.

מי שקרא את חלף עם הרוח מכיר את הסיפור הזה. בני הדרום המובס הקימו את אירגון־הסתר שלהם, קו־קלוכס־קלאן, כדי להגן, כביכול, על הנשים הלבנות מפני הכושים, שהתירון כל רסן.

אולם ה„קו־קלוכס־קלאן" לא הוקם ולא פעל למען מטרה תמימה זו. הוא קם כדי להחזיר את הגלגל אחורה ולהשליט בארצות־הברית את המוסר הגזעני של בעלי־העבדים, שהובסו במילחמת־האזרחים.

כך גם מתחרת זו. היא לא „לקחה את החוק בידיה", כי רצח חפים־מפשע אינו מעשה חוקי. הטענה כולה באה לעורר את הרושם שבעצם תפקיד הממשלה הוא לרצוח נערים מיידי־אבנים, להתנקש בחייהם של ראשי־הציבור הפלסטיני, לערוך טבח במיכללה, להפציץ את המיסגדים והכנסיות.

התנגדות הציבור הפלסטיני להתנחלויות, שנשתלו בקירבו, ולא פעם על אדמתו, לא היתה בלתי־צפויה. להיפך: אחת המטרות האמיתיות של גוש־אמונים בעצם הקמתן של התנחלויות אלה היא דווקא לעורר התנגדות זו, להחריף את המצב, לגרום לאלימות הדדית גוברת והולכת, כדי לספק את האמתלה הדרושה לגירוש העם הפלסטיני מן הארץ.

באמצעות סיסמות כמו „לקחת את החוק בידיים" או „להגן על הנשים והילדים" ניתן היה איכשהו, להסביר יריות על נערים ונערות מיידי־אבנים. את הרצח במיכללה האיסלאמית ניתן להסביר כניקמת־דם על רצח בחור־הישיבה, כדי להרתיע. וכך גם את הנסיון לפוצץ את האוטובוסים. אלה הם מעשי־רצח נתעבים, אך לפחות אין הם סותרים את טענת־הכיזוב.

אולם השקר מתגלה לעין, כאשר מדובר על הפעולות העיקריות של המחתרת — אותן שבוצעו ואותן שהם עמדו לבצען. ההתנקשות בחייהם של ראשי־הערים בשטחים הכבושים אינה קשורה בשום הרתעה או נקמה. זהו טרור פוליטי מן הסוג המובהק ביותר: הטלת אימה על ציבור שלם כדי להשיג מטרות פוליטיות. כי מיקרה זה: גירושו מן הארץ.

הדבר בולט עוד יותר לגבי המעולה שנועדה להיות גולת־הכותרת: השמדת המיסגדים שעל הר־הבית. זהו מעשה פוליטי־דתי, הנובע מהשקפת־עולם משיחית מטורפת, ושאין לו שום קשר שהוא עם „חוק בידיים" ו„הבטחת

(המשך בעמוד 66)

מזה 36 שנים אין במדינה חינוך חופשי, חילוני, נאור, הומאניסטי, המחנך לחיים לאומיים בריאים בעולם רב־לאומי, לחברה פתוחה, למדינה שבה הדת היא עניינו הפרטי של היחיד.

מזה 36 שנה לומד כל ילד ישראלי שלהיות ישראלי נאמן סירושו להיות יהודי, וכי אין יהודי אלא יהודי דתי.

הוא לומר שיש עולם של ערכים, שכולו דתי, ושהשאר הוא ריקנות, זימה, סמים, גויים. שאדם חילוני הוא אדם בלתי־שלם, פגום, נכה, מפני שרק יהודי דתי הוא יהודי שלם, אמיתי, זקוף־קומה.

אולם גם הדת היהודית, ששלטה במימסד הדתי, היתה פגר, בדיוק כמו האידיאולוגיה הציונית.

גם היא היתה — כפי שאמר המסור הדתי חיים באר — קליפה ריקה. ולתוך הקליפה הזאת חדרו „האחים היהודיים" — כת הקנאים המשיחיים הרצחניים.

■ ■ ■

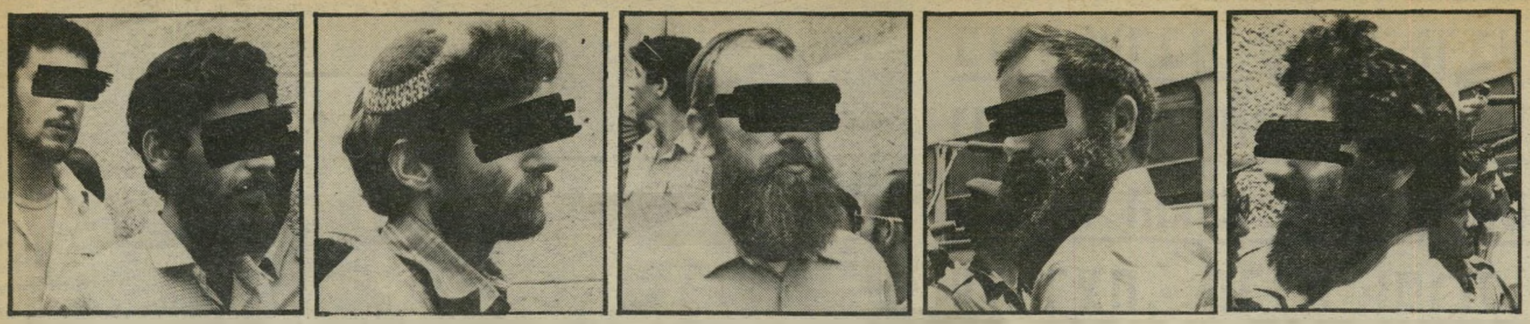
וקר של גוש־אמונים סיפר השבוע בטלוויזיה כי כימעט כל ראשי גוש־אמונים מנהיגי תנועת־ההתנחלות, ששמותיהם נקשרו לאחרונה עם כנופיית הטרור, הם בני שנתון אחד במוסד חינוכי דתי אחד.

ולא במיקרה.

קו ישר מוביל מן הבגידה ההיסטורית של בן־גוריון ומיסלתו אל החינוך הדתי, מן החינוך הדתי אל „גוש אמונים" ומן הגוש אל המחבלים היהודיים.

אין כאן פשלה, טעות, סטיה, תקלה קטנה בדרך. אין כאן דרך צדדית, שהסתעפה אי־שם מן הכביש הראשי ומובילה לתהום.

זוהי דרך־המלך של ההתפתחות.

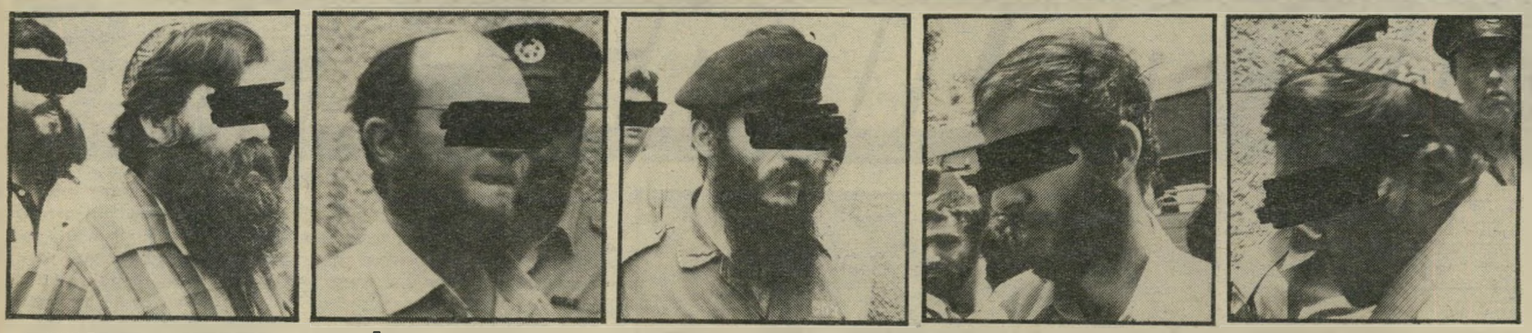

אלה הם תמונות 25 מנאשמי המחתרת היהודית. הם הובאו השבוע לבית־המישפט

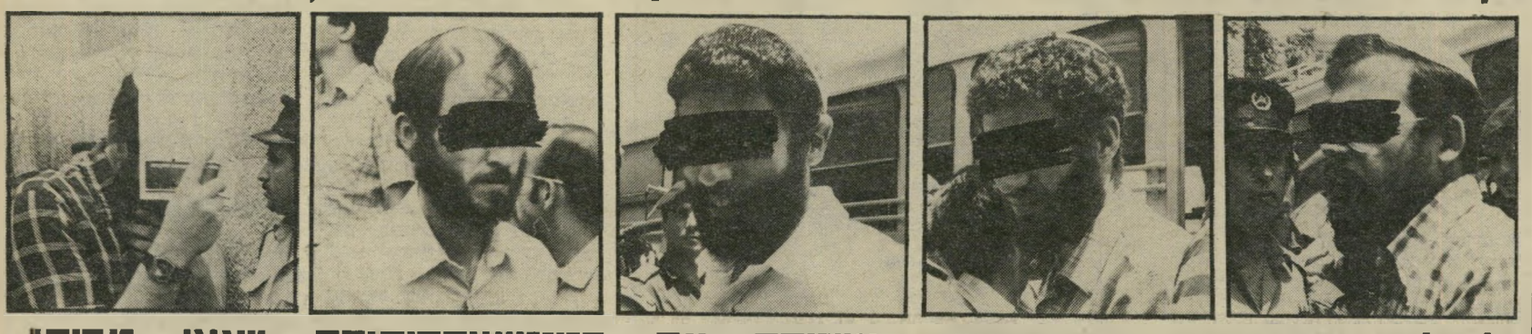

המחוזי בירושלים באוטובוס מישטרתי, ללא אזיקים על ידיהם, כשמסביבם מריע

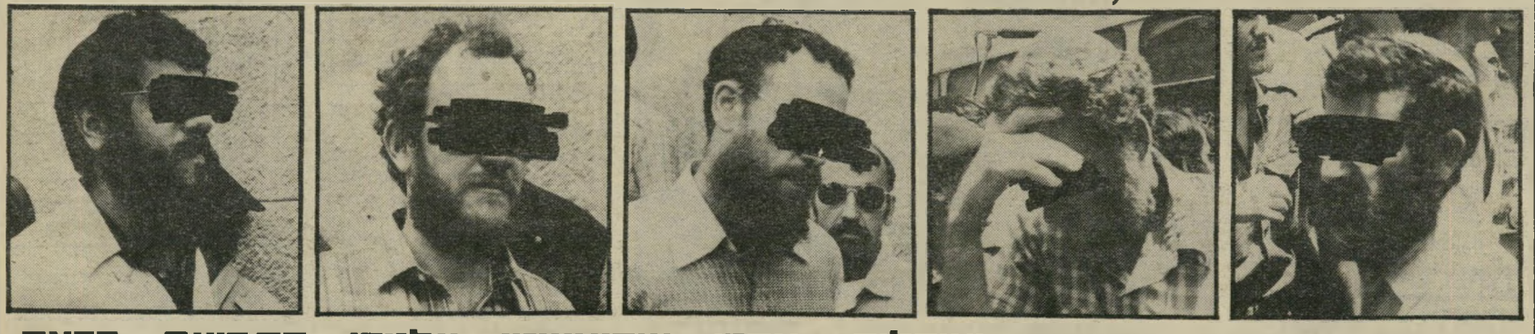
פסטיבל המחתרת

קהל אוהדיהם ותומכיהם. העצורים באו למקום בשירה עליזה, נכנסו בגאווה

לאולם בית־המישפט, נפגשו בשימחה עם בני־משפחותיהם ויצאו מבית־

המישפט כשהם מחייכים וצוהלים, אחרי שהואשמו על־ידי התביעה ברצח

בזמן שרבני קריית־ארבע נחקרו במישטרה, ונגד בני הקיריה הוגשו כתבי־אישום על רצח, חבלה וטרור, בילחה ענת סרגוסטי יממה בקיריה, כאורחת אחת המתנחלות

המארחת רותי בן־פינחס, יחד עם שני בניה הקטנים יעקוב (שנתיים וחצי, משמאל) ונחום (בן חמש וחצי). רותי אירחה את כתבת העולם הזה בביתה שבקיריה. מאחוריה בניין ישיבת קריית־ארבע, שם מכהן הרב אליעזר ולדמן, שנעצר השבוע לחקירה בחשד שידע על ענייני המחתרת.

„ובכל זאת," ניסיתי לומר לה, „מייחסים להם מעשי־רצח והטמנת פצצות. העונש על מעשים כאלה הוא מאסר־עולם, ומה יהיה עם המישפחות שלהם?"

רותי לא היססה: „זה כמו חייל שיוצא לקרב," אמרה בהחלטיות, „אם הוא יצטרך לחשוב על הדברים האלה, הוא לא ייצא למילחמה. ובכלל, האנשים האלה הם כמו חיילים. הרי מדינות־ערב הכריזו עלינו מילחמה, ובעצם המילחמה לא הסתיימה. אנחנו עדיין במצב של מילחמה, אז כל הפעולות האלה שעשו החברים הן פעולות של מילחמה, זה אינו רצח.

„תראי, צריך להסתכל על המצב כמו שהוא. נניח שיש לך בית שקנית אותו מעמידר. חיית בו במשך כמה שנים, ואז נסעת עם המישפחה שלך לחוץ־לארץ. היית כמה שנים בחוץ וחזרת. באת לדירה שלך וראית שמישהו אחר גר בה. את מנסה לומר לדיירים שזו הדירה שלך, את מנסה לומר לעמידר שזו הדירה שלך, והם יודעים, אבל זה לא עוזר. מה את עושה?

„אז את אומרת: טוב, אני אקח חדר אחד, והם יקחו חדר אחד. ולא לשכוח, זו הדירה שלך. אתם גרים יחד במשך תקופה, ואז פיתאום הדייר מתחיל להציק לילדים שלך. את מנסה להשקיט את המצב בטוב, וזה לא עוזר, הוא ממשיך להציק לילדים. ואז הוא מתחיל להרביץ להם. את צועקת לעמידר והם אומרים לך — יהיה בסדר, אנחנו נטפל במצב. והם לא עושים כלום. ואז יום אחד הדייר השני לוקח את הילד שלך וזורק אותו מכל המדרגות ופוצע אותו. אז את כבר לא יכולה יותר, ואת פוגעת בילד שלו. והמצב הוא בלתי־נסבל. האפשרות היחידה שיש לך היא לזרוק אותו מן הדירה, מכיוון שזו דירה שלך, וזהו.

„תראי, למשל, הפגיעה בראשי־הערים. הם היו מראשי הוועדה להכוונה לאומית. הם בריבריהם גרמו לכך שאנשים משלהם יצאו ופגעו ביהודים. אז אי־אפשר לומר שהיתה כאן פגיעה באנשים חפים־מפשע. אלה אנשים של אש"ף, שקוראים לפגוע ביהודים. הם רוצים לזרוק אותנו לים. בסך־הכל צריך לזכור, שכשהיתה הפגיעה בראשי־הערים כולם שמחו, והיה שקט במשך תקופה ארוכה. אז עכשיו כולם באים ואומרים שזה לא בסדר. אבל עובדה, זה עזר להשקיט אותם לתקופה."

והרצח של שלושת התלמידים במיכללה האיסלאמית? — אני מנסה להמשיך ולשאול.

„זה ברור שבמיכללה מלמדים את התלמידים שלהם לשנוא את ישראל ולהילחם ביהודים. אז זה לא רצח של חפים־מפשע. הקם להורגך השכם להורגו. זו פעולה פשוטה של הגנה על עצמנו."

והטמנת פצצות באוטובוסים, פעולה שאילו הצליחה יכלה לגרום למאות הרוגים ופצועים?

„תראי," ממשיכה רותי בשטף, „היום זה כבר ברור, ואפילו נכתב בעיתונות, שהפצצות האלה לא היו אמורות להתפוצץ, זה רק היה איום, ואלה ששמו אותן התכוונו להודיע על־כך כדי למנוע את הפגיעה. וחוץ מזה, וגם זה כבר נכתב, הם שמו שם חומר־נפץ מאיכות גרועה, כך שגם אילו היו מתפוצצות, זה לא היה גורם נזק לסביבה."

לחנך מתוך הכלא

לרותי יש תשובה לכל דבר. הכל ברור לה, והיא בטוחה בצידקת שבוע בקריית־ארבע, תביני גם את על מה אנחנו מדברים."

הסברתי לה שאני כתבת של העולם הזה, ושאלתי אותה אם היא מזמינה אותי אליה. היא השיבה בחיוב.

הגעתי לקיריית־ארבע בבוקר. רותי ואליהו בן־פינחס גרים בדירה קטנה, בקומה השלישית של אחד מבנייני־האבן הגדולים של הקיריה. על הקיר, מול דלת הכניסה, תלויה תמונה גדולה של הרב צבי יהודה הכהן קוק. (אליהו, כמו רבים מאנשי גוש־אמונים, למד בישיבת מרכז־הרב בירושלים). על הקיר ממול תלויה תמונה של הכותל המערבי ויהודים מתפללים בצידו.

בחדר־המגורים מערכת־ישיבה צנועה, אפורה. ובצד כוננית גדושה בספרים. להפתעתי, לא היו אלה סיפרי־קודש. היו שם כל כיתבי ש"י עגנון, סיפורים של בלואק בעברית וסיפרי דיקדוק עברי. רותי, כך הסתבר לי אחר־כך, היא מורה לסיפרות באולפנת הבנות בקיריה.

„אני רק רוצה להזהיר אותך," אמרה לי רותי בטלפון, כשהודעתי לה שאני באה, „שיש לי שישה ילדים, ושתצטרכי הרבה סבלנות."

הילדים לא היו בבית כשבאתי. רק יעקב הקטן (שנתיים וחצי), שראשו עטור שערות בלונדיות ארוכות, ואליהו צמודה כיפה משובצת גדולה, הסתובב סביבנו כל הבוקר.

רותי אוהבת לדבר, והיא עושה זאת מהר. היא חברה בוועדת־ההסברה שהוקמה אחרי שהחלו המעצרים. לא הסברה כלפי חוץ, אלא כלפי פנים, לאנשי־ההתנחלויות עצמם, שהתבלבלו וקצת איבדו את הדרך אחרי חשיפת המחתרת היהודית.

„העצורים הם אנשי־מעלה," אמרה לי רותי — מישפט, שחזר כמה פעמים באותו היום. „הם אנשים נהדרים, חבל שאת לא יכולה להכיר אותם ולשוחח איתם קצת."

„חברי המחתרת הם

גילוי המחתרת היהודית ב־שטחים הכבושים חשף לראשונה את עולמם הרוחני של המתנחלים, אנשי גוש־אמונים, המתייצבים למעשה כאיש אחד מאחורי המחתרת (ראה הנדון).

זהו עולם סגור ושלם, זר ומוזר. המזכיר במידה רבה את התופעה הפסיכיאטרית הידועה בשם „פא־ראנויה ורה" — מחלה שסימן־ההיכר שלה הוא שהחולה בונה שיטה הגיונית שלמה על הנחה מטורפת. ככל שהשיטה שלמה יותר — סימן הוא שהמחלה חמורה יותר.

מהו עולמם הרוחני של חברי המחתרת ושותריה? ענת סרגוסטי יצאה לשמוע ולהתרשם. להלן הדיווח:

פגשתי את רות בן־פינחס ביום השלישי מול מיגרש־הרוסים ב־ירושלים, באוכרה־הפגנה־עצרת שערכו אנשי ההתנחלויות וגוש־אמונים לזכר שישה מחבריהם, שנרצחו בחב־רון, ולמען חבריהם הרבים העצורים באשמות שונות של רצח והשתייכות לאירגון־טרור.

רותי החזיקה בידה נייר־סטנסיל, והתווכחה־בלהט עם חבריה. ניגשתי אליה ושאלתי אם אני יכולה לראות את הכרוז. היא הושיטה לי אותו ואמרה: „רק תדעי, שרוב הציבור מסתייג מן המישפט האחרון."

הכרוז דיבר על אחריותה של הממשלה למעשים המתרחשים בשטחים הכבושים, ובסופו היה כתוב: „לא באנו להצדיק כל מעשה."

„זאת אומרת," שאלתי את רותי, „שאתם מצדיקים את המעשים ה־מיוחסים לחבריכם?" היא ענתה שאכן זה כך. אחרי שראתה את הבעת התמיהה שעל פניי, הוסיפה: „אם תחיי

הראשונה שרה נחשון, מגרעין המתנחלים הראשון בקריית־ארבע, שהגיע לחברון, התיישב במלון פארק ואחר־כך במימשל־הצבאי בעיר. שרה לשה בצק לאפיית חלות השבת.

כיתבי אישום

הוגשו השבוע נגד 27 איש מחברי המחתרת היהודית. כיתבי־האישום מייחסים לנאשמים חברות באירגון טרור, רצח ונסיונות לרצח ופשעים חמורים אחרים. הנאשמים, 25 במיספר, הובאו באוטובוס מישטרתי לבית־המישפט בירושלים. השניים האחרים הובאו למחרת.

דרכה. וכך היא מדברת. ובכל זאת, אני מנסה להקשות ולומר — אבל אתם באתם והתיישבתם במקום שהוא מלא ערבים, אתם יושבים על אדמה ערבית: היא אומרת: „הארץ היא שלנו, וזהו. אלוקים נתן אותה לעם ישראל."

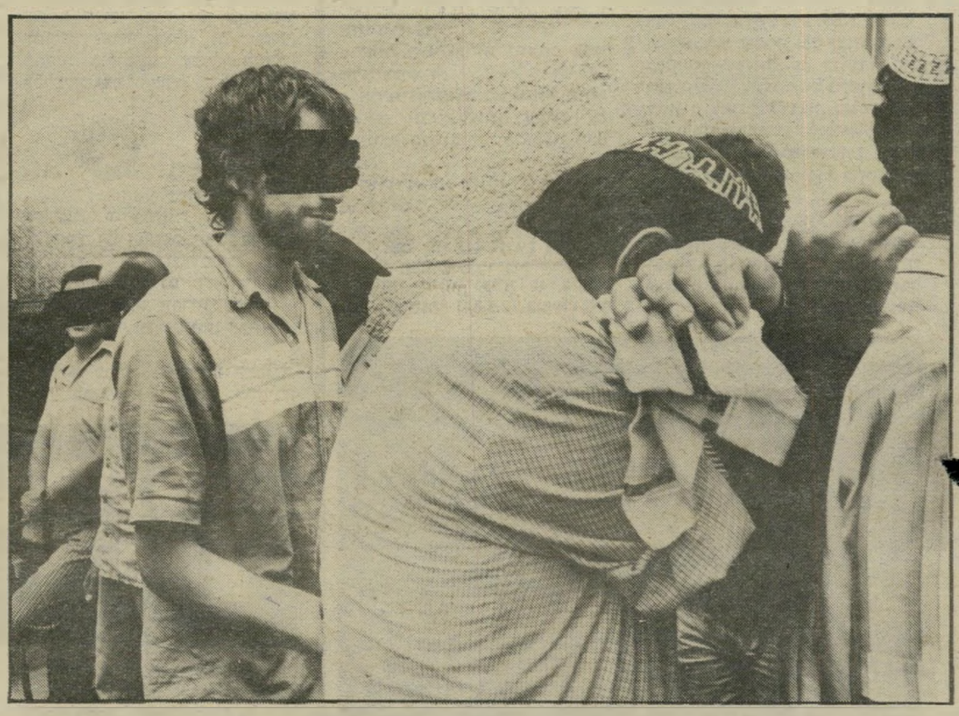
אפשר להסביר הכל בהיגיון, דבר יוצא מדבר, מסקנה נובעת מעובדה, אבל כשמגיעים רחוק יותר יוצא הטיעון הדתי: הארץ ניתנה לעם ישראל, ועל זה אין בכלל ויכוח. מנקודה זאת והלאה הם מוכנים להסביר באריכות ובליווי דוגמות. רק על הנקודה הזאת אין מה להסביר.

„וזה אבסורד," היא ממשיכה, „שאנחנו, שהארץ היא שלנו, ואנחנו יושבים כאן בכוח הזכות, נהיה מוקפים בגדרות־ביטחון ובשומרים, ונפחד ל־צאת מן היישובים שלנו, בעוד שה־ערבים מסתובבים חופשיים ללא פחד. זה מצב שלא ייתכן.

„פעם, לפני כמה שבתות, היתה חגיגת בר־מיצווה במערה (מערת המכפלה). בעלי הלך בבוקר לתפילה, ואני הייתי צריכה ללכת אחרי־הצהריים. יצאתי מהבית והלכתי לכיוון השער הדרומי של הקיריה. הסתכלתי למישפחה דתית. „לפני 1967, כש־הייתי שומעת על כל המקומות האלה, הייתי מרגישה אותם רק בתיאוריה. אבל אחר־כך, כשראיתי אותם בעיניי, פיתאום הרגשתי משהו פנימי."

כשהיתה ההתנחלות המפורסמת ב־סבסטיה היה אליהו, בעלה של רותי, במילואים. רותי זוכרת שמאוד התרגשה, ומייד רצתה לרוץ ולהצטרף למתנחלים בסבסטיה. כשחזר בעלה הביתה מן המילואים, הרגיע אותה ואמר שפעולות כאלה אינן מתאימות לאופי שלה, היא תוכל אחר־כך להצטרף לגל השני או השלישי של ההתנחלויות.

ואז הגיעה ההזדמנות, כשחיפשו בית־ספר מיוחד לילדים. הזוג, שניהם אנשי־חינוך (הוא מורה בישיבת־נוער באחד המניפים של מרכז־הרב בירו־שלים), הסתובבו בכל הארץ, עד שמצאו את תלמוד־תורה בקיריית־ארבע. ושם, החליטו, ילמדו בניהם. הם עברו לקיריה, והבנים לומדים־בבית־הספר בשיטה מיוחדת. אבי השיטה, מחנך ידוע, שתלמידיו והוריהם מערי־צים אותו, יושב היום במעצר ומואשם בפשעים חמורים, שהעונש עליהם הוא

השני ממשיך להציק לו וזורק עליו משהו. הוא צועק וקורא לאמא שלו, והיא שוב אומרת לו: יהיה בסדר, אני אחראית. והוא ממשיך להציק לו, זורק עליו חפצים ופוגע בו פיסית. והאמא אומרת עוד מעט, אני אראג לזה. והפגיעות מחריפות והאמא לא עושה כלום.

„זו הרי מציאות בלתי־נסבלת. כולם אומרים שהם לקחו את החוק לידיים. לא אמרו שהם מפירי־חוק. אז מה זאת אומרת, לקחת את החוק לידיים? כלומר — ישנו חוק. ומי שמופקד לבצע את החוק לא עושה זאת. האנשים האלה פעלו כדי למנוע אוב־דן־חיים נוספים. הם לא ששו לעשות זאת. הם פשוט עשו מה שהממשלה היתה צריכה לעשות.

„גורמי־הביטחון יודעים איזו תשו־בה צריך לתת למהומות של הערבים, אבל הם מוגבלים מבחינה פוליטית. אז לא נותרה ברירה לאנשים שחיים בשטח.

„שר־הביטחון נותן הוראה לחיל־האוויר להפציץ מיבנים בביקעה ב־לבנון, מכיוון שהמחבלים באו משם. איך מסבירים את זה? זה מניעה? זה הרי לא מונע מאחרים לבוא משם. אז ברור שזו נקמה. אז אם נקמה זה מלוכלך, אסור גם לממשלה לעשות פעולות־נקמה:

בלהט הוויכוח: אנחנו נעשה לכם כמו שעשינו בחברון ב־29', זאת אומרת שאין אפשרות לדו־קיום.

„האפשרות היחידה שנשארת היא לגרש את הערבים:"

ניסיתי לדבר איתו על מוסר, אבל הוא היה נחוש בדעתו: „זה המוסר היחידי שאפשר להצדיק אותו — גירוש. אפילו בתנ"ך, כל הדמויות החיוביות היו דמויות שהיום היו מגדירים אותם כמשיחיים. והם עשו מעשים כאלה. אפילו משה רבנו, שהרג את המצרי. גם אז היו סמכויות של מלכות, ובכל זאת הוא הרג אותו.

„וחוץ מזה, בשאלות־מוסר כדאי לשאול רבנים. מכיוון שהם המומחים ברברים האלה. למרות שאני בטוח שהם ישללו את המעשים מטעמים פוליטיים. הם הרי יושבים ברבנות הראשית במישרה נעלה, והם צריכים להתחשב בנסיבות הפוליטיות. רבנים, שלא חיים בתוך הסיטואציה הזאת ולא מבינים את המצב, קשה להם להבין מהם המניעים. וכך. כמו בכל נושא פוליטי. הם עונים מה שצריך. ולא מה שהם חושבים.

„צריך כל הזמן לזכור כמה יהודים נהרגו וכמה ערבים נהרגו מאז מילחמת ששת־הימים. למרות שהיהודים חיים מאחורי גדרות ומסתובבים עם נשק.

„אני לא מגנה את פעולות המחתרת היהודית. למה הערבים לא מגנים את פעולות המחבלים שלהם? זו הארץ שלי! אני לא שולח אנשים לעמאן לעשות פיגועים. ופעולות שנעשות מעבר לגבול, אלה פעולות של ה־ממשלה, לא של יחידים."

אחרי שיחת־טלפון נוספת, הסכימה אחת מחברותיה של רותי להיפגש איתי. רותי שלחה את ילדיה לחברים למישמרת, ושתינו צעדנו לביתה של שרה נחשון.

שרה היא מן הותיקות בקיריית־ארבע. היא הצטרפה אל אנשי קבוצת־לוויינגר מייד אחרי שעזבו את מלון פארק בחברון ועברו לגור בבניין ה־מימשל הצבאי בעיר, ב־1968.

שרה היתה בהריון כשבאה לבניין המימשל. בנה שנולד, שניאור־חברון, היה הבן הראשון שנולד למתנחלי חב־רון.

שרה עמדה במיטבח ולשה בצק לחלות לשבת. היא סיפרה כי רצתה לערוך את ברית־המילה של הבן במערת־המכפלה בחברון, אך משה דיין ביקש להימנע מן העניין. מכיוון שהיין, בתוך המיסגד, כך הסביר להם, יעורר את רגשות המוסלמים. שרה ויתרה, אך כשנולד הבן השני, החליטו לערוך את הברית במערת־המכפלה.

כאן היא מפסיקה את עבודתה ומראה לי אלבום תמונות, ובו מיברקים מכל ראשי השילטון דאז להולדת בנה. היו שם מיברקים של יגאל אלון, יוסף בורג, רחבעם זאבי, חיים בר־לב, אליעזר שוסטק, שמואל תמיר, ראובן

(המשך בעמוד 13)

„אנשי משרה"

למטה. הייתי לבד והיה אור־יום. אבל פחדתי לרדת לבד למטה. איזה אב־סורד: מרחק של רבע שעה הליכה מן הקיריה למערה, בתוך הארץ שלי, ואני פחדתי ללכת! עמדתי וחיכיתי שם יותר מחצי שעה, עד שבא גבר עם נשק וליווה אותי למטה.

„החיילים, שאמורים לשמור עלינו, פוחדים לעשות משהו. חייל שעמד בשמירה בבית־הכנסת אברהם אבינו בחברון ראה שתוקפים מישהו, אבל לא הגיב. למה? הוא הסביר לנו אחר־כך שנשארו לו רק כמה ימים לסיים את המילואים שלו, והוא לא רצה להסתבך, מכיוון שאילו היה מתערב, היו חוקרים אותו ואולי אפילו מעניישים אותו. אז מי יגן עלינו? האנשים שלנו עשו פעולת־הגנה פשוטה, זה הכל. ואני בהחלט מבינה ומצדיקה אותם. אין ברירה."

בצהריים התחילו להגיע הילדים מבית־הספר תלמוד תורה. בית־הספר הזה, הסביר לי רותי מוקדם יותר, היה הסיבה העיקרית שבגללה באו ל־קיריית־ארבע לפני שלוש שנים.

רותי נולדה וגדלה בבני־ברק מאסר־עולם.

אך עובדה זו אינה מפריעה להורים ולא לתלמידים. במיקרה הצורך, הסביר אחד ההורים, הוא ינהל את בית־הספר מתוך כותלי בית־הסוהר. כבר היו דברים מעולם, והוא אפילו מביא דוגמה מן המקורות.

הילדים הגיעו והתיישבו לאכול ארוחת־צהריים. רותי ממשיכה לארח. הקטנים הולכים להכין את השיעורים.

„לגרש את הערבים!"

לקראת שעות אחר־הצהריים היא התעייפה מלדבר ולהסביר, ושאלה אותי אם אני מעוניינת לפגוש אנשים אחרים בקיריה. השבתי בחיוב, והיא ניגשה מייד לטלפון. כאן נכונה לה אכזבה מרה. „אני לא מוכנה לדבר עם מי שנפגש עם אש"ף" ענתה לה חברה אחת. „אני נכוויתי מספיק מעיתונאים!" ענתה אחרת.

כולם הסבירו לה שהיא עושה טעות חמורה, שאסור לה לדבר עם עיתונאים, ובוודאי לא עם עיתונאית של העולם הזה.

רותי נכנסה ללחץ. אולי קצת הצטערה על כל ההרפתקה, אבל היה מאוחר מדי.

„היא כבר אצלי, ואין מה לעשות!" הסבירה לחברותיה. „הגישה שלי היא אחרת — היא יהודיה, וזהו. ככל יהודי ישנו ניצוץ, ואני מאמינה לניצוץ היהודי שבה!"

„אולי אני אצטער אחר־כך," אמרה לי, אחרי כל שיחת־טלפון שהביעה סירוב להיפגש איתי. „אולי אני נאיבית, אבל אני מאמינה בכל בן־אדם, ובעיקר בניצוץ שיש בכל יהודי."

אחר מן האנשים שאליהם צילצלה רותי הסכים לדבר איתי, אבל רק בטלפון, לא להיפגש. הוא גם ביקש להישאר בעילום שם. גם הוא, כמו רותי, מצדיק את המעשים המיוחסים לחבריו המחתרתיים.

„תארי לך," הוא אמר לי במיבטא אנגלו־סאכסי, „שאמא עומדת במיטבח ושני הילדים שלה נמצאים בחדר השני. אחד מציק לשני והוא מתלונן לאמו. האם אומרת לו שיהיה בסדר.

„עובדה שהמעשים שעשו העצורים — עזרו. אחרי הרצח במיכללה היה שקט מוחלט בחברון. ממשלת־ישראל צריכה לגלות חוט־שידרה ולשמור על ביטחון אזרחיה — ערבים ויהודים.

„האנשים האלה יצאו להגן על המישפחות שלהם ועל מישפחות חב־ריהם. זו אחריות שהם לקחו על עצמם.

„נגד שילטון דמוקרטי!"

„אם הברירה היא שהילדים ייפגעו, או שהם יראו את אבא שלהם פעם בשבוע בבית־הסוהר, אז הם בחרו באפשרות השניה.

„ישנן שלוש אפשרויות לפתור את המצב: לגרש את הערבים, לגרש את היהודים — כלומר להגיע לפשרה טריטוריאלית, או להמשיך לחיות ב־יחד ולהמשיך לפגוע אחד בשני.

„ברור שלא ניתן לחיות ברו־קיום. אני שמעתי לפני כמה ימים ערבי מאבו־גוש. ערבי מתון, איש מוכר ואהוב ונחמד, שמעתי אותו אומר

יובל נאמן רוכב על סוס המחתרת

עד לפני שבועיים היתה תנועת התחיה שרויה באווירת נכאים אמיתית. הליכי האיחוד עם „תנועת" צומת של רפול היו יגעים, וגרמו למריבות קשה בקרב עסקני התחיה.

ח"כ גאולה כהן הצליחה, אומנם, להישאר במקום השלישי, אבל תוך התבזות חמורה.

האשה, שניהלה בכנסת ה־10 את כל המאבקים הפרלמנטריים של התנועה — יובל נאמן ישב בממשלה.

פאשיסטים. היה הראשון שהסיק את המסקנות. „הוא ירד מהאנדרטה בימית ישר לזרועות מחריבי העיר ומוסריה לאנוור אל־סאדאת." אומרים עליו חבריו לשעבר.

עם זאת, יצר הנגבי מעין גשר בין התחיה ובין הליכוד, גשר שבו עברו צעירים לא־מעטים. רבים טוענים שהוא „מחמם את הביסא עבור אמא", אבל יתכן שטענה זאת אינה

להשמיע קולות, שהתפרשו כתמיכה בפשע המתועב שהתבצע ביוני 1980 נגד ראשי־העיריות בגדה, הסלים בדברי שבח על הנאשמים, בהגדרות „מדעיות" של ההבדלים בינם לבין טרוריסטים אחרים, עד שהואשם בכך שהוא מהווה את „הזרוע הפוליטית" של המחתרת.

חברו של נאמן, בני קצובר, מראשי גוש אמונים, שזכה בשבחים מפי יפ־הנפש היוני־ים — שהתמחו לאחרונה בהענקת לגיטימאציה למתנ־חלים הפאשיסטיים — זנח גם הוא את פוזת „ורתר הצעיר" שלו. אחרי שבועיים של „התלבטויות" ו„חשבון נפש" סאבריני, הוא חזר לעצמו. הוסיע בתובנית הפוסולארית „ערב חדש" בטלוויזיה, וחלק שבחים נלהבים למבצעי ה־פשעים.

„אנשים יקרים" ושאר המרגליות שפיזר קצובר, היו לא רק הכשר לאירגון הטרור, אלא גם הבטחת תמיכה פוליטית, ואפילו חומרית לפושעים (אם יורשעו).

תמיכה בפושעים

לשתי ההופעות הפוליטיות האלה, וכל המניפסטים של הרבנים למיניהם — (שהוכיחו לכל המפקפקים שאין כל קשר בין רוב הרבנים ובין עמדה מוסרית כלשהי) — התלוו תופעות ספונטניות, אמיתיות, ברחוב.

הגדה כולה — החלק המתנחל שבה, כמובן! — נערכה לתמיכה

קלף בחירות

ואילו חנן פורת היה ח"כ מנומנם — נאלצה לנהל מאבק קשוח על מקומה, הצטיירה לראשונה בעיני הציבור כרו־דפת כיסאות. בחוגים הלאומניים אף האשימו אותה. בפומבי, שהיא היתה מוכנה לוותר על נכס אלקטוראלי כמו רפול, עבור המקום השני ברשימת התחיה.

גם נטייתה הברורה של כהן לליכוד, בעיקר תחת מנהיגותו של חברה למחתרת, יצחק שמיר, הורידה מאוד את מניותיה בתנועה.

גאולה יצאה מהמאבק שבורה ומלאת התמרמרות.

נאמן הפך לשליט הבלתי־כתר. רפול נאלץ אף הוא לדבא מרידות ב„צומת", כדי להוסיע במקום יהלי — השני — ברשימה הלאומנית המשו־תפת.

המוראל, כללית, היה נמוך.

אך לא רק הבעיות הפנימיות העיקו על אנשי התחיה. הצלחתו של השר אריאל שרון במרכז חרות לפני יותר מחודש — 42 אחוזים מול שמיר — נגסה אף היא בתמיכה בתנועת התחיה, אפילו כשהיא מתוגברת על־ידי רפול. רבים בשטחים הכבושים שומרים לשרון, בשל חלקו בחיסול האומנם טינה הישובים בפתחת־רפיח ובסיני, אבל היחס אליו בחוגים אחרים עדיין מלא הערצה.

„כיסא עבור אמא"

צחי הנגבי, בנה של גאולה כהן, עוזרו של שר־התחבורה חיים קורפו, ואחד המסיתים הגדולים בהפגנה שהביאה לנפילת אמיל גרינצווייג בידי

אלא רביזיות זרונית, האסיינית לפוליטיקאים בכל צידי המפה הפוליטית.

בתחילת מאי היו הסקרים הסודיים של אנשי מנגנון התחיה, אפילו אותם שנערכו בשטחים, פסימיים למדי. פרישתו של חנן פורת, פעילותו של ח"כ חיים דרוקמן לאיחוד בין מצ"ד ובין פועלי־אגודת־ישראל, תחושת ההתפוררות בהתחיה, המו"מ המכוער עם צומת — כל אלה יצרו בריחה משמעותית של בוחרים לעבר מיפ־לגות ימניות אחרות, כולל הליכוד.

עם הופעת הידיעות על גילוי אירגון הטרור היהודי, סברו רבים שגורל־דינה של תנועת התחיה נחרץ. אנשי ההתנחלויות בשטחים הכבושים, גוש־אמונים ואף מנהיגי התחיה מיהרו להסתייג מהנאשמים. ברשימות בעי־תונים נחשפה מעין רוח נמוכה, התחטאות, צדקנות, בקשת אהדה והבנה, אפילו רחמים. „ישראל אחטא — ישראל הוא".

בשבוע האחרון חל מהפך מוחלט בעמדת גוש־אמונים וראשי התחיה ביחס לטרו־ריסטים. הפוזה ההתנצלותית נזנחה, הטון הפך בוטה. התוכן החדש: כמעט תמיכה, ולפ־עמים יותר מזה, לעושים ולמעשים.

עידן חדש.

הראשון שתפס את השינוי בהילכי־הרוח בקרב הציבור הלאומני־דתי היה רווקא שר־המדע, יובל נאמן. יכול להיות שהוא ד"ר סטריינג'לאב, אבל הוא גם פוליטיקאי, שעלה על הגל, כאילו כדי להצדיק את הרקע הביצועיסטי־רפ"יסטי שלו. נאמן החל בעצירים. מגביות, ארוחות מלכים, גיוס עזרה בירושלים הלאומנית (אבל החרותניקית), עצומות ברחובות הבי־רה, שקראו לציבור בגלוי לתבוע את שיחרור הנאשמים.

כל אלה חברו יחד, כדי להוביל כל משקיף אובייקטיבי למסקנה ברורה: הרחוב, שינק במשך 17 שנים את תורת מנחם בגין והימין הקיצוני, רואה במרצחים ובמחבלים האלה גיבורים לאומיים.

יובל נאמן קלט, לכן, שכל זיהוי בינו ובין המחתרת משרת את צורכי הבחירות שלו. הוא אים, אומנם, במישפט דיבה נגד יוסי שריד, שהאשים אותו בתמיכה פוליטית בפושעים, אבל למעשה הוא ניצל את ההאשמה לצרכיו. „יש עוד שלושה מנדטים להתחיה־צומת. בשל פרשת המחתרת," אמרו להעולם הזה עסקנים צעירים בתנועה.

אריאל שרון קולט היטב את המסר. לכן גם הגביר את התקפותיו על שמיר, האחראי להעמדת העצירים למישפט, ולעצם לבידתם.

עד ה־23 ביולי יתקיים מאבק סמוי וגלוי בין פלגי הימין הקיצוני, כולל השלוחות בתוך הליכוד, על קולות כל היהודים. גם תושבי ישראל בתוך הקו הירוק, התומכים בלינם במחתרת.

למשקיפים פוליטיים אין ספק, שתנועת התחיה תזכה במירוץ הזה, ותקצור פירות אלקטוראליים רבים, אולי שלושה מנדטים, מפרשת חשיפת הטרור היהודי בשטחים הכבושים.

חיים ברעם ■

עיני מאמין

(המשך מעמוד 7)

לשם מה היה צורך להוציא את הגופות מן הקברים ולערוך להן נתיחה שניה? מה היא היתה צריכה להוכיח?

● רשימת הנוכחים

שום דבר במסקנות ה„חקירה" הזאת אין בו כדי לשנות את העוב־דות היסודיות:

שני חוטפים נלכדו חיים, וככל הנראה גם בריאים ושלמים.

שניהם נרצחו בשעה שהיו במישמרת חוקית של כוחות־הביטחון, דבר המהווה פשע־מילחמה.

במקום נכחו שר־הביטחון, הר־מטכ"ל, קצין־צנחנים־וחי"ר־ראשי, ראש השב"כ ואישים בכירים אחרים.

באותו יום הכריז ראש־הממ־שלה כי „על כל מחבל לדעת שהוא לא ייצא חי מפיגוע." למחרת היום חזר שר־הביטחון על אמירה חד־משמעית זו.

כל מי שביצע את המעשה הוא רוצח על פי דיני ישראל, ופשע זה אינו מתיישן.

אחת המישפחות טוענת שבנה נורה במצחו.

ועדת־החקירה לא היתה בלתי־תלויה, אלא מונתה על־ידי מי שמטבע הנסיבות נופל עליו חשד כבד.

הוועדה לא הזמינה עדי־ראייה מהותיים.

● ארנס את רבין

אחרי מינוי ועדה זו פירסם „העולם הזה" (2.5.84) בשערו את

שר־הביטחון ארנס
הדגל השחור של אי־חוקיות

תמונתו של האלוף (מיל) מאיר זורע, ראש־הוועדה, ומתחת לתמונה נשאלה שאלה: „חקירה או טישטוש?"

באותה שעה שאלתי את עצמי איך ניתן לטשטש מיקרה, שבו העובדות הן כה ברורות, וכה מדב־רות בעד עצמן.

חששתי שיימצא איזשהו רב־טוראי מיסכן, שעליו תוטל כל האשמה.

הוועדה לא עשתה אף את זאת. היא עשתה מלאכת מחשבת. היא השכילה להביא מימצאים שלפיהם אף אחד אינו אשם. בסך הכל כמה אנשים חרגו קצת מן הנורמה הטובה.

שר־הביטחון, הקנאי החייכן, הוסיף למסקנות דברי־התחסדות. המעליבים את האינטליגנציה של אדם סביר.

אין לארנס אף מילה אחת להגיד על נוכחותו שלו עצמו במקום – מה עשה שם, מה אמר שם.

אין הוא מזכיר את העובדה כיצד איש כמו חיים יבין ממשיך להשאיל את פניו וקולו לעבודה מלוכלכת זו.

● ועדת־חקירה ממלכתית!

כל זה מוביל למסקנה אחת ויחידה:

יש למנות לאלתר ועדת־חקירה ממלכתית, בראשות שופט עליון, על פי חוק־ועדת־החקירה. רק בה יש סיכוי שהאמת תצא לאור.

אי־אפשר – ואסור – להאמין אף למילה אחת שנאמרה בדרך אחרת.

הדיבורים על חקירות של המישטרה האזרחית והצבאית הם, בנסיבות אלה, לעג לרש.

בהעדר חקירה של ממש, הנגע לא יבוער, ויוסיף להתפשט – עד כי יערער את יסודות צה"ל ושאר זרועות־הביטחון.

אורי אבנרי ■

„הערבי מבולבל, הוא לא יודע לאן הוא שייך. לאש"ף אסור לו להשתייך, לירדן הוא לא יכול, לשתף פעולה עם ישראל הוא פוחד. אבל אם הוא יידע שיש שילטון ישראלי וזהו, הוא לא יהיה מבולבל.

„מי מן הערבים, המוכן לגור ולחיות תחת ממשלה יהודית ולקבל ריבונות ולא להילחם, שיישב פה. אחרת צריך להעביר אותם לירדן. זה דבר שהיה צריך לעשות עוד במילחמת ששת הימים. בזמן מילחמה אין בעיות, אז אפשר היה להעביר אותם, תוך כדי הקרבות, ואיש לא היה אומר מילה.

„אני אשה פשוטה, אני לא יודעת פיתרונות. אני יודעת רק מה זה דין תורה. אני נגד שילטון דמוקרטי. הדמוקרטיה הגיעה לשיא השיפלות. והנה," היא אומרת, „ומזדרזת לצטט מן המקורות, מסכת סוטה, „אני אשה פשוטה וקטנה, אני לא קובעת כלום, אבל כאן כתוב: בעיקבות משיחי חוצפא ישגא, יוקר יאמיר, הגפן תתן פריה והיין ביוקר ומלכות תהפוך למינות (כפירה) ואין תוכחה... זה ברזיק המצב עכשיו. ולהשם פיתרונים. יש אלוקים שבשמיים שמסדר ער למות. בגלות העם סבל, עכשיו אנחנו בארץ־ישראל ואני צריכה ללכת פה בגאווה ולא לפחד."

אולי בכל זאת אפשר לחלק את הארץ, ואז יהיה יותר שקט? אני שואלת את שרה.

„לחלק את הארץ, שהשם הבטיח לנו? הרי אין דבר כזה, עם פלסטיני. עובדה שעד 1967 הם חיו תחת שילטון ירדני. זה השמאלנים המציאו את העם הפלסטיני?

„האנשים האלה (העצורים) עשו דברים, כי הממשלה הפקירה אותם. אם היו לוקחים כמה ערבים, שזרקו אבנים, ומעבירים אותם את הירדן, אז לא היו עצורים היום. פיצוץ בתים זה לא עונש. מחר אש"ף שולח להם כסף, והם בונים בית יותר יפה. גירוש זה עונש, פיצוץ בתים — לא!

„הבא להורגך השכם להורגו!

„בחברון ישנו אבסורד נורא: אנחנו מוקפים גדרות, והערבים מסתובבים חופשי. ערבי שזורק אבנים — צריך לגרש אותו. יהודי חרדי שזורק אבנים בכביש רמות צריך להעניש אותו, אבל לא לגרש, מכיוון שהוא האח שלי, הוא גר כאן."

אם ככה, אני אומרת לה, אם את חושבת שהערבים צריכים להחזיר לך את הבתים שלך בחברון, למה לא תחזירי להם את הבתים שלהם ביפו?

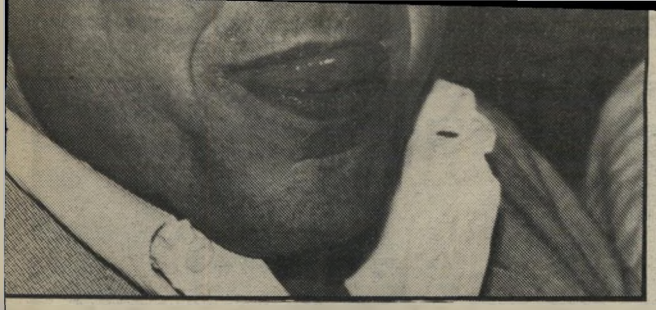
„זה דבר אחר," היא עונה. „בזמן המילחמה הערבים ברחו מיפו ומחיפה, ופה בחברון היהודים נטבחו ונהרגו חפים־מפשע.

„אני יושבת כאן, ואני מקבלת את מטר־האבנים. צריך לגרש אותם!

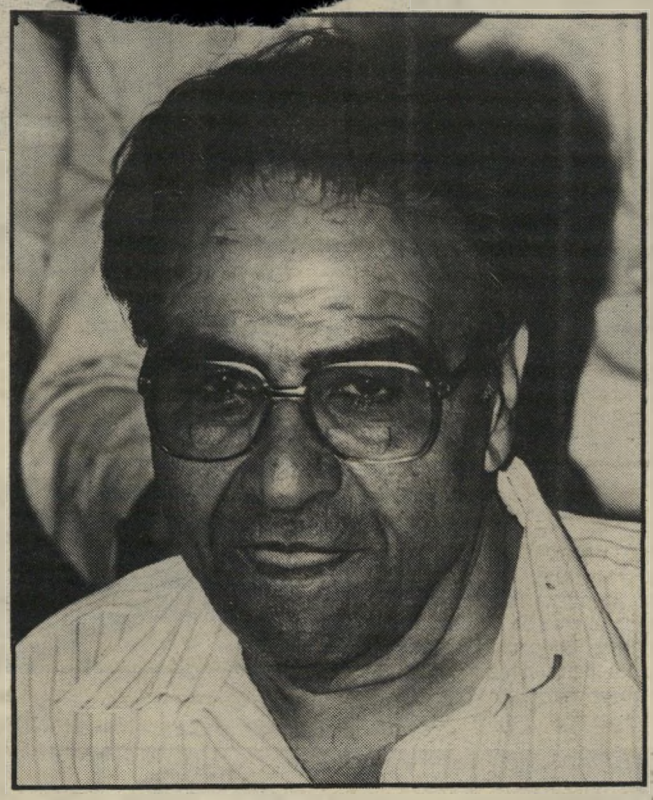
עניין של הארה

„את שואלת אם זה מוסרי לגרש? יש דין־תורה: לא מדברים על מוסריות. אם כל היהודים היו מקיימים מיצוות, אז לא היתה בעיה. המוסריות היא לעזור לערבי

(המשך בעמוד 16)

אבי־חצירא
דברי אלוהים חיים

אזין
התמרחות קולקטיבית

ושולח אותי בחזרה לאזין. הכדור אצל אזין: „קיימת הסכמה, אבל אני משאיר דלת פתוחה. אם אהרון ירצה — הוא יקבל. אין כל בעיות."

בתמ"י לא אוהבים בעיות, שלא לדבר על עושי הבעיות. אלי דיין, הוגה הרעיון המוזר בדבר בחירה דמוקרטית של הרשימה לכנסת, אינו מתקבל באהדה במרכז. קודם לכן, במזכירות, הוא „מצביע" (בתמ"י — לא מצביעים פיזית) פה אחד עם שאר חברי המזכירות.

לפתע, במהלך ישיבת המזכירות משתרר שקט מחלט בחדרים הסמוכים ו„דברי אלוהים חיים" נשמעים בבנין: אלו הם דבריו של המנהיג, אהרון אבו חצירא, המתראיין מחדרו במהלך ישיבת המזכירות, לרדיו, בשידור ישיר.

ההצגה ממשיכה להתנהל, כשההצגה האמיתית מתנהלת מאחרי הקלעים: אלי דיין שהתיישר עם הקו במזכירות, מבטיח לי ניסים ונפלאות במרכז. „נו, באיזה מקום אניי?" שואל אותי דני עזריאל בפגישה חטופה במדרגות.

הרשימה הסופית של תמ"י לכנסת: על המקום הראשון אין צורך להכביר מילים — „ידידנו אהרון" כפי שהציג את אהרון אבו־חצירא מנחה כינוס המרכז, שלום דנינו שהתנחמד והתחייך במקצועיות.

במקום מספר שניים, נמצא סגן השר בן־ציון רובין. אלי דיין, ראש עיריית אשקלון — במקום השלישי. עד כאן המקומות הריאליים. המקום הרביעי היה שמור לפרופסור לפיזיקה גרעינית, מרדכי בשארי, אך כיון שזה העדיף את המקום השני — אוכלס מקום זה, על ידי שלום דנינו. גם אם לא „יכנס לכנסת אין למנחה, דנינו, סיבה לדאגה. עם כישורים כמו שלו — הוא בהחלט יכול לפתח קריירה תחליפית.

במקום החמישי, נמצא מנכ"ל הביטוח הלאומי, דני עזריאל. אמנם גם לאלי ארצי יש שאיפות בנוגע למקום זה, אך — שלושה ימים בטרם הכרעת הנהלת המפלגה — נאמר לי שהמקום שייך לעזריאל. בתמ"י נוהגים על פי מסורת ישראל: הכל צפוי!

ההצגה האמיתית

ך צף האירועים החפוזים שאורגנו כונו על ידי מארגניהם „דמוקרטיים". מזכירות התנועה, פורום בן 14 איש, שמעולם לא נבחר, התכנס מקפלת את רצונו להשתלב ברשות המבצעת בלבד, קרי: הממשלה. על פי דברי אזין קיימת הסכמה „ביני לבין אהרון" שהוא יהיה השר הראשון בכל קואליציה בה תמ"י תהיה שותפה.

בקצה השני של המסדרון מופתע אבי־חצירא מהמושג „הסכמה", אך בנדיבות לב מרגיע אותי שיהיה בסדר.

דיין
מיתקפה של פיהוקים

אפילו הוא יודע שהכל כבר מסודר בלי שום „ועדה מסדרת". מבקשים אותי לא לצלצל לפרופסור בשארי — „זה יקלקל לנו את הסיכויים." בשארי, מצידו, לא מבין על אילו סיכויים מדובר: „הענין סגור מבחינתי. לא ידוע לי שמחכים לתשובה שלי. אף אחד מהמנהיגים לא פנה אליי ישירות בימים האחרונים" (אחד המנהיגים טוען דוקא שכן: „ביום ששי האחרון") לעומת זאת, הוא מעלה את מחירו: „פנו אליי ממיפלגות אחרות. עבור אלו שאני מייצג זה עלבון. (זה — המקום הרביעי.)"

מחכים לבשארי... מרוע בשאריי?

— „בין היתר כיוון שהוא תימני" מסביר לי אבי־חצירא. המרכז נפתח בציפורנים על כל דש בגד או פיסת נייר אפשריים. בכל פעם שמנחה הערב, מזכיר את נוסחת הפלאים „ידידנו אהרון" פורצות תשואות היסטריות.

אהרון השני, מעדיף להישאר שר, יורד מהבימה לאחר נאום הפרידה שלו מחבריותו בכנסת. במהלכו התלונן: „רוני מילוא העז לקרוא לנו סחטניזם" הנאום שכלל מיתקפה על מדיניותו של שר האוצר, (עימו שוחח אזין טלפונית בידידות רבה שעתיים קודם לכן) גרם למתקפה אחרת אצל אלי דיין: מתקפה של פיהוקים עזים שהסתיימה בשמיטת ראשו על שולחן הנשיאות.

דיין נכנס לעירנות עם תום הנאום ומצטרף למעגל המריעים. חברת הנשיאות, ויקי שירן, קמה ומתנשקת עם אזין הפורש מדוכן הנואמים והכנסת כאחד.

איום בפילוג וסליחה

ך יין משבש במקצת את הצעת המזכירות אך לא מצליח לחולל שום פעולה מעבר לזה. ערב קודם לכן, לא התייחס אבו־חצירא למהלך של דיין ברצינות והתנבא שהמהלך ייפסק במזכירות. דיין, לעומתו, הבטיח לי „אקשן" במרכז. זוהי גם תחזיתו בתום המזכירות. בא כוחו של אלי דיין, עורך הדין יעקב ביטון, מצליח להפתיע את המנהיג ונבחריו בעיקשותו להעמיד להצבעה את הצעתו של אלי דיין, על פיה רק למרכז ישנה הסמכות לאשר הרכב המיפלגה לכנסת.

אנשי דיין מסרבים להוריד את הצעתם מסדר היום. עת ההצבעות הגיעה: ים של פתקים כתומים מורמים אל־על בעירבוביה. אלו הם כרטיסי החבר של המרכז. הם אינם נושאים תמונה מזהה וחלקם האחורי הוא פיסת קרטון רגילה.

ספירת קולות לא נערכת. „היו שם בדיוק 20 קולות בעד אלי דיין" אומר אבו־חצירא. דוקא היו יותר אבל מי סופר.

דפנה ברק ■

הרשימה, שתוגש במוצאי יום החמישי. כאחותה החרדית, אגודת־ישראל את תוכניתו אל הפועל (העולם הזה 28.12.83).

ביבי צועק, אוהדים מתרגשים
מי מכין למי תרגיל חדש בסיגנון תמ"ז

המר מוראג
הרב הראשי מרגיע

(ראה מיסגרת). כך גם המפד"ל מודעת לעובדה הבאה: ממש רגע לפני הגשת הרשימות יוכרע מי ירכיב את הרשימה. כל הסכם שייחתם לפני כן — אפילו בשבועה ובנדר — לא יכובד.

בבחירות המהפך, ב־1977, זכו אנשי המיפלגה הדתית לאומית לייצוג נכבד של 12 מנדטים. הם היו לשוזי המאוניים. בבחירות האחרונות קוצצה לשונם לחצי. „כוח המיקוח שלנו דווקא גדל," אמר במוצאי יום־הבחירות בקיץ '81 האיש החזק של המפד"ל, רפאל בן־נתן, אבל כבר אז נראו ניצני המשבר של המיפלגה, המאיים לקצץ את לשונה לחלוטין.

שני מוקדי־כוח חדשים חתכו אז בבשרה של המפד"ל. אחד מהם היה התחיה, שמשכה אליה מצביעים רתיים מגוש־אמונים, חובשי כיפות סרוגות, שאבותיהם הפוליטיים היו ראשי הצעירים במפד"ל. סמוך לסגירת הרשימות נולדה מיפלגה חדשה, תמ"י, בראשות אהרן אבו־חצירא, שפרש מהמפד"ל ביחד עם רוב אנשי קבוצת ליכוד ותמורה, על רקע המישפטים שבהם היה מעורב. באותה תקופה הוא יצא זכאי מהמישפט הראשון שלו.

מיד אחרי שגודעו תוצאות הבחי־רות, קרא מנהיג המפד"ל הקשיש את המפה. שר־הפנים, יוסף בורג, הגה בליבו וגם בקול רם רעיון של הקמת מפד"ל חדשה, גדולה ומאוחדת. הצעירים ריברו על שנת פיוס והשלמה.

כצפוי, דבר לא קרה. וראשי ה־מפד"ל החלו לקלוט שמלשון מאזניים הם הופכים לסרח־עודף.

המצביעים שלהם יכלו בשקט כיסאו. הפלגים השונים התעוררו לחיים, ודרשו כתנאי לא־יעבור להופעה משותפת שבורג לא יעמוד בראש המפד"ל. גם בסיעתו, למיפנה, היו שחשבו כי הגיע הזמן שהוא יילך.

אחרי שהשיחות הרבות לא העלו אלא חרס, הוכנס בסוד העניין הרב האשכנזי הראשי, אברהם שפירא.

ראשית הוא הביא למישרד־הדתות, שהוע עמד בראשו, מנכ"ל חדש, הרב משה סלומון, אחיו של הרב הראשי של פתח־תיקווה, שזוכה עתה בכותרות משלו בעניין מאבק החרדים נגד הקרנת סרטים בערב־שבת בקולנוע היכל.

בורג רצה להפוך את סלומון למנהיג, והחליט להכשיר אותו לכך.

בשלב שני הוא הצליח להביא אליו את פורת. הח"כ המתנחל מהתחיה ניהל איתו מגעים חשאיים, ובסופו של דבר אף התפטר מהכנסת, בתחילת חודש מרס השנה, כדי להצטרף למפד"ל הגדולה והמתחדשת.

בורג אף התחייב לפרוש. היו שהאמינו לו. בסתר־ליבם. סוף־סוף, הוא חגג לא מזמן את יום הולדתו ה־75.

שינאה ללא הסבר

ב ינתיים התעוררו לחיים פליטי ליכוד ותמורה המוכים. השר לשעבר יצחק רפאל גילה עניין בשיבה לחיים הפוליטיים. דויד גלס, מדיחו של רפאל, שהודח אחרי שהיה מעורב בביטול פרשת אבו־חצירא, שב לפעילות. המיזרחי בסיעתם, אשר לזימי, ניסה לאחות את הקרע עם אנשי תמ"י, כמו בן־ציון רובין, סגן השר, ועם אחרים, פחות ידועים.

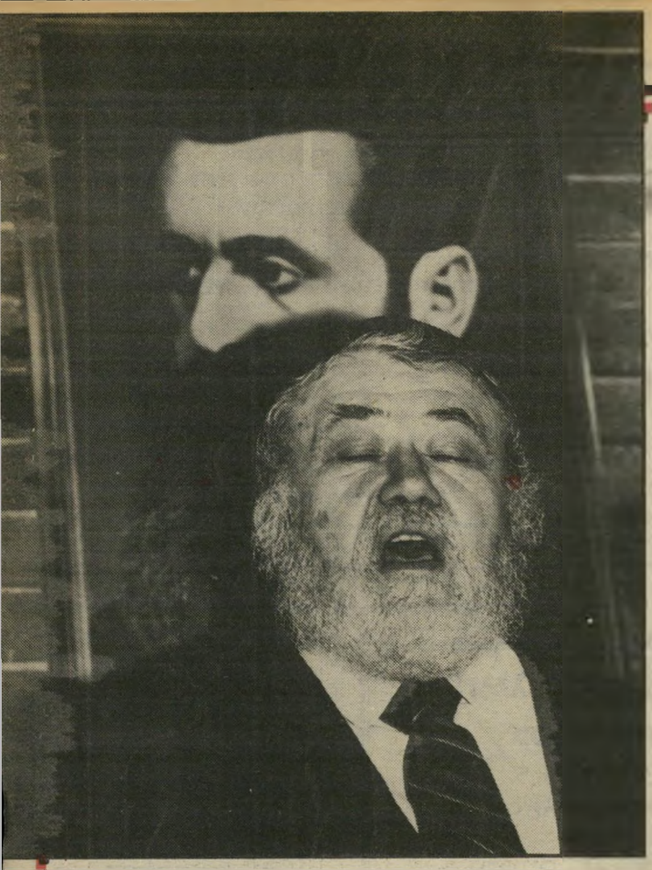
בורג ניסה לפייס את הרב חיים דרוקמן. עשרות פעמים איים הרב הנץ הקיצוני לפרוש מהמיפלגה. לבסוף הוא הגשים את איומו והקים את מצ"ד – מיפלגה ציונית דתית. למורת רוחם של ראשי המפד"ל, הוא ריכז מסביבו ואת האחרים במפד"ל באמצע המגעים להגשמת התוכנית.

בורג ניצל כמובן את המצב החדש כדי שלא להתפטר ולא לוותר על למרות תפקידו כעובד ציבור, הוא עסק ימים ולילות בתיווך בעניין מיפלגתי מובהק. השר הממונה עליו, בורג עצמו, כמובן שלא העיר את תשומת־ליבו המועמד של שפירא למקום הראשון ברשימת המפד"ל לבחירות הקרובות לא היה אלא בורג.

המקום השני הובטח לדרוקמן.

בורג מקשיב, בן־נתן צורח
איך אפשר להתמודד בלי פנים מוכרות בציבור?

האגודה: שטיחים מעופפים

שכבר סחט אותו גם בבחירות הקודמות. אחריו שובץ המר, אך חברו, בן־מאיר, נדחק עד למקום השביעי, הספק־ריאלי. המקומות הרביעי, החמישי והשישי הובטחו לנציגים מיזרחיים. המקום השמיני הבלתי־ריאלי, ניתן לאברהם מלמד, איש סיעת למיפנה, ורק אחריו שובץ פורת, שגילה בתוך זמן קצר שבניין הקסטל הוא מאורת־נחשים אמיתית.

בדיחת הקסטל

דב לא היו מרוצים מתוכנית שפירא. הקיבוץ הדתי ואירגון האשה הדתית דרשו־מקום. בן־מאיר ראה בהצעה הדחה, פורת ודרוקמן לא רוו מהתוכנית נחת, כל אחד מסיבותיו שלו. עשרה מיזרחיים השתוקקו להיות מוצבים בשלושה המקומות הריאליים.

כולם גם יחד לא האמינו שיוסף בורג יגשים את הצעת שפירא ויפרוש מהכנסת מייד אחרי הבחירות. בורג עצמו היתמם ושאל: איך אפשר להציג רשימה שתורכב רק מפנים חדשות וגם לזכות באמון הציבור?

בינתיים נקפו הימים. תוכנית שפירא מתה ונקברה עוד לפני שנולדה. כל מיני רעיונות אחרים

בן־מאיר מגיע שינאת־חינם

הופרחו באוויר. עזר ויצמן פלירטט עם המר ועם בן־מאיר. שני הצעירים גם בדקו את סיכוייהם בתמ"י; דרוקמן ופורת ניסו להקים גוש דתי־לאומי ראדיקלי; אנשי למיפנה שקלו לפלג את המפד"ל, רק כדי לפגוע בצעירים, ואלה מצידם חשבו דווקא שאם המיפלגה תתמודד בשני ראשים, שייתאחדו אחרי הבחירות, ייטב לכולם.

כך עבר לו הזמן והגיע השבוע האחרון, המכריע, כששום דבר טרם הוחלט ונחתם. הרב שפירא ממשיך לתווך, אך כל מאמציו עדיין לשווא.

דרוקמן ופורת כבר הקימו מערך עם פא"י (פועלי־אגודת־ישראל), הני־צים התחברו עם היונים לגוש מוזר ביותר. פורת שובץ במקום הרביעי בתנועה, שתיקרא „מורשה".

(בכלל, באחרונה הוזכרו כל־כך הרבה שמות כתחליף למפד"ל, שעניין זה כבר הפך לבדיחה בקסטל. פורת, למשל, דרש שהמפד"ל תיקרא „אר־רות").

מנהיגי מורשה הודיעו, שהם עדיין לוקחים חלק בניסיונות להציב לבחי־רות רשימה דתית־לאומית מאוחדת, ורק הוסיפו למערבולת שבה מצויים עסקני המפד"ל.

דויד גלס, לעומת האחרים, הצטרף לעבודה והוצב במקום ה־62, הלא־ריאלי, ברשימת המערך לכנסת.

ביום השני השבוע, אחר־הצהריים, היו אמורים עסקני המיפלגה לאשר את הרשימה. במקום זאת הם נאלצו לבלות במיסדרונות בית־סוקולוב ולראות כמו עיניהם כיצד מתנהל המשא ומתן בין הקבוצות השונות. הצעירים הודיעו לוועדת הכנסת על כוונתם לפלג את הסיעה. כמו שעשו שניים מאנשי אגודת־ישראל. אך המר, ואחר־כך גם בן־מאיר, באו לבית־ סוקולוב כדי להמשיך בדיונים, שנראו עקרים לחלוטין.

הספרדים של למיפנה, יגאל ביבי, ראש עיריית טבריה, איש אמונו של בורג, ודויד דינאו, יושב־ראש המועצות הדתיות, נאבקו זה עם זה על מקום ריאלי ברשימה המאוחדת. כל־אחד מהם גייס קולות של תומכיו.

אברהם מלמד אמר לכל אחד מה שהיה נדמה לו כי בן־שיחו רוצה לשמוע. מי שעמד ליד מלמד, פשוט לא האמין למישמע אוזניו. רגע הוא מבקש שלא להתמודד ולצאת מהכנסת, ורגע אחר כך הוא מבכה את מר־גורלו, שרוצים להדיח אותו על לא עוול בכפו.

בן־נתן, שריזה מעט באחרונה, היה לרגע אחד עסקן קטן, שקט וביישן, ומייד אחר־כך היה לאיש כל־יכול, שיש לחכות בתור כדי לדבר עימו.

מאחרי דלתות נעולות ניהלו ראשי הקבוצות את המשא־ומתן. מרגע לרגע הצטמצמו האפשרויות.

בורג פשט את מיקטרונו וניהל פגישה אחרי פגישה. בחוץ שוב רבו הוויכוחים. הנשים ובני המושבים איימו שהם יתמודדו בנפרד, יהיה מה שיהיה.

לרגע היה נדמה שסוף־סוף הושגה פשרה. אך רק לרגע. מייד אחר־כך התברר, שכל מי שהסכים לה — שינה שוב את דעתו.

החברים החלו לגלות סימני עייפות. כשהתאחרה השעה, הוחלט לדחות את כינוס הוועד־הפועל לצהרי יום הרבי־עי, פחות מ־24 שעות משעת הגשת הרשימות. ההכרעה וההחלטה נדחו שוב, כאשר אין זה בטוח כלל שגם במועד זה תובא הצעה, שתועמד להצבעה ותוגש כרשימה מוסכמת לוועדת־הבחירות המרכזית.

„אנחנו חוששים מתרגיל תמ"י, ביום חמישי בלילה," אמר בורג בשיחת־נפש לאחד החברים, שכמעט נרדמו בבית סוקולוב. הוא רק שכח לציין מי מכין למי מארב של הרגע האחרון. **בן־ציון ציטרין** ■

דר לוא נקלע למיפגש פעילים של אגודת־ישראל — לא היה מבין מה קורה שם. כל אחד מגדף את חברו, בחרפות נוראיות. כל־אחד מדבר מאחורי גבו של השני. בכל יום מצהיר כל אחד הצהרות המנוגדות לחלוטין לדברים שבהם נשבע יום לפני כן. „אצלם, אדם לאדם הוא לא רק זאב — אלא גם נחש, אריה, סרטן ושאר חיות אסורות במאכל," תיאר השבוע מומחה לעניני אגודת־ישראל את המצב במיפלגה.

הסכם משפיל

מי שאינו דובר יידיש, יתקשה להבין על מה הם מדברים. אך עתה ברורים שני דברים. האחד: אין עדיין הסכמה בין כל מרכיבי אגודת־ישראל על הרכב הרשימה שתוגש, ביום החמישי בלילה, לוועדת הבחירות המרכזית. שנית, אין כל ודאות שהרשימה שתוגש לא תשונה תוך כדי גרל פי כמה מאו נכנסה אגודת־ישראל כשותפה קואליציונית בכירה בממ־שלת הליכוד. לורינץ, כיושב־ראש ועדת־הכספים, ושפירא, שהפך למע־שה לבוסו של הקואליציה, חיזקו מאוד את מעמדה הפיגאנסי של האגודה, „ישיבותיה ומוסדותיה".

רק בשבוע שעבר העביר מישרד־האוצר לישיבות סכום נוסף, בן עשרות מיליוני שקלים, כפי שהוא עושה מדי פעם בפעם.

הפיקציה של „גדולי התורה"

אבל לא כל חובשי ספסלי הלימודים התורניים זכו ליחס כה מלבב מאנשי אגודת־ישראל. חסידי חב"ד ביקשו את חלקם האמיתי בעוגת ההזרמות לישיבות. האגודה סירבה. החסידים, בצעד שלא היה לו תקדים, פנו לבית־מישפט אזרחי, לא רבני. הם פנו לבית־המישפט־העליון.

צעדם הפך לשיחת היום בקרב הקהילה החרדית. כרזות נאצה, איומים, חילופי־השמצות ואפילו אלימות של ממש הפכו לעניין של יום־יום, בבני־ברק ובשכונות החרדיות בירושלים.

ואז נפלה על ראשי האגודה החלטת הכנסת על הקדמת הבחירות. היה להם טוב תחת שילטון הליכוד, והמערך לא הבטיח להם יותר ממה שקיבלו ממנחם בגין הנדיב, ואחר־כך מיורשו, יצחק שמיר.

בלית־ברירה, הם ניגשו להרכבת הרשימה החדשה. שפירא אומנם היה מאוד אופטימי ביום שבו הצביעה הכנסת על הקדמת הבחירות. הוא הסביר, שבוחרי האגודה הם ציבור מצביעים קבוע ויציב, ואגודת־ישראל, על־פי הישגיה בשתי הקאדנציות האחרונות, גם תגביר את כוחה ותזכה ביצוג של חמישה מנדטים.

יתכן שהוא צודק. אך השאלה שנותרה פתוחה היתה מי יכלל ברשימה זו.

כאן נכנסה לתמונה הפיקציה ששמה „מועצת גדולי התורה". אגודת־ישראל היא תנועה עולמית. השלוחה הישראלית שלה אינה החזקה ביותר, בניגוד למה שהנוהג לחשוב. גדולי־התורה הם קבוצה בלתי־קבועה של מכובדי הגוש החרדי, שנבנתה על־ידי הפוליטיקאים של האגודה, אשר העדיפו תמיד כי את ההחלטות הקשות יקבלו הרבנים והאדמו"רים, ולא הנציגים בכנסת.

מיספרם של הגדולים איננו ברור, וזהותם אינה קבועה. הרב ש"ך, שהתפטר מחברותו במועצה, מתערב מפעם לפעם בהחלטותיה, כשהדבר נוח לו.

לפני יותר מחודש קיבלה המועצה החלטה שפירושה עריפת ראשי שלו־שת ח"כי האגודה. ראשו של שפירא נשאר, כמובן, במקומו. אותם שכינתו בכנסות רבות, ושגם עומדים בראש ישיבות שהם עצמם מעבירים להם כספים — יהיו מחוץ לכנסת.

הרמז היה ברור: האדמו"ר מגור מצביעי אגודת־ישראל יש יהודים מיזרחיים רבים.

כצפוי, הסכם הרוטציה שהוסתר בכספת של בנק דיסקונט בירושלים, לא מומש. כל אחד מהארבעה סירב לממש את ההסכם, שנחתם כדת וכדין.

ההמשך היה בלתי־נמנע. בבחירות המוניציפליות האחרונות לא שובץ מיזרחי במקום ריאלי ברשימת אגודת־ישראל בבחירות לעיריית־ירושלים. הספרדים התפלגו והקימו את ש"ס. מאחוריהם עמד היזום המתכנן והמבצע, עובדיה יוסף, לשעבר הרב הספרדי הראשי, הראשון לציון. למורת רוחו של פורוש הנוצם והמאיים, הם זכו בשלושה מנדטים בבחירות לעירייה.

אם לא די בזאת, נפלו על האגודה צרות מכיוון אחר. גם כאשר הם לא היו בקואליציה, זכו ח"כי האגודה והישי־בות שהיו קשורות בהם במענקים אדירים מאוצר־המדינה. התשלומים לבחורי־הישיבה ולמוסדות האנטי־ציוניים כבר הפכו לשם דבר.

כוח־הסחיטה של אגודת־ישראל מנסה לחסל את הרב ש"ך. הליטאים ראו בזאת ניסיון של החסידים לחסלם.

אבל החלטות המועצה אינן חוק־מדינה. „הפה שאסר הוא הפה שהתיר," אומרים באגודה על ההחלטה הנוקשה.

מקום לספרדים

ריבוזי החרדים רבתה המהומה. שליחים באו ויצאו. הוצע שספרדי יוצב אחרי שפירא או לפניו, שתהיה רוטציה של כל ארבעת החברים בכנסת העשירית, שיפרשו באמצע כהונת הכנסת ה־11. לורינץ הודיע על פרישתו, אחר־כך חזר בו. פורוש התכסך עם חצרו שלו.

בקיצור, הילולה רבתי.

הספרדים הגבירו את המהומה, הם החליטו להתמודד בשתי רשימות עצמאיות — ש"ס וח"י — כנראה שיתאחדו.

לא מן הנמנע, שער מוצאי יום־החמישי יתנו לספרדים מקום ריאלי ברשימת אגודת־ישראל.

אין ספק, שרק בשניה האחרונה שבה מתירה ועדת־הבחירות המרכזית להגיש את הרשימות — בחצות שבין יום החמישי והשישי — יוחלט סופית באגודה מהו הרכב הרשימה.

ניחוש של המשקיפים המנוסים קובע, שמה שהיה הוא שיהיה. אחרים מהמרים שעל עניין של מה בכך עוד יהיה ברגע האחרון פילוג שלא תוכנן כלל.

קמה רשימת שלום יהודית ערבית

תנועת **אלטרנטיבה** שמחה להודיע לחבריה ואוהדיה על הקמת **הרשימה המתקדמת לשלום**, רשימת שלום יהודית־ערבית. בראש הרשימה יעמדו:

★ עו"ד מוחמד מיערי – חיפה
★ אלוף (מיל.) מתתיהו פלד – ירושלים

אסיפת פעילים לארגון מסע הבחירות תתקיים ביום ד', 30.5.84, בשעה 8.00 בערב, בבית **בני ברית**, רח' קפלן 10, תל־אביב.

להתראות!

לפרטים נוספים התקשר: 03–221152, בשעות אחה"צ והערב.

לכב'
הרשימה המתקדמת לשלום
ת.ד. 31109,
ת"א

☐ אני אוהד/ת את הרשימה.
☐ אני מוכן/נה להיות פעיל/ה.
☐ הנני מצרפ/ת תרומה בסך ..... שקלים.

שולה

ציפורניים מלאכותיות
בשיטה אמריקאית
חזקות באחריות
וכן השתלת ריסים
ת"א, המלך ג'ורג' 89

טלפונים:
284919
295318
השתלת ריסים

חייג ופרסם מודעתך

בכל עיתוני ישראל

לבעלי כרטיסי אשראי:
ויזה, ישראכרט, דיינרס

טלפונים: **280666, (03)296662**

אולפן לאה פלטשר

אבן־גבירול 50, תל־אביב

פותח קורסים חדשים מרוכזים ביוני־יולי והם:

★ **דוגמנות — מקצוע**
מתאים לך באם הנך תמירה – נאה מאד – ופוטוגנית ליד האולפן משרד להכוונת הבוגרות וסיכויים גדולים להצלחה בארץ ובחו"ל.

★ **טיפוח החן**
יקנה לך יציבה והליכה נאה, יופי נימוסי, חברה ובטחון עצמי.
מתקבלות בנות החל מגיל 16 ונשים בכל הגילים.

★ **התעמלות**
ישפר גופך לקראת בגד הים. שיטה מיוחדת להורדת מידות במקומות הרצויים לך, הרזיה מובטחת.

המקומות לכל בהקורסים מוגבלים.
טלפני לקביעת ראיון לא מחייב: 267682
תל־אביב.

שלוש הנקודות שבגללן מגיעים בסופו של סיבוב לאולמי הנוצץ...

- האוכל הטוב ביותר
- השרות האדיב,
- והמחיר הסביר
- מטעמי גריל גחלים

אולמי הנוצץ
גן טרופי מקסים
לעריכת שמחות
מתחת לכיפת השמים
(בר־בק'ו)
רח' המסגר 49 ת"א טל.331179

הלב שלך שווה בדיקה!

בן 35+
הלחם בחשש המנקר,
בוא עוד היום לאיבחון מוקדם
השקט הנפשי שלך
שווה את זה.

הבדיקה כוללת:
בדיקת קרדיולוג, א.ק.ג.
א.ק.ג. במאמץ (ארגומטריה),
בדיקות מעבדה.

מכון לבריאות הלב
בית הרופאים, ריינס 18 פינת פרישמן תל־אביב
טלפונים: 03–221227, 03–244294

ארגון הלב הישראלי

תן טרמפ לחייל

חברי המחתרת

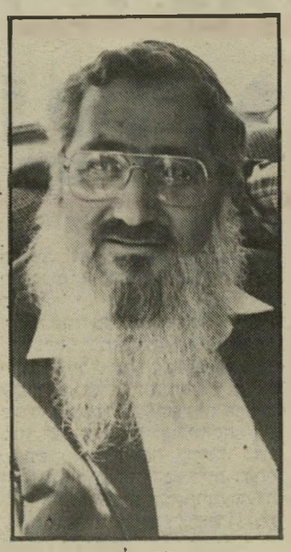
(המשך מעמוד 13)

לצאת מן הבילבול שלו. מי שזורק אבנים צריך לזרוק אותו, ועם היתר אפשר לחיות בשלום. אם היינו מגרשים שתי מישפחות מחברון, היה פה שקט. אנחנו מכירים אותם — הם פחדנים!"

רותי בן־פינחס מתערבת בשיחה: „צריך להסתכל על הכל בפרספקטיבה היסטורית, לא לראות את הקטעים, אלא את העניין בשלמותו. וממרחק האנשים האלה ייראו גיבורים. היתה להם הארה. לא לכל אחד יש הארה. אני לא אומרת שכולם צריכים להיות כאלה, ושמחר כולם צריכים להצטרף למחתרת, אבל מה שהם עשו, הם עוררו את הממשלה. היא היתה צריכה לפעול מן ההתחלה." ואם הם יקבלו מאסר־עולם? „אני לא יודעת, אני מקווה שלא יקבלו מאסר־עולם. בסך־הכל גם ה־שופטים הם יהודים, ואולי גם להם תהיה הארה!

„ובכל מיקרה," ממשיכה רותי, „אחרי שעצרו את האנשים, אפילו יוסי שריד ואנשים כמוהו התחילו להתחבט בבעיית הזכות שלנו על הארץ, וזה כבר צעד קדימה. כל האנשים האלה בשמאל שחושבים שהם צודקים, הם בעצם טועים, ובסוף גם הם יגיעו לדרך הנכונה. עובדה היא שישנם עכשיו הרבה אנשים שחוזרים בתשובה, ואי־אפשר להתעלם מזה."

בזמן השיחה נודע לרותי כי הרב

רב ולדמן
הקו האדום: יהודים

ולדמן, ראש ישיבת קריית־ארבע, נעצר לחקירה. ולדמן הגיע לחברון ביחד עם הרב לוינגר. חתנו של הרב ולדמן (כמו גם חתנו של לוינגר) עצור בפרשת המחתרת, והשבוע הוגש נגדו כתב־אישום, ביחד עם חבריו. אנשים בקיריה אמרו שהרב ולדמן, שלא כמו לוינגר, דווקא מתון בדיעותיו ואף גינה את פעולות המחתרת. משה לוינגר לעומתו, כך אמר לי מישהו, כל ההבדל בינו ובין הרב כהנא, הוא שבע שנים — מה שטען כהנא לפני שבע שנים, זה בדיוק מה שאומר לוינגר היום.

אנשים דיברו באותו היום הרבה על גבולות ההבטחה — מן הפרת (על החידקל הם מוכנים לוותר בשלב הזה) ועד לנילוס (גם לגבי הנילוס ישנם חילוקי־דיעות, ביחס ליובלים המס־תעפים ממנו). אך כשניסיתי ללחוץ ולשאול מה יקרה אם מחר תקום ממשלה בישראל שתחתום על הסכם שלפיו יוחזרו שטחים, ענו לי כולם, מן המתון שבהם ועד לקיצוני ביותר, כי הגבול הוא פגיעה ביהודים: „אלימות נגד יהודים — זה הקו האדום."

קרוב מישפחה של אחד מקציני המימשל, המואשם בין השאר בכך כי לא הזהיר את חבלן המישטרה, סולימאן חירבאווי, על המצאותו של מיטען חבלה ליד ביתו של איברהים אל־טאוויל, אמר ברצינות: „הוא היה צריך לומר לוז הוא הרי חבלן בעצמו!"

הטענה של כולם, לאורך כל אותו היום, היתה ברורה וחד־משמעית: כאשר כולם יחזרו בתשובה — אז יבוא השלום.

ענת פרנוסטי ■

עונש למנהל

הכל **התחיל** בריב מישפחתי. בצלאל שפרן (49), מחנך ותיק, חובש כיפה, למד באוניברסיטת בר־אילן, לצידו של סטודנט אחר, שהפך אחר־כך לשר־החינוך־והתרבות, זבולון המר. ההיכרות על ספסל־הלימודים הולידה פעילות מיפלגתית זהה. בעיקבות חברו הצטרף שפרן למפד"ל, והיה בין הפעילים בקרב הצעירים.

אחר־כך טיפס המורה והמחנך בסולם־המדרגות, ועתה הוא מנהל בית־הספר העל־יסודי המקיף הדתי על־שם רוגוזין באשדוד.

אבל לפני שלוש שנים עבר חתול שחור בין שני החברים. אהרון אבו־חצירא פרש מהמפד"ל והקים את תמ"י. שפרן, שהוא אומנם רומני במוצאו, ראה בטרוניותיו של אבו־חצירא כלפי המיפלגה הדתית לאומית סיבה טובה

„הרומני של תמ"י" שהיה חברו של זבולון המר לספסל הלימודים, נענש על כי הלך עם אבו־חצירא

לעזוב גם הוא את המפד"ל ולהצטרף לתמ"י. מאז הוא אפילו חבר הנהלת תנועת מסורת ישראל.

שיכתוב פרוטוקול

סיפור **מתח** פתלתל ורצוף עלילות, כפי שעבר על שפרן באחרונה, לא לומדים תלמידי־התיכון גם בשיעורי הסיפרות. העלילה כוללת מיסמכים מזוייפים, איומים, דו"חות סודיים, מיכתבי־איום, הבהרה והת־נצלות, פרס חינוכי אחד וספרת רוחות במישרד־החינוך.

ועדת פרס־החינוך, בראשותו של אחד עוזי ישראלי, החליטה בתחילת שנת הלימודים הנוכחית, ברוב קולות, להעניק את פרס־החינוך לשנת תשמ"ג לבית־ספרו של שפרן. זהו פרס יוקרתי, המוענק במישכן־הנשיא בירושלים. הוא משקף את הישגי בתי־הספר, בתחום הלימודי והקהילתי.

במקום השני דורג בית־ספר אחר, בית־ספר צמח. לשפרן הגיע מידע פנימי, כאילו התבטא ישראלי, ששפרן משתייך למיפלגה המפלגת את העב ולכן הוא אינו ראוי ללחוץ את ידי הנשיא. שפרן נזכר מייד שישראלי אינו אוהד אותו במיוחד, ואז הוא פנה למנהל מחוז הדרום במישרד־החינוך, עמרם מליץ, והאשים את ישראלי בשיכתוב הפרוטוקול ובניסיון להעניק את הפרס היוקרתי לבית־ספר אחר. הוא ביקש ממליץ שיחקור בעניין.

הידיעה על תלונת שפרן למנהל־המחוז עשתה לה כנפיים, וכך נולדה המלצת המחוז — פה אחד — ששפרן איננו ראוי לפרס.

המנהל הדתי הדינמי לא התעצל. להיפך. הוא חשר שמליץ וישראלי חברו נגדו, ולכן התלונן לפני יושב־

רגע הניצחון מנהל בית־הספר התיכון רוגוזין באשדוד, בצלאל שפרן, מקבל מידי הנשיא הרצוג את פרס החינוך, בטקס שנערך במישכן־הנשיא. זבולון המר מביט בשניים.

ברוח הסודי שלו תוקף יונאי את מיבנה הוועדה והרכבה, שיטת עבודתה וכמובן, את מסקנותיה. „עבודת ה־וועדה המחוזית היתה מרושלת. חבריה לא השתתפו בביקורים ובדיונים. פרוטוקולים לא נרשמו כהלכה. החב־רים לא ידעו את סמכויותיהם ואת תפקידם," קובע יגאי. במקום אחר הוא מספר: „חברי־הוועדה הסכימו לסדר, שלפיו הישוב־ראש, ישראלי, רושם את הדברים לאחר מעשה." וכן הלאה וכן הלאה. ואחר־כך פירט יונאי את העונשים שהוא ממליץ להטיל על מי שלקחו חלק בתרגיל הלא־חינוכי. לגבי שפרן נרמז, לא פחות ולא יותר שהוא חשוד במעשים פליליים.

עניין של בחירות

שפרן לא ראה את דוח יונאי, הוא אפילו לא הוזמן למסור את גירסתו לפניו. אך אחרי שהוא קיבל

מיפלגה מפלגת אהרון אבו־חצירא, מנהיג תמ"י, ששפרן נמנה עם חברי הנהלתה. מחלקי הפרס שקלו לא לתת אותו לשפרן, משום חברותו בתנועה.

ראש המזכירות הפדגוגית במישרד־החינוך, דויד פור, שהוא מס' 3 במישרד. שפרן דרש חקירה.

פור נענה לבקשת שפרן, ומינה את יוסף יונאי, מנהל מחוז ירושלים, לחקור מה קרה בדרום.

יונאי סיים את חקירתו בתחילת חודש דצמבר 1983, דיווח על מסקנותיו לפור, שהעביר כמקובל את המימצאים למליץ וביקש ממנו שיפעל כנדרש.

מליץ שיגר מיכתב לשפרן בסוף חודש ינואר השנה, מיכתב שבו הוא נזף בשפרן על התנהגותו. אחת הדוגמות: „השתמשת בדרכים לא מקובלות ובמשאבים כספיים, לצורך הפעלת מערכת־קשרים עניפה מאוד, בכתב ובעל־פה, לרבות שיחה עם עיתונאים ללא קבלת רשות, כדי להציג את טענותיך על־סמך מידע לא ברוק, בשלבים שההכרעה עדיין לא הת־קבלה."

שפרן הבין את הרמז. כאשר ביקר כתב העולם הזה בבית־הספר באש־דוד, אמר לו שפרן: „אסור לי לדבר. לצלם אותי אני לא יכול למנוע ממך, אבל לדבר לא מאפשרים לי."

יתכן שלהתכתבות זו לא היתה כל חשיבות, אלמלא הפך דוח יונאי לדוח שסווג כ„סודי ביותר".

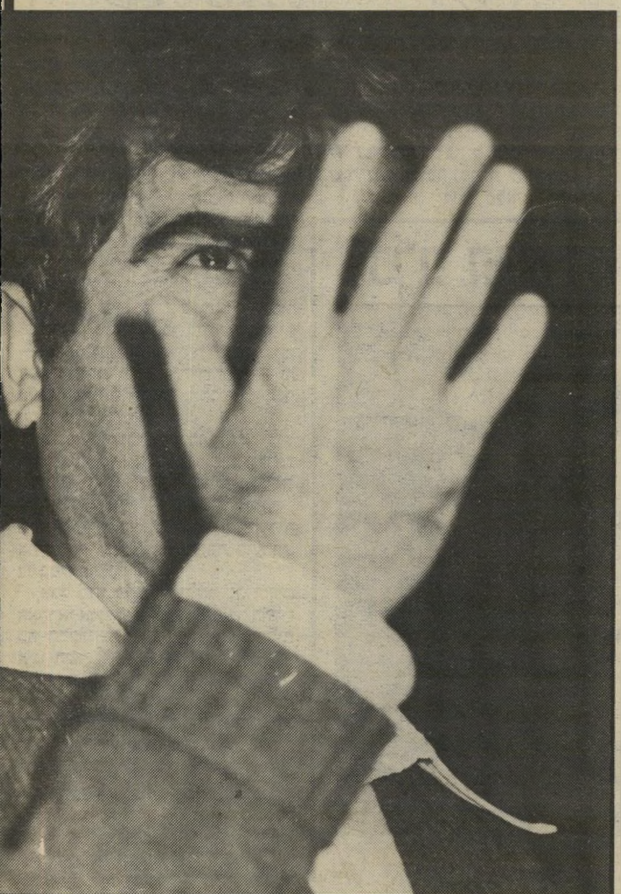
איש לא ראה אותו, מלבד המחבר (יונאי) ומי שקיבל אותו — פור. אפילו שפרן לא הורשה להציץ בו.

להעולם הזה הגיע צילום מהדוח השמור ביותר במישרד־החינוך־והתר־בות.

ברוח יונאי מתברר, שאכן אישיותו של שפרן היא שעמדה במרכז הדיונים בוועדת־הפרס. „אנו מודעים לעובדה שהאיש העומד בראש המוסד המומלץ על ידינו הוא שנוי במחלוקת, אך מטעמים מוסריים החלטנו לא להעניש את העשיה החינוכית הנעשית בבית־הספר, שלגביה לא היו חילוקי־דעות, ושהיא ראויה לכבוד ולהערכה," כתבה ועדת־הפרס.

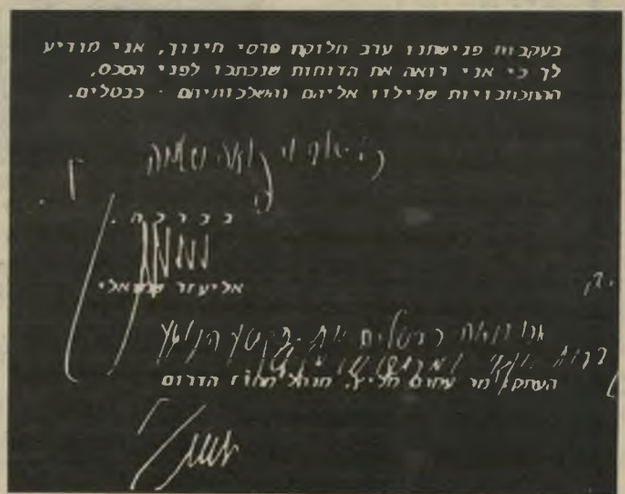
גיבור העלילה בצלאל שפרן, מנהל בית־הספר העל־יסודי־הדתי־המקיף על־שם רוגוזין באשדוד. הוא איש נמוך קומה, המתבל את דבריו בפסוקים מהמקורות.

חבר שנבגד שר־החינוך־והתרבות זבולון המר, חברו לספסל־הלימודים ולפעילות במפד"ל של שפרן. בקרוב מאוד יידרש המר להשיב על סידרת שאלות שיציג שפרן.

אחרי זמן מה, ב־30 לחודש מרס השנה, שלח שמואלי מיכתב לשפרן, ובו הוא הודיע לו חד־משמעית: „בעיקבות פגישתנו ערב חלוקת הפרס, אני מודיע לך כי אני רואה את הדוחות שנכתבו לפני הסכס, שנכתבו לפני הטקס, ההתכתבויות שנילוות אליהם והשלכותיהם — כבטלים."

לא פחות ולא יותר. אין ספק ששפרן, בעל טון הדיבור התוקפני, הבהיל כהוגן את מישרד־החינוך.

הדוח הסודי מנכ"ל מישרד־החינוך־והתרבות, אליעזר שמואלי (מימין). הסתבך בפרשת הענשת המנהל רק בסופה.

שמואלי חתם על המיסמך (למעלה), המאשר, בעקיפין, כי ניסו לפגוע בשפרן. שמואלי גם אישר, בכתב־ידו, „אני רואה כבטלים את הקטע הנוגע."

עלי זפה

נפש מודעי מי יידע?

מודעי — כישלון או ניצחון? התשובות לכך רבות וסותרות, מכיוון שקשה להתמצא בשלל מהלכיו ותפניותיו של האיש:

לפני כחודשיים וחצי יום **יצחק מודעי** פגישה עם ראש־הממשלה, **יצחק שמיר**, והציע לו לראשונה את ליכוד הליכוד.

מודעי
הליכוד כמעט התפוצץ בגלל טלפון נעול

עובדה בלתי־ידועה זו מבלבלת לחלוטין את אפשרות פיענוח מהלכיו האחרונים. שמיר, שהופתע מאוד מההצעה, בירך עליה ומכאן — הפתעתו הרבה על ה„צער האמיץ" שנקט מודעי ביום הראשון שעבר, בעת כינוס מרכז הליברלים: המלצה על הליכה נפרדת לבחירות. מודעי הפתיע בכך לא רק את שמיר, כי אם גם את ארבעת השרים שאיתם התייעץ (**גדעון סת** כיכב באותה עת בוועידה הכלכלית) שניות ספורות קודם לכן ב„חדר ההתייעצויות". ההסבר לתפנית החדה בעמדתו: גישוש מהיר במרכז הבהיר לו שיש פחד במרכז מ„ליכוד הליכוד". („להיות חבר בין 240 חברים — זה משהו אחד, להיות חבר מרכז המונה יותר מ־1000 חברים — זה סיפור שונה לחלוטין!" הסביר לי חבר מרכז הליברלים).

כשבוע שעבר, לעומת זאת, יכול היה מודעי לתפוס טרמפ על קבוצת **שלמה להט, יצחק ברמן, דרור זייגרמן, אריה דולצין** ועוד. מודעי, שהיה בשוונג, החליט להעביר את הצעתו, שקצרה תשואות סוערות, בו במקום.

אבל מה? מישהו קילקל לו. האדם האחראי אולי יותר מכל להמשך ההלי־כה המשותפת של חרות והליברלים אינו השר **משה ניסים**, כי אם חבר מרכז אנונימי, ושמו — **צמח ישי** (נציב־המים), המשתייך לסיעת ניסים, שקם והתחיל לצעוק על מודעי על הדרך הברוטלית והלא־דמוקרטית ש־הוא מנהל בה את הישיבה.

מודעי — מנהיג עם אתם־זוכרים־כמה אחוז כישורים — נבהל, התקפל מהצעתו והתיישב.

בשלב זה אץ־רץ **אברהם שריר** להתקשר עם **יצחק שמיר**, שיציל את המצב. אולם הטלפון ב„חדר ההתייעצויות" היה נעול!

בגלל טלפון נעול כמעט והתפרק הליכוד, אך ה„דורון" של המיפלגה המתמחה בענייני נשים ומטאטאים, הזעיקה את אב־הבית, והמשבר נרחה — הזמנת שמיר לנאום בפני המרכז אילצה את מודעי להתאזר בסבלנות, צעד שפעל בדיעבד נגדו.

את ישיבת־המרכז הבאה, ביום הרביעי, קבע יושב־ראש הנשיאות, יצחק מודעי, על דעת עצמו, ולא על דעת נשיאות המיפלגה כולה. זה צעד חסר־תקדים. בין היום הראשון והרביעי הסתובב מודעי ברוף סיוט אחד ויחיד. על פי עדות מקורביו: „שרוני (**מי־לוא**) יכניס שינויים ברשימה, כפי שהיה בבחירות המוניציפליות־זה ממש רדף אותו!"

בהתייעצות בין השרים משה ניסים ואברהם שריר הוחלט שרק רחיית הצעתו של ליכוד הליכוד עשויה לסיים את המשבר בכבוד. משה ניסים היה אמור להודיע על סיום המשבר בנאום דרמתי מעל דוכן הנשיאות, אולם ברקה ה־90 החליט לשוחח על־כך עם מודעי.

ההחלטה הוכיחה את עצמה כנבונה: מודעי — שהיה נתון עדיין תחת סיוט שינוי הרשימות — סירב, ותבע להיצמד להסכם גח"ל המקורי — צעד שפירושו הליכה נפרדת לבחירות.

בשלב זה ירדה פלאים התמיכה האמוציונלית, שהיתה לו במרכז 72 שעות בלבד לפני כן. מפתיע: במיפ־לגה ש־90% מכישוריה הם סיפורי כיפה־אדומה," ושמנהיגיה מדמים אר־תה לזונה — שום דבר לא מפתיע.

מודעי הסתגר ב„חדר ההתייעצ־יות", וציפה שמישהו יציע לו סולם כדי לרדת מהעץ הגבוה שעליו טיפס. את הסולם סיפקו שניים: **יצחק כספי** (איש סיעת ניסים) ו**פנחס גייסטמן** (איש סיעת מודעי), שהציעו לתווך בין מודעי לניסים. הפשרה, שכל הצדדים היו מעוניינים בה, אכן הושגה, ומודעי ירד ללא ניד־עפעף מהטרמפ שתפס אצל צ'יץ, דולצ'ין ושות'.

טרמפ — זו עיסקה חד־צדדית: הנהג מעלה את הטרמפיסט למכוניתו, וכשזה הגיע למקום יעדו, הוא פשוט אומר תודה ויורד. צ'יץ לא לקח את זאת בחשבון, והתבטא בחריפות נגד „מילים מעורפלות וניצול."

מודעי, לעומת זאת, פחות התרגש. אחרי שטירפד את הצעתו של יצחק ברמן — לפתוח את ישיבת המרכז לעיתונות — אירגן לעצמו מסיבת־עיתונאים בשעת־לילה מאוחרת, והפך את שלל מהלכיו־תפניותיו לטקטיקה מבריקה.

„איזה טקטיקה מבריקה: איזה קישקוש!" מתלונן אחד מיריביו. „הוא היחיד שמביא עימו את דוברו ועוזריו לפורומים מיפלגתיים. הרעיון הוא להחדיר את המושג „מנהיג" בתיק־שורת, אם כי עדיין לא נבחר יורש **לשימחה ארליך** ז"ל כיושב־ראש המיפלגה."

לזה בדיוק קוראים טקטיקה מבריקה.

כלב השמירה שלך בכנסת!

פלאטו־שרון
חלקי־חתולים על הדשא

„הצבע פא־שין — האיש המבין" — זו הסיסמה שהיתה אמורה להכניס את אתם־יודעים־מי לכנסת: האיש אולי מבין. אני, לעומת זאת, פחות מבינה כיצד במשך שנים מתנהל לו בניהותא מישפט המדינה נגדו בעניין אי סדרים ותשלומים במסע הבחירות לפני־הקודם (1977!) שלו לכנסת, שהסתיים בהצלחה, והנחיל לנו ארבע שנים בלתי־נשכחות שלו בכנסת.

נכון לעכשיו, תלויים נגד **סמואל פלאטו־שרון** תישעה חודשי מאסר בפועל. מה שלא מפריע לו להקים רשימה לכנסת, (הפעם הוא לא רץ „בודד", אלא עומדים לרשותו מזכי־רות, גיזברות ועוד גופים, שספק אם משמעותם נהירה לו) ולארגן מסיבות עם „מיטב האמנים" (**שימצי תבורי** היה השם היחידי שהיה מוכר לי). „מיטב דוגמניות הצמרת" היו נבחרת של מועמדות למיס מטולה עד בת־ים.

„טחנות הצרק טוחנות לאט. בישׂ־ראל — לאט מאוד. ולגבי מי שיש לו כסף, לאט מאוד־מאוד." המדינה הגישה את המישפט ב־1978. פלאטו ממשיך לחיות לגמרי לא רע באחוזתו בסביון. המחיר הכבד ביותר ששילם היה ירידתו למחתרת מבחינה תיקשורתית. הרעיון ברור: בכדי שישכחו מקיומו וממעמדו המישפטי הפרובלמטי.

אין ספק שעונש כבד כמו התנזרות מאמצעי־התיקשורת, לגבי רודף־פיר־סומת כמו פלאטו, הוא קשה מנשוא. הוא כבר שילם את המחיר וספק אם ישלם יותר:

ב־24 במרס 1984, הוגש סוף־סוף, העיירעור של פלאטו לבית־המישפט העליון.

„ומה עכשיו?" אני שואלת.

„רצים לכנסת," משיבים פלאטו ועוזריו באופטימיות, ומפרטים שעד שתתקבל החלטה... ואולי אחר־כך אפשר לדרוש הרכב נוסף בן חמישה שופטים וכו' וכו'.

בינתיים, ההכנות הן בעיצומן לקראת נאום־הבחירות של מס' 1 בתנועה: קהל־האוהדים המאוכזבים („בואו נלך לשכונת התיקווה — אין פה מה לאכול!") מתארגן ליציאה. „חוק־הערר" עובר כאן שעות נוספות, ותוך דקות הווילה מתרוקנת. ואילו פלאטו, „האיש הבודד", צועד לעבר הבימה שעליה כתובה הסיסמה שנבחרה: „פלאטו — כלב־השמירה שלך בכנסת!"

למי שנפלו בחלקו הכבוד והזוהר לבקר בבית המועמד, ולשמוע סיפורים על חצאי חתולים המפוזרים כל בוקר על הדשא, פרי עבודתם של כלבי־השמירה (האמיתיים) שלו — יודע: פלאטו מבין בכלבי־שמירה.

מישטרה 1984!

מה קורה במישטרה?

הפרשיות המתפוצצות לאחרונה ב־עיתונות (**אסף חפץ, איתן גולן**) הן רק קצה הקרחון של אווירת נכאים ופחד מוחלט. קצינים צוברים „תיקים" איש נגד רעהו ל„יום סגריר".

ביקור במיפקדת מישטרה עלול לזעזע אדם שאינו מעורה יומיומית בנעשה: בעת שיחות עימי מצמידים קצינים בכירים כיסאות חורקים לדלתות חדריהם. מסתבר שלאופנה זו יש הסבר מוצק: אף אחד במישטרה, תהיה דרגתו אשר תהיה, לא יכול להרשות לעצמו להיות מופתע על־ידי אורחים בלתי־צפויים.

קצין בכיר, ששמו הועלה בהקשר לאחת הפרשיות, פותח את תיק ה„ג'יימס־בונד" שלו לפני. למי שחיכה, כמוני, לשלל מיסמכים סודיים — נכונו הפתעות בצורת תת־מקלע ושני אקדחים. הנשק, מסתבר, מלווה אותו מכיוון שהוא מסתובב עם אינפורמציה בלעדית העלולה להפליל כמה ממפקד־יו: „מה שבטוח, בטוח," הוא כותב לי.

מדוע כותב? גם זו נורמה מקובלת בחוגים מסויימים במישטרה — לנהל שיחות־הסוואה קולניות במקביל להתכתבות ענינית. (מחשש מפני ציתות, למי שעדיין לא נכנס לאווירה).

לפחד יש אחיזה המציאות:

חברי־כנסת מסויים, שזכה ב־היכרות אינטנסיבית עם שיטות המיש־טרה בשנים האחרונות, מספר: „בכל פעם שהייתי מתקיף את **איבצן** או את **קרתי** בוועדת־הפנים, היו מופיעים למחרת פירסומים בעיתונות על הת־קדמות בחקירת התיק נגדי... הכל מתוייק, חכי עד אחרי הבחירות," הוא ספק מבטיח ספק מאיים.

חבר־כנסת אחר גילה באותו פורום — ועדת הפנים — שחשב כמה פעמים על התאבדות, וזיעזע את הנוכחים בישיבה. אחרי הישיבה ניגש אליו המפכ"ל, אינבצן, ונזף בו בתוכחה: „בשביל מה לך לספר דברים כאלה?"

זה באשר לאזרחים. גורלם של השוטרים, שאינם מתיישרים עם הקו, גרוע מזה: שורת שמות כמו איתן גולן (שוטרטר אחרי שהיה ראש צוות־החקירה־המיוחד שחקר את הפרשיות הקשורות בברוך ארבל) או **יעקב מורגנשטין** (שוטרטר אחרי שסירב להעביר למפכ"ל איבצן מקורות מודיעין, מחשש מהשימוש שייעשה בהם) מבהירה את גורלו של „דון קישוט מישטרתי".

התוצאה: במישטרה מסתמנת נטיה בקרב שוטרים רבים לתת את קולותיהם למערך, בתיקווה שחילופי השילטון יביאו לחילופי המפכ"ל וכמה מאנשי שלומו בצמרת המישטרה.

במדינה

עיתונות
בית הדוד טומי

למנכ"ל לשעבר של רשות־השידור לא ממתין שטיח אדום ב„מעריב"

בחודש הבא, אחרי היעדרות של קצת יותר מחמש שנים, ישוב יוסף לפיד לפרסם את הגיגיו בצהרון מע־ריב. אחרי השלמת תקופת כהונה אחת כמנכ"ל רשות־השידור שב לפיד לכור מחצבתו.

לפיד חוזר למעריב מרוגז מאוד. הוא היה בטוח שיפרשו לפניו שטיח אדום ושהוא יקבל בעיתון תפקיד נכבד. זה לא קרה.

זעם ומרירות. טומי לפיד תיכנן ששובו ילווה בפרישת שמואל שניצר ואז הוא, המנוסה, ייכנס לנעליו. הוא גרס כך משום ששניצר חגג כבר את גיל היציאה הרישמית לפנסיה (הוא יהיה בן 66 בעוד חודשיים). אבל שניצר אינו פורש וגם לא קבע מועד־פרישה בעתיד הנראה לעין. במעריב בטוחים ששניצר לא יפרוש לפני סוף 1986.

ואם לא להחליף את שניצר, קיווה לפיד לקבל לפחות מעמד של עורך, כמו משה ז'ק, או, באין ברירה, של סגן־עורך. גם זה לא ניתן לו.

באחרונה הירבה לפיד לקיים פגישות עם אנשי מעריב. אך לא בבית מעריב. הוא קבע את מישכנו בקפיטריה של בית הסופר ברחוב קפלן בתל־אביב. לפיד היה מלא זעם ומרירות וביקש שיעזרו לו לבסס את מעמדו. כאב לו שמעמדו עלול להיות נחות.

המנכ"ל לשעבר נפגש עם כולם: עם אותם הנמנים עם המחנה הימני הקיצוני בצהרון, עם בעלי אורינטציה שמאלית, וגם עם הצעירים. שעבדו איתו זמן קצר בלבד. מכולם הוא ביקש בקשה זהה: שיעזרו לו ליצור לעצמו תדמית חיובית במעריב. הוא חזר והסביר שהוא אדם נוח־לבריות, מיטיב עם עובדים, עיתונאי שאין לו מתחרים — גם בכתיבה, גם בעריכה וגם בידע מינהלי. הוא גרס שביכולתו להביא את הצהרון לזינוק מרשים, במילחמה המתמדת נגד ידיעות אחרונות.

לפיד גם התייחס למה שעבר עליו ברשות־השידור. לדעתו, השינאה בר־שות־השידור כלפיו היתה שינאת־חינם, שנבעה מרישעות וצרות־עין.

מפעות ובריאות. למנכ"ל לשעבר היה גם מה לומר לגבי תפיסת־העולם של הצהרון הימני. לדבריו, נראה מעריב בזמן האחרון, אולי שלא בצדק, בעיני חלק מהציבור, כנוטה לכיוון שמאל. אם זה נכון ואם לא, לדעתו צריך להחזיר למעריב את האיזון הלאומי, ושזה ייראה.

בסיכומו של דבר: לפיד בן ה־53 לא היה רוצה ששיבתו לעיתון, שקרא לו פעם „בית", תהיה פאתטית, כפי שהיתה יציאתו מרשות־השידור — שם, כזכור, לא הודיע לו איש רישמית שהוא לא יכהן תקופת כהונה שניה. על מחליפו הוא למד מקריאה בעיתונים. השדולה שהפעיל, לא עזרה לו, והוא, האיש שהליכוד הביא לרשות־השידור כדי להביא לאיזון בשידורים, נזרק על־ידי שולחיו.

למעשה היה טומי לפיד, אוהב־המסעות*, אמור לצאת לחודשיים לחו"ל, ורק אחר־כך לשוב למעריב. אך סיבות שונות, ביניהן גם בריאו־תיות, השאירו אותו בתל־אביב. עתה הוא מתעתד לנחות מחדש בעיתון, שבזכותו הוא הגיע לתפקיד מנכ"ל רשות־השידור. אך הנחיתה עתידה להיות רחוקה ממושלמת.

*לפיד, מישפטן בהשכלתו, הוא גם מחזאי לעת מצוא (הכושי עשה את שלו) וגם מחבר מדריכי־מסעות (מדריך לפיד לאירופה).

אנשים

■ „מה יהיה הלקח האישי שלך, אם גם הפעם המערך לא ינצח ולא ירכיב את הממשלה הבאה?" שאל המראיין **איתן דנציג** את ח"כ העבודה **אבא אבן**. „אני אלך לפסיכיאטר," השיב אבן בחיוך.

■ הטוען לכתר שר־החוץ הגיע לערב הראיונות שנערך במלון בתל־אביב בליל שבת האחרונה הישר מביתו של ראש עיריית ירושלים, **טדי קולק**, אבן הופיע עם אשתו **סוזי**, שבאותו הבוקר שבה מסיור בגרמניה כיושבת־ראש הליגה למילחמה בסרטן. רק על המנה האחרונה הוא נאלץ לוותר, כדי להגיע בזמן לבימת הראיונות.

■ אבן העניק **ליצחק ליבני** עותק מסיפרו החדש הדיפ־לומטיה החדשה וסיפר לו אגב כך, שהוא נוהג לחכות חצי שנה, עד שמחבר־ספר שמכיר אותו יעניק לו עותק חינם. רק אחרי־כן, אם הוא אינו מקבל אחד כזה, הוא רוכש ספר בכספו. ליבני גילה עניין בפרק של אבן העוסק בקשר בין פוליטיקה ותיקשורת. כאשר היה ליבני מנכ"ל רשות־השידור, הופעלו עליו לחצים רבים כדי למנוע פירסום ידיעות מסויימות, בטענה שמהלכים דיפלומטיים נפגעים כאשר הם נתונים בחשיפה מתמדת לכלי־התיק־שורת.

■ ליבני שאל את אבן, אם הוא עדיין רואה בתיק־החוץ עניין של ייהרג ובל יעבור. ענה אבן: „השאלה היא מי ייהרג ומי יעבור."

■ כאשר אוכל **דויד לוי**, סגן ראש־הממשלה ושר־הבינוי־והשיכון במיונון בית ז'בוטינסקי, אין זה אירוע יוצא דופן. אבל השבוע, כשהוא התיישב שם, פרצו הנוכחים בצחוק. מעליו, על הקיר, היתה תלוייה כרזה שתלה המיזונאי **יוסי**. נאמר בה: „היום גם הליברלים אוכלים דג מרוקאי."

■ עיתונאים זריזים מיהרו לספר שבשעה שבבית־ציוני־אמריקה התקיימה הישיבה המכרעת של מרכז המיפלגה הליברלית, נאלצו עשרות רוכשי כרטיסים, שבאו למקום, לשוב על עיקבותיהם. הם רכשו כר־טיסים מראש להצגה ביידיש הגלגל מסתובב, בביצוע ש־לושת השמוליקים. אבל מכיוון שהאולם היה תפוס, כך נאמר, נדחתה ההצגה. האמת היא שההצגה נדחתה בגלל אבל מישפחתי אצל אחד השמוליקים, **שמואל רודנסקי**. בתוך חו־רש מתו בזה אחר זה שניים מאחיו. הראשון מת שבוע לפני בכורת המחזה, אך רודנסקי התעקש להופיע במועד שנקבע לבכורה. הפעם הוא ביקש לדחות את ההצגה לשלושה ימים, כדי להתייחד עם מישפחתו.

■ ח"כ העבודה **גד יעקובי**, ששמו מוזכר שוב ושוב כמועמד המערך לתפקיד שר־האוצר, אם **שימעון פרס** ירכיב את הממשלה הבאה, נשאל מה יהיה הדבר הראשון שיעשה כשר־האוצר. „אעמור דקה רום לזכר עצמי," אמר יעקובי. הוא נשאל מה יעשה אחרי־כן. „אעמור עוד דקה," השיב.

■ ח"כ התחיה, **גאולה כהן**, סיפרה על מאחרי הקלעים של המשא־ומתן עם צומת של **רס־אל** („רפול") **איתן**. „הוא היה מסכים למקום הרביעי ברשימה המאוחדת," הסבירה כהן, „אך אחרי שהוצע לו המקום השני,

■ בצפון הארץ יושבים אנשי התיקשורת על מיזוודות. דובר צה"ל בפיקוד־צפון, **יונה גזית**, שב מסמינר עיתונאים גדול שנערך בשוויץ ואילו כמה מאלה שנמצאים עימו יוצאים עתה לאירופה. כתב הארץ

■ שלושה משקיפים באו מחו"ל כדי לראות במו־עיניהם כיצד מתקיים הדיון בבג"ץ, בעתירתו של **עבד אל־עזיז** („אבו עלי") **שאהין**, שאלוף פיקוד־הדרום הוציא נגדו צו־גירוש מהארץ. לעורכת־הדין

מדוע יזדקק אבא אבן לטיפול פסיכיאטרי
ומה יעשה גד יעקובי אם ייבחר כשר־האוצר

מיכאל אלבין חבר מרכז הליברלים איחר לישיבה האחרונה, שדנה בהסדר שימנע את פירוק הליכוד. אלבין, איש־העסקים ונציגו בארץ של המיליארדר היהודי־יפאני שאול אייזנברג, ביקש לעלות לאולם בקומה השניה, שבו התקיימה הישיבה בבית ציוני אמריקה. השומרים דרשו ממנו שיראה כרטיס של חבר־מרכז, ולא אישרו לו לעלות בלעדיו. מכיוון שהמזכירות שישבו בכניסה, לרגלי המדרגות, עלו אף הן לקומה השניה וישבו בפואייה שלפני האולם הנעול, קראו השומרים לאחת מהן (למעלה). זו ירדה, נתנה לאלבין כרטיס. רק אז, עם הכרטיס ביד עלה (למטה).

גילה לוי־בוכמן מסתירה את פניה כדי שלא יזהו אותה, כמי ששברה את רגלה. לוי־בוכמן נפלה ביורדה במדרגות ועתה רגלה מגובסת. לוי, חברתו לחיים של היהלומן היהודי־גרמני יוסף („יוסלה") בוכמן, מחלקת את זמנה בין ישראל ואירופה, והשבוע היא צולמה במועדון יוקרתי.

הוא לא ראה כל סיבה לסרב," אמרה כשהיא רומזת לניהול הכושל של המשא־ומתן שנעשה על־ידי השר **יובל נאמן**. היא טענה שהיא לא נגד צומ"ת. „בסך הכל רציתי שיהיו כמו שלום עכשיו — תנועה רעיו־נית."

■ בשבתרבות תיאר חבר מרכז המיפלגה הליברלית, **יחזקאל סלומין**, את התנהגות תנועת החרות כלפי מיפלגתו כ„אונס ברוטלי". מישהו מהקהל ענה שמכסימום זו היתה „דפיקה בתוך המישפחה." פלומין התנחם שהיו אלה אירוסין ולא נישואין. מישהו אחר קרא לעברו: „חייתם 19 שנה בח' (חרות)."

וחדשות בצפון, **מנחם הור־ביץ**, כתב דבר, **שימעון ויים** וכתב הרדיו, **חיים הבט** יוצאים לאירופה. שלושה עמיתיהם נשארים בארץ: **מנחם רהט** ממעריב, **יהודה צור** מעל המשמר ו**יחזקאל המאירי** מידיעות אחרונות שנפל ב־אחרונה למישכב.

■ **אייל**, נרקומן שנגמל ושכיכב בתוכנית מבט שני, רואיין למחרת ברדיו. במשך שעות ארוכות המתין הצעיר במיזנון הרדיו בתל־אביב, עד שמפיקי התוכנית הצליחו לא־סוף כסף להחזירו למקום מגוריו ברמת־הגולן.

הלגה לובנר מנורווגיה, לפרו־פסור למישפטים ג'ראר דה **להי־פראדל**, מאוניברסיטת נאנטר בצרפת, ולמישפטן **הנ־רי שוורצשילד**, מהאיגוד ה־אמריקאי לחירויות האזרח, לא ניתן לדבר עם שאהין. אנשי צבא במדים שנכחו באולם, הקיפו את אבו־עלי והקפידו שלא יופר הצו־המינהלי האוסר עליו „למ־סור ידיעות או דיעות".

■ מזכירת סיעת ר"ץ בכנסת, **מיכל רפאלי** סיפרה השבוע במיזנון הכנסת, שבתנועה שלה המאבק הוא על ה„מקומות ההו־מאניים". כשהתבקשה להסביר אמרה: „אלה המקומות המכוב־דים סביב המקום ה־120."

איך הסתבך ישראל קיסר בחוב של 600 אלף שקל, מדוע משמיצים את דובר מפ"ם ומיהו הצאר הרוסי בעל האף היהודי

■ אחת הבעיות הראשונות שייאלץ מוכ"ל ההסתדרות הטרי, **ישראל קיסר**, לפתור בתפקידו החדש, הוא חוב של 600 אלף שקל שמגיעים למפיק המוסיקאלי והמלחין **ננסי בראנדס**. הכיצד? בראנדס עשה את העיבודים המוסיקאליים לפסטיבל הזמר בסיגנון התימני, ושילם למוסיקאים מכיסו. סמוך לשעת ההופיעה הסביר לו האמרגן **נריה עוזרי**, שאין בכיסו הסכום המבוקש, אך התחייב לשלם את החוב אחר־כך. בעוד בראנדס מאיים שהוא לא יעלה להופיע, בא אליו אורח הכבוד קיסר, ונתן את ריבתו שהסכום ישולם. "שמעו אותו גם הקריין **משה חובב** וגם הזמרת **שוש עטרי**, שנכחו במקום," סיפר בראנדס. הוא ניאות להופיע, ומאז עברו כמה שבועות והכסף עדיין לא שולם. עתה פונה בראנדס באמצעות עורך־דינו **יואל ריפל** לקיסר.

■ פגישה מוזרה במיסדרונות בית־המישפט העליון בירושלים היתה ל**אהוד עין־גיל**, מהוועד להגנת אבו עלי שאהין. מולו צעדה קבוצה גדולה של לוב־שי־מדים, שהקיפו את שאהין הממושקף, הנשען על מקלו. כשחייך אליו עין־גיל, הוא נדחק מייד על־ידי לובשי־המדים ו־הוצמד אל קיר המיסדרון. קצין זוכה שם בגידופים חסרי־תקדים כמו "קומוניסט" ו"אנטישמי". מדי פעם כותב שמיר להארץ.

יוסי גלעז הכתב לענייני מיפלגות של "דבר", מציג למצ־למה כובע של הליכוד. שחולק לציבור בבחירות הקודמות (למעלה). פירסומאי זריז הציע כובע דומה לתנועת יחד של עזר וייצמן, והדגים על גב הכובע הישן את הרעיון החדש. מלמן, שביקר במטה יחד, נטל את הכובע משולחנו של הדובר, צבי רימון.

סיגלית פריאל אשת יחסי־הציבור הנאה, עמדה במרכז שני כינוסי המרכז של המיפלגה הליברלית, למרות שהיא אינה חברת מרכז. פריאל, בעזרת חברי־מיפלגה אחרים הוציאה צו־מניעה משופטת, שמנעה ממרכז המיפלגה הליברלית לדון בפירוק המיפלגה ואיחודה עם חרות. בבואה לישיבת המרכז הראשונה באותו עניין, בשבוע שעבר, היא המתינה בסבלנות להחלטת שרי המיפלגה להודעת השופטת שהביאה עימה, וניצלה את הזמן לשיחה, באותו נושא, עם ח"כ יצחק ברמן.

בדרגת סגן־אלוף נקב בשמו המלא וקרא אליו: "מה אתה עושה כאן?" עין־גיל הכיר את פניו של הקצין, ואחרי רגע גם נזכר מניין. הסגן־אלוף **אחז בן־ארי** — היום היועץ המישפטי של מושל רצועת עזה — היה לפני 12 שנה חבר מועצת־הסטודנטים של אוניבר־סיטת תל־אביב. הקצין, עין־גיל וסטודנט אחר, **יצחק** ("איציק") **לאור**, היוו אז את סיעת השמאל במועצה. "בריעותיו," מספר עין־גיל על הקצין, "הוא היה בין שי"ח ומפ"ם."

■ הלל אשכנזי, המועמד העירוני של מפ"ם לשר, שנכשל בהצבעה פנימית במיפלגה, עדיין חושק בכנסת. ביום הרביעי שעבר הוא ביקר במישכן ונפגש עם מזכיר מפ"ם, **ויקטור שם־טוב**, שאיתו ניהל שיחה ארוכה.

■ איש מפ"ם אחר, שגם הוא לא יהיה בכנסת הבאה, **אימרי רון**, נשאל מה הוא יעשה עתה. "אפילו מטע בננות אני לא רוצה לנהל," אמר רון שהסביר שהוא מעוניין לשוב לעבודה בקיבוצו משמר־העמק כעובד מן השורה.

■ דובר מפ"ם בכנסת, **יש־ראל שמיר**, הצליח לעורר עליו את כל יוצאי ברית־המו־עצות בארץ. שמיר, שעלה אף הוא מברית־המועצות, בתחילת שנות ה־70, טוען שהוא איש השמאל האותנטי היחיד מאותה עליית־המונים. הוכחה לכך באה לידי ביטוי בכיתבי־העת בשפה הרוסית שמופיעים בארץ. שמיר עורכי עיתון הבוקר קיבלו מיכתב ובו הם נשאלו כיצד הם מעסיקים אנטישמי כמו שמיר. אך השיא היה תגובה של חבר התחיה, שענה לו על דברים שכתב בשבועון רוסי בעניין ארבעת חברי כך שנאשמים בירי על אוטובוס פועלים ערביים. כתב איש התחיה ברוסית: "שמיר מנסה לזרוק כתם על הבחורים היקרים האלה שבאו לפגוע לא בפועלים תמימים, אלא במחב־לים־בכוח. הלא ידוע שגם רוצחי **דני בין** כאו באותו הסוג של אוטובוס."

■ ח"כ שינוי, **מרדכי ויר־שובסקי** נראה מבודח מהמת־רחש במושב־הקיץ הקצר של הכנסת העשירית. "אני יושב עתה בתיאטרון ומולי מציגים מחזה יורד. המסך אומנם עולה ויורד, הקופה עדיין פתוחה, השחקנים גם כן מסתובבים בשטח, אבל חלקם כבר מחפש עבודה במקומות אחרים. מציגים כי יש התחייבויות לוועדי־עובדים שרכשו כרטיסים במ־חירים מוזלים, אבל גם זה לזמן קצר מאוד."

■ עורך מעריב, **שמואל שניצר**, העניק ביום החמישי שעבר את פרס כדורגלן־העונה לשחקן בית"ר ירושלים, **אלי אוחנה**, מטעם העיתון. כאשר הוא העניק לו את הפרס, 200 אלף שקלים וגביע, הוא אמר: "עכשיו אני חוזר ממקום שלכל מי שרק נתקלתי בו שם, קראו אוחנה." שניצר שב ימים אחדים קודם לכן מביקור עם המישלחת הישראלית במארוקו.

אנשים

■ הנשיא ורעייתו, **אורה**, הפכו לאורחים כמעט־קבועים של אירועי פסטיבל ישראל ירושלים, המתקיים החודש בבירה. אך גם הנשיא הקודם **יצחק נבון** יצפה באחת ההופעות. **ג'ודי ווקם**, שהיא מנהלת להקת קול התור מ־ארצות־הברית, המופיעה בשירי לדינו, פנתה להנהלת הפסטיבל בבקשה שנבון ורעייתו **אופירה** יוזמנו להופעה. ווקס נימקה את בקשתה בכך שנבון־קרוב מאוד לתרבות זו. ההנהלה נענתה בחיוב לבקשה.

■ המנכ"ל האמנותי של ה־פסטיבל, **אביטל מוסינזון**, והמנכ"ל **ישי עמרמי** ישנים מעט מאוד מאז החלו המופעים ביום השישי שעבר. וכך גם אנשי יחסי־הציבור של הפסטיבל, **בן־ציון** ("בנצי") **שירה** ועוזרתו, **אורה לפידות**. הם קיבלו חדר אחד במלון ירושלמי וכדי שלא להימצא בו ביחד, באותו הזמן, הם החליטו שכאשר אחד מהם יישן השני יימצא בשטח ויעבוד ולהיפך.

■ הישר מביקור במוסקווה בא השחקן **שלמה** ("שלימל'ה") **בר־שביט** למאגזין החם של **מני סאר**. בר־שביט שנסע במישלחת מטעם אמ"י — אירגון אמני ישראל הוא דובר רוסית, אך לא נזקק הרבה לידיעתו את השפה. השחקנים הצעירים שאיתם נפגש ריברו איתו אנגלית רווקא. פאר שאל אותו אם הוא עשה דבר מה חריג במוסקווה. ענה בר שביט: "כן, הלכתי לבית־כנסת."

■ בר־שביט זכה בביקורו מעבר למסך הברזל בכינוי ניקולאי. הכינוי דבק בו אחרי שסיפר כי גילם את דמותו של הצאר **ניקולאי** במחזה מיל־חמה ושלום. שהועלה בהבימה. שומעיו העירו לו שזוהי הפעם הראשונה שהם רואים צאר עם אף יהודי.

■ **אייבי נתן**, שגם הוא נמצא בברית־המועצות, סיפר שבא כדי לתרום לשיחרור **אידה נודל** מכילאה, ושיהיה מוכן אף להתחתן עימה, אם זה יעזור לשיחרור. העירו לו שבברית־המועצות החוק הוא אחר, ואם הוא יינשא לה, הוא ייאלץ להישאר שם.

■ אחריו התראיינה **ריקה זראי**, שבאה לשתי הופעות בארץ בהתנדבות למען אגודת ניצ"ן. פאר שאל את הזמרת הישראלית־צרפתית מה תגובתה על דיברי כעלה לשעבר, **יוחנן זראי**, שהצהיר שהוא אינו רוצה לפגוש בה לעולם. "אני אפילו לא מעוניינת לשמוע עליו," ענתה הזמרת.

■ זראי התבקשה להופיע ללא ליווי תיזמורתי משום שהבאת צוות מצרפת היתה מייקרת את הוצאות הופעתה שנתרמו על־ידה. זראי הסבירה שלהופיע ללא תיזמורת זה כמו להופיע ללא־בגדים.

פסוקי השבוע

● **סגן יושב־ראש הכנסת, מאיר כהן אבידוב:** "אתם צריכים להבין שזוהי לא מילחמה רגילה. הם רוצים להשמיד אותנו ממש כמו הגרמנים. גמרנו עם עמלק, גמרנו עם אייכמן, עכשיו צריך לגמור אותם."

● **הנ"ל**, על העונש הראוי לרוצחי הנער רני כץ: "לוא היה קורה לי דבר כזה, הייתי מוציא להם את העיניים ומרטש להם את המעיים. אישית, הייתי עושה זאת, ולא מחכה למישפט."

● **הרב משה לוינגר**, על מישפט המחתרת היהודית: "אני מקווה כי בעיקבות המישפט, ובעיקבות האווירה שלפני המישפט, הדברים יבואו על תיקונם, ונגיע למצב של שקט, ולא יעז אף ערבי להרים יד או אבן או סכין על אף יהודי."

● **המשורר יב"ל**: "כשהכוח הוא התוכן והערך נחות וקבור — לעזאזל עם החיים."

● **הצייר אנדרי קל־צ'ינסקי**: "אופנה חדשה הגיעה לארץ. במקום 'תעשה לך רב' נוהגים 'תעצור לך רב'."

● **העיתונאי לוי יצחק הירושלמי**, על הנאשמים בחברות במחתרת: "אותי זה מפחיד, מפחיד מאוד. דווקא משום שהם אנשים בעלי הכרה. לא שלפנים. לא קל־דעת. הם יודעים מה שהם רוצים ועושים מה שרוצים."

● **שר־האנרגיה יצחק מודעי**, על תביעות חרות מהליברלים: "תלשו לנו את החולצה, הפשיטו לנו את ה־חליפה, ואת המעיל הסרנו בעצמנו. כאשר סירבנו להוריד את הגופיה, אמרו לנו: אתם קשוחים."

● **העיתונאי שלום רוזנפלד**, לנ"ל: "המקום ינחם אתכם."

● **צילה ארליך**, אלמנתו של שימחה ארליך: "אני רוצה להגיד לאנשי חרות — ניצחון לא מודדים במנדטים! והמיפלגה הליברלית היא שהביאה את הניצחון."

● **ראש עיריית תל־אביב, שלמה** ("צ'יץ") **להט**, על הנ"ל: "בכנסת הבאה נצטרך לקבל הנחיות מחרות דרך איזה נחיר לנשום."

● **המנהיג לשעבר של הליברלים, אלימלך רימלט**: "עתה, אחרי לבנון, בוודאי לא אצביע ליכוד."

● **יהושע סובול ויעקב לזר**: "מודעי — האיש שהפך 90 אחוז כישורים ל־90 אחוז שרירים."

● **ח"כ חד"ש צ'ארלי ביטון**, על הפנתר סעדיה מרציאנו, שהצטרף למערך: "פלג של הפנתרים? איזה פנתרים יש לו? שום הנשמה מלאכותית לא תעזור כאן. זה כמו להוציא מת מן הקבר."

● **יוצא יחידת ה־101 שלמה באום**: "כחובב כלבים אני יכול להגיד לך, שכשאינך פקיד ממשלתי ואינך תלוי באף אחד — אתה יכול, מדי פעם, לפלוט נביחה כרצונך."

● **סגן ראש עיריית תל־אביב, דב בן־מאיר**, על עירו: "העיר שאוהבים אותה כמו אשה, בחרווה, ביקור, ברטט, בערגה."

● **מסיק ומגיש "בול־בוטק", רפי גינת**: "בסך הכל אני שונה מאוד מהתדמית שמייחסים לי. אני רגיש נורא, רומנטיקן ללא תקנה, ונפגע אישית מכל ביקורת."

בלונים

מאת **דניאלה שמי**

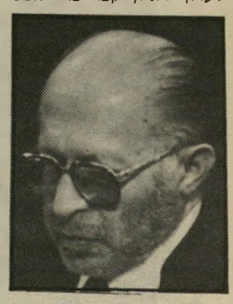
ראש־הממשלה יצחק שמיר והשר אריאל שרון במרכז תנועת־החרות

ראיון בלעדי עם בגין

בהתרגשות רבה אני מודיע כזה כי עלה בידי עיתוננו לערוך ראיון טלפוני בלעדי עם מר מנחם בגין, שהואיל לפרט באוזנינו את דיעותיו. להלן הטכסט המלא של הראיון:

דרינג דרינג.

— האלו? האם אפשר לדבר עם מר מנחם בגין? הייתי רוצה לערוך ראיון קצר כדי לתת לו הזדמנות להביע את דיעותיו רבות־החשיבות באוזני הציבור הישראלי הרחב, החפץ בכל מאודו לעמוד על השקפתו של המנהיג הנערץ, בימים טרופים ורבי־ תהפוכות אלה.

בגין

— מרבר.

— אה כן. ובכן, מר בגין, בוודאי עקבת אחרי הוויכוח הנוקב שנערך לאחרונה בין מיפלגתך, תנועת־החרות, וביו מיפלגת האחות, המיפלגה הליברלית. הייתי רוצה לשאול אותך, ברשותך, אם לדעתך צדקה תנועת־החרות בעמדה שנקטה כלפי הסכם גח"ל, שאתה חתמת עליו, או שצדקו הליברלים בהתנגדותם לכל שינוי בהסכם זה. האם היית רוצה לחוות דעתך על כך?

— לא.

— תודה, תודה. אם כן, הייתי רוצה לשאול אותך בעניין שהותנו הממושכת בלבנון. הנה כמעט מלאו שנתיים מאז החלטתך האמיצה לשגר את צבא־ההגנה־לישראל אל ארץ־ הארזים, כדי להבטיח את שלום־הגליל. בוודאי הירהרת לא פעם על טיבה של החלטה זו בדיעבד. האם אתה מוכן להרחיב את הדיבור על כך?

— לא.

— מעניין מאוד. השאלה הבאה שלי מתייחסת למילחמה במיפרץ הפרסי או, כפי שהערבים מכנים אותו, המיפרץ הערבי, האי־הא־הא. אתה בוודאי עוקב בעניין אחרי הפצצת המיכליות הערביות על־ידי האיראנים, והפצצת המיכליות האיראניות על־ידי העיראקים. תמהני אם מילחמה זו יכולה, לדעתך, לקבל מיפנה העלול להשפיע גם על האינטרסים החיוניים של ישראל, מבחינת...

— תודה. שלום.

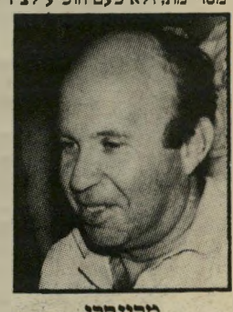
קליק.

אדם לאומי

מי שמדבר כל הזמן על אהבה, חשוד בעיניי שאינו יודע לאהוב. מי שמדבר כל הזמן על לאומיות, חשוד בעיניי שאינו יודע מהי.

אדם לאומי הוא אדם המבקש לבטא את זהותו הלאומית, את הרוח והמסורת של הלאום שלו, את שאיפתו לחרות ולהתפתחות. אדם כזה מבין שאיפה זו גם בלב הזולת, בן לאום אחר. שהרי מי שאינו מבין את שאיפתו הלאומית של הזולת, משמע שכלל אינו אדם לאומי, אלא ההיפך — לאומן חשוך. הלאומנות היא ההיפך מן הלאומניות, כשם שתאי־הסרטן הם ההיפך מתאים בריאים.

כל זה עלה על דעתי כאשר קראתי לא מכבר את דבריו של אדם לאומי אמיתי. אריה מרינסקי היה הפרקליט שלי בתקופה מסויימת, ולא פעם הופיע לצידי בבית־המישפט, כאשר השילטון הבן־גוריוני רדף אותי ואת „השבועון המסויים". אני מקווה שמותר לי לקרוא לו ידיד.

מרינסקי

מרינסקי הוא בית־דיי משחר נעוריו. הוא גדל בסין, לשם היגרה מישפחתו מרוסיה. כמו יהודים רוסיים רבים בסין, הוא הפך רוויזיוניסט, והביא עימו ארצה את הלהט הלאומי שלו.

בעת האחרונה, לפני שנפל למישכב ועבר ניתוח קשה, טיפל מרינסקי בעניין השבויים שלנו שהיו בידי פת"ח. לפני החלפתם בעצירי אל־אנצאר ואסירי אש"ף בישראל. לפני כמה ימים קראתי ראיון שערכה עימו עידית זרטל במקומון תל־אביבי.

כששאלה אותו המראיינת אם לא היתה בליבו שינאה לשבויי אל־אנצאר, השיב שאינה יודעת מה היא מדברת.

„אף לא שמץ של שינאה," אמר. „ההיפך: האנשים האלה היו פטריוטים, אנשים שיצאו להילחם על האידיאל שלהם. ללא כל תמורה, ותוך נכונות להקריב את חייהם. לא רק שלא שנאתי אותם — הערכתי אותם! המנהיג שלהם, צלאח תעמרי (קצין־פת"ח הבכיר במחנה) היה גבר מקסים ממש. נסיך מידברי."

חייל אמיתי מכבד את אויבו. ככך הוא נמדד. אדם לאומי אמיתי מכבד את יריבו. מרינסקי עמד במיבחן זה, בניגוד לרבים ורעים הנושאים את שמו של זאב ז'בוטינסקי לשווא.

לחפש את המחפשים

זה היה מערבון רגיל, מזון רוחני אופייני של הטלוויזיה הישראלית בליל־שבת. ג'ון ויין. נאטאלי ווד. לבנים טובים. אינדיאנים רעים. אנשים קשוחים. המחפשים. עולמו של רונלד רגן.

משום־מה הוא נתן לי מזון רב למחשבה. שוב ושוב ניקרה במוחי המחשבה: איך היה סרט זה נראה אילו הפיקו אותו האינדיאנים?

ראש־השבט, „איש־הצלקת", היה מופיע בסרט כזה כלוחם־ שיחרור, המנהל את הקרב הנואש האחרון של בני־עמו העשוקים והמנושלים נגד הכובש המרצח. חיל־הפרשים של ארצות־הברית היה נראה כפי שהיה באמת: יחידה לביצוע רצח־עם, האם הרוחנית של הס"ס הנאצי, שערכה באופן שיגרתי מעשי־טבח שבטים שלמים, על נשותיהם וילדיהם.

המישפחה הלבנה הנחמדה היתה מופיעה באור שונה לגמרי: מישפחת־מתנחלים, הבונה את ביתה על אדמה גזולה, בארץ לא־לה. הכומר־הסרן היה נראה כמהדורה אמריקאית של משה לווינגר. ג'ון ויין היה, כמובן, פושע־מילחמה, מין העתק אמריקאי של ראש המחתרת הטרוריסטית היהודית (שם אסור לפירסום).

סרט כזה היה מראה, למשל, כי הנוהל הברבארי של קירקוף קורבנות לא הומצא על־ידי האינדיאנים, אלא על־ידי הלבנים דווקא. הקרקפת שימשה לציידי־אינדיאנים כהוכחה למיספר קורבנותיהם, כדי לגבות עבורם תשלום מידי הרשויות ששילמו בתקופה מסויימת פרס עבור כל אינדיאני שהומת.

כבר היו סרטים כאלה, כמו חייל בכחול. אך הם הופקו על־ידי לבנים מוכי־חרטה למען לבנים מוכי־חרטה. הייתי רוצה לראות

סרט אינדיאני אמיתי — מערבון של אינדיאנים, שהופק על־ידי אינדיאנים למען אינדיאנים.

A FREE LUNCH

הבדיחה האחרונה של יעקוב מרידור — „הוועידה הכלכלית" — הביאה לארץ גם את לורנס קליין, פרופסור, כלכלן, בעל פרס־נובל.

פרופסור אחר לכלכלה, מילטון פרידמן, שגם הוא זכה בפרס נובל, אמר „אין בעולם ארוחת־חינם." הוא ביקש לומר: צריכים לשלם עבור הארוחה. גם כשנדמה כי הארוחה היא בחינם. מישהו יצטרך לשלם עבורה, בסופו של דבר. THERE IS NO SUCH THING AS A FREE LUNCH.

יתכן כי הפרופסור קליין רוגז בתורה הזאת, ועל כן סבר כי עליו לשלם לממשלת־ישראל עבור הזמנתו ארצה ועבור הארך חזות. כך, על כל פנים, אני מקווה. שהרי אם התכוון ברצינות למה שאמר בטלוויזיה, עלינו להסיק את המסקנה העגומה שגם בעל פרס־נובל יכול להיות טיפש.

כשהוא מדושן־עונג, אחרי ארוחה טובה, בישר הפרופסור הנכבד לקהל הישראלי שאין לישראל מנוס מנקיטת צעדים דראסטיים. ומהם? ביטול כל ההצמדות. הורדת רמת־המחייה.

הפרופסור יודע, כמובן, שרמת־המחייה של העשירים אינה יורדת לעולם. התרופה שרשם לנו, בהבעה של שביעות־רצון עצמית ללא־גבול, היתה: ירידת השכירים אל מתחת לקו־העוני, וירידת העניים אל מתחת לקו הקיום. ככה זה, כך כתוב בספרים. אין ברירה.

אין צורך להיות פרופסור לכלכלה, ועל אחת כמה וכמה בעל פרס־נובל, כדי לדעת כי זוהי שטות. התרופה לאינפלציה הדוהרת בישראל היא שונה לגמרי. ישראל אינה ארצות־הברית, ובעיותיה שונות בתכלית. בעל פרס־נובל אמור להבין את ההבדלים בין מדינות שונות וכלכלות שונות. רופא הרושם אספירין ושמן־קיק לכל המחלות שבעולם אינו אמור לזכות בפרס־נובל לרפואה.

כדי לחסל את האינפלציה, יש לצמצם את הוצאות הממשלה, המדפיסה את הכסף. במציאות של ישראל, אין בכך כל קושי כלכלי. הוצאות־הענק המשלתיות, המפעילות את מכבש הדפוס של שטרות־השקל, נובעות מן ההתנחלות המטורפת בשטחים הכבושים, הבולעת משאבים אדירים. הן נובעות מהתקציב הצבאי המגוחך, שאינו עומד בכל יחס לכוחה של מדינה קטנה, וגם לא לצורכי־הביטחון האמיתיים שלה. הן נובעות כרגע, בראש וראשונה, מן השהות היקרה בלבנון, שאין לה תכלית ואין לה מטרה, מלבד השמירה על כבודה של ממשלה כושלת ואופוזיציה כושלת, שהצביעו יחדיו למען פלישה שהיתה לא רק אסון צבאי ומדיני, אלא גם כלכלי.

יתכן שכל זה אינו ידוע לפרופסור. ואולי סבר כי אין זה מן הנימוס להזכיר עובדות בלתי־נעימות אלה, בשעה שצריכים לשלם עבור ארוחת־הערב.

כי נייטיב היית

כשהייתי צעיר, קראו לנו האנגלים „נייטיבס". נעלבנו עד עומק הנשמה.

לכאורה, אין כל רע במילה זו. „ניטייב" פירושו „שייך למקום", יליד הארץ. זאת יכלה להיות אף מחמאה.

אבל בלשון הקולוניאלית, זה היה ביטוי של בוז וזילזול. האנגלים, בני עם־האדונים, באו מעבר־לים, מארץ־התרבות. „הילידים" היו בני־המקום, נחשלים, ברבארים.

בינתיים היינו בעצמנו לעם־אדונים, וסיגלנו לעצמנו לשון קולוניאלית משלנו.

שמעתי בטלוויזיה את דבריו של קצין־צה"ל, שאמר כי בתק־ רית בנבטייה נהרגו „שני מקומיים". גם בגדה המערבית שגורה עתה המילה הזאת. לא „לבנוני". לא „ערבי". לא „פלסטיני". אלא „מקומי".

ה„מקומיים" אינם בני־אדם כמונו. ספק אם הם בני־אדם בכלל. הם משהו בין אנשים ובין ג'וקים מסוממים בבקבוק.

ואם יש „מקומיים" בלבנון, בגדה ובעזה, הרי בישראל יש „בני־מיעוטים".

זהו מושג אידיוטי כשלעצמו, שהרי יש בישראל רק מיעוט אחד: המיעוט הערבי (או הפלסטיני). אם כן, מדוע לא לדבר על „ערבים"?

המושג בא לשלול מ„בני המיעוטים" את זהותם הלאומית, ולהפוך אותם לאנשים בלי זהות, בלי מהות. אין הם יהודים, אבל אין הם שייכים גם לשום לאום אחר.

זוהי גישה קולוניאלית, המופנית כלפי פנים.

כדי לטשטש זאת, מנסים עיתונאים מסויימים להעניק לשימוש במושג זה צביון מתקדם. „תראה," אמר לי אחד, „כאשר ערבי מבצע אונס, אני לא רוצה לקרוא לו ערבי, מפני שזה נשמע כמו גזענות. אז אני כותב שבן־מיעוטים ביצע אונס." לא עלה על רעתו שבמדינה מתקדמת אין מציינים את זהותו הערתית, הדתית והלאומית של מבצעי־פשע.

מי שמבצע פשע, הוא פושע. לא ערבי, לא יהודי, לא אשכנזי ולא ספרדי. סתם פושע. שהרי אחרת, נרמז שהוא ביצע את הפשע מפני שהוא יהודי, או בן עדות־המיזרח, או ערבי.

כשיש אנטי־גזענים כאלה, אין צורך בגזענים.

הצבא הסודי של סעדיה

ניסיתם פעם להסתיר אלף אישי? זה לא קל. זה קורה במערבונים, אך בחיים זה קשה מאוד.

קל וחומר כשהאלף הם פעילי־שכונות. להסתיר אלף פעילי־שכונות, ולא במשך שעה־שעתיים אלא במשך עשר שנים — זה הישג מהמם.

סעדיה מרציאנו עשה את זה.

פעם היה סעדיה אחד מתריסר הפעילים של הפנתרים השחורים. הפנתרים הקימו בשעתו המולה גדולה ומבורכת, מפני שנגעו בעצב חשוף של החברה הישראלית. הם מילאו תפקיד היסטורי. אבל הם לא היו מעולם יותר מאשר קומץ אנשים.

הקומץ הזה התפזר לכל עבר. עונת־הפנתרים חלפה במהרה. אחדים שוחדו על־ידי המערך, אחרים על־ידי הליכוד. אחדים הלכו לתמ"י. צ'רלי ביטון נרכש על־ידי רק"ח וחי מאז בעושר ובאושר בעזרת הבוחרים הערביים. סעדיה מרציאנו נרכש על־ידי של"י.

אני זוכר את הסצינה בערב שבו קמה של"י. אני מודה שהייתי מוכן בהחלט לוותר על סעדיה. מעולם לא האמנתי שאפשר לחפות על המחדל ההיסטורי של מחנה־השלום כלפי הציבור המיזרחי על־ידי רכישת פנתר־לקישוט. אבל לובה אליאב נשא על גבו את כל חטאי האשכנזים, והוא עמד על כך שפנתר אמיתי אחד צריך להיות ברשימה.

במערכת־הבחירות נתקלתי בו פעמים רבות במישרדי־המטה, כי כל יומיים־שלושה בא לתבוע כסף. היו לו פעילי־שכונות, וכולם היו זקוקים למשכורת. העמידו לרשותו מכונית, שילמו שכר לו ולפעילים, ופעם זרק מכונת־כתיבה לעבר לובה אליאב, מפני שלא נתנו לו די כסף. כל זה היה טוב ויפה, אבל מעולם לא ראיתי אצלו אלף פעילי־שכונות. גם לא חמש מאות. גם לא מאה. גם לא חמישים. הסתובבו סביבו כחצי תריסר צעירים, בני־מישפחתו ושכנים, שליוו אותו בשליחויות להשגת כסף מלובה. לא יותר. את השאר הסתיר, כנראה.

מרציאנו

כעבור שנתיים היה מאיר פעיל צריך להתפטר למענו. הוא היסס והיסס, אך בסוף עשה כמובטח. סעדיה תפס את מקומו בכנסת, ולמחרת היום פרש משל"י ולקח עימו את הקופה — מימון־המיפלגות. הוא הפך סיעה עצמאית. אך גם אז לא גילה את אלף הפעילים שלו. לא אלף, לא חמש־מאות, לא מאה, לא חמישים. הם נשארו נסתרים.

עכשיו סוף־סוף חשף אותם. קראתי בעיתון שסעדיה מרציאנו הצטרף יחד עם אלף פעילי־השכונות שלו למערך, והתקבל שם בזרועות פתוחות, ואני מניח שגם בכיסים פתוחים.

אלף אישי: יש מאין. וואלה, כל הכבוד!

קופל נסיעות מציעה תכנית חופשה מהפכנית ומשתלמת ביותר.

חופשי חופשי באירופה

כרטיס טיסה מוזל לאירופה

רכב "הרץ" חופשי מהגבלת ק"מ לתיור באירופה החל מ-3$ ליום וללא תוספת תשלום עבור השבתו לנקודת ההתחלה

רכב Hertz באירופה
החל מ-3$ ליום
(מינימום 2 נוסעים)

10 תשלומים ללא ריבית

רק "קופל" חברת הנסיעה הגדולה בישראל - יכולה להציע לך תכנית מהפכנית ובדאית כל כך לבלוי חופשה באירופה.
הכנס למשרדי "קופל" ברחבי הארץ ובחר לך טיסה בחברת תעופה סדירה לאחת מן הערים הגדולות באירופה.
עוס בחברת תעופה סדירה ואמינה - וברדתך מן המטוס ימתין לך רכב שכור בו תוכל לטייל ברחבי אירופה ללא הגבלת ק"מ
בגמר חופשתך החזר את הרכב באחת מן הערים הגדולות באירופה, לפי בחירתך בעת ההרשמה - וטוס חזרה לארץ.

בחר לך מתוך המבחר את תכנית "טוס וסע" המהפכנית המתאימה לך ביותר -

בריסל

טוס עם "קופל" מת"א לבריסל, קבל מכונית "הרץ" והחזר אותה ללא תוספת תשלום (במידה והשכירות היא ל- 14 יום לפחות) באחד מן המקומות הבאים: בלגיה, דיסלדורף, פרנקפורט, פריז, קלה, ליל, הולנד או לוקסנבורג וטוס חזרה לת"א.

מחיר הטיסה ליחיד לבריסל - 380$ בלבד!

לבחירתכם רכב Hertz

רכב A "פורד פיאסטה" ללא הגבלת ק"מ 3.00$ ליום לאדם (מינימום 2 נוסעים)
רכב B "אופל קורסה" ללא הגבלת ק"מ 5.50$ ליום לאדם (מינימום 2 נוסעים)
רכב C "אופל קדט" ללא הגבלת ק"מ 7.00$ ליום לאדם (מינימום 2 נוסעים)

מדריד או ברצלונה

טוס עם "קופל" מת"א למדריד וברצלונה קבל מכונית "הרץ" והחזר אותה ללא תוספת תשלום בספרד וטוס חזרה לת"א.

מחיר הטיסה ליחיד לספרד - 386$ בלבד!
מחיר הטיסה ליחיד לברצלונה - 365$ בלבד!

• יש להצטייד מבעוד מועד באשרת כניסה לספרד.

לבחירתכם רכב Hertz

רכב A "פיאט 127" ללא הגבלה ק"מ 3.50$ ליום לאדם (מינימום 2 נוסעים)
רכב B "רנו 5" ללא הגבלת ק"מ 4.50$ ליום לאדם (מינימום 2 נוסעים)
רכב C "פורד פיאסטה" ללא הגבלת ק"מ 5.50$ ליום לאדם (מינימום 2 נוסעים)

קופנהגן

טוס עם "קופל" מת"א לקופנהגן, קבל מכונית "הרץ" והחזר אותה ללא תוספת תשלום, (במידה והשכירות היא ל- 14 יום לפחות), בכל אירופה למעט אנגליה, ספרד ופורטוגל וטוס חזרה לת"א.

מחיר הטיסה ליחיד לקופנהגן - 464$ בלבד!

לבחירתכם רכב Hertz

רכב A "פורד פיאסטה" ללא הגבלת ק"מ 3.50$ ליום לאדם (מינימום 2 נוסעים)
רכב B "פורד אסקורט" ללא הגבלת ק"מ 5.00$ ליום לאדם (מינימום 2 נוסעים)
רכב C "פורד סיירה" ללא הגבלת ק"מ 6.50$ ליום לאדם (מינימום 2 נוסעים)

פרנקפורט

טוס עם "קופל" מת"א לפרנקפורט או למינכן קבל מכונית "הרץ" והחזר אותה ללא תוספת תשלום (במידה והשכירות ל- 14 יום לפחות) באחד מן המקומות הבאים: גרמניה, אמסטרדם, בריסל, צירייך, פריז, קופנהגן, אינסברוק, זלצבורג, וינה, לוקסמבורג, ג'נבה, רוטרדם או בזל וטוס חזרה לת"א.

מחיר הטיסה ליחיד לפרנקפורט 380$ בלבד!
מחיר הטיסה ליחיד למינכן - 365$ בלבד!

לבחירתכם רכב Hertz

רכב O "פיאט פנדה" ללא הגבלת ק"מ 4.00$ ליום לאדם (מינימום 2 נוסעים)
רכב A "פורד פיאסטה" ללא הגבלת ק"מ 4.50$ ליום לאדם (מינימום 2 נוסעים)
רכב B "פורד אסקורט" ללא הגבלת ק"מ 8.00$ ליום לאדם (מינימום 2 נוסעים)

אמסטרדם

טוס עם "קופל" מת"א לאמסטרדם קבל מכונית "הרץ" והחזר אותה ללא תוספת תשלום, (במידה והשכירות היא ל- 14 יום לפחות) באחד מן המקומות הבאים: הולנד, דיסלדורף, פריז, פרנקפורט, בלגיה, ליל, קלן או לוקסנבורג וטוס חזרה לת"א.

מחיר הטיסה ליחיד לאמסטרדם - 380$ בלבד!

לבחירתכם רכב Hertz

רכב A "פורד פיאסטה" ללא הגבלת ק"מ 4.50$ ליום לאדם (מינימום 2 נוסעים)
רכב B "פיאט ריטמו" ללא הגבלת ק"מ 6.00$ ליום לאדם (מינימום 2 נוסעים)
רכב C "פורד אסקורט" ללא הגבלת ק"מ 7.50$ ליום לאדם (מינימום 2 נוסעים)

וינה

טוס עם "קופל" מת"א לוינה, קבל מכונית "הרץ" והחזר אותה ללא תוספת תשלום (במידה והשכירות היא ל- 14 יום לפחות) באחד מן המקומות הבאים: אוסטריה, מינכן, וניציה וצירין וטוס חזרה לת"א.

מחיר הטיסה ליחיד לוינה - 365$ בלבד!

לבחירתכם רכב Hertz

רכב A "פיאט פנדה" ללא הגבלת ק"מ 5.00$ ליום לאדם (מינימום 2 נוסעים)
רכב B "פורד פיאסטה" ללא הגבלת ק"מ 6.50$ ליום לאדם (מינימום 2 נוסעים)
רכב C "פורד אסקורט" ללא הגבלת ק"מ 8.00$ ליום לאדם (מינימום 2 נוסעים)

רומא או מילנו

טוס עם "קופל" מת"א לרומא או למילנו קבל מכונית "הרץ" והחזר אותה ללא תוספת תשלום עבור הרכב (במידה והשכירות היא ל- 14 יום לפחות), בכל אירופה, למעט ברגן, אנגליה, ספרד ופורטוגל וטוס משם חזרה לת"א

מחיר הטיסה ליחיד לרומא - 332$ בלבד!
מחיר הטיסה ליחיד למילנו - 360$ בלבד!

לבחירתכם רכב Hertz

רכב A "פיאט 127" ללא הגבלת ק"מ 6.00$ ליום לאדם (מינימום 2 נוסעים)
רכב B "פיאט אונו" ללא הגבלת ק"מ 7.50$ ליום לאדם (מינימום 2 נוסעים)
רכב C "פיאט ריטמו" ללא הגבלת ק"מ 10.00$ ליום לאדם (מינימום 2 נוסעים)

לונדון

טוס עם "קופל" ללונדון קבל מכונית והחזר אותה באנגליה ללא תוספת מחיר, וטוס חזרה לת"א

מחיר הטיסה ליחיד ללונדון - 309$ בלבד!

לבחירתכם רכב Hertz

רכב A "פורד פיאסטה" ללא הגבלת ק"מ 7.00$ ליום לאדם (מינימום 2 נוסעים)
רכב B "פורד אסקורט" ללא הגבלת ק"מ 9.00$ ליום לאדם (מינימום 2 נוסעים)
רכב C "פורד סיירה" ללא הגבלת ק"מ 11.00$ ליום לאדם (מינימום 2 נוסעים)

ציריך או ג'נבה

טוס עם "קופל" מת"א לציריך או לג'נבה קבל מכונית "הרץ" והחזר אותה ללא תוספת תשלום (במידה והשכירות היא ל- 14 יום לפחות) באחד מן המקומות הבאים: ליון, מילנו, פריז, פרנקפורט, מינכן, מילנו או לוקסמבורג וטוס חזרה לת"א.

מחיר הטיסה ליחיד לציריך או ג'נבה 365$ בלבד!

לבחירתכם רכב

רכב O "פיאט פנדה" ללא הגבלת ק"מ 8.00$ ליום לאדם (מינימום 2 נוסעים)
רכב A "פורד פיאסטה" ללא הגבלת ק"מ 9.50$ ליום לאדם (מינימום 2 נוסעים)
רכב B "פורד אסקורט" ללא הגבלת ק"מ 10.50$ ליום לאדם (מינימום 2 נוסעים)

תשובה לשאלות!

שכירות הרכב

- המחיר הינו לנוסע ליום שכירות, מינימום שני נוסעים ברכב. הנוסע השלישי והרביעי משלמים עבור הטיסה בלבד
- מחיר השכירות אינו כולל ביטוח מע"מ ומיסים מקומיים.
- המע"מ בחו"ל יחושב עפ"י התחיקון הרשמי של חברת הרץ (הבסיס לחישוב מופיע ע"ג שובר ההשכרה) ויחול על השוכר.
- בכל מקרה של דמי החזר יחול תשלום זה על השוכר.
- לבחירתכם סוגי רכב נוספים לנ"ל בתוספת מחיר

כרטיסי הטיסה

- כרטיס הטיסה הינו במתכונת קבוצתית ומוגבל ל- 30 יום. יש לקבוע תאריכי היציאה והחזרה מראש
- באשר הטיסה חזרה תתבצע מנקודה אחרת מאשר מקום שכירת הרכב יחושב כרטיס הטיסה עפ"י הנקודה היקרה יותר.
- מחירי הטיסות כפופים לתקנות חברות התעופה הסדירות.
- הטיסות מוגבלות לחברות התעופה המשתתפות במבצע.

ילדים 50% הנחה על מחיר הטיסה לילד מתחת לגיל 12

10 תשלומים ללא ריבית!

לבעלי כרטיסי אשראי

ישראכרט אלא מה.

VISA
ויזה

דיינרס קלוב

10% עם רכישת עסקת החבילה לפני היציאה ויתרת ההשלום בתשעה תשלומים שווים וצמודים לדולר החל מה- 1 לחודש שלאחר רכישת עסקת החבילה, ללא ריבית

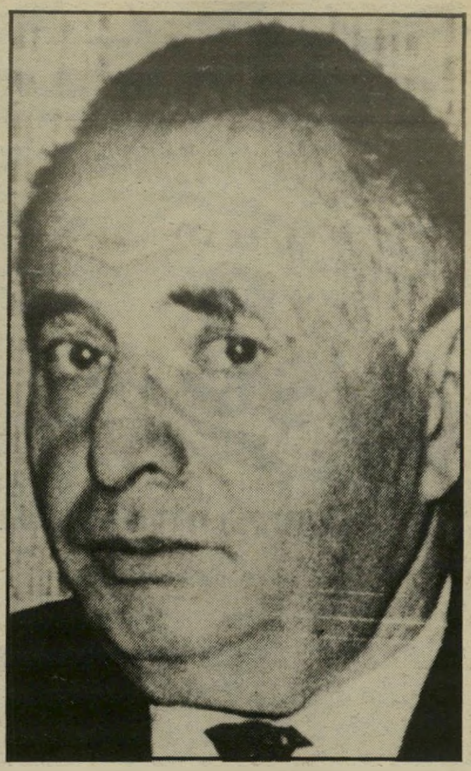
המחירים מבוססים על שערי החליפין, על מחירי הטיסות, בתי המלון ושרותי התיירות כפי שהיו ביום 1.4.84.
כל שינוי במחירים ובתנאים אלה עלול לגרום לשינוי במחירים.

לעולם הגדול טוס-סע עם הגדולים קופל נסיעות

פרסום והרשמה: משרדי וסוכני קופל ברחבי הארץ

ק"י פרסומאים א

זלמן אברמוב:

„טרגדיה של גוף שנטמע בתוך חרות!"

עד להודעה חדשה, נגמרו קרבות חרות־ליברלים. רציתי לשמוע את דעתו של איזה ליברל, שאינו דואג לכיסא הפרטי שלו בכנסת, על מה קורה במיפלגה. פניתי אל זלמן אברמוב, מי שהיה ממנהיגי הליברלים וחבר־כנסת מטעמם בחמש כנסות, עד הכנסת השמינית.

שאלתי את אברמוב האם זו אותה המיפלגה שהוא השאיר, כאשר פרש מהכנסת.

לא, זו לא אותה המיפלגה.

● **מה קורה שם, לפי דעתך?**

זו טרגדיה של גוף אשר נטמע בצורה כה מרחיקת־לכת בתוך חרות, עד כי הגיע להתבטלות עצמית מוחלטת.

● **אבל יצחק מודעי רצה עכשיו לפרק את השותפות.**

נסיונו של מודעי למנוע חיסול טוטאלי הוכתר בהצלחה חלקית, ועתה יש לראות אם נשארו בגוף הזה יסודות כלשהם, המסוגלים לעצור בעד הסחף. יש לראות אם יעמוד למר מודעי ולחבריו הכוח להחזיר מיפלגה זו לעצמאותה ולתדמיתה המקורית.

● **אתה אופטימי?**

לא אופטימי ולא פסימי.

אמירה סרטני:

„עם פרוץ הבחירות עברתי לפוליטיקה!"

מי אמר שמזה 15 שנה לא קורה שום דבר במפ"ם? הנה, הפעם, בין שיבעת המועמדים שלהם במקומות ריאליים ברשימת־המערך, יש שתי נשים. חייקה גרוסמן במקום ה־40 ואמירה סרטני במקום ה־26. פגשתי את אמירה סרטני ושאלתי אותה, איך קרה שבכנסת האחרונה לא היתה להם אף אשה והפעם יהיו שתיים.

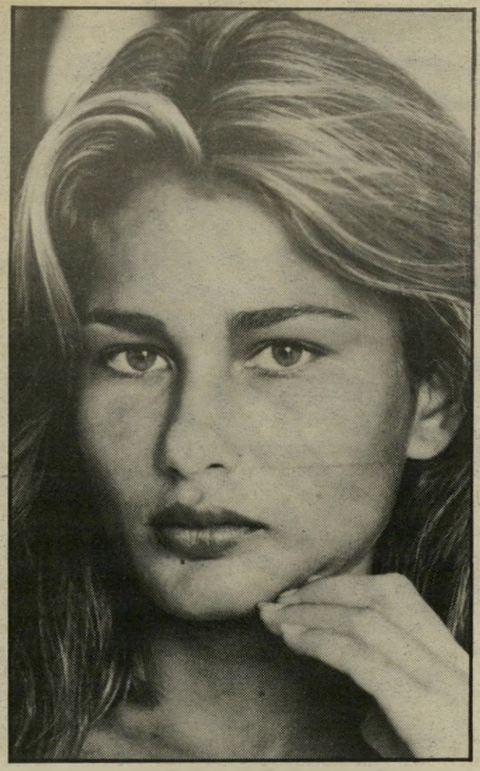
בפעם הקודמת ביטלו את השיריון, כי היתה בעיה פנימית של יצוג עמדות, והתוצאה היתה שלא היתה אף חברה בסיעה. ברור שזה השפיע מאוד על הרגשת החברות כשוות־ערך, והפעם אני חושבת שנשים היו פעילות במיוחד בנושא הזה — וזה עזר. העובדה שאפשר לבחור שתי חברות התקבלה, והיו הרבה חברים שהצביעו עבור שתינו.

● **בשביל האיש ברחוב את אלמונית לגמרי. ספרי קצת על עצמך.**

אני בת קיבוץ מרחביה, וחברת־משק עד היום. רוב שנותיי התעסקתי בחינוך, ורק לפני שבע־שמונה שנים פניתי לפוליטיקה, כי הרגשתי שאני צריכה לתת קצת מעבר לעבודתי כמחנכת. אני נשואה לצייר ואם לשלושה ילדים. בשנה האחרונה למדתי באוניברסיטה, אבל עם פרוץ הבחירות הפסקתי את לימודיי ועברתי לפוליטיקה בפול־טיים־ג'וב.

● **לפי מיקומך ברשימת המערך, ברור שתיכנסי לכנסת. במה את רוצה להתעסק בעיקר?**

בתחום החברתי או בתחום החינוך — שני נושאים שבהם אני מתעסקת כל חיי.

סמדר קלצ'ינסקי:

„העקרונות שלי לא תלויים בסכום מסויים!"

אילו היו לי עשרה כובעים על הראש, הייתי מורידה את כולם לפני סמדר קלצ'ינסקי, דוגמנית־שחקנית בת 21. בשבוע שעבר הוצע לסמדר להיות קריינית־הרצף בתשדירי־הבחירות של הליכוד. תמורת סכום כסף נכבד מאוד, והיא סירבה.

מדוע סירבת? שאלתי את סמדר.

פשוט, כי אני לא חרותיניקית.

● **לא יכולת להתייחס לעבודה באל עבודה של שחקנית? הרי לא תמיד שחקן מזדהה עם תפקידו.**

זה שונה. כאן, אם הייתי עושה טוב את התפקיד, הייתי עוזרת לליכוד. וזה בדיוק מה שאני לא רוצה.

● **כמה כסף הציעו לך?**

זה בכלל לא חשוב. העקרונות שלי לא תלויים בסכום זה או אחר.

● **יכולת להתסרסם בן־לילה, דבר שאתם, השחקנים, עובדים עליו קשה במשך שנים. גם זה לא שיכנע אותך?**

חשוב לי להיות שחקנית, ולשחקנית חשוב להיות מפורסמת. אבל עוד יותר חשוב לי להיות בן־אדם, ואילו הייתי עושה משהו נגד מצפוני — לא הייתי בן־אדם בעיני עצמי.

● **לאיזה מיסלגה את קרובה ברעותיך?**

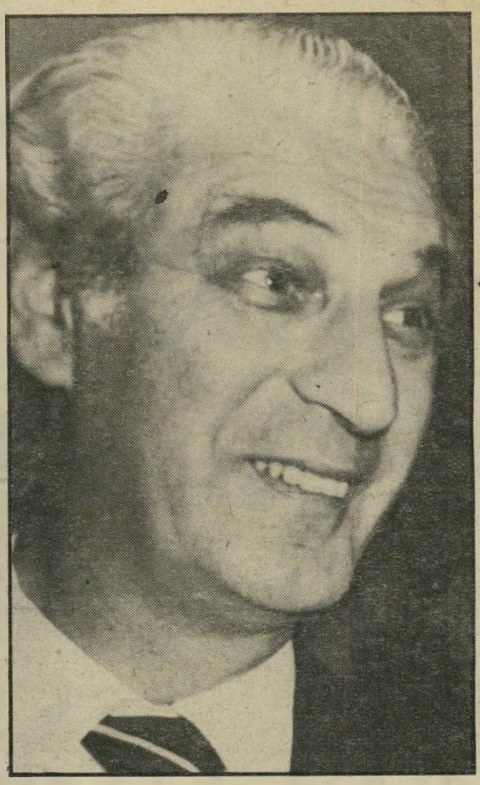
אני חושבת שאני הכי־קרובה למערך.

● **ואם המערך היה מציע לך אותו תפקיד, היית מקבלת?**

אני חושבת שכן, אבל הם לא הציעו.

● **אביך, אנדרי קלצ'ינסקי, הוא חבר מרכז חרות. יש ביניכם מריבות גדולות?**

היו. היום כבר אין. למדנו לחיות עם זה שהוא מצד ימין ואני מצד שמאל.

דוד שר:

„הביורוקרטיה מפריעה להפריית־מבחנה פרטית!"

בכינוס רפואי גילה הפרופסור דויד שר, כי בעיר שטרס־בורג, פותחה שיטה חדשה להפריית מבחנה, שאפשר יהיה להפעיל אותה בכל מירפאה של גינקולוג פרטי. שאלתי את שר האם אפשר לבשר לנשים הנזקקות לטיפול כזה, שההמתנה האריכה נגמרה עבורן.

עדיין לא. אני אמרתי שהשיטה המבוצעת בשטרסבורג היא כל־כך פשוטה, שכל רופא מומחה יוכל לעשות אותה במירפאתו. אבל יש בעיה שעוד לא נפתרה, והיא שהביצית שבה משתמשים להפרייה צריכה לחיות בתנאי־מעבדה, ולכן עדיין ההפרייה צריכה להיעשות בבתי־חולים.

● אתה אומר שזו שיטה חדשה שפותחה בשטרסבורג. האם בבתי־החולים בארץ משתמשים בשיטה אחרת, יותר מסובכת?

עד היום השתמשנו בשיטה אחרת, יותר מסובכת, אבל כבר בימים הקרובים עוברים לשיטה של שטרסבורג.

● ואת הבעיה של תנאי־המעבדה לביצית אי־אפשר לסתור, כדי שבאמת כל רופא פרטי יוכל לבצע במירפאתו את ההפרייה?

במדינות מסויימות בחו"ל פתרו גם בעיה זו. מה יהיה בארץ — אני עוד לא יודע. עוד לא הגענו לזה. בינתיים מישרד־הבריאות דורש אישור מיוחד לכל רופא שמבצע הפרית־מבחנה. אני לא מסכים לזה, כי השיטה היא חלק מעבודתו היומיומית של כל גינקולוג מומחה.

● ועל זה יכול כל העניין ליפול?

זה בהחלט יכול ליפול בגלל בעיות ביורוקראטיות.

רון וידברג:

„להרכב מיפלצתי לא כותבים יצירה רצינית!"

כבר הראו לנו את שמונת הפסנתרים מכל הזוויות האפשריות, וגם את 16 הפסנתרנים שניגנו עליהם ראינו כבר יותר מפעם אחת. המדובר, כמובן, בקונצרט לשמונה פסנתרים שנוגן בפסטיבל־ירושלים. הדבר היחיד ששכחו, משום־מה, להראות לנו, הוא האיש שחיבר את היצירה המוסיקאלית, שממנה התלהב אפילו המבקר המוסיקאלי הקשוח חנוך רון.

מצאתי את רון וידברג, מלחין היצירה לשמונה פסנתרים, ושאלתי אותו למה כמעט שכחו אותו.

אני מבין את זה. מוצר צריך למכור בעזרת הסמלים שהציבור מכיר.

● איך נולד אצלך הרעיון לחבר מוסיקה לשמונה פסנתרים?

האמת היא, שבקונצרט המסויים הזה ניגנו פתיחה של רוסיני, שעובדה לשמונה פסנתרים, כשליד כל פסנתר יושבים שני מנגנים — כלומר, 32 ידיים. מארגני האירוע פנו אליי וביקשו ממני להלחין משהו לפתיחה של אותו קונצרט, והוחלט שגם אני אנסה לעשות משהו לשמונה פסנתרים.

● יש עוד יצירות כאלה בעולם?

לא כאלה שאני יודע עליהן.

● עשית עבודה גדולה והלחנת יצירה, שלמעשה לא תנוגן עוד — כי אין הרבה מקומות, אם בכלל, שאפשר להכניס לתוכם שמונה פסנתרים. לא חבל לך?

זה נכון, אבל הזמינו אצלי יצירה לאירוע מסויים, ולא עשיתי חשבונות מעבר לזה.

● חנוך רון אמר, שהיצירה היא מלאת חוש־הומור. לזה באמת התכוונת?

להרכב מיפלצתי כזה אין טעם לכתוב יצירה רצינית. צריך לעשות משהו שיהיה מדהים ברעיון ובאפקט, ולא לבנות על איזה רעיונות מוסיקאליים סופר־מעניינים.

● שמעתי שבעבר חיברת יצירה לתשע חצוצרות. זו אהבה ישנה שלך, מוסיקה בכמויות?

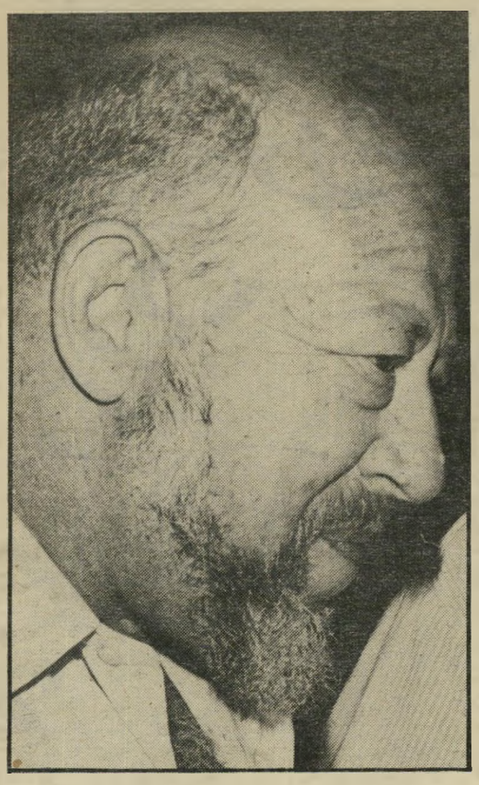
זה היה בזמן הלימודים שלי באקדמיה. מישהו זרק רעיון משוגע כזה, ואני התלבשתי עליו. אלא שאחר־כך לא מצאנו תשע חצוצרות ולא ניגנו את היצירה.

● על מה אתה עובד חוץ מהלחנה להרכבים מיפלצתיים, כדבריך?

אני כותב אופרות. את זה אני ממש אוהב.

● אופרות במאה העשרים? יש קליינטים לזה?

יש עכשיו רנסנס גדול לאופרות בעולם. רק לארץ הוא עוד לא הגיע.

יוחנן גולדברג:

„זו תחרות בין אותם המוכנים לשלם!"

בשבוע שעבר, במדור זה, ראיינתי את מיקי קאופמן ממישרד־הפירסום או־קיי, אשר זכה בפרס „אותות" למיבצע הפירסום הטוב ביותר של השנה. אחר כך הסתבר, שהתחרות לא כללה את כל מישרדי־הפירסום בארץ, אלא רק את אותם שהסכימו לשלם דמי־הרשמה ודמי השתתפות לאיגוד המפרסמים.

שאלתי את יוחנן („דובז'ה") גולדברג, ממישרד־הפירסום „גיתם" – אחד המישרדים שלא השתתפו – מדוע לא כל המישרדים בארץ לקחו חלק בתחרות.

מישרדים רבים פשוט לא רצו לשלם, ומאחר שזה היה התנאי הראשון להשתתפות — הם נשארו בחוץ.

● היה מדובר בסכום כל־כך רציני?

קודם כל, חשוב כאן העיקרון. אני לא חושב שיש הצדקה לאיגוד־המפרסמים להרוויח מהתחרות הזאת. אם היו אומרים שהכסף ילך לזוכים — מילא. אם היו נותנים סטפנדיה למישרד־פירסום חדשים — מילא. אבל שהאיגוד יעשה מזה רווחים? זה לא.

● כמה כסף הם ביקשו?

קודם כל, היו דמי־הרשמה. אחר־כך, עבור כל מוצג, דרשו עוד סכום. מישרד בגודל שלנו, למשל, שעשה הרבה מאוד עבודות השנה, היה בוודאי רוצה להגיש לתחרות לפחות 10 מוצגים שונים, כמו פוסטר צבעוני, פוסטר שחור־לבן, ג'ינגל, תשדיר־שרות, שלט־חוצות ועוד. עבור כל מוצג כזה ביקשו סכום כסף בנפרד, מלבד דמי־ההרשמה. זה נראה לנו מוגזם, ולכן סירבנו.

● כלומר, הפרס הראשון הוא לא על העבודה הטובה בותר שנעשתה בארץ, אלא על העבודה הטובה ביותר מאותן שהשתתפו.

בדיוק.

● במילים אחרות — אם מישרד־פירסום מסויים עושה דברים נפלאים ואין לו כסף להיכנס לתחרות, הוא לעולם לא יקבל את הפרס.

נכון מאוד. זו תחרות רק לאותם שמוכנים לשלם.

● זה לא מזכיר קצת את תוכנית „בולבוטק" האחרונה?

לא, כי שם אתה צריך רק לשלם. וכאן, אחרי שאתה משלם, אתה גם צריך להיות טוב.

רניאלה שמי

על היין ומאכלים אחרים.

ראש טוב

ראש טוב אי אפשר לתפוס סתם בכל מקום.

צריך אוכל טוב, אווירה טובה וכמובן יין אמיתי. כרמל. בקיצור - כל מה שיש ב"על היין".

על האוכל ב"על היין" תמצא אוכל. הרבה וטוב. משמונה בבוקר (ארוחות בוקר של עשירים) דרך הצהריים (אוכל ביתי על הכיפק) ועד אחת אחר חצות.

על העוגות חוץ מיין ואוכל תמצא אצלנו את העוגות הכי טובות. אפיה ביתית - משהו משהו.

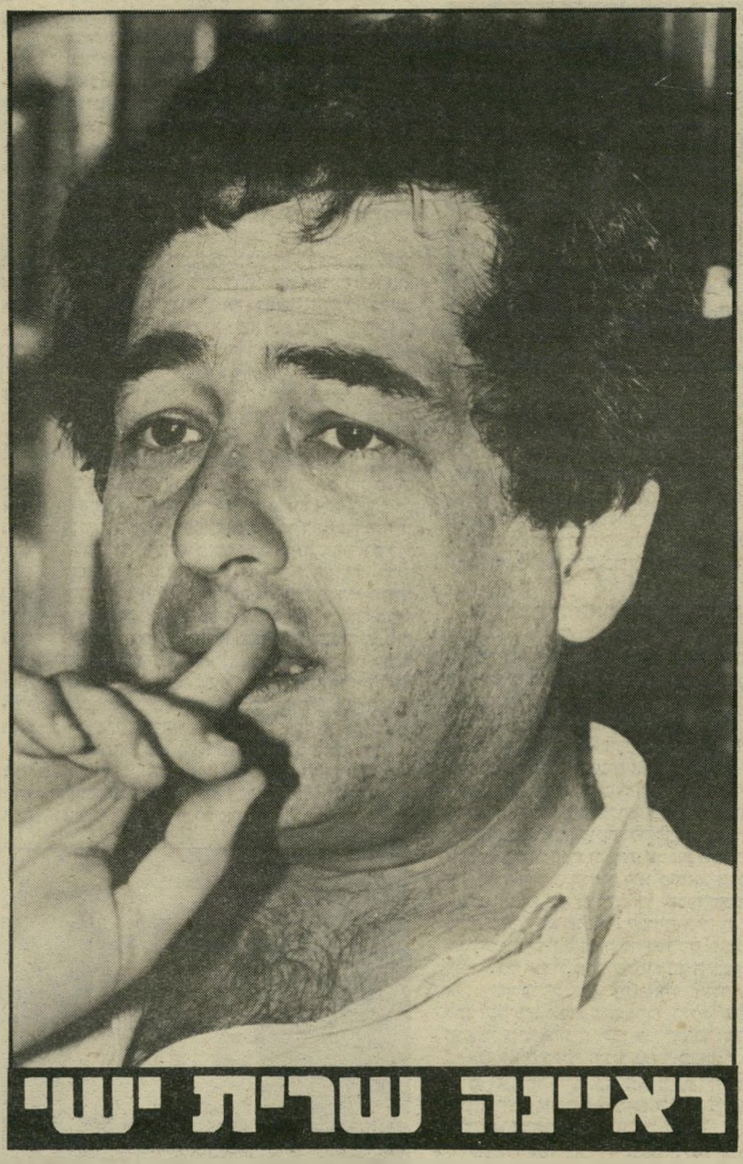
על המיקום דיזנגוף 110. מיקום מעולה. מה יכול לעשות לך ראש טוב יותר מחתיכות של דיזנגוף פינת פרישמן?

על היין בשביל יין, זה באמת המקום. ישר מכרמל. המחירים שיכורים: 500 שקל לבקבוק (כן, בקבוק גדול) יין לבן, יין אדום או רוזה. ב"על היין" אין אפליה.

אז אם אתה רוצה לתפוס ראש טוב, תן לחותנת של רפי לבשל ולכרמל למזוג.

"על היין" בית יין ומאכלים אחרים. דיזנגוף 110.

הסופר חיים באר היה בגוש־אמונים וחסיד ארץ־ישראל השלמה. הוא מסביר מדוע יצא מזה, מספר על הרקע שמתוכו צמחו מנהיגי הגוש, ועומד על הסכנות שבאנשים אלה

ראיינה שרית ישי

„לאבי היה מלון ללילה. האורחים היו זונות־רחוב, פושעים ואספסוף מיקרי"

„עד ליום נישואי התגוררתי עם הורי בחדר אחד מאחרי המכולת שלנו"

„אמי היתה מרת־נפש, וביקשה את נפשה למות. היא סחבה אחריה פצע ופגע"

„אמא היתה נותנת ביצים למרכוס מחנות־הספרים, והוא היה נותן לי להחליף כמה ספרים שרציתי"

„שני השלימזלים האלה, אבי ואמי, נפגשו, והם נאחזו האחד בשני, לא מתוקף האהבה"

„לאמא שלי זה נראה לא־הוגן שלבן שלה יהיה גורל של בעל־מכולת"

„אני לא רוצה להיות מיפלצת!"

הוא יכול היה להיות אחד מהם. היו לו כל הנתונים לכך. הוא גדל והתחנך במקום שהם התחנכו בו, הוא למד בבית־ספר „מעלה" ביחד עם הרב שילת, בנו של המנהל גרינשפן, שהיה אם זכרוני אינו מטעני נער נחמד מאוד. הוא חבש את סמסל הלימודים ביחד עם אורי אליצור, שגם בחלומות הכי שחורים שלי לא הייתי מאמינה שיהפוך יום אחד קנאי שכזה. יצחק ספיר, גם הוא מראשי גוש־אמונים, היה אחד מחבריו. ואילו מן העבר השני אמנון דנקנר, אורי גולדשטיין, ישראל סגל ועוזי בנזימן. כולם עיתונאים, כולם מתפקרים, חלקם מכונה שמאלנים (בצדק ושלא בצדק).

כזה היה בית־ספר „מעלה" שהצמיח אותו, כזה היה שבט צופי „משואות", שהצריף שלו היה ב.שמידט", כך כינינו את חדר־ההת־עמלות של בית־הספר, שהפך בימי שלישי אחר־הצהריים ובימי שבת אחר־הצהריים לצריף של הצופים.

אני יושבת עם חיים באר, שסיפרו „נוצות" זכה בהצלחה בלתי רגילה, שמאמריו ב„דבר" מקוממים עליו מדי שבוע את חבריו מגוש־אמונים. הוא צמח אצלנו, הם אומרים, נשתבשה עליו דעתו, הם אומרים.

מדוע הם כועסים כל־כך על חיים באר דווקא? למה לא על דנקנר, למשל?

זה מובן. דנקנר התפקר, זרק את הכיפה, שכח את עברו הדתי. חיים באר, לדאבונם של אנשי גוש־אמונים, עדיין חובש כיפה. אשתו נורית מדריכת טיולים בזרם החינוך המלכתי הדתי, שלושת ילדיו – רוני, אברהם וצביקה – מחונכים על פי דת ישראל. חיים באר הוא אדם דתי, והם כועסים על כך שהוא, שלמד אתם בבית־הספר, שאחרי מילחמת ששת הימים היה אחד מהם, חסיד של ארץ ישראל השלמה, מדבר עכשיו נגדם ונגד האידיאלים שלהם.

חיים באר בן 40, נעים שיחה, מסביר היטב איך קרה שהוא לא אחד מהם. קודם כל, הרקע שלו. הוא מספר לי סיפור מדהים על ילדות עשוקה בירושלים. בן יחיד לזוג הורים קשישים, קרן־האור היחידה של אנשים אבודים, שעם הולדתו החלו חיים מחדש. ילד שהתגורר עם הוריו, עד נישואיו, בחדר מאחרי המכולת, ילד שבכל שעה שניה הדביק את בולי דב יוסף ועבד במכולת. למד בבית־ספר „מעלה" של עילית הנוער הדתי־ציוני בירושלים, בית־ספר של ילדי העשירים.

הוא מספר כיצד התבייש להזמין את חבריו לביתו, וכיצד מעולם לא הוזמן

(המשך מעמוד 27)

לביתם. היום, כאשר מונים את תלמידיו המפורסמים של בית־הספר ואת בוגריו המפורסמים של שבט צופי ־משואות" שליד בית־הספר, תופס חיים באר מקום בראש הרשימה.

שם, בבית־הספר הזה, צמח הגרעין שהפך לראשי גוש־אמונים. קשה לי להאמין שאותם נערים ונערות שהיו כל־כך ליברלים בהשקפותיהם, כל־כך מתונים בתקופת נערותם שמלפני מילחמת ששת הימים, הפכו קנאים מטורפים כמעט.

אנחנו מדברים על בית־הספר, על שבט הצופים. אני מזכירה לחיים באר את תפילות השבת בצופים, כאשר אולם־ההתעמלות היה הופך לבית־כנסת, והוא שולף דף ובו תיאור כמעט מדוייק של התפילות. הדף הזה הוא חלק מספר שהוא כותב כעת, רומן על הימים הרחוקים ההם של הילדות, רומן שיעסוק במהות בבסיס צמיחתו של גוש־אמונים.

אנחנו מדברים על אנשים המוכרים לשנינו, ואני נזכרת כשהייתי חניכה בצופים, על אף המתיינות נזרע בנו זרע אהבת ארץ ישראל השלמה. אני מספרת לחיים איך המדריך שלי, הרצי הלוי, שנהרג אחר־כך במילחמת ששת הימים, היה לוקח אותנו לאבו טור ואחר־כך לגג של נוטר דאם, כדי להשקיף על העיר העתיקה, ואיך היה מדבר על הכותל המערבי ועל יד אבשלום במין נעגועים שקשה היה להבינם. אחרי הכל היה תינוק ממש כשקמה המדינה.

אני נזכרת בטיולים לנתיב הל"ה ואיך היינו מנסים להשקיף משם על גוש עציון, וכמה פעמים שמענו את הסיפורים על הגוש ועל האלון שאחר־כך הוקמה על שמו אלון שבות. ואני נזכרת, ששם בצופים, לא בבית"ר, למדתי את השיר שתי גדות לירדן. ואז אני מבינה היכן נזרע הזרע שמתוכו נבט גוש־אמונים. חיים באר רק מחזק את ההבנה שלי.

אני פרשתי כשהייתי בת 14, אחרי הרפתקה בת ארבע שנים, במקום שלא הייתי שייכת אליו, ואילו הוא המשיך עד שנתפכח אחרי מילחמת ששת הימים, ועד היום הוא בקשרים עם אנשים שהם חברים בגוש־אמונים. הוא מבין אותם טוב יותר מרבים אחרים. הוא מבין את המהות שלהם, את האידיאולוגיה שלהם, הוא מבין שהיא צומחת מתוך אמונה עמוקה בביאת המשיח ובמלכות בית דויד, והוא מתריע ואומר שזו הסכנה. „האנשים האלה," הוא אומר, „אינם נהנתנים או שונאי ערבים סתם, האנשים האלה באמת מאמינים במה שהם עושים." חיים באר מודאג. אחרי השיחה איתו גם לי קשה היה לעצום עין.

אך הוא אינו פוחד. במאמר שפירסם בשבוע שעבר, אמר: „היום ייסגרו בפני לנצח כמה דלתות. חברים־לשעבר יהפכו שונאים ומי יודע אם ניחו לי לבוא בקהל השם ויצרפו אותי למניין בית־הכנסת." אל דאגה, חיים באר, בקהלנו תמצא יותר מניין שיצרף אותך אליו ואף יתפלל ביחד איתך בבית־הכנסת.

■ ■ ■

● חיים באר, איפה בעצם מתחיל הסיפור שלך?

הסיפור מורכב כמו כל דבר בעצם. אבי נולד ברוסיה ב־1888. כשנולדתי היה אבי בן 55. הוא היה חסיד צ'רנובל, אך במשך השנים נעשה משכיל ומתפקר. הוא נשא שם אשה, וכבר היה אדם לא דתי. במילחמת רוסיה־יפן שירת בצבא הרוסי. בשנות ה־30 בא ארצה. קשה לי להגיד עלה ארצה, כי הוא לא היה ציוני. שני אחיו, שחיו בארץ, היו מלח הארץ. אחד היה בנהלל והאחר בכפר יהושע.

ברוסיה אבי היה איש אמיד, גדל בתרבות הרוסית שאחר כך שנא אותה, כי הקומוניסטים הוציאו להורג את אחיו לעיניו. אחרי המעשה הזה, וכשעלה ארצה הפסיק אבי לדבר רוסית. היתה לו האשה שלו, שהוא מאוד אהב אותה, אך לא נולדו להם ילדים. כשהגיע לארץ חי מעבודות סרק. היה לו בית־מלון ללילה. האורחים היו זונות־רחוב, פושעים ואספסוף מיקרי. בין השאר הביא מרוסיה אצות שגירדלו בנהרות מנצ'וריה. את האצות הוא גידל בצינצנות. במים שבהם שרצו האצות, היה חומר שעור לפרק אבני כליות והוא התפרנס ממכירת המים המצחיקים האלה, עד שמישרד־הבריאות המנדטורי שפך לו את המים. ואז מתה אשתו והוא נותר בעולם בודד ועצוב.

אחר־כך הכיר את אמי, שגם היא סחבה מא־חוריה פגע ופצע. היא היתה אשה אוברת־עצות, ששתי בנותיה מנישואיה הקודמים מתו, היתה מרת־נפש וביקשה את נפשה למות. ממש רצתה לאבד את עצמה לדעת, למות. בשלב מסויים, מרוב יאוש, ביקשה להגר מהארץ ואף השיגה אשרת הגירה לארצות־הברית. ואז שני הש־לימזלים האלה, אבי ואמי, נפגשו והם נאחזו האחד בשני, לא מתוקף האהבה, אלא מתוקף הנואשות והרצון להישאר בחיים.

בשלב הזה של חייהם, למרות הרקע הדתי שממנו באו שניהם, הם לא היו דתיים. שניהם

„מה שקורה היום לנוער הפלסטיני קרה לפני מילחמת ששת־הימים לנוער הדתי. דחקו אותו לפינה, לא נתנו לו להתבטא. היה ברור שיום אחד זה יתפרץ"

התפקרו בצורה מאוד קשה. אמי היתה בת הישוב הישן בירושלים, דור שביעי למישפחה מנטורי־קרתא שגדלה בבתי אונגרין. היא סבלה מסביבה עויינת. נטורי קרתא לא אהבו אותה. הם היו שופכים נפט על דלת ביתה ולא אחת מצאה צואה בפתח הדלת, וכל זה אחרי שנישואיה עלו על שירטון ושתי בנותיה מתו. גם אבא וגם אמא התאכזבו מהדת. הם ברחו מהדת. לא היה להם כוח.

● ולמרות זאת, אתה גדלת כילד דתי.

מה שקרה כתוצאה מהעניין, זה שהם הקימו בית והדגם היחיד של בית שהכירו, היה בית דתי — שולחן שבת, הדלקת נרות. כשהיו לבד, הכל יכול היה ללכת קיבינימט, לא הדליקו נרות. כשאתה מקים בית, אתה עושה זאת על פי תמונה מסויימת. לפני 45 שנים אנשים לא היו מודעים לעצמם ולגורלם. הדגם היחיד שהכירו היה קרוב לבית. לפי החלומות שלהם: מקום שיש בו שולחן שבת זה בית, אבא לוקח ילד לבית־הכנסת בשבת זה בית, ביעור חמץ זה בית. אך את השבר בליבם, את ההתרוקנות הרתית לא מילאו. הרת היתה משהו חיצוני, לא תודעה. כך שבסך־הכל גדלתי בבית מאוד לא אופייני לבתים הדתיים. גדלתי לתוך מין ניסיון לשחזר מה זה חיים, ולכן אני לא דומה לכל חבריי, אלה שלמדו בבית־ספר מעלה. אלו שהלכו לשבט משואות ואלה שהלכו לבני־עקיבא, אלה שהתפקרו ואלה שהם היום מראשי גוש־אמונים. לכן אני כל־כך יוצא רופן, כי אני לא קיבלתי חינוך טהור מבחינת דתית.

● אביך היה בן 55 כשנולדת, אדם קשה־יום. אמך גם היא היתה קשת־יום, איך תיפקדת בתוך בית כזה?

אמא היתה בת 42 כשנולדתי. אני הייתי ניסיון נואש אחרון להאחז בחיים. כמה שהם היו בסדר במובן שחרקו שיניים ולמרות הדאגה נתנו לי לצאת לטיול. הייתי מודע לזה שאם יקרה לי משהו, זה הסוף שלהם.

„העונות האנטי־דתית דמתה אז כמעט לשינאה אנטישמית. אני זוכר שסבלתי מהשינאה הזו על בשרי"

● זוהי אחריות עצומה לילד קטן.

מה זה עצומה, זה לגדול בתחושה שאתה כל חייהם של אנשים. אתה נישמת אפס, אבל אני לא הכרתי דגם אחר.

■ **למדת ב„מעלה", היית בצופים, ראית ילדים אחרים מסביבך, ראית שיש חיים אחרים.**

שכונת גאולה, שבה גדלתי, היתה שכונה מאוד מעניינת, מין תערובת של בעלי־בתים מהמעמד הבינוני הנמוך, ביחד עם שיכבה אינטלקטואלית של פרופסורים שגרו בכרם־אברהם ופועלים בעלי השקפה מעמדית, אנשי מפא"י. כשקראתי את עמוס עוז בפעם הראשונה, ידעתי בדיוק מאיפה הוא יוצא, הוא גדל בכרם־אברהם.

כשאמי ואבי התחתנו, לא היה להם ממה לחיות. היא היתה כבר בת 40, ונראתה הרבה יותר מבוגרת מגילה. בכלל, נדמה לי שבנות ה־40 של אז נראו הרבה יותר מבוגרות מבנות ה־40 של היום. אמי פנתה לאחי־אבי בנהלל, בבקשת עזרה שימליץ לפני תנובה שיתנו לאבי איזה שניים שלושה עמודי ביצים, שיוכל למכור ביצים ויהיה להם מה לאכול.

● אביך התפרנס מרובלות.

אל תגידי רוכל! אני לא יכול לשמוע את זה, כשמישהו אומר על אבא שלי רוכל, אני יכול להרוג. אבא התפרנס ממכירת ביצים. בקיצור הדוד לא היה מוכן לדבר עם תנובה, הוא לא רצה להתלכלך בפרוטקציה. לאבא ואמא לא היה מה לאכול, אז אמא הלכה בעצמה להנהלת תנובה ושם אמרו לה — את לא צריכה פרוטקציה, תחתמי על ערבות ותקבלי שלושה עמודי ביצים. וכך אבא עמד ברחוב, איש בן 65, משכיל מאוד, שידע את פושקין בעל פה ונשא בתפקידים חשובים ברוסיה — אדם שנתן גט־כריתות לעברו, אדם ששפה לא היתה לו, כי רוסית סירב לדבר, עברית לא למד ויידיש לא אהב — עומד ברחוב עם אשה ששיערה נראה כמו בסרט האילם, לבושה בסמרטוטים עם בטן, עומדים ברחוב ומוכרים ביצים. זה היה נורא.

ואז העלתה אמא שלי רעיון גאוני. היתה לנו דירה שהדלת שלה פנתה לרחוב ואמא החליטה שהיא תפתח חנות מכולת. וכך גרנו שלושתנו בחדר אחד והחדר הקדמי היה מכולת.

● גרת עם אמך ואביך בחדר אחד גם כשהיית נער?

עד ליום נישואיי כל מה שאני זוכר מהמכולת הוא שתמיד היה צריך לשחד את הפקחים של

„אי־אפשר יהיה לעצור את המחטרת על־ידי מעצר ועונש. אלה דברים המעוגנים בבסיס חרבות עמוק, הקשור באמונה עמוקה, ולדעתי לא יהיה לזה סוף"

העיריה. כל הכסף, חוץ מהאוכל שאכלנו, הלך לשיחוד פקידי העיריה ומישרד־הבריאות, שהיו באים למכולת ויוצאים עם סלים מלאי מזון והם היו כמו עלוקות. בשביל אבא שלי, הקמת המ־דינה התבטאה בכך שבמקום לשחד את הפקחים המנדטורים, הוא התחיל לשחד פקחים עובדי מדינת ישראל.

● ומתוך העוני הזה איך הגעת לעילית של בית־ספר „מעלה", שהיה בית סיפרם של ילדי רחביה האמידים?

אמא שלי טענה שחיים צריך להחלץ מהמצב הנואש שבו חיינו. אמא אמרה — זה לא יהיה הגורל של בני, אם ילמד באחד מבתי־הספר השכונתיים, גאולה או תחכמוני. הוא לא ייחלץ, בתי־הספר האלה ינציחו את הנחיתות שבה הוא חי.

● ואתה הרגשת שאתה חי בנחי־תות?

כן, אך זו לא היתה נחיתות נפשית. אמא שלי באה מאחת המישפחות האשכנזיות החשובות בירושלים. עם בני־מישפחתה נמנו בעל הפיאת שולחן, ראש העדה האשכנזית ישעיהו ברדקי, עילית שהתנוונה מבחינת נכסים וכל מה שנשאר לה היה השם הטוב.

אז לאמא שלי נראה שזה לא פייר שלבן שלה יהיה גורל של בעל חנות מכולת. היא עשתה הכל שאני אצא מזה. ליד הבית שלי היתה הסיפריה של מרכוס, אבא של שימעון מרכוס, והוא סיפר את זה בעצמו לדן עומר. אמא היתה נותנת לו ביצים מעבר לנקורות ובתמורה יכולתי להחליף כמה ספרים שרציתי, בסיפריה. החלפתי פעמיים ביום ובאמת קראתי ספרים מאוד מאוד חשובים בתקופה ההיא.

אך אמא שלי לא הסתפקה בזה. היא רשמה אותי למעלה שהיה העילית של היהדות הדתית הציונית, שהיתה אז מאוד מתונה. זה היה מאמץ נוראי ללכת בוקר בוקר עם הילד מגאולה לרחוב הילל, אך היא הפעילה את כל הראש הלוגיסטי שלה. כשהתברר לה שיש במעלה עוד ילדים מגאולה, שכרה מוניות ואירגנה תורנויות וזה

חיים באר בילד בירושלים
„אני הייתי כל עולמם של הוריי..."

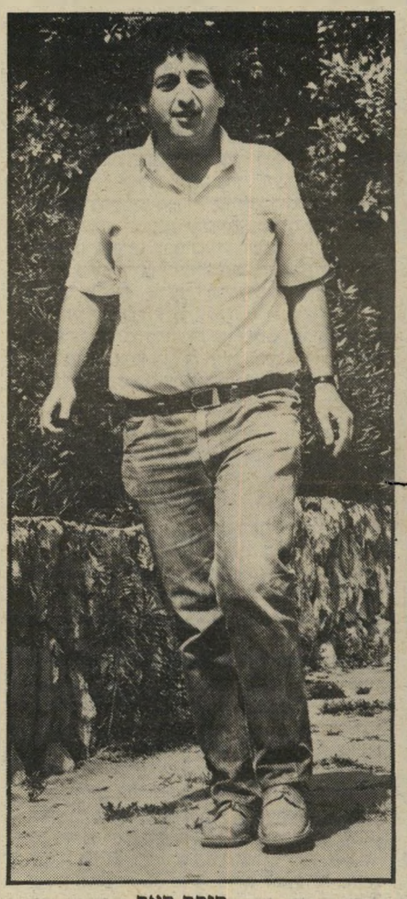
עלה גם כסף והיא נלחמה נגד כל הרשויות שלא הסכימו שהילד לא ילמד בשכונה. מכל צרה היא נחלצה בעזרת שוחד. מאז אני חסיד גדול של שוחד, נגד רשעות הביורוקרטיה.

■ ■ ■

● ואיך הרגיש בן של בעל מכולת מגאולה בבית־ספר „מעלה"?

מבחינת הלימודים זה היה בית־ספר מצויין, מבחינה חברתית הייתי במצוקה. אמנם הייתי תלמיד טוב. אבל לא היו לי חברים. חברויות נוצרות כתוצאה מפגישות אחרי־הצהריים.

אתן לך דוגמה, שידידי אמנון רנקנר לא אוהב אותה: אמנון רנקנר, מנחם דב זהבי, שהוא היום מהנדס ברפאל ואני, היינו מאוד מאוד קרובים. היינו עומדים כל ההפסקות ועוסקים בדיונים פילוסופיים. רמת הרצינות של הדיונים שלנו היתה גבוהה מכל רמת תוכניות־הרדיו שאני מקשיב להם. הפאנלים בסיגנון הזה שבהם אני משתתף בצבא, רמתם נמוכה מרמת הוויכוחים שלנו. היינו מתכוננים לשיחות, לקחנו אותן בשיא הרצינות. כל זה היה נכון בתחום בית־הספר ואז, אחרי הצלצול האחרון, הם הלכו לבתיהם ברחביה ובקינג ג'ורג', ואני חזרתי מאחרי המכולת.

סופר באר
„הייתי הראשון שעזב את גוש־אמונים!"

קו־פרשת־המים קראתי לזה — אלה שהלכו צפונה לגאולה והרוב הלכו דרומה לבתים המרווחים של רחביה.

● הם מעולם לא ביקרו בביתך?

התביישתי להזמין אותם. התביישתי בבית שלי. אבא זקן, לא יודע עברית, לבוש ביגדי חאקי מלוכלכים. אמא שנראית כמו עוזרת־בית. את יודעת שפעם אמא באה לקחת אותי מבית־הספר והמורה אמרה — חיים, העוזרת באה לקחת אותך.

● ואבן איך הגבת?

נעשיתי נמוך מעשב. את מבינה למה עזבתי את ירושלים? את מבינה מה השארתי בירושלים חוץ מכאב? אז דנקנר היה חבר שלי, אבל רק בבית־הספר.

● אתה ביקרת בביתו של דנקנר?

אני התביישתי להזמין אותו אליי הביתה והוא לא הזמין אותי מעולם. אף פעם לא הייתי אצל אף ילד ברחביה, פרט לחגיגות הברי־מיצווה.

● בחגיגות הברי־מיצווה ראית איך חיים ילדים שלמדו איתך בבית־הספר ברחוחה. בעסת או קינאת?

לא יודע אם כעסתי, אבל נורא קינאתי. הכי קינאתי בזה שיש להם ספרים. אצלנו בבית לא היו ספרים, אפילו תנ"ך לא היה לנו בבית. העוני היה כל־כך גדול. אמא לא קיבלה ספרים מבית אבא שלה, אבא בא בעירום ובחוסר כל. פרט לכך לא היתה לו שפה שיכול היה לקרוא בה. בבית לא היה אף ספר, חוץ ממילון ישן וחומש שאני שומר עד היום. אז כשהייתי בא לרחביה ורואה את

„אני מאמין שהם יזכו שוב לטפס על הר־הבית, וזאת מתוך מחשבה מטורפת שכמה שיהיה יותר רע, יהיה יותר טוב"

הספרים, את זה שיש פרח באגרטל, זה מה שעורר בי קינאה.

אצלנו אף פעם לא היה פרח. מה, לקנות פרח? מה פתאום? יותר חשוב לקנות עגבניה. לא היתה מודעות ליופי, ואני נורא נורא קינאתי, וחזרתי לחדר מאחרי המכולת ועבדתי במכולת יום ולילה והדבקתי את בולי דב יוסף עם חלבון ביצה מקולקלת. כל מה שאני זוכר מהמדינה, זה דברים רעים, דוחות, פקחים, בולים. פרופסור אבי רביצקי היה חבר טוב שלי ואף פעם לא הייתי אצלו בבית. זה כאב נורא, ידעתי שאני שונה.

● עד היום יש נימה של טינה בקולך, בשאתה מספר את זה.

נכון, עד היום. עובדה שלא דיברתי על זה אף פעם עם החברים. את יודעת מהי התוצאה של הימים הקשים ההם? ספרים. אני מוקף בספרים. ראי כמה ספרים יש בביתי, ראי כמה ספרים פה בדירת־העבודה שלי. אצלי זה הפך אובססיבי. אני מקיף את עצמי בספרים כפיצוי על המרירות של ימי נעורי.

● אתה זוכר את חגיגת בר־המיצווה שלך?

אני זוכר שאבא שלי הקים בית־כנסת שרוב מתפלליו לא היו דתיים. קראו לו „בת־ציון" על שם אשתו הראשונה, לובה בת־ציון. אבל דבר מעניין. אני לא זוכר אם עשו לי מסיבה. זה מה שעולה בפסיכואנליזה. אתה מדבר ופתאום תופס שרבר מסויים אתה לא רוצה לזכור.

יום אחד, הורי החליטו לעשות סעודת מיצווה. הם הזמינו עשרה קבצנים עניים מהרחוב. ערכו שולחן וסרגו לי סודר בורדו ונתנו לי מתנה שעון דוקסה שאותו ענדתי על השרוול, והזמינו את הרבנים קיפניס ווזין ואת עשרת הקבצנים הכי נחותים שאפשר היה למצוא. אמא בישלה ארוחת מלכים והנה הם באו, מלוכלכים, עם ידיים שחורות. לא התרחצו והם הסריחו, וזה היה סירחון נורא של עשרה אנשים יחד והם ישבו לאכול. השפע היה עצום והם אכלו עם הידיים ואחד גנב את הסכו"ם ואני הייתי מבוהל. זו היתה אחת הסצינות המפחידות של חיי. זה היה כמו סרט של פליני. הפה הפתוח של הקבצנים עם השיניים הרקובות, והם תקעו נאדות באמצע הארוחה וחטפו זה לזה מהצלחת ושמו אוכל בכיס והכל הסריח. כל זה נמשך שעה וחצי ונראה לי כמו נצח. זו היתה התמימות של הורי, כמו התמימות של אלה החושבים שבעזרת מילה טובה אפשר להחזיר עבריין למוטב.

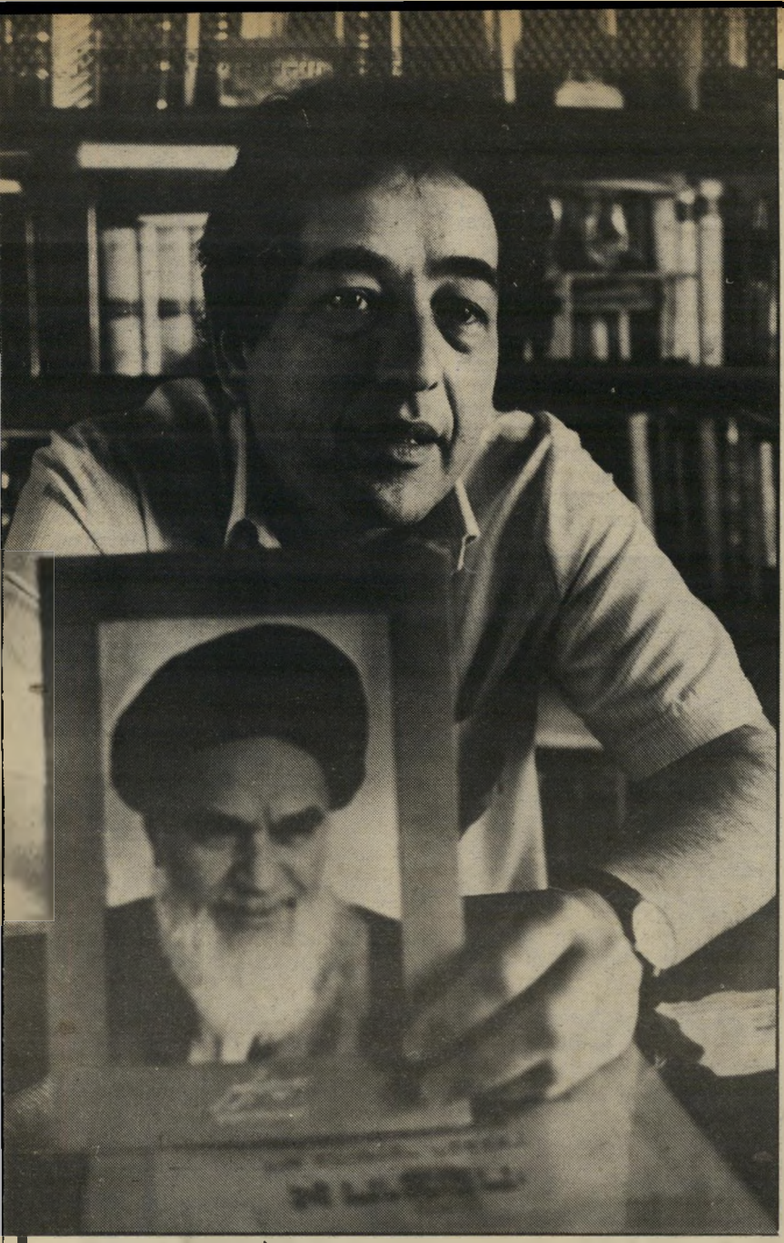
● כעסת על הוריך שהם ארגנו לך אירוע נורא שכזה?

לא, לא כעסתי, הבנתי אותם. הם רצו להודות לאלוהים על הנס שקרה להם. הנה סוף סוף שני קאליקארס כאלה זכו להקים בית בישראל ובנם

„הם מאמינים כי הדמוקרטיה היא בהחלט לא השילטון האידיאל'. הם מאמינים במלוכה"

הגיע לבר־מיצווה, אז עכשיו, כשטוב להם, הם רצו לעזור למסכנים שרע להם. למרות שאבא שלי היה איש אבוד, ביסודו הוא היה כל כולו הומאני מאוד, לאורך כל הדרך.

● היתה להם בכל זאת נחת ממך, בסופו של דבר.

באר עם חומייני בחדר־העבודה שלו
„אני מקיף עצמי בספרים, כפיצוי על ילדותי..."

לא היתה נחת. אבא שלי מת לפני שגמרתי תיכון ואמא שלי לפני שפירסמתי את נוצות. דבר אחד אני יכול להגיד על ההורים שלי, הם נתנו לי דבר מאוד יקר: הם האמינו ובטחו בי וזו הרגשה שהורים מודרניים לא נותנים לילדיהם מכיון שההורים המודרניים הם משכילים ויש להם חוות־דעת כל הזמן. לעומת זאת, ההורים שלי, כל מה שלמדתי הם לא ידעו והם אפפו אותי בסוג של הערצה והם אהבו אותי מאוד.

■ ■ ■

● בבית־הספר התיכון „מעלה" צמח בעצם הגרעין של מנהיגי גוש־אמונים.

לי לא היה טוב במעלה. היה לי נורא. הייתי ילד אינדיווידואליסטי, ילד שלא מוצא נחת או סיפוק בזה שהוא בתוך חבורה.

● ובציונים?

הלכתי לשבט משואות ועזבתי, וחזרתי. לא היה לי טוב באופן יסודי. גם עכשיו לא טוב לי עם הרבה אנשים, זה מעיק עלי, זה מכביד עלי, אני לא יכול לפעול במיסגרת.

● מי הם בעצם מנהיגי גוש־אמונים שצמחו בכיתה שלך?

המון. אורי אליצור, שהוא ממובילי גוש־אמונים; הרב יצחק ספיר; הרב שילת, שהוא הרב של מעלה אדומים, בנו של המנהל גרינשפן. מצד שני, הצמיח בית־הספר את האספסוף השמאלני — רנקנר, באר.

● מתי החלפת את שמך לבאר?

כשנתתי גט לעברי ועזבתי את ירושלים. קראתי לעצמי באר בן אברהם רכלבסקי.

● אני זוכרת את החברה בבית־ספר „מעלה", וב„משואות", כחברה מתונה מאוד, שדמתה במידה רבה לנוער החילוני. מה קרה למתינות ולפתיחות, איך כל החינוך הזה הוביל בסופו של דבר, למה שנקרא היום גוש־אמונים ולמחתרת?

זה כמו מישהו שהצמיחו לו זוג ביצים. אל תשכחי איך הרגיש הנוער הדתי באותה תקופה. מיטב הנוער בא מהקיבוצים, היחידות המובחרות אויישו מבני קיבוצים או מעילית עירונית.

את יודעת למה אני תומך בפלסטינים? כי אני מאמין ומבין שלא יכול להיות מצב שבן־אדם נדחק לפינה ולא יתנו לו לבטא את עצמו, כי במצב כזה הכל מתפרץ עליך. אני מאמין בזכות

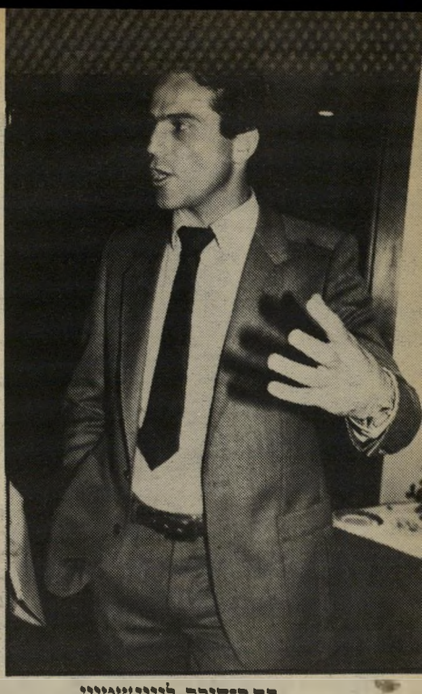
„כעת הם מאמינים שהם נענשו מפני שרצו מהר מדי, ולא היו די טהורים. הם יהפכו לסגפנים. הם אומרים: חטאנו בצריכת־יתר, דאגנו לבחינו. עלינו לחיות ברמה צנועה, הם יתחילו לחיות כמו האיסיים"

העם הפלסטיני להגדרה עצמית. כי מה שקורה היום לנוער הפלסטיני קרה אז לנוער הדתי.

הנוער הדתי כל הזמן נתנו לו הרגשה שהוא גרורה, שהאופציות היחידות הפתוחות בפניו זה ללמוד באוניברסיטה ראיית חשבון ועריכת־דין. הוא לא היה בבחינת חלוץ ההולך לפני המחנה. לא יכולת להיות קצין בצבא בלי לזרוק קודם את הכיפה. העויינות האנטי־דתית הלא־מוצדקת דמתה אז כמעט לשינאה אנטישמית. חילוניים

(המשך בעמוד 66)

שידור

כתב־חוקר לווינשטיין
הכל מזוייף

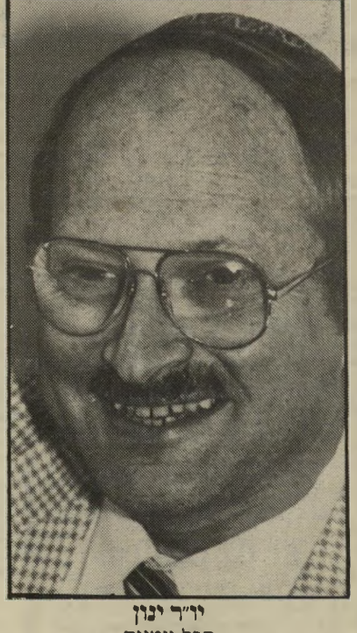
צל"ש

מיבצע לדוגמה

● לכתב **דני לווינשטיין** ולעורך כל־בוטק, **רפי גינת**, על המיבצע שחשף את ההונאה בענף „העסקים המובחרים". היה זה מיבצע עיתונאי לדוגמה, שתאם את הסטנדרטים הטובים ביותר של עיתונאות חופשית וחושפת. ברור כי המצב המביש, שהתגלה בשטח זה, אינו אופייני רק לו, אלא למרבית מיבצעי־הבחירה, ולחלק ניכר של סיקרי השיווק, התפוצה והתחרויות למיניהן. לצד העיתונאי המוכהק נוסף במיקרה זה גם צד חזותי, תוך שימוש נכון באביזרי הטלוויזיה.

הנאמר והמרומז

● לכתב המדיני **ישראל סגל**, עבור כתבתו

יו"ר ינון
הכל יומנים

המצויינת על יצחק מודעי, בתוכנית השבוע – יומן אירועים. בכתבה זו, שבה רב המרומז מן הנאמר, הצליח סגל לשרטט בקווים עדינים את דמותו של אדם שנוי־במחלוקת, ללא חנופה וללא השמצה — הישג נדיר למדי. גם הצילומים בכתבה זו הצטיינו בטיבם.

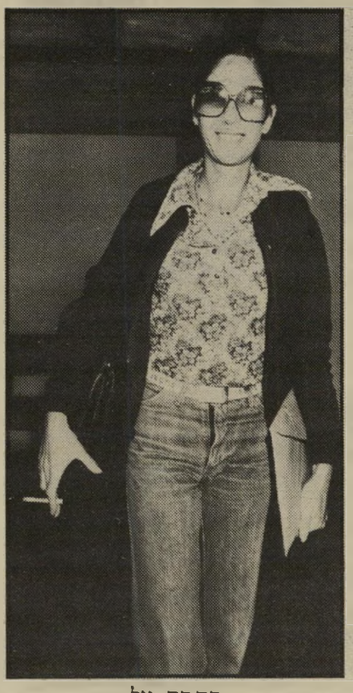
הסימום והחידלון

● לבימאית **נילי טל** על סידטה אייל, סיפורו של נרקומן, שהוקרן במיסגרת מבט שני, בעריכת **חיים יבין**. סרט זה חזר והוכיח שבימי חידלון יצירתי, המאפיין את הטלוויזיה הישראלית, על מאות עובדיה, נותרה חלקה טובה אחת, והיא מבט שני. נילי טל הצליחה לשרטט נאמנה עולם זה של הידרדרות להתמכרות לסמים קשים, מוך החידלון של החברה הישראלית, אשר עדיין אינה יודעת כיצד להתמודד עם בעיות הסימום.

צל"ג

לחם ושעשועים

● למנכ"ל רשות־השידור, **אורי סורת**, ולמנהל מדור־הספורט **יואש אלרואי**, שהצ־ליחו לזרז את הכנסת הטלוויזיה לעידן של לחם ושעשועים. אין זה סוד שהמנכ"ל החדש דוחף את הטלוויזיה להגדלת השידורים החיים ממיגרשי הספורט, במרכיב של מדיניות. בעיקרון אין פגם בהבאת מישדרי־ספורט רבים, אך כאשר אלה מובאים כתחליף לשידורי־איכות אחרים, וכאשר אירועי־הספורט מוגשים באיכות־שידור ירודה,

כתבת טל
הכל בחלקה טובה אחת

ובעיקר כאשר מדובר בקריינותו של השדר הוותיק **ניסים קיוויתי**, זה שלילי.

מאחרי המירקע

שקיעת „מבט"

מנכ"ל רשות־השידור לשעבר, **טומי לפיד**, ומנהל הטלוויזיה מטעמו, **טוביה סער**, נהגו להזמין, אחת לתקופת־זמן, סיקרי־האזנה, מתוכם עלתה תמונה שהעידה על עליה מתמדת במיספרי הצופים לטלוויזיה, כמדד להצלחתם הניהולית.

סקר־צפיה מאוזן ובלתי־מוזמן, שפורסם בשבוע שעבר, גילה עובדה שהיתה ידועה זה זמן רב, גם בבניין הטלוויזיה הכללית: 70 אחוז מצופי־הטלוויזיה בישראל סבורים שמישדר־החדשות של הטלוויזיה הלימודית מדווח להם יותר מאשר מהדורות מבט.

סקר זה לא התייחס לעובדה שמדי יום בשעה 5, כאשר מתחיל מישדר ערב חדש, יושבים כתבי חטיבת־החדשות של הטלוויזיה הכללית וצופים בלימודית.

את תוצאות סקר־הצפיה הזה אין לתלות בצווארו של עורך מבט, **מיכאל קרפין**, העושה בינתיים כל שביכולתו. את אשמת סחף־ההאזנה יש לתלות במנהל חטיבת־החדשות, **יאיר שטרן**, שהוא האחראי האישי להידרדרות הדיווח. מילת־המפתח שלו היא „דרדלה" (מילה שעדיין לא הגיעה למילון־הסלאנג), שפירושה גישה צרת־אופקים, הדוחה כל מעשה המחייב רמיון.

לשקיעת מבט אחראים טוביה סער ויאיר שטרן, ולא כתבי מבט, העושים עדיין כל שביכולתם כדי לדווח, למרות המיכשולים הרבים המוצבים לרגליהם.

הזיות ינון

בין היו"ר, עורך־הדין **מיבה ינון**, והמנכ"ל, **אורי סורת**, שורר מצב של חוסר־תיקשורת.

ינון אימץ לעצמו שיטת־עבודה שעיקרה הפרחת רעיונות ניהוליים ותוכניים לרשות־השידור, באמצעות העיתונות וכלי־התיקשורת האחרים. הוא מפריח תוכניות באוויר, בתיקווה שאלה יאומצו בידי המנכ"ל והנהלות הרדיו והטלוויזיה.

הצעותיו האחרונות של ינון התייחסו להפקות של יומנים יומיים במיסגרת מבט, תחת הכותרות „יומן צה"ל" ו„יומן הקיבוץ". אחד מבכירי העובדים בטלוויזיה קרא לזה „הזיות ינון".

כאשר נשאל המנכ"ל, אורי פורת, על האפשרות לשדר יומנים אלה, הגיב: „מה זה מי שמע על זה?"

„בן־אחותי עימנואל" — פורש

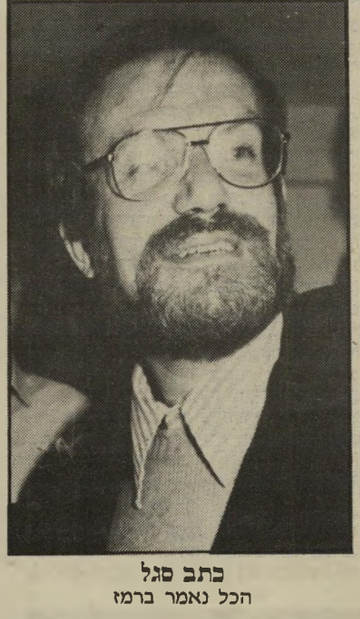
כאשר התבקש כתב־הרדיו הוותיק **עימנואל הלפרין** (כונה ברדיו, אחרי הפצצת הכור הגרעיני בעיראק בידי דודו, מנחם בגין, בכינוי „בן־אחותי עימנואל") לעבור מהרדיו לטלוויזיה, כדי לנהל את הרוכנה לחדשות־החוץ, ידע שאין מצפה לו גן של שושנים.

לכן וידא הלפרין אצל מנהל קול ישראל, **גדעון לב־ארי**, את האפשרות של נסיגה לרדיו, אחרי מחצית שנה של ניסיון בתפקיד החדש.

בימים אלה הבהיר הלפרין למנהלי הטלוויזיה שאין בכוונתו להתבסס בתפקיד של ראש־הרוכנה לחדשות־החוץ. הסיבה הרישמית לנטישת התפקיד היתה שאין זו עבודה עצמאית, וכל מה שיש בה הוא להעביר כתבות מהלווייין, כלי עריכה, תוך שיכתוב דיברי־הקריינות בעברית.

אלא שמתחת לנימוקי התפטרותו של הלפרין מסתתרת סיבה נוספת: שני כתבי הדוכנה, **מי־כאל דורון** ו**פרדי גרובר**, נוהגים לתרגם את כתבות הלוויין ולהרביץ את שמותיהם לכתבות ככתבים, (בקרב כתבי חטיבת החדשות של הטלוויזיה נפוצה בדיחה על כתבות־הלוויין, המשודרות בערוץ 6 בטלוויזיה הירדנית: „אמש שוב שודרה כתבה של פרדי גרובר בירדן."

שני כתבי־הדוכנה טירפדו את תוכניותיו של

כתב סגל
הכל נאמר ברמז

הלפרין לשפר את איכות הדוכנה לחדשות־חוץ, וזה הביא את הלפרין בחזרה לקול ישראל.

פירסומת גלוייה

אחת הבעיות הראשונות, שבהן ייאלץ לטפל הראש החדש של ועדת רשות־השידור לתש־דירי־שירות, העיתונאי **נתן ברון**, היא בעיית הפירסומת הסמויה בתשדירי־השירות של מישרדי־הממשלה.

אחת הפירסומות הבולטות, המשודרות כיום בטלוויזיה, היא תשדיר־שירות של „מרכז הבניה", ובו פירסומת חינם לדלתות־עץ מתוצרת נגריית סולל בונה, האסורה בהתאם לחוק רשות־השידור (מדובר בדלתות משיטת ייצור מיוחדת, שהיא בילעדית לנגרייה זו בישראל).

אם לא יושם סכר לסיגנון של פירסומת סמוייה של מוצרים שונים בתשדירים אלה הם עשויים עד מהרה ליהפך למערכת פירסומית, המשולה להריון מחוץ לרחם ציונורות הפירסומת המקובלות.

קאובוי של חצות

בישיבה האחרונה של הוועד־המנהל של רשות־השידור יצא חבר הוועד־המנהל קריאל („רוש") גרדוש, נגד סיגנון־הגישה האישי של עמוס ארבל במהדורות־החדשות המסיימות את שי־דורי־הלילה בטלוויזיה.

רוש התייחס בעיקר לדיון שיחם ארבל באחד הלילות, בניגוד למגמות חוק־הבחירות, בין ח"כ חיים רמון ובין עסקן־השכונות סעדיה מרציאנו, שהוצב ברשימת המערך. רוש טען כי בדיון זה בלט באי־הואיזון, וכינה את ארבל בשם „קאובוי של חצות".

פסקול

ידידו של רוש

על ניסיונות־ההשבתה של זה הזמן על־ידי העובדים אמר מנכ"ל רשות־השידור **אורי סורת**: „אצלי הם יצליחו בשיטה של או כסף או שידור — השידור קודם לכל" ● ● בישיבת הוועד־המנהל ועם המישנה־ליו"ר **דויד אדמון**, על ראיון נגדו שהעניק עורך מבט **מיכאל קרפין**, באחד הצהרונים. המנכ"ל הבהיר לאדמון שראיונו של קרפין היה תגובה להאשמות שאדמון, שהאשים את קרפין בראיון בעיתון אחר

●● בישיבת ועדת־התקציבים של רשות־השידור, אמר **קריאל** („רוש") **גרדוש** שאינו מבין בתקציבים, ולכן התייעץ בעניין תקציבי הרשות עם אחד מידידיו, והוא משאיר לחברים האחרים בוועדה לנחש מיהו. לנוכחים היה ברור כי מדובר במנכ"ל הקודם של הרשות, **יוסף לפיד** ● ● בימי היעדרו של מיכאל קרפין, שהיה בחופשה בגרמניה, מילא לראשונה בחייו הכתב הוותיק רפיק חלבי רשמית את התפקיד של עורך מבט.

עורך הלפרין
הכל משודר בירדן

תוכניות מועדפות

יום רביעי

30.5

● **שטיפון־מוח: חידון צה"ל בידיעת הארץ ובמו־רשת הקרב (8.02 — מדבר עברית).** הבדרן מני פאר ינחה את שלב הגמר בחידון זה, שנועד לשטוף מוחות ואשר שידורו בטלוויזיה מומן בידי צה"ל.

● **סרט קולנוע: רביעית באזל (9.30 — מדבר איטלקית).** סיפורה של רבי־עיית־מיתרים מפורסמת, המנגנת כבר שנים רבות ביחד. עם מותו הפיתאומי של הכנר הראשון שלה, נתונים שלושת הנגנים האחרים במשבר. הם קשורים [illegible] ובאינטרסים משו־[illegible] זאת הם מודעים [illegible] ומחליטים [illegible] כנר [illegible] להם [illegible] אך [illegible] אחר לגמרי [illegible] המבוגרים ממנו.

רביעיית באזל
יום רביעי, שעה 9.30

יום חמישי

31.5

● **תעודה: אינני יכול בלעדי הגוי הזה (9.30 — מדבר עברית).** תוכנית המוקדשת לפגישות עם ר' לייב וייספיש. מאחורי הופעה חיצונית שמרנית ואורח־חיים חרדי, שאינו שונה מאורח חייהם של שאר תושבי השכונות החרדיות בירושלים, מסתתרת דמותו השונה של וייספיש, שהיה בעבר מראשי הפעילים של נטורי־קרתא, נטש את הפעילות והתרכז בעולמו הפנימי. הסרט עוקב אחרי פגישותיו של וייספיש עם צוות הטלוויזיה הישראלית, עם קהל באולם־הרצאות ועם אנשי־רוח מחוגים שונים שהעניין המשותף שלהם הוא בהגותו של הפילוסוף [illegible] פרידריך ניצ'ה. וייספיש [illegible] שכאשר הוא [illegible] שאלות [illegible] בו, בהיותו ארם ויהודי, או הנוגעות בארם, בעולם ובאלוהים — אין הוא יכול בלי הגוי הזה, ניצ'ה.

● **סידרה: שוגון (10.20 — מדבר אנגלית).** פרק חמישי בסידרה, המבוססת על רב־המכר של ג'יימס קלאוול. היריבות בין אישידו לטורנגה גוברת, וטורנגה מחליט לנטוש את המיבצר באוסקה, בלי רשותו של אישידו, כשהוא מחופש לאשה. בלקתורן מעמיד פנים שהשתגע, ובתוך המהומה מצילה מריקו את חייו של הנווט.

● **סידרה קומית: עשירים ומושחתים (11.10 — מדבר אנגלית דרומית).** הפרק מועדון הספורט. שבו מרשל וקרלוטה נחרדים מכוונתו של סטנלי לממן את חברותם של הזוג ווסטצ'ר במועדון הספורט שהם חברים בו, ונערכים למנוע זאת.

תוכניות מומלצות בטלוויזיה הירדנית

יום רביעי 30.5.84

● **לילדים: מישחקי ילדים (7.05 — ערוץ 3 — 25 דקות — מדבר ערבית).** תוכנית לילדים בגיל הרך, בהפקה ירדנית, המוגשת על־ידי צמד שחקנים המסתייע בבובות, כדי לחבב את התוכנית על הילדים הרכים. בתוכנית משולבים אמצעי המחשה רבים: שירה, ריקוד, מישחק, סרטים ועוד.

● **הרפתקות: בית־מלון (11.15— ערוץ 6 — 50 דקות — מדבר אנגלית).** זוהר, דראמה והתרגשות נחשפים במלון האלגנטי ביותר בסן־פרנסיסקו, סנט־גריגורי, שאורחיו הם אנשי חצרות־מלוכה, מבלי ירח־דבש, אמנים וענקי־תעשיה.

יום חמישי 31.5.84

● **בידור: שירים צרפתיים (7.00 — ערוץ 6 — 60 דקות — מזמר צרפתית).** לאוהבי השנסון הצרפתי, שירי העם והבידור הלילי מוגשת תוכנית בידור יוקרתית זו של הטלוויזיה הצרפתית.

● **קומדיה בלשית: ברני מילר (9.30 — ערוץ 6 — 25 דקות — מדבר אנגלית).** סידרה על בלש גבוה ומשופם ממישטרת ניו־יורק, הנתקל במיסגרת עבודתו בטיפוסים משולי החברה: גנבים, צרכני־סמים וסתם תימהונים. משתתפים: הל לינדן, מקס גיל, רון גלאס וג'ק סו.

יום שישי 1.6.84

● **אנימציה: דן קישוט וסנשו פאנסה (12.00 לפני הצהריים — שני הערוצים — 30 דקות — מדבר ערבית).** סידרת אנימציה המספרת את העלילה הידועה של דון קישוט ומשרתו, אשר הופקה בארץ המוצא — ספרד.

● **סרט קולנוע: (7.00 — ערוץ 3 — 80 דקות — מדבר אנגלית).** בכל יום שישי, במקביל להצגת הסרט הערבי בישראל, מציגה הטלוויזיה הירדנית סרט לכל המישפחה — בדרך־כלל דראמה עלילתית־מישפחתית או מערבון.

● **קומדיה: אימפריה (9.30 — ערוץ 6 — 25 דקות — מדבר אנגלית).** סידרה קומית העוסקת במנהל־מחקר בחברת־ענק שמונה זה מקרוב לתפקידו. המנהל, ביל קריסטן, הוא בעל ערכים שונים מכל שאר שותפיו בעבודה — ישר, כן ועובד קשה. בשל כך הוא מסתבך פעמים רבות במחלוקות עם יושב־הראש ושאר מנהלי־החברה. ההתרחשויות השונות והתגברותו של ביל על יריביו מספקות את המיסגרת הקומית לסידרה.

יום שבת 2.6.84

● **סולקלור: חג' מאזן מארח (8.30 — ערוץ 3 — 30 דקות — מדבר ערבית).** סיפורים מחיי היום־יום בירדן, המשובצים באגדות ומעשיות ברוויות. על דרך המשל והסיפור מנסים עורכי התוכנית לפתור את בעיות השעה.

● **סידרה קומית: ג'ניפר ישנה כאן (9.30 — ערוץ 6 — 25 דקות — מדבר אנגלית).** קורותיו של בית הוליוודי, ששימש ביתה של כוכבת הוליוודית נערצת ג'ניפר פרל (השחקנית — אן ג'יליאן). הכל מתנהל כשורה, עד אשר רוחה מתגלה לאחד מבני המישפחה, שעברה לגור בבית — לנער בשם גואי — ומנסה להדריך אותו ולעזור לו איך ליהנות מהחיים.

יום ראשון 3.6.84

● **ציור: צייר עם ננסי (6.35 — ערוץ 3 — 25 דקות — מדבר אנגלית).** אם אתה אוהב לצייר אך לא מצאת עד היום פנאי ללמוד את כללי הטכניקה של אמנות זו, מספקת לך סידרה זו הזדמנות נאותה.

● **סידרה דוקומנטרית: לא יאומן כי יסופר (9.30 — ערוץ 6 — 25 דקות — מדבר אנגלית).** פרקים נוספים בסידרה המרתקת, המוקרנת גם בטלוויזיה הישראלית, המבוססת בעיקר על סיפוריו הקצרים בעלי הסוף המוזר של הסופר רואלד דאל, וסופרים נוספים ממיטב הז'אנר הזה בעולם.

יום שני 4.6.84

● **מוסיקה: ורדי (11.15 — ערוץ 6 — 50 דקות — מדבר אנגלית).** סידרה דוקומנטית על חיי המלחין ג'וזפה ורדי, שחי באיטליה בתקופה מלאת אירועים היסטוריים מסעירים. הוא נולד ב־1830, כשאיטליה היתה מפוצלת לעשרות נסיכויות קטנות, ומת ב־1901, כאשר איטליה היתה מדינה מאוחדת וחזקה. הסידרה מתארת את התקופה דרך חייו ויצירותיו של ורדי.

● **בידור: אורות וכוכבים (11.30 — ערוץ 3 — 30 דקות — ערבית).** בידור עם שורה של אמני צמרת בשדה הזמר, המשחק והמוסיקה הערבית.

יום שלישי 5.6.84

● **ספורט: השבוע בספורט (8.00 — ערוץ 3— 60 דקות — מדבר ערבית).** סקירה של אירועי הספורט החשובים במישור המקומי והבינלאומי, תוך דגש על תחרויות כדורגל.

סוזמן וקיין: טחנת־הרוח השחורה
יום שישי, שעה 10.15

יום שישי

1.6

● **מותחן: טחנת הרוח השחורה (10.15 — מדבר אנגלית).** סרט מתח וריגול בריטי. במרכזו, קצין בשירות הביון הבריטי, החוקר פרשה של הברחה וסחר בלתי־חוקי בנשק. הקצין מוצא את עצמו נתון ללחץ של סחטנים, אשר חטפו את בנו הקטן כדי להשפיע עליו שינהל את החקירה לפי רוחם. לחץ אחר הוא מצד הממונים עליו, החושדים ביושרו. אין הם מוציאים מכלל אפשרות שהוא עצמו יזם את החטיפה, כדי שיוכל להצדיק את הרלפת הסורות.

שבת

2.6

● **קומדיה: שלושה בדירה אחת (9.30 — מדבר אנגלית).** בפרק העכבר מסופר על אורח בלתי־קרוא, עכבר, שחדר לחדרן של ז'נט וקריסי, ושיבש את סידרי השינה בדירה, וכן את ביקורה הצפוי של חותנתו של רופר.

● **דראמה: התאלמנותה של הגברת הולירויד — חלק שני (10.30 — מדבר אנגלית).** חלקו השני של מחזהו של דייוויד הרברט לורנס. בעלה של הגברת הולרויד נהרג בתאונה במיכרה, מוות הגורם לה לריגשי־אשם על בגידתה בו, דבר שמביא קץ על קשריה עם אהובה.

יום ראשון

3.6

● **סידרה: דאלאס (9.40 — מדבר אנגלית).** הפרק מגע של יואינג.

● **מותחן: לא יאומן כי יסופר (11.10 — מדבר אנגלית).** תחת הכותרת שבת

גשומה מובא עוד אחד מסיפורי המתח המוזרים של סידרה בריטית מעולה זו.

הגמן: דאלאס
יום ראשון, שעה 9.40

יום שני

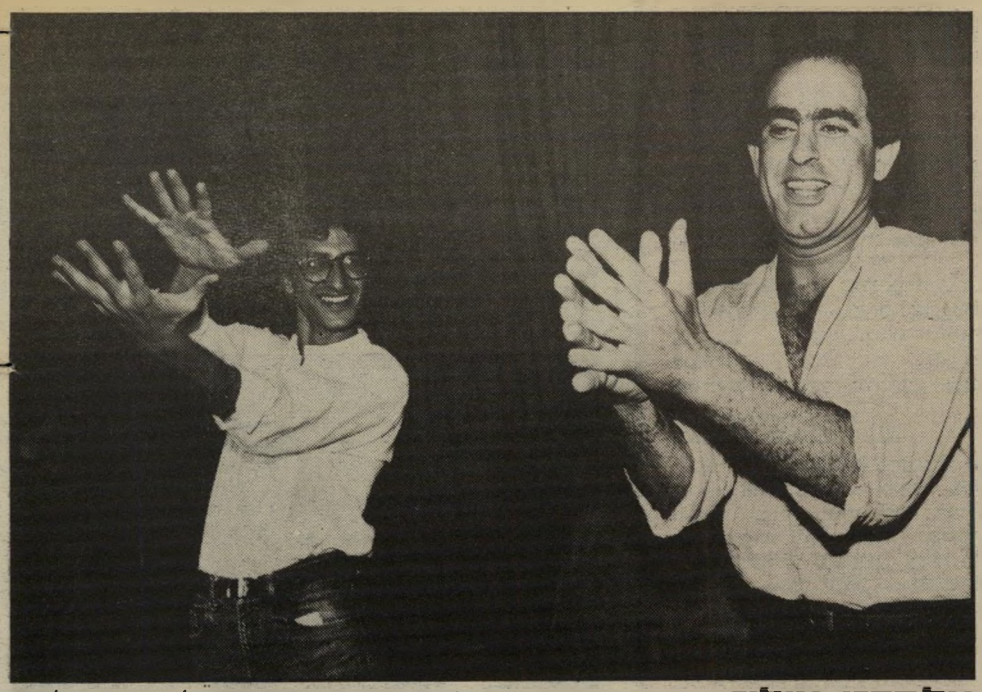
4.6

● **בידור: תהילה (8.02 — מדבר ומזמר אנגלית).** בפרק מכה ניצחת עוד סיפורים מאורח־החיים בבית־ספר לאמנויות בניו־יורק.

● **הומור: מישהו מטפל בך (9.30 — מדבר אנגלית).** מיסטר המפריז, גב' סלוקומב, מיסטר גרייס הצעיר, קפטן פיקוק וחבריהם בפרק שינוי לטובה.

● **מותחן: צוות לעניין (10.50 — מדבר אנגלית).**

תחרות בדיחות במסיבת השחקנים ★ תחפושות כל השנה במועדון היוקרה ★ עור אופנתי לקיץ

אלברט אילוז שחקן, פנטומימאי, ש־למד בצרפת, בא לחגוג עם חבריו השחקנים את העלאת המחזמר בפעם המאה וחמישים. לידו השחקן מאיר סוויסה שהיה מנחה הערב, שבו התכנסו כל השחקנים לחגוג. סוויסה ערך תחרות בדיחות בין השחקנים. הוא גם משחק בהצגה, שרצה טוב בבתי־הספר. ההצגה נכ־תבה והופקה לכבוד יובל ה־80 להסתדרות המורים.

שרי צוריאל השחקנית המשחקת במחזמר בין הצילצולים, **מוכרת טוב לילדים הצופים בסידרת הטלוויזיה** שלוש ארבע חמש וחצי, **אחרי הצגה** במרתף העליון **של** בית לסין, **הצטופפו כל משתתפי המחזמר וחגגו, ושרי שרה שיר ביחד עם מאיר סוויסה.**

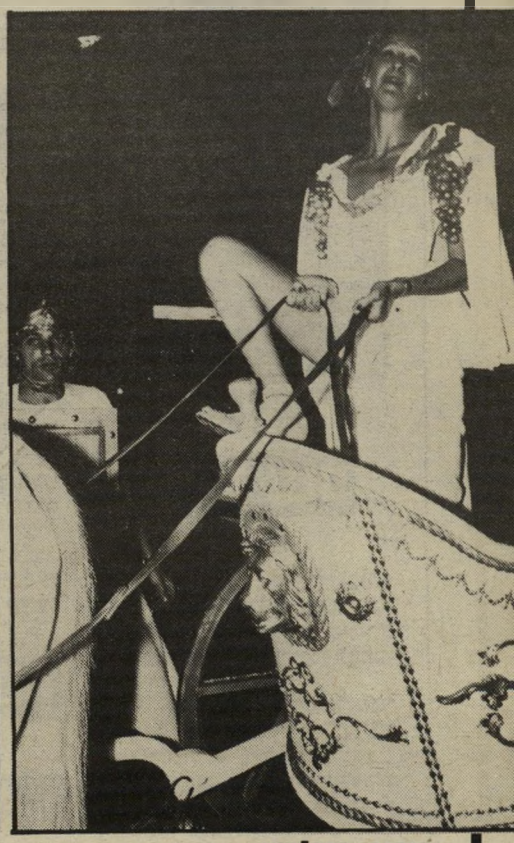
מאה וחמישים צילצולים מצלצלים

יונה אליאן השחקנית ואשתו של במחזמר, באה למס על המתרחש בין כותלי בית־הספר בין הצ המיושנת, ועל סיפרי הלימוד הלא־מעו

ימי פומפיאה האחרונים

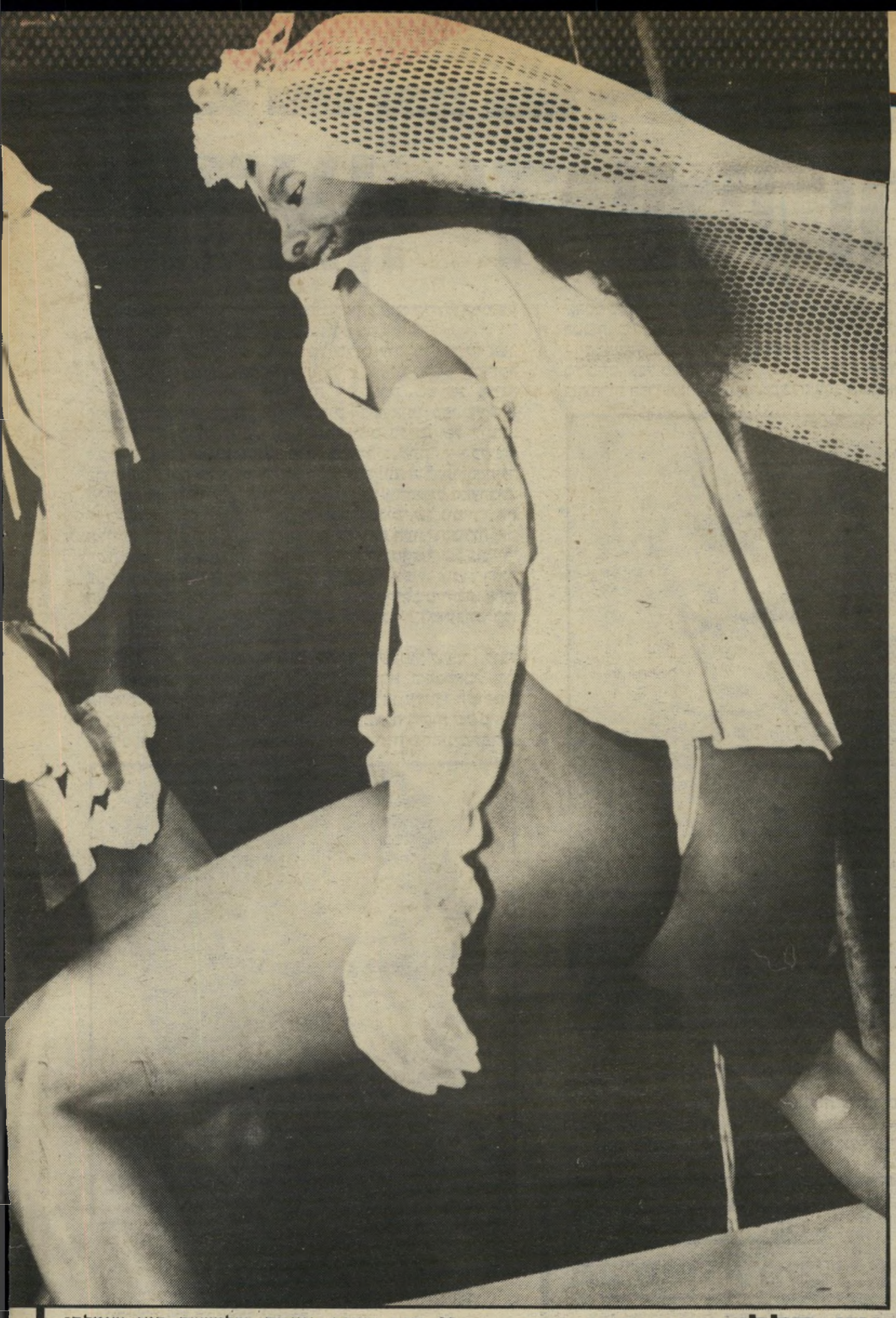

שוש אלוני היא מדריכת הספורט בקלאב A. בערב הת־חפשה לרומאית. בעבר היא כבר היתה ערביה ובעתיד, כך היא אומרת – תהיה הולנדית.

חנית לי להתחפש, אך על אורחי המועדון הפקודה לא חלה, ל פטור, לעומת זאת, על המאכלים הם כמובן לא

ט היא בקידת הקבלה של הקלאב. לפי מיצווה הבוסים היא חיי

עירית החוף

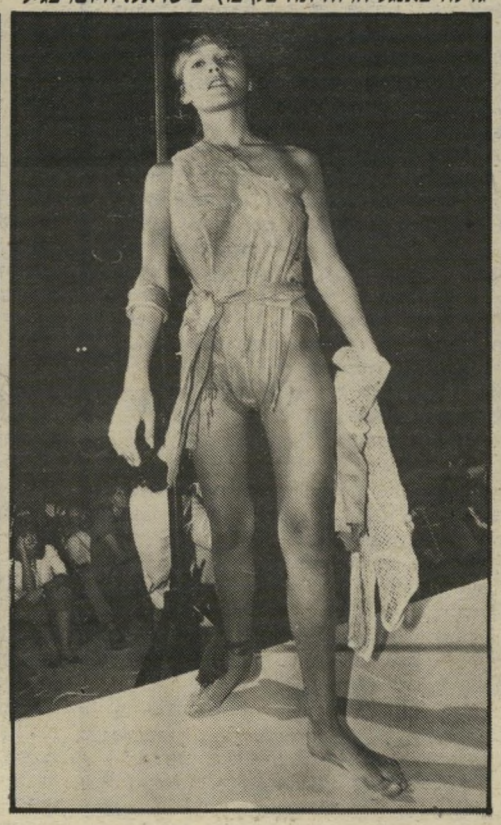

נאוה פילקו חיילת וגם דוגמנית, מלטפת את הסוס. התצוגה שנערכה על חוף־הים, היתה תצוגת־עורות לקיץ הקרוב. גם בקיץ הולכים עם עור, אבל יותר דק. החורף הישראלי קצר, לכן עוצבו גם דגמים לקיץ. למשל – מיכנסיים קצרים וביגדי־ים, הכל מעור.

אורנה דגן מדגימה בגד עשוי עור. הסוס היה חלק מהתפאורה. הדוגמניות הסתובבו בתוך קהל הצופים כשהן רכובות על סוסים שהובאו לתצוגה המיוחדת שנערכה בחוף המערבי. היו שם יותר מאלף צופים וצופות, נערות־זוהר, דוגמניות וסתם סקרנים.

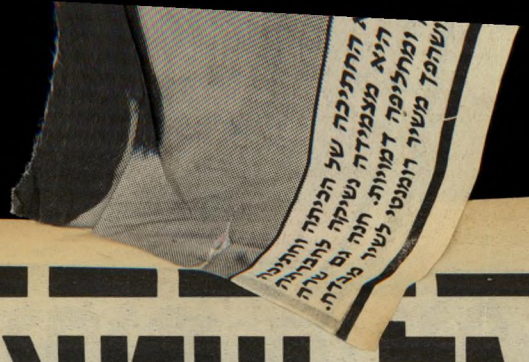

אני פללי שחקנית, רקדנית, והעיקר – הטוסיק של המדינה. היא מקבלת בהערצה את התואר. היא ילידת אתיופיה, גדלה באנגליה, והיתה בקיבוץ בישראל. היום, בגיל 35, היא מציגה בגד־ים, שלמעשה הוא שימלת־כלולות שתיכננה מעצבת העורות נילי טוויג. התצוגה נערכה בחוף המערבי, שנמצא על החוף, בין הדול־פינריום ליפו. בכך נפתח החוף לעונת־הרחצה.

מיכאלה ברקו היא בת 13, שאמה צמודה אליה מרבית הזמן. היא נראית כאשה ממש, והיא נקראת – ברוק שילדס הישראלית. משמאל: אתי בלס בת ה־18.

ציפי מנשה

סודאן: יד ימין ורגל שמאל

במושגים מאוד כלליים נחשבת סודאן, בעיני הקורא הממוצע במערב, ובעיקר בארצות־הברית, כחלק מהטובים.

מעשי־התוקפנות נגד סודאן של שליט לוב, מועמר קד׳אפי, רק מחזקים את הרושם העמום הזה, שאינו זקוק לבדיקה מדוקדקת כלשהי. לוב קנתה לה, די בצדק, שם של מדינה תוקפנית, אלימה, המצפצפת על החוק הבינלאומי, כפי שעשתה לפני שישה שבועות, ביריות על מפגינים בליבה של לונדון. ג׳עפר נומיירי, שליט סודאן, מוצג במערב כ״מתון״ — כלומר, פרו־מערבי. גם יחסו הידידותי כלפי מצריים ועמדתו המתונה בתקופת קמפ־דייוויד, חיזקו את מעמדו בדעת־הקהל המערבית.

רק מעטים טרחו לברוק את מישטרו הפנימי של נומיירי, את תלייתם הפומבית של מנהיגי האופוזיציה, את העוני והבורות, את השחיתות. איש גם אינו מציין את הרקורד המחפיר של נומיירי בביצוע ג׳נוסייד נגד השחורים בדרום־סודאן. אפילו אימוץ החוק האיסלאמי, בספטמבר שעבר, לא עורר תשומת־לב מיוחדת. אחרי הכל, נומיירי איננו שיעי, ואף לא יריד ברית־המועצות, כמו קד׳אפי. הוא כמעט אחד משלנו.

בהרדמה מלאה או חלקית. בשבוע שעבר בוצע פסק־הדין הראשון שהוטל על־ידי בית־הדין האיסלאמי. שני אזרחים סודאניים, שגנבו חוטי־חשמל, נשלחו על־ידי השופטים הנכבדים לביצוע קליני של קטיעות. סוכנות־הידיעות של סודאן — לברבארים של 1984 יש סוכנויות־ידיעות, והם רואגים לפרסם

שליט נומיירי
רופאים, לא תליינים

את הביצועים שלהם — בישרה באמצעות יונייטד פרס, שגור־הדין בוצע על־ידי רופאים.

שני הגנבים נשלחו לבית־חולים, והניתוח נעשה בהרדמה (לא נתבשרנו אם מדובר בהרדמה מלאה או חלקית). לכל גנב כרתו הרופאים (ולא תליינים, חלילה) את יד ימין ואת רגל שמאל. לא נמסרו כל הסברים על העדר הסימטריה.

לא מדובר כאן ביוון העתיקה, אלא במדינה במאה ה־20, המקבלת סיוע צבאי ומדיני מוושינגטון.

אוסטרליה: הכניסה ללבנים בלבד

באורח מסורתי נוטה ממשלת־פועלים אוסטרלית לאוריינ־טציה פרו־אסייאתית, לפחות יחסית לממשלות שמרניות־ליבר־ליות, הנוטות לסנטימנט פרו־בריטי ולמדיניות פרו־אמריקאית.

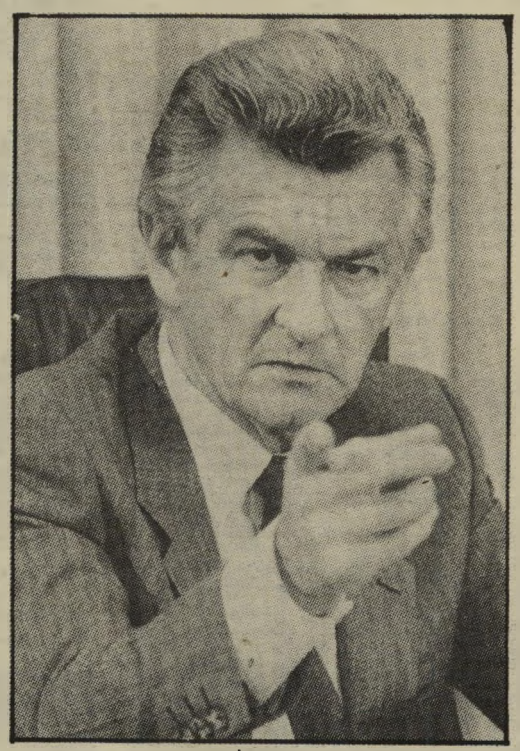
הנושא האסייאתי מהווה גורם מרכזי בכל מערכת בחירות באוסטרליה. מיקומה הגיאוגרפי של היבשת, קירבתה לאסיה, השוק הפוטנציאלי העצום הגלום שם, מושכים מאוד את מעצבי המדיניות בקנברה.

ממשלתו החדשה יחסית של בוב הוק מסמלת בעיני אוסטרלים רבים את השאיפה להעניק עדיפות מירבית ליחסים עם אסיה. אנשי־רוח הקרובים לשמאל רואים בערגה השמרנית לבריטניה ביטוי מוסווה לגזענות פשוטה.

עיתונאי אוסטרלי אמר השבוע להעולם הזה, שרוב האוסטרלים הם גזענים, המתכחשים בכל כוחם למציאות הגיאופוליטית שלהם. במונחים ישראליים הם אינם רוצים „להשתלב במרחב.״ סקר דעת־קהל, שנערך בשבוע שעבר באוסטרליה, מאשר את הגירסה הזאת, ואף מרחיב אותה. נראה שלא רק בוחרי המיפלגות הרכושניות מגלים נטיות גזעניות, אלא רוב תושבי המדינה, גם כאלה שהצביעו לא מכבר עבור הלייבור.

סרסור מכובד וגזעני. תוצאות המישאל הן חד־משמעיות. 62 אחוז מכלל הנשאלים מתנגדים לכניסת אסייאתים לתחומי אוסטרליה כמהגרים. הם מעדיפים במפורש מהגרים ממוצא אירופי, ובראש ובראשונה אנגלים. המישאל בא בעיקבות תסיסה קשה בדעת־הקהל, אחרי שפרופסור מכובד מאוניברסיטת מלבורן, ג׳פרי בלאייני, האשים את ממשלת הלייבור בדיעה קדומה אנטי־בריטית. בלאייני, הידוע בריעותיו הגזעניות, טען שהממשלה מפלה לטובה את המהגרים מאסיה, מעניקה להם הטבות, כתוצאה ממדיניות מכוונת נגד הגירה מבריטניה.

הממשלה מיהרה להכחיש כל כוונה או מעשה נגד מהגרים בריטיים, אבל מנהיג האופוזיציה הליברלית, אנדרו פיקוק, נאחז בהצהרות הפרופסור ודרש מהממשלה להביא בחשבון את ריגשות

ראש־ממשלה הוק
בריטים, לא אסייאתים

הציבור בכל הנוגע להגירה. משמעות הדברים היא פשוטה: הכניסה ללבנים בלבד.

בשנה שעברה היגרו לאוסטרליה 90 אלף בני־אדם, מחציתם ממוצא אסייאתי. ייצויין ש־64% ממשתתפי מישאל דעת־הקהל סברו, שגם מיספר המהגרים הכללי לאוסטרליה הוא גבוה מדי.

ניגריה: הסיכויים של הגנראלים

חודשיים אחרי ההפיכה הצבאית בניגריה עושים מנהיגי המישטר החדש מאמצים ניכרים להעניק לממשלה החדשה תדמית של מכובדות, שתקל עליהם להגיע למעמד שאליו

עולם קטן

הורגלה ניגריה בשנים האחרונות. גודלה של ניגריה (90 מיליון תושבים) והנפט הרב שלה איפשרו לה לתווך במשברים אפריקאיים, ואפילו לרתום את ארצות־הברית של ג׳ימי קארטר להסכים לפיתרון לבעיית רודזיה, שהיה כרוך בהקמת זימבאבווה, ובשילטון הרוב השחור, בהנהגה הראדיקאלית של רוברט מוגאבה.

ההפיכה הצבאית פגעה בתדמית ניגריה, שמאמציה להקמת דמוקרטיה של ממש — המבוססת על חוקה מסודרת, הפרדת הרשויות, ומישטר פדראלי — נכשלו, בעיקר בשל האוריינטציה הרכושנית והשחיתות הרבה שפשתה במדינה. הגנראלים מדברים על ביעור השחיתות ועל החזרה הדרגתית של הדמוקרטיה, אבל רק מעטים, בניגריה ומחוצה לה, מאמינים בסיכוייהם או בכנותם.

דרום־אפריקה: הזדמנות למז״ל החדש

יו״ר „בוי״ בלומנטל ומז״ל קיסר
לחסל את החרפה

כפי שכבר דווח בהעולם הזה, אין חברת כור ההס־תדרותית מסתפקת בסתם שיתוף־פעולה מיסחרי רגיל עם דרום־אפריקה. אין מדובר אפילו רק במכירת מוצרים, או בתיאום פעילות כלכלית. הדרום־אפריקאים, ובעיקר מיפעלי המתכת והפלדה שלהם, הפכו לחלק אינטגראלי מהקונצרן הסוציאליסטי עצמו.

ייתכן שהדבר יראה פנטאסטי למי שעדיין מאמין להכחשותיהם של ראשי ההסתדרות, אבל העובדות מוכיחות שכור פשוט שילב בתוכו תעשיות דרום־אפריקאיות, סייע להן לשווק את תוצרתם לכל העולם. בכך הפכה כור, וההסתדרות כולה (שהם חברים חשובים באירגון העולמי של העובדים החופשיים), המחרים את דרום־אפריקה), לאמצעי חיוני לממשלת דרום־אפריקה לעקוף את החרם הכלכלי שהוטל עליה על־ידי האו״ם ועל־ידי מדינות רבות בעולם.

לאחרונה קיבלה חברת־הפלדה הענקית איסקור פרס־ייצוא מיוחד, **אחרי שהשלימה 10 שנות פעילות משותפת עם כור. לדברי עיתון בפרטוריה, סיטיזן, הצילה השותפות עם כור את החברה הדרום־אפריקאית, שעמדה על סף התמוטטות. „מסיבות מדיניות״ – כלומר, בשל מעמדה הרעוע של מדינת האפרטהייד בעולם.**

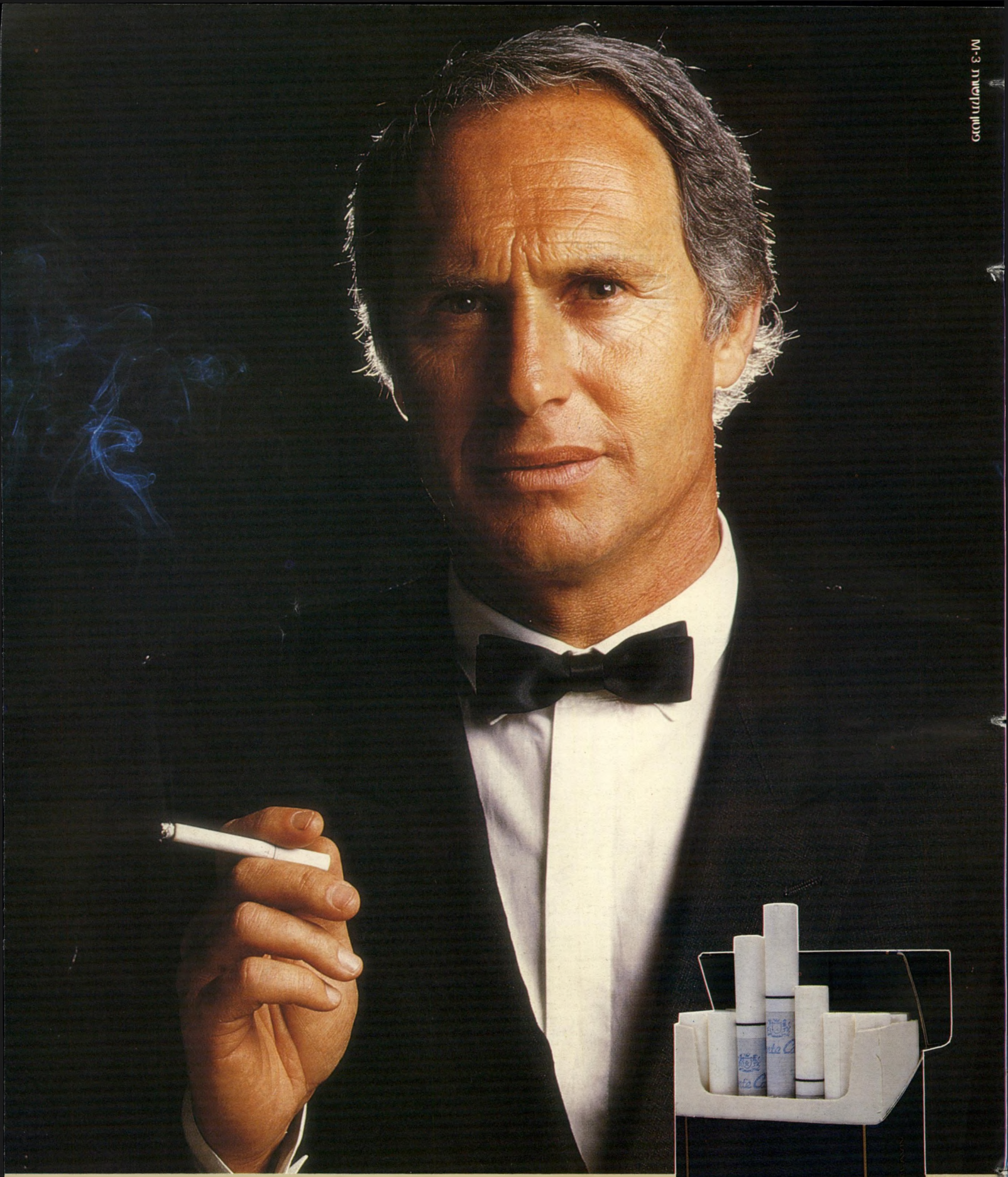
חמישית משכר הלבנים. כותב על כך סיטיזן:

המיפנה לטובה במצבה של **איסקור** בא אחרי שהיא הקימה חברה משותפת עם קונצרן **כור**, ורשמה אותה באוגוסט 1973, בשם **איסקור סטיל סרוויסס לימיטד**. הפרוייקט המשותף התפתח בשני שלבים. בשלב הראשון הוקמו בישראל מחסני־ענק, שבהם אוכסנו מוצרי החברה הדרום־אפריקאית, ומשם נמכרו בישראל ובמדינות אחרות.

העובדה שהמוצרים שווקו דרך **כור** סייעה, כמובן, לעקיפת החרם, ופתחה לפני דרום־אפריקה שווקים חדשים, שהיו ועודם סגורים בפניה. בשלב השני, ב־1978, הקימו אנשי **כור** ושותפיהם מדרום־אפריקה מיפעל לעיבוד מוצרי־פלדה. המיפעל המשוכלל משווק ציוורות, מיכלים מוצרי־בית, רהיטים ושאר צורכי־מתכת. בשיטות מתוחכמות ולפי דרישות הלקוחות.

חברת איסקור **המשלמת לעובדיה השחורים פחות מחמישית משכר המשתלם ללבנים, ניצלה בזכות ההסתדרות הכללית של העובדים בישראל.**

כידוע, הכחיש המז״ל הקודם של ההסתדרות, ירוחם משל, את עצם קיומם של יחסי־סחר עם דרום־אפריקה. העולם הזה הפריך את הכחשתו של משל. שהתגלתה כשקר. עתה יש לתת הזדמנות למז״ל החדש, ישראל קיסר, לחסל את החרפה הזאת.

מונטה קרלו

שאיפה של טעם מיוחד.

סיגריה עשירה, תערובת צרפתית משובחת.

משרד הבריאות קובע כי העישון מזיק לבריאות.

גוטקס מציעה לאולימפיאדה

טוסי עם גוטקס מסביב לעולם ולאולימפיאדה

אחד מעשרות הדגמים המרהיבים של "גוטקס" לקיץ 84', עשוי לזכות אותך בטיסה מסביב לעולם, או בטיסה לאולימפיאדה בלוס אנג'לס.
היכנסי לחנות האופנה שלך ובחרי לעצמך "גוטקס" בעולם — בגד הים היוקרתי (שם, כתובת, טלפון) על גבי פרטייך המוצמדת לבגד הים תווית הזהב המוצמדת לבגד הים שבחרת ושלחי יחד עם חשבונית הקנייה ל"גוטקס":
ת.ד. 9233 תל אביב — מיקוד 61091
ותשתתפי בהגרלת הטיסות הגדולה:

*טיסה מסביב לעולם
*12 טיסות לאולימפיאדה.

גוטקס

בתוקף עד 30.6.84

Who?

Who Could

"סנוב"-הוא אל-סב
ריחני יותר, חסו
ועשיר הר
אל-סבון "סנוב" על
כל משקע של
בכמות מ
ומעניק לגו

"סנוב"

ב-3

"סנוב" לבחירתך
שמים, ובנוסף
"סנוב" לתינוק.

ובה יותר.

סודאן: יד ימין ורגל שמאל

במושגים מאוד כלליים נחשבת סודאן, בעיני הקורא הממוצע במערב, ובעיקר בארצות־הברית, כחלק מהטובים.

מעשי־התוקפנות נגד סודאן של שליט לוב, מועמר קד'אפי, רק מחזקים את הרושם העמום הזה, שאינו זקוק לבדיקה מדוקדקת כלשהי. לוב קנתה לה, די בצדק, שם של מדינה תוקפנית, אלימה, המצפצפת על החוק הבינלאומי, כפי שעשתה לפני שישה שבועות, ביריות על מפגינים בליבה של לונדון. ג'עפר נומיירי, שליט סודאן, מוצג במערב כ„מתון" — כלומר, פרו־מערבי. גם יחסו הידידותי כלפי מצריים ועמדתו המתונה בתקופת קמפ־דייוויד, חיזקו את מעמדו בדעת־הקהל המערבית.

רק מעטים טרחו לבדוק את מישטרו הפנימי של נומיירי, את תלייתם הפומבית של מנהיגי האופוזיציה, את העוני והבורות, את השחיתות. איש גם אינו מציין את הרקורד המחפיר של נומיירי בביצוע ג'נוסייד נגד השחורים בדרום־סודאן. אפילו אימוץ החוק האיסלאמי, בספטמבר שעבר, לא עורר תשומת־לב מיוחדת. אחרי הכל, נומיירי איננו שיעי, ואף לא ידיד ברית־המועצות, כמו קד'אפי. הוא כמעט אחד משלנו.

בהרדמה מלאה או חלקית. בשבוע שעבר בוצע פסק־הדין הראשון שהוטל על־ידי בית־הדין האיסלאמי. שני אזרחים סודאניים, שגנבו חוטי־חשמל, נשלחו על־ידי השופטים הנכבדים לביצוע קליני של קטיעות. סוכנות־הידיעות של סודאן — לברבארים של 1984 יש סוכנויות־ידיעות, והם רואגים לפרסם

שליט נומיירי
רופאים, לא תליינים

את הביצועים שלהם — בישרה באמצעות יונייטד פרס, שגזר־הדין בוצע על־ידי רופאים.

שני הגנבים נשלחו לבית־חולים, והניתוח נעשה בהרדמה (לא נתבשרנו אם מדובר בהרדמה מלאה או חלקית). לכל גנב כרתו הרופאים (ולא תליינים, חלילה) את יד ימין ואת רגל שמאל. לא נמסרו כל הסברים על הערד הסימטריה.

לא מדובר כאן ביוון העתיקה, אלא במדינה במאה ה־20, המקבלת סיוע צבאי ומדיני מוושינגטון.

אוסטרליה: הכניסה ללבנים בלבד

באורח מסורתי נוטה ממשלת־פועלים אוסטרלית לאוריינ־טציה פרו־אסייאתית, לפחות יחסית לממשלות שמרניות־ליבר־ליות. הנוטות לסנטימנט פרו־בריטי ולמדיניות פרו־אמריקאית.

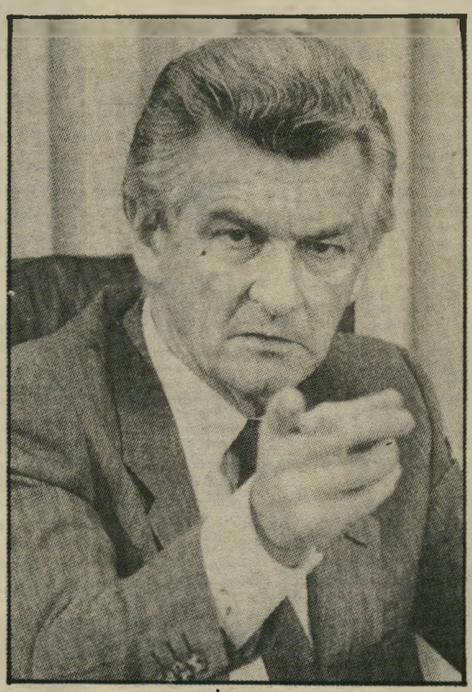
הנושא האסייאתי מהווה גורם מרכזי בכל מערכת בחירות באוסטרליה. מיקומה הגיאוגרפי של היבשת, קירבתה לאסיה, השוק הפוטנציאלי העצום הגלום שם, מושכים מאוד את מעצבי המדיניות בקנברה.

ממשלתו החדשה יחסית של בוב הוק מסמלת בעיני אוסטרלים רבים את השאיפה להעניק עדיפות מירבית ליחסים עם אסיה. אנשי־רוח הקרובים לשמאל רואים בערגה השמרנית לבריטניה ביטוי מוסווה לגזענות פשוטה.

עיתונאי אוסטרלי אמר השבוע להעולם הזה. שרוב האוסטרלים הם גזענים, המתכחשים בכל כוחם למציאות הגיאופוליטית שלהם. במונחים ישראליים הם אינם רוצים „להשתלב במרחב." סקר דעת־קהל, שנערך בשבוע שעבר באוסטרליה, מאשר את הגירסה הזאת, ואף מרחיב אותה. נראה שלא רק בוחרי המיפלגות הרכושניות מגלים נטיות גזעניות, אלא רוב תושבי המדינה, גם כאלה שהצביעו לא מכבר עבור הלייבור.

פרופסור מכובד וגזעני. תוצאות המישאל הן חד־משמעיות. 62 אחוז מכלל הנשאלים מתנגדים לכניסת אסייאתים לתחומי אוסטרליה כמהגרים. הם מעדיפים במפורש מהגרים ממוצא אירופי, ובראש ובראשונה אנגלים. המישאל בא בעיקבות תסיסה קשה בדעת־הקהל, אחרי שפרופסור מכובד מאוניברסיטת מלבורן, ג'פרי בלאייני, האשים את ממשלת הלייבור בדיעה קדומה אנטי־בריטית. בלאייני, הידוע בדיעותיו הגזעניות, טען שהממשלה מפלה לטובה את המהגרים מאסיה, מעניקה להם הטבות, כתוצאה ממדיניות מכוונת נגד הגירה מבריטניה.

הממשלה מיהרה להכחיש כל כוונה או מעשה נגד מהגרים בריטיים, אבל מנהיג האופוזיציה הליברלית, אנדרו פיקוק, נאחז בהצהרות הפרופסור ודרש מהממשלה להביא בחשבון את ריגשות

ראש־ממשלה הוק
בריטים, לא אסייאתים

הציבור בכל הנוגע להגירה. משמעות הדברים היא פשוטה: הכניסה ללבנים בלבד.

בשנה שעברה היגרו לאוסטרליה 90 אלף בני־אדם, מחציתם ממוצא אסייאתי. ייצויין ש־64% ממשתתפי מישאל דעת־הקהל סברו, שגם מיספר המהגרים הכללי לאוסטרליה הוא גבוה מדי.

ניגריה: הסיכויים של הגנראלים

חורשיים אחרי ההפיכה הצבאית בניגריה עושים מנהיגי המישטר החדש מאמצים ניכרים להעניק לממשלה החדשה תדמית של מכובדות, שתקל עליהם להגיע למעמד שאליו

הורגלה ניגריה בשנים האחרונות. גודלה של ניגריה (90 מיליון תושבים) והנפט הרב שלה איפשרו לה לתווך במשברים אפריקאיים, ואפילו לרתום את ארצות־הברית של ג'ימי קארטר להסכים לפיתרון לבעיית רודזיה, שהיה כרוך בהקמת זימבאבווה, ובשילטון הרוב השחור, בהנהגה הראדיקאלית של רוברט מוגאבה.

ההפיכה הצבאית פגעה בתדמית ניגריה, שמאמציה להקמת דמוקרטיה של ממש — המבוססת על חוקה מסודרת, הפרדת הרשויות, ומישטר פדראלי — נכשלו, בעיקר בשל האוריינטציה הרכושנית והשחיתות הרבה שפשתה במדינה. הגנראלים מדברים על ביעור השחיתות ועל החזרה הדרגתית של הדמוקרטיה, אבל רק מעטים, בניגריה ומחוצה לה, מאמינים בסיכוייהם או בכנותם.

דרום־אפריקה: הזדמנות למזכ"ל החדש

יו"ר „בור" בלומנטל ומזכ"ל קיסר
לחסל את החרפה

כפי שכבר דווח בהעולם הזה, אין חברת כור ההס־תדרותית משתפקת בסתם שיתוף־פעולה מיסחרי רגיל עם דרום־אפריקה. אין מדובר אפילו רק במכירת מוצרים, או בתיאום פעילות כלכלית. הדרום־אפריקאים, ובעיקר מיפעלי המתכת והפלדה שלהם, הפכו לחלק אינטגראלי מהקונצרן הסוציאליסטי עצמו.

ייתכן שהדבר ייראה פנטאסטי למי שעדיין מאמין להכחשותיהם של ראשי ההסתדרות, אבל העובדות מוכיחות שכור פשוט שילב בתוכו תעשיות דרום־אפריקאיות, סייע להן לשווק את תוצרתם לכל העולם. בכך הפכה כור, והסתדרות כולה (שהם חברים חשובים באירגון העולמי של העובדים החופשיים. המחרים את דרום־אפריקה), לאמצעי חיוני לממשלת דרום־אפריקה לעקוף את החרם הכלכלי שהוטל עליה על־ידי האו"ם ועל־ידי מדינות רבות בעולם.

לאחרונה קיבלה חברת־הפלדה הענקית איסקור **פרס־ייצוא מיוחד, אחרי שחשלימה 10 שנות פעילות משותפת עם כור. לדברי עיתון בפרטוריה, סיטיזן, הצילה השותפות עם כור את החברה הדרום־ אפריקאית, שעמדה על סף התמוטטות. „מסיבות מדיניות" – כלומר, בשל מעמדה הרעוע של מדינת האפרטהייד בעולם.**

חמישית משכר הלבנים. כותב על כך סיטיזן:

המיפנה לטובה במצבה של **איסקור** בא אחרי שהיא הקימה חברה משותפת עם קונצרן **כור**, ורשמה אותה באוגוסט 1973, בשם **איסקור סטיל סרוויסס לימיטד**. הפרוייקט המשותף התפתח בשני שלבים. בשלב הראשון הוקמו בישראל מחסני־ענק, שבהם אוכסנו מוצרי החברה הדרום־אפריקאית, ומשם נמכרו בישראל ובמדינות אחרות.

העובדה שהמוצרים שווקו דרך **כור** סייעה, כמובן, לעקיפת החרם, ופתחה לפני דרום־אפריקה שוקים חדשים, שהיו ועודם סגורים בפניה. בשלב השני, ב־1978, הקימו אנשי **כור** ושותפיהם מדרום־אפריקה מיפעל לעיבוד מוצרי־פלדה. המיפעל המשוכלל משווק צינורות, מיכלים, מוצרי־בית, רהיטים ושאר צורכי־מתכת, בשיטות מתוחכמות ולפי דרישות הלקוחות.

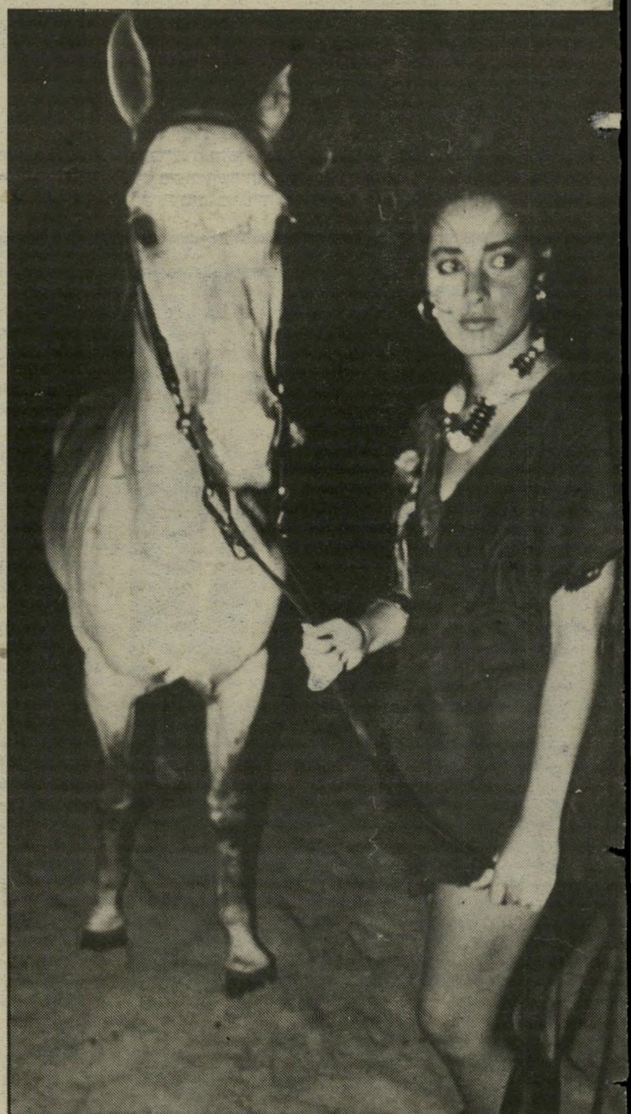
חברת איסקור **המשלמת לעובדיה השחורים פחות מחמישית השכר המשתלם ללבנים, ניצלה בזכות ההסתדרות הכללית של העובדים בישראל.**

כידוע, הכחיש המזכ"ל הקודם של ההסתדרות, ירוחם משל, את עצם קיומם של יחסי־סחר עם דרום־אפריקה. העולם הזה הפריך את הכחשתו של משל. שהתגלתה כשקר. עתה יש לתת הזדמנות למזכ"ל החדש, ישראל קיסר, לחסל את החרפה הזאת.

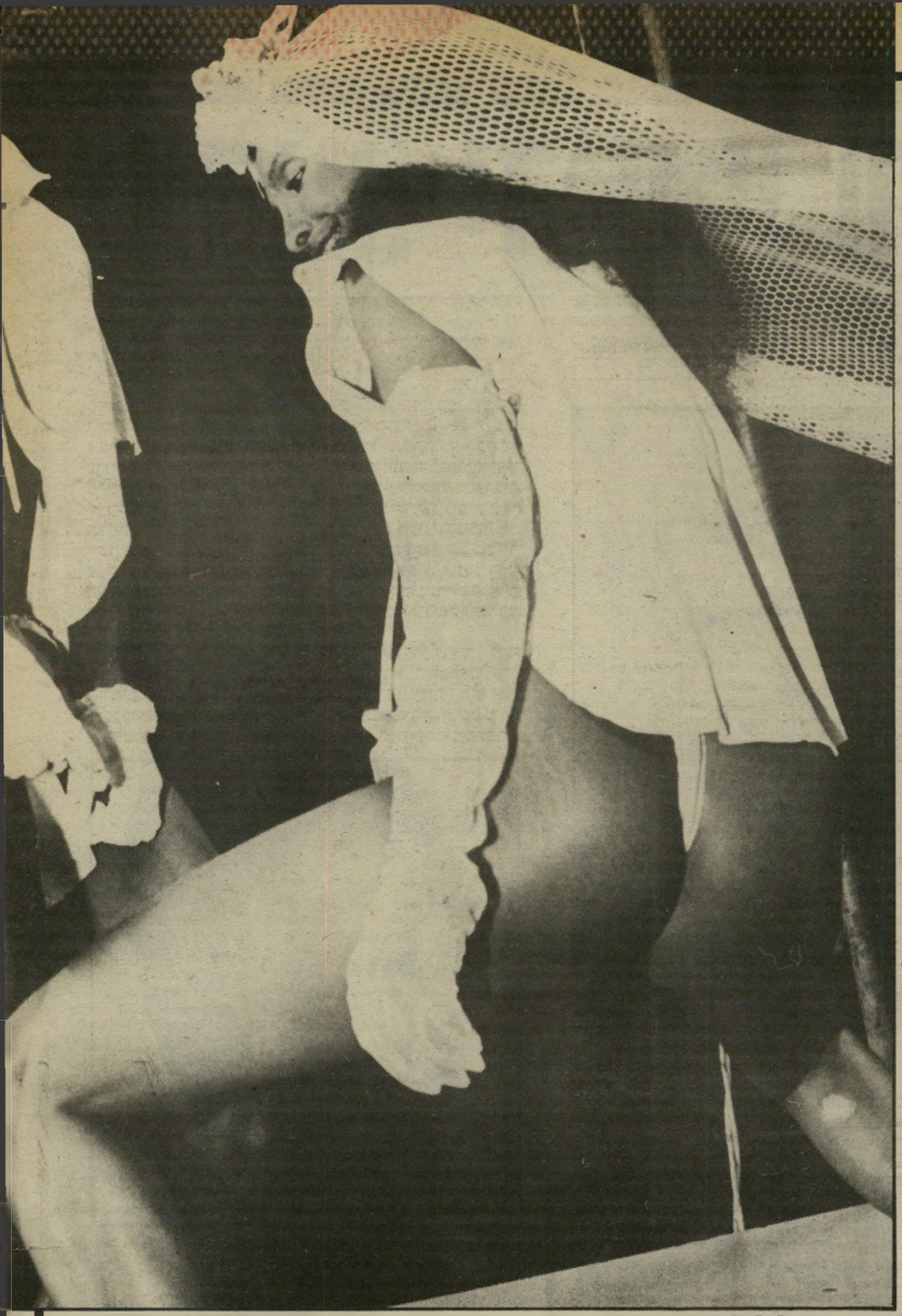
עורות החוף

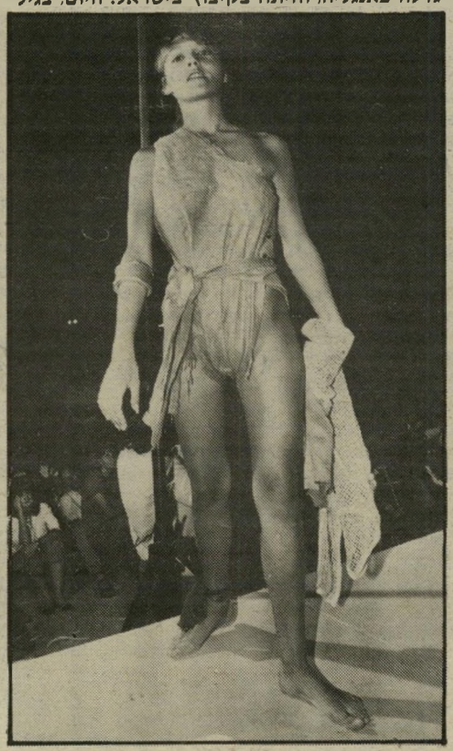
נאוה פילקו חיילת וגם דוגמנית, מלטפת את הסוס. התצוגה שנערכה על חוף־הים, היתה תצוגת־עורות לקיץ הקרוב. גם בקיץ הולכים עם עור, אבל יותר דק. החורף הישראלי קצר, לכן עוצבו גם דגמים לקיץ. למשל – מיכנסיים קצרים וביגדי־ים, הכל מעור.

אורנה דגן מדגימה בגד עשוי עור. הסוס היה חלק מהתפאורה. הדוגמניות הסתובבו בתוך קהל הצופים כשהן רכובות על סוסים שהובאו לתצוגה המיוחדת שנערכה בחוף המערבי. היו שם יותר מאלף צופים וצופות, נערות־זוהר, דוגמניות וסתם סקרנים.

אני פללי שחקנית, רקדנית, והעיקר – הטוסיק של המדינה. היא מקבלת בהערצה את התואר. היא ילידת אתיופיה, גדלה באנגליה, והיתה בקיבוץ בישראל. היום, בגיל 35, היא מציגה בגד־ים, שלמעשה הוא שימלת־כלולות שתיכננה מעצבת העורות נילי טוויג. התצוגה נערכה בחוף המערבי, שנמצא על החוף, בין הדול־פינריום ליפו. בכך נפתח החוף לעונת־הרחצה.

מיכאלה ברקו היא בת 13, שאמה צמודה אליה מרבית הזמן. היא נראית כאשה ממש, והיא נקראת – ברוק שילדש הישראלית. משמאל: אתי בלס בת ה־18.

ציפי מנשה

מוסיקה

פרוצליל

לא כראי לשכוח את העבר

רוכבים מכירים את האימרה כי „ההיגיון בצבא נעצר בש'ג', שלא נתן לו לעבור." לא כל אדם בעל טעם, מצליח להפגין טעם עיקבי. בעיה אחרונה לפני שניגש לענייננו הפעם, היא כי טעמים על רקע תרבותי וסוציולוגי הזרים לך לחלוטין, לא תמיד ייראו הגיוניים. בכל זאת, אולי הם כן?

הקדמה זו נועדה להצביע על ביקורת המוסיקה האנגלית והאמריקאית. מילים קצרות על הבריטים: הם ידועים ככאסחנים לא־קטנים. רובם בנו לעצמם שם של „לא אוהבים שום דבר ודואגים להביע בכירור את דעתנו." ביקורת־התקליטים שלהם מעוררת יראה. רבים מהקוראים איבדו משום כך, משום מצע־פעולה ברור זה, את אמונם ועניינם בביקורת הזו. אז התחילו הכותבים, באין ברירה, להתרכך, להיפתח, להיות מעט יותר הגיוניים.

ומה קורה בארצות־הברית? בשבוע מסויים אני קורא ביקורת מהללת על תקליט, אשר, לדעתי, הוא מזוויע. לא רע. מזוויע. אולי הטעם שלנו שונה? מייר, בגיליון הבא, קוטלים אלבום, אשר

מוסיקאים ריצ'ארד ולינדה ת'ומפסון
יראו את האורות בלילה

הוא לפחות טוב, אם לא יותר מכך. מה קורה שם? זה די פשוט: עיקרון הסיקור האמריקאי עובד חזק מאור על מורשת־העבר, השוואות עם הפקות האמן ושותפיו לסיגנון בעבר, חסר או נטל נעוריו, וכיוצא באלה.

את ההשוואות הללו הם לא כותבים בביקורת, אבל הכל מבוסס על מחשבות כאלה. יוצא שאתה קורא ביקורת, או סקירה, ואחר מאוין לאלבום ולא מבין על מה, לחיוב או לשלילה, דיבר הכותב.

שם זר לחלוטין. כבר מזמן אני קורא את הביקורות הללו כמין שעשוע, להשוות, במעין טוטו את הערכותיהם לשלי. משום כך התייחסתי לביקורת מצויינת, אשר הופיעה, לאחרונה, ב־רולינג סטון האמריקאי בארישות מסויימת. **קורט לודר** כתב שם על צמד, הנשוי בחיי היום־יום, בשם **ריצ'ארד ולינדה ת'ומפסון.** הוא טען כי אמריקאים רבים אינם מכירים אותם, אז איני מתבייש להודות כי גם לי שמם היה זר לחלוטין.

פסקות־הפתיחה של לודר היו טעונות התל־הבות והקניית חשיבות לצמד: „תאר לעצמך שאתה פוגש כאן, בשנות ה־80," כתב לודר, „מישהו אשר מעולם לא שמע אודות **ג'ימי הנדריקס**, אשר מעולם לא הושפע מחמימות אמני חברת מוטאון, שדרך איזה צירוף מקרים בל־ייאמן, הצליח להישאר בלתי־מודע לחלוטין לשיתוף הפעולה בין **לנון ומקרטני**... זו אפשרות די בלתי־אפשרית. לעומת זאת, אמרי־קאים רבים עדיין אינם מודעים לעבודת ריצ'ארד ת'ומסון, הגיטאריסט המוכשר, המלחין והזמר ואשתו, לינדה, הנחשבת בכמה חוגים לזמרת הטובה ביותר של מוסיקת הפופ."

יום אחרי קריאת הביקורת הזו, פגשתי ב־מיקרה אלבום מיובא של הזוג ת'ומסון. שמו אני רוצה לראות את האורות הבהירים הלילה. זהו אלבומם הראשון, משנת 1968, והוא מצויין. עד 1982, שנה בה נפרדו בני הזוג והוציאו לאור את תקליטם תירו באורות, הקליטו שישה אלבומים. רובם אזלו מהשוק לפני שנים ורק בשבועות אלה הטביעה אותם חברת תקליטי קרת'ייג' האמריקנית מחדש. זו חברת תקליטים

גיטאריסט מת'יני
יחייך גם בארץ

קטנה. היא שייכת למפיקם לשעבר של להקת ועידת פיירפורט, **ג'ו בויד.**

ריצ'ארד ת'ומסון הוא באמת גיטאריסט, מלחין וזמר מצויין, ושירתה של לינדה מעמידה אותה בכבוד לצד **ג'וני מיטשל** המעולה. כותרות, דוגמת כאשר אגיע לגבול, קמל ומת, במקום בו מתגלגלים השיכורים ובקצה הקשת מכילים תמלילים טובים מאוד, המלווים לחני רוק עדין ברמה גבוהה.

כדאי לנסות.

מה נשמע

מיקוד 02215

● הגיטאריסט המלחין ג'אדפיוז'ן, **סאט מת'יני**, צוחק אל קהל הרוכשים הפוטנציאלי של גירסת הגיטארה של מחשב־הסינתסייזר סינקלווייר 2, בפירסומת של החברה המייצרת אותו, ניו־אינגלנד דיגיטל. אולי בעוד כמה חודשים נראה את מת'יני מחייך גם בארץ, במיסגרת כמה הופעות. אגודת אי־סי־אם עושה מאמצים רבים להביא גם אותו בין אמני חברת התקליטים האירופאית אשר ביקרו בעבר וביקרו בעתיד. אחרי **סטפן מיקוש, ראלף טאונר** ו**ג'ון אברברומבי** בעבר, תכלול הרשימה, בעתיד, את **ננה וסקונסלוס** בכלי־הקשה לצד **אגברטו ג'יסמונטי**, להקת קורודה בהש־תתפות **דון צ'רי** הידוע, להקת אורגון, פאט מת'יני וקית' **ג'ארט.**

● בית־הספר למוסיקה ברקלי, אשר ב־בוסטון, מציע קורסי־קיץ מרוכזים לכל המעוניין. אם שקלת נסיעה לארצות־הברית הקיץ, כדאי שההצעות תהיינה ידועות: מדובר בקורסים בחקר־קריירה, המעניקים מבט קרוב יותר על חיי וקשיי המוסיקאי המיקצועי, פיתוח־כישורים, שבהם ניתן להתרכז בביצוע, הלחנה/עיבוד, הפקה מוסיקלית וטכנאות־אולפן, הלחנה לסר־טים או מוסיקה אלקטרונית־ סינתטית.

בנוסף, מריץ בית־הספר הזה תוכנית־קיץ, המאפשרת לקיחת קורסים זהים, בהרכבם ובסגל המעביר אותם, לאלה המועברים בשנת הלימודים הרגילה. למידע נוסף, פנו למשרד הקבלה בברקלי, מדור ס'.5, רחוב בוילסטון 1140, בוס־טון, מסשוצטס. המיקוד הוא 02215.

תקליטים

לא קר, בן־אדם!

מסקנת סירטו של פרנצ'סקו רוסי, „כרמן" — קטעים מהאופרה בהלחנתו של ג'ורג' ביזה — אינסטרומנטים.

הנוהג המקובל של הטבעת תקליטי קטעים נבחרים מתוך אופרות תמיד נראה לי מוזר. אוסף של אריות מאופרות שונות כבר מציג היגיון רב יותר מצירוף קטעים פופיים מאופרות בודדות. ריגעי מוות אצל **הנרי**, או תיאור־בגידה אצל **דוניצטי** מוצדקים יותר מקטעים או ריגע־שיא באופרות בודדות. הפעם מנצח **לורין מאזל** על התיזמורת הלאומית של צרפת, מקהלת הילדים ומקהלת הרדיו הצרפתי, **גזליה גזנסן, סלאסידו דומינגו, רוברו רוימונדי ופיית' אשאם.** באיכות הטבעה טובה למדי זוכים לשלושה קטעים מהמערכות הראשונה והשניה,

אחד מהשלישיות ושניים מהרביעית. מכיוון שבאופרה ארבע מערכות, זכית, בכיכול, לטעימה מאוזנת.

אנרכיה בלהקה המאוחדת

צה"ל 84' — תחיית המתים המוזרה של מדיית הלהקות הצבאיות — הסקה: מיסקדת קצין חינוך ראשי / ענף תרבות.

ברדך תל־אביבה מחיפה, שמעתי נרדיו את גיבעת התחמושת. זהו שיר להקה צבאית קלאסי. אז היה לעוף הזה ריח ותיבול מוגדר, אולי מוצדק, אולי חדשני, אולי מיוחד. הפעם עיבדו **רמי קליינשטיין** ו**יהודה הגר**, מוסיקלית. 10 שירים, כולם שלהם והקליטו אותם עם זמרים ונגנים חיילים. הם סדרים כדוגמת **מיכל מלאכי**, השרה בקול טוב, **ונאור דיין**, הגיטא־ריסט הצעיר והמוכשר) וחלקם מילואימניקים (דוגמת **מיקי שביב, חיים רוזנו ואילן מזרחי**).

שלום לרעיון ההרכב הצבאי, המופיע, המש־תפשת, החי הווי קומונאלי מסויים של העבר. הלו

מודרניות, ישראל 84' המוזרה. לא כתוב, וזה לא מתאים לסי־בי־אס, מי מגנן ושר מה היכן (פרט לציון הזמרים הסולנים) וגם חסרים תמלילי השירים. מדוע?

השיר המיוחד היחיד באלבום זה הוא ישנה שעה, אשר הצליח גם ברדיו ויצא לפני כמה שבועות כתקליט שרדים. הוא של **יעקב מורג**, ורמי קליינשטיין והסולנית היא מיכל מלאכי.

למה את אוהבת אותי גם היום?

להקת „מנדרו" — מושיטים יד — אינסטרומנטים.

לפני כמה שבועות חטפת הצצה ללהקת מנדו באיזו תוכנית בידור שלווייזינית. רוב הסיכויים כי לפני כן לא שמעת עליהם מעולם. זו להקת ילדים פורטוררקאים. עד לפני שנה שרו בלהות פופ בספרדית. אחדי שהחליטו מפיקיהם לנסות ולפצח את השוק האמריקאי, דוכר האנ־גלית, זכו הילדים במחירות מסחררת להצלחה מדהימה. ללבנים היו האחים אוסמונד; לכושים — האחים ג'קסון.

בארצות־הברית גרים מכסיקאים, ספרדים ופורטוררקאים רבים. מנדו הגיעו לקהל הנכון, בגיל הנכון ובזמן הנכון. המוסיקה הפשוטה והפשטנית שלהם, אשר גורפת מיליוני דולר

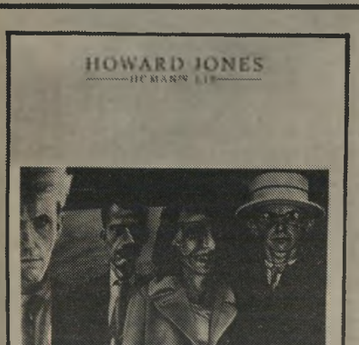
בשבוע, כנראה לא תתאים לאיש בארץ. הם מכוונים היטב לילדי בית־ספר יסודי, ואולי ילדי ישראל ימצאו להם מעט מקום פנוי בין דרדס כחול למהדורת חדשות ארוכה.

הראיה עולה כסף אך שווה זהב

הווארד גזנס — שידרוד זד אנוש — הד אריצי.

את הפסנתרן **מאוריציו סוליני**, המיצגנית **לורי אנדרסון** והמוסיקאי **פרנק זאפה** אני יכול להעריך ולאהוב, בלי צורך לראותם בהופעה. זה **שהווארד גזנס** מופיע לבדו על הבימה, עם הקלטות והדבה קלידים אלקטרוניים, עדיין לא מספיק לתקליט. גם עמיתו, התנועו (מין רקדן־פנטומימאי־סמל אנושי משתנה) ג'ד הויל, אינו מספיק לאולפן ההקלטה הממוזג, הדומם, האכזרי.

הלהיט מהי אהבה אולי מצדיק את ההקלטות, אך התוצאה לא מצדיקה את הקנייה.

המדור מעניק לתקליטים חמישה ציונים. לפי הדירוג הבא: תו אחד — רע; שני תווים — חלש; שלושה תווים — בכתה; ארבעה תווים — טוב; חמישה תווים — מצויין.

ארי פרנקל

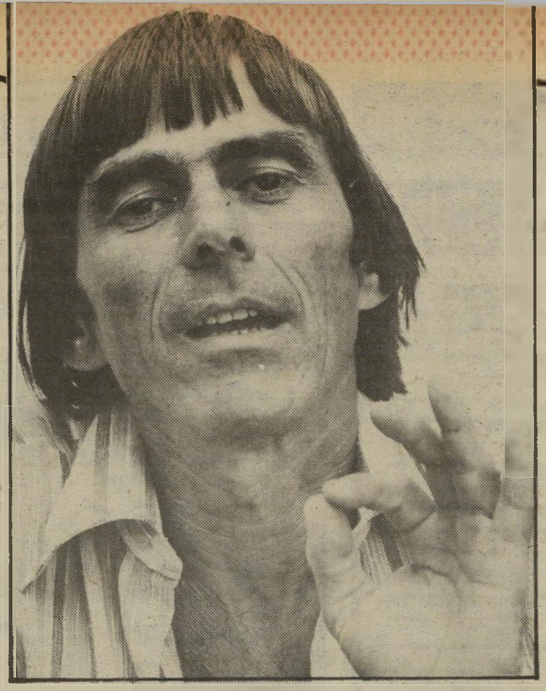
האלו תל־אביב, מוסקבה על הקו

„האלו מוסקבה, כאן תל־אביב. את מי רציתם?"
„את רוחקה המרחלצ'ת?"
„מדברת. מי על הקו?"
„קומנדאט גריגורוביץ מהקג"ב:"
„השתגעתם: אני נגד רק"חז מה לכם ולי?"
„אנחנו קוראים קבועים של המדור."
„בוקר טוב. עוד פסיכים:"

גילה אלמגור
תא־שינה –

„לא כל־כך. תמיד אפשר להשתמש ברכילות שלך למטרות סחיטה נגד אורייבי ברית־המועצות."
„קח אספירין ולך לישון!"
„איזה אספרין? את צריכה צינצנת אספרין אחרי שתשמעי את הסיפור הבא:"
„נסכית ונשמע."
„כתבת במדור של השבוע שעבר על המישלחת שבאה אלינו לביקור ידידותי, על החברים **ברקת**, החבר **גורליצקי** החבר **ברי־שביט** והחברה **גילה אלמגור?**"
„אז מה? הם חזרו בשלום, בלי סיבר, בריאים ושלמים."
„איזה עיתונאים סתומים יש לכם, לקפיטליסטים: תשמעי את הסיפור עד הסוף."
„שומעת."
„סיפרת שם שצילצלת לאחד **יענקלה אגמון**, בעלה של גילה אלמגור, ושאלת אם לא התנגד לנסיעתה ביחד עם בעלה לשעבר, אילי גורליצקי."

אילי גורליצקי
– ברכבת־הלילה

„סתם גיחכתי, וכך גם יענקלה. הרי הוא השיב בתמיהה על שאלתי. אחרי 23 שנים, היא אשתו־לשעבר? וכך גם פירסמתי את הדבר במדור."
„יש לי חדשות בשבילך: רק לא לציטוט ממני — חסרות לי צרות מוועד השלום?"
„גם אני בעד השלום, ולא אצטט."
„את יודעת שכל זר המגיע אלינו זוכה למעקב סמוי מהרגע שהגיע ועד לרגע שהוא עוזב? גם אחרי המישלחת שלכם עקבנו."
„גיבורים גדולים: עכשיו אתם כבר מכירים את כל בתי־הכנסת במוסקבה."
„איזה טמבלית: תקתקי, או שאני סוגר: כשגמרו את ענייניהם במוסקבה נסעו חברי־המישלחת ללנינגרד ברכבת־לילה."
„אני מתחילה להריח סיפור."
„זה מריח? זה מסריח: החברים ברקת וברי־שביט, שהם נציגי ההסתדרות, קיבלו תא־שינה אחד, והנותרים קיבלו את התא השני."
„איזה נותרים?"
„כמו שאת חושבת — גילה אלמגור ואילי גורליצקי, בני־הזוג לשעבר."
„אה, אני לא מאמינה: אחרי כל־כך הרבה שנות־פרידה, הרי היו נשואים בסך הכל חמש שנים, ולאחר מכן כל תל־אביב ידעה שלא החליפו מילה במשך חמש־עשרה שנה."
„יתכן, אך ברכבת ודאי שהחליפו יותר ממילה אחת."
„רגע, מה אתה משתתק, ספר מה קרה בתא?"
„לתא לא הצצנו. מה אנחנו, חזירים? אך נראה שהעניינים הסתדרו כשורה, שכן גם בדרך חזרה קיבלו השנים תא משותף, ושוב בילו בו שמונה שעות."
„אתה יודע איזה פצצה אתה מטיל פה בעיר?"
„אמרתי לך כבר שאני מהקג"ב:"
„תן לי לתפוס נשימה, וצלצל אליי מחר. אני רוצה לבדוק את הסיפור שלך. אם הוא מתאמת, נוכל לשתף פעולה בעתיד."
„איך?"
„אתה תדווח לי על הנואפים הישראלים במוסקבה, ואני לך על הרוסים בתל־אביב."
„אין הרבה כאלה."
„מזל:"

יום־הולדת לחניתה

כשלמדתי בסמינר לוינסקי, התלוננו המורים שיש לי ראש מצויין לשטויות, וראש כרוב למדעים מדוייקים, כמו מתמטיקה, למשל. במשך השנים הלכו הדברים והתחדדו, ואם יכולתי פעם לצרף צירופים, היום — השם יעזור.

חניתה צנטנר
להיזהר מטעויות

קחו את הסיפור האחרון שנתקלתי בו בשובי מחו"ל: יום־הולדתה ה־40 של **חניתה צנטנר**, שנחוג במועדון־יוקרה בתל־אביב, כפי שקראתי בעיתון בשעת הטיסה. והצטערתי, כמובן, על שהחמצתי את החגיגה.

עוד אני יושבת ומיצרה, נזכרתי שבתה של חניתה, **לורה**, יפהפיה כמו אמה, היא בת 23 וכבר סיימה מזמן את שרותה הצבאי. ונזכרתי שבתיקי־המערכת לא נכתב מעולם שחניתה נישאה והרתה בגיל 16־17. טעויות עלולות לצמוח, ומטעויות כאלה צריך להיזהר.

רצתי, איפוא, למערכת למחרת בואי, פתחתי את התיק, תיקנתי את הטעון תיקון, ומעתה חניתה היפה היא בת 40.

עד להודעה חדשה, כמובן.

מערבון לגששים

יש לי חומר משגע למערכון חדש לגששים. שיקחו את הסיפור על נישואיו של **שייקה לוי** ל**אורנה**, שעמדו להיערך ב־20 באפריל, אחרי רומן ארוך בן שלוש שנים ושנדחו.

שייקה לוי
אינשאללה!

מדי פעם נשמעו רינונים על חופה המתקרבת ובאה, אך כל הסיפורים הסתיימו ללא ביצוע.

שייקה טען שהחתונה תערך אחרי שירכשו את הבית שמצא חן בעיניהם, בנאות־אפקה, למרות שבבעלותו שתי דירות. האחת, ברמת־אביב, מושכרת, ואילו בשניה, בת חמישה חדרים בתוכנית ל' בתל־אביב התגורר בעצמו. גם לאורנה דירה בתל־אביב, אך שייקה התעקש להינשא רק כשיירכש הבית בנאות־אפקה.

משהו השתבש במהלך הקנייה, העיסקה בוטלה, והחופה נדחתה.

למתי? שייקה טוען, לדברי חברים, שאין בעיות. כשרק יתפנה מעיסוקיו הלוחצים והמרפעים הרבים, יתפנה להעמדת החופה.

אינשאללה:

רומן החודש

לפני חודש, בערך, ירדה **רחל הרמתי** לאילת. לפני כחודש ירד גם **אריה עמית** לאילת. הם כבר עלו ביחד.

אריה עמית, סגן־ניצב, קצין־מיבצעים במישטרת מחוז תל־אביב, הוא מה שנקרא בעברית טובה — חתיך בין־לאומי. רבים מכנים אותו „השריף" של העיר.

לפני כמה חודשים התוודה בראיון עם שרית ישי על קשיים בחיי־הנשואין שלו, ועל התלונות של אשתו וילדיו, כתוצאה מהעדרותו הממושכת מהבית, בגלל הדרדיפה הבלתי־פוסקת אחרי פושעי העיר וניבזיה. מאז הראיון הספיק עמית להתגרש וירד אילתה להתאושש.

רחל הרמתי גרושה כבר שנים רבות. רומנים רבים נכרכו בשמה, ביניהם רומן קצר עם פסח בלקין, ראש המועצה המקומית לשעבר ברמת־השרון, שהתאלמן לפני כן מאשתו.

רחל הרמתי
ירדה לחוד

אריה עמית
עלו ביחד

רחל מרחלת על כל העולם

בלי שמות

לספר, או לא לספר, לספר, או לא לספר? איפה הבעיות שהיו להאמלט ואיפה הבעיות העומדות בפני מרחלת? מחזות אפשר לכתוב על הדילמות הקשות! רק שקספיר חסר כאן, כדי לתאר בלשון פיוטית את העובר עלי כל שבוע.

קחו, למשל, את הסיפור על **האמנית הישראלית** הנודעת. לדעתי הצנועה לא סבלה אף פעם מעודף שומן, אך לה היה נדמה שיש לה כמה קילוגרמים מיותרים ביריכיים. נסעה לבית־חולים ידוע בחו"ל, כדי שיסירו ממנה קילוגרמים אלה בשיטה שהתפרסמה לאחרונה, ואף נוסתה בארץ.

הטיפול עבר יופי, הקילוגרמים נשאבו, אך ראה זה פלא: הם צצו והופיעו עד מהרה במקומות אחרים בגוף, על זרועותיה ועל פניה!

מסתבר שכמות השומן, שמייצר הגוף, נשמרת פחות או יותר שווה, וכשנעלמת השיכבה במקום אחד, הגוף שולח מיטענים חדשים לאיזורים אחרים של הגוף, כדי לשמור על האיזון.

כיצד תסיר את המישמנים החדשים עוד לא ברור.

פימה עלי כסל!

הורידו אותה ממני

אתם מחפשים צרות בחיים? אין לכם מה לעשות? רוצים שארד עליכם, עד שלא תדעו מה שקרה לכם?

עשו טובה והורידו אותה ממני, את **שרונה מרש**!

שרונה מארש
אין לי מישהו אחר

כל העיר אינה עוזבת אותי לרגע. היא פה עם איציק, היא שם עם יענקל. היא התחילה רומן, היא סיימה רומן. היא מבשלת טוב, היא מבשלת מצויין, היא מבשלת לי את השכל, זה מה שהיא מבשלת!

רק לפני כחודש נאבקה עם **דני זיתוני** בקרב־מגע סוער, דם נשפך, העיתונות השתוללה, ואני יותר מכולם. היתה לי בריירה?

ברחתי לחו"ל. על מי מספרים אגדות בלונדון? ברחתי לפריס. את מי הזכירה לי כל דוגמנית? ודני? רק לפני שבוע סיפרתי בראש־חוצות

.את שואלת! צילצלו עכשיו שנראית שוב בחברתו של דני זיתוני?"

.נכון!"

.השתגעת?"

.לא, פשוט אין לי מישהו אחר, והקשר איתו היה חזק מאוד. גם השונאים שלי וגם הידידים שלי לא מבינים מה אני עושה, ופחות מכולם אני עצמי."

.והוא נפרד מאורית בהרליה?"

.כן, הוא נפרד ממנה."

.אר־קיי. להשתמע בעור שנתיים!"

שהוא מנהל רומן סוער עם **אורית בהרליה**, ועוד לא יבשה הדיו ו...

דרינג־דרינג קצר, ממעריץ אלמוני: .הם שוב ביחד, השניים! לא תאמינו! בתצוגת־אופנה על חוף־הים, שבה דיגמנה שרונה, ישב בחור בצד והמתין בשקט. שאלתי מי הוא, ואמרו לי שזה דני זיתוני."

היתה לי בריירה? דרינג, דרינג.

.שלום, שרונה. זו הפירסומאית שלך, המר־חלת."

.מה, שוב?"

דרינג, דרינג.

.שלום, **אילנה גור**. ברוך שובך לארצנו, מארצות החום."

.האלו, מי מדבר?"

.הסופרן המתנגן שייך לי, מותק, המרחלת."

.תודה על הברכה. חזרתי רק שילשום."

.איך היה בהודו?"

.מעניין! את יודעת שאני מתכננת שם ומייצרת בגדים מעור־נחש?"

.לא, לא ידעתי. איך שלא יהיה, את הבגדים האלה אני לא צריכה..."

.בהודו היו עושים ממך תגיגה."

.תודה. מה התוכניות?"

.מחר, אחרי חצות, אני טסה לניו־יורק."

.מה השימחה?"

.אני עורכת מסיבת־הפתעה לבעלי, **גרי**, ליום הולדתו ה־53."

.מה, הוא לא יודע שאת מגיעה?"

.מאיפה שיידע? הכל תוכנן ואורגן מרחוק. המזכירה שלי הזמינה 200 ידידים ואוהדים לביתנו, אני אנחת שם ב־6 בבוקר, אחרי טיסת־הלילה, ובערב תהיה המסיבה."

.מתי תספיקי להכין כיבוד ל־200 אורחים?"

.כל הכיבוד הוזמן בהעדרי. יש בניו־יורק מיסעדה ערבית מצויינת. הזמנתי שני כבשים ממולאים בתנור, ממולאים כמו שצריך, עם שזיפים ושקדים וצנוברים ואורז. את הכבשים יניחו על השולחנות כשהם שלמים. האמריקאים משתגעים מזה. ולקינוח יגישו מיבחר של 10 מנות אחרונות."

.מי המוזמנים?"

.כבר אמרתי לך, אהדים וידידים. אף ישראלי אחד לא יהיה ביניהם. אין לנו כזה בניו־יורק."

.אך יש לכם כל־כך הרבה חברים?"

.לפחות 90% מהם, כנראה, גם שונאים. מי יודע, אולי גם בעלי."

.בחייך, 90% שונאים?"

.זה מה שישי!"

כבשים בתנור

אילנה גור
היא מביאה את עצמה

.ומה את מביאה לבעלך ליום־הולדתו?"

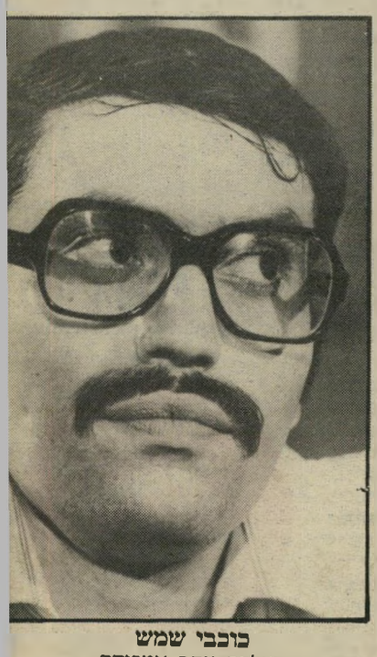
.מה זה מה? את עצמי!"

הפנתר האדום

הכוונה, כמובן, לפנתר המסוכן והאיום **כוכבי שמש**, מלך הפנתרים הירושלמים. אל תדברו איתו על מקופחים ודפוקים. שוחחו עם אשתו, תלמדו ממנה יותר. והאמינות שלה מעוגנת בנסיון־חיים עשיר!

הפנתר הפך לאיש בוהימה. תחילה פירסם קצת דברי־חכמה־והגות באחד המקומונים, ולמרות שהקאריירה הגיעה לקיצה, תוכלו עדיין לראותו מתחכך במושכי־העט במיזנון בית סוקולוב.

בשעות הערב והלילה הוא משקה את

כוכבי שמש
הצלחה נוסח אמריקה

שתייני־העיר בבר האדום ברחוב דיזנגוף, ולאנשי המעצמה השביעית שמורה שם כוסית גדושה וזולה — קולגים, יענ?

סיפר הצלחה בנוסח אמריקה, לא?

בירושלים הותיר אשה וילדים, ואת תנועת הפנתרים השחורים. עתה הוא עולה על בריקדות אחרות. מונחות עליהן כוסות בירה וויסקי.

פפו על הגג

לחלק קטן של קוראיי הכינוי פפו מספיק. לחלק אחר צריך להוסיף את השם המלא, **יוסף מילוא** (פסובסקי), ואולי גם השם המלא לא יסייע.

פעם, כשהיינו קטנים, קטנים מאוד, היו בארץ שלושה תיאטרונים. לראשון קראו הבימה. לשני אהל ולמצחיק והעליז מטאטא. עד שהגיעו משוחררי הצבא הבריטי, בתום מילחמת־העולם השניה, ומאז נוסף תיאטרון רביעי, הקאמרי. את התיאטרון הזה יסד פפו בעזרת חבורה קטנה מאוד של שחקנים, חיילים משוחררים כמוהו, ביניהם אשתו הראשונה, **ימימה, וחנה מרון**. את הצלחתו הראשונה היה חייב התיאטרון הקאמרי ליוסף מילוא יותר מלכל אדם אחר. הוא עיצב וביים ושיחק וניהל, עד שקם דור אשר לא ידע את יוסף, ואשר דחק אט־אט את רגליו.

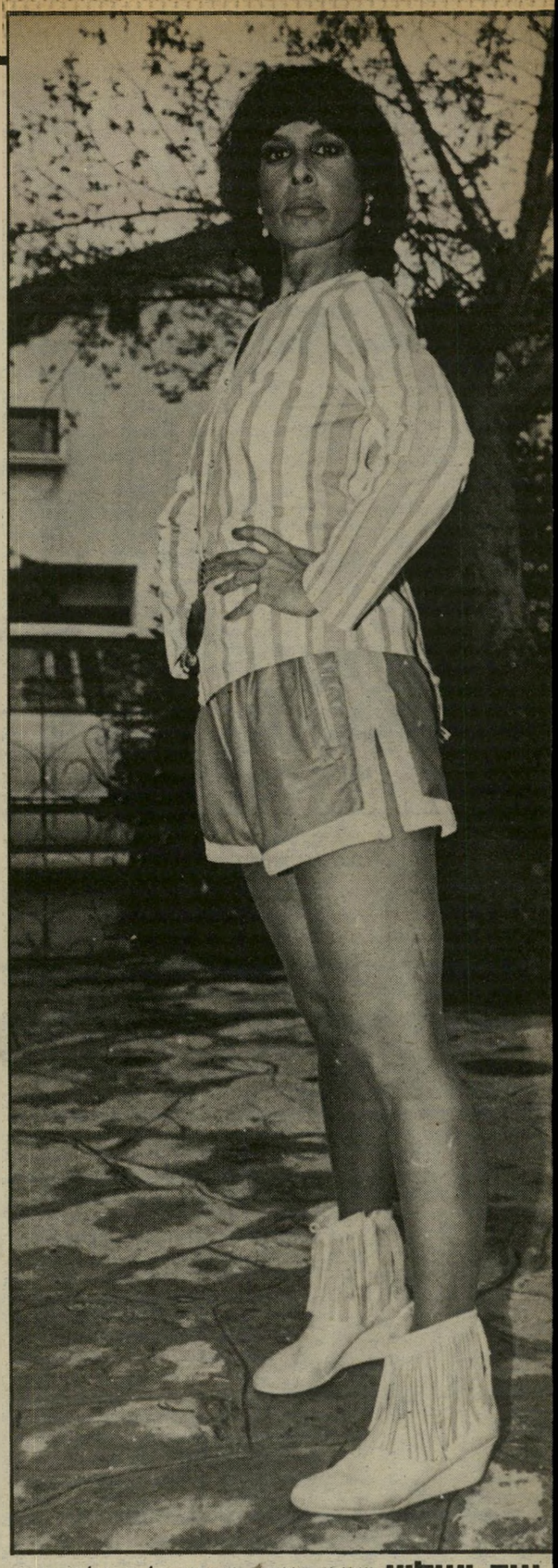
התחנה הבאה היתה בתיאטרון חיפה, לשם הוזמן כדי להקימו יש מאין, וכולנו יודעים את היש. אך גם בחיפה, כמו בתל־אביב, מצא את עצמו אחרי תקופה ארוכה — בחוץ.

השנים חלפו ושמו נעלם לאט־לאט מהכותרות, עד שנעלם כליל. דמותו הציורית ויופיו המיוחד, נעלמו, בלי שהדבר הורגש כמעט.

לפני שנים רבות נפרד מימימה שנפטרה מאוחר יותר. אחרי שנים רבות, עם רומנים מזדמנים, נשא אשה ישראלית, צעירה ממנו בשנים רבות. כשנעלם מהנוף שלנו, אפשר היה למוצאו בגרמניה, בה החל להופיע בתיאטרונים שונים. גם נישואיו השניים הגיעו לסיומם, ופפו שוב החל נראה עם נשים שונות.

בין השאר הוא הציג פפו באחת האוניברסיטות בגרמניה. סטודנטית צעירה (33), גרושה ואם לילדה, התרשמה וביקשה מהמרצה קצת הסברים, ואחרי שהעניינים הובהרו ולובנו, מצא פפו את עצמו עם הסטודנטית הצעירה ועם בתה (5), ומבטוט עד הגג. פער הגילים (פפו הוא בן 68) אינו מפריע, כנראה.

הקלדרים

עור ושליץ מיכנסי שורטס, בעיצובו של גי פולוס, בוורוד וטורקיז. הלובשת היא הציירת ורדה טלמור, האומרת: „אני אוהבת עור בקיץ ובחורף. זה נוח, נעים ולא מחמם!"

לערב וליציאה אפשר בהחלט ללבוש מיכנסי־שורטס מהמין הזה – בטעם טוב ומקורי – לא צרים מדי, לא רחבים מדי, מבד שחור או לבן, בתוספת ז'קט אלגנטי, סנדלים אופנתיות וחגורה רחבה.

להיות עשויים עור, עם שני שליצים בצדדים. שורטס יכולים להיות מבד טריקו צמוד, בסגנון הזרוק, או בסגנון הגל הצעיר, גזורים בצורת קרעים, או שורטס גזורים היטב, עשויים כותנה, הישבים יפה על אחורינו, בגיזרה מחמיאה.

אימפרוביזציה. יש גם שורטס פאריסי, המכסה טפח ומגלה טפחיים: שני משולשים בצדדים ותו לא. גם

קצר ולעניין — באורכים שונים, מחומרים שונים, לימי החמסין

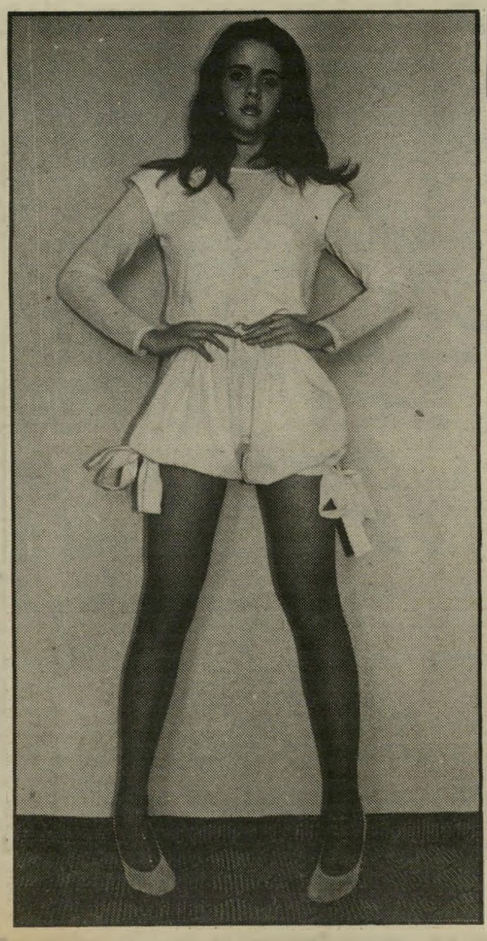
השורטס הנמרי עדיין לא פס מהאופנה. יש שורטס מבד סאטן בוהק, המבליט כל צעד ושעל, או מבד קטיפה רך ונעים למגע.

שורטס, זוהי מילת־האופנה של ימות־הקיץ החמים. ניתן להשיג אותם בבוטיקים, ברשתות־השווק וגם בשוער־קים. שורטס אפשר גם לעשות מ־מיכנסיים ארוכים שנס ליחם. זה הוא פתרון אידיאלי לאלה שאינן רוצות לזרוק שום בגד ומאמינות בתחייתו.

כל אשר יש לעשות הוא לגזור את המיכנס, בין אם הוא ג'ינס או כותנה, באורך הרצוי ולתפור את אימרתו בתפר נסתר. מי שאוהבות אימפרו־

ג'ינס בלון מדגימה שלומית אמיר (למעלה). שורטס זה מתאים בעיקר לדקיקות. משמאל: שורטס הנקשר בצדדים בשרוכים.

אורנה גלזר חלוץ ראווה

בימי החמסין השרביים של הקיץ לא רק שאין יודעים מה ללבוש, אלא מעדיפים כמה שפחות. כל מי שהיא בעלת גוף רקיק עד בסדר, בעלת זוג־רגליים נאות עד יפות, יודעת שהתשובה למזג־אויר שכזה הוא שורטס, מיכנסיים קצרים, המאווררים את הגפיים והמשופים את הרגליים. כמה שפחות בד, יותר טוב.

ישיבה יפה. הנוף משופע ב־מיכנסי שורטס. לא רק על מיגרשי הטניס, אלא גם בחיי היום־יום. אפשר ללבוש שורטס וללכת למכולת, לים, לבריכה ואפילו להתהדר בהם בישיבת אחר־הצהריים בבית־קפה במרכז העיר.

מיכנסי שורטס הולכים נהדר עם נעליים שטוחות או סנדלי־עקב גבוהים. תלוי במראה ובתשומת־הלב שרוצים למשוך.

שורטס יכולים להיות קצרצרים ומקופלים כלפי מעלה, עד כמה שיותר. הם יכולים להיות בגיזרת בלוזון, גיזרת הבלון הנפוח, הנרכס עם שני סרטים בצד הירך. שורטס יכולים

עש׳ זאת בעצמך: עם פיסות־עור וסרטי־אלכסון, עם כיס אחורי או כיס קידמי

ביזציה יכולות להוסיף חומרים כמו פיסות־עור, סרטי־אלכסון, כיס אחורי או קדמי מפיסת־בד תואמת או משא־רית הבד הגזור וזה חיסכון של כמה מאות שקלים.

מיכנסי־זלמן. ממיכנסי ההרמון הרחבים אפשר להפיק תועלת ולהפכן בן־רגע למיכנסיים קצרים או, אפילו, מיכנסי־זלמן, באורך עד הברך. גם את חצאית־המיכנסיים השוכנת בארון ללא שימוש אפשר לשנות ולתפור ממנה מכנסיים קצרים בסגנון הבלון.

יש לגזור את האימרה עד לאורך הרצוי, להוסיף בד גומי, לקפל, לתפור ולהשחיל. לנועזות, האוהבות את מראה החתול: כל מה שרווח היא פיסת־בד ארוכה, ברוחב 20 סנטימטר, או צעיף העונה על הדרישות, לקשור אותו ממש כפי שמחתלים תינוק, לקשור באמצע, מעל, או מתחת, לטבור והרי בגד־אופנתי מקורי ונועז.

גם הצבעים — כמה שיותר נועזים, נראים למרחוק. כל צבעי העונה — שחור, אדום, לבן, כחול וכו׳ וכו׳.

שורטס אפשר ללבוש עם חולצת־טריקו קטנה וחשופה, עם חולצת־משי ואף עם ז׳קט קייצי עם חגורה צרה או רחבה, מרושלת או הדוקה.

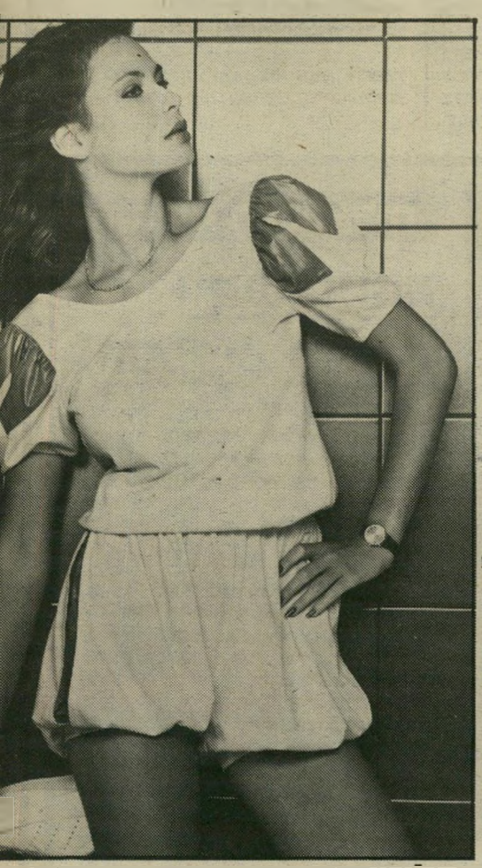
בעזרת מישקפיים אופנתיים ותס־רוקת קייצית אפשר להיראות חתיכה ספורטיבית וצעירה בכמה שנים מהגיל האמיתי.

פתחים בצד מדגימה הדוגמנית יפה כפיר. אלה הם מיכנסי שורטס מאווררים עם חולצה תואמת מבד כותנה לבן. מתאים לחטובות, בעלות רגליים ארוכות ארוכות.

נמר סכסי מיכנסי השורטס מבד מנומר, שליחם אינו נס. מיכנסי שורטס אלה מושכים הרבה תשומת־לב, אם רוצים או לא. השורטס מתאימים גם לחוף־הים, מעל בגד־ים שחור.

בלוזון של אוברזון, עבור .ניבה שש־עשרה פלוס". המיכנסיים הצמודים הם בצבע צהוב ומעוטרים בשני צדיהם בבד פלאסטי בצבע אדום.

כותנה בשורטס של כיתן. מישחקי־פסים בצבעי שחור לבן, גיזרה מחמיאה ויפה. מתאימה ביותר לימי הקיץ החמים. החולצה – בעלת צווארון סיני ותחרת זיגזג.

טריקו בשורטס של ליז, במראה הקרעים האופנתי שהוא המראה הצעיר, כשחולצה תואמת, עם צווארון של שתי שכבות צמודה להם. שורטס זה נועד לנועזות בלבד.

נמר של עיר

באלוהים אמא אני עושה כסף מהמילחמה ★ משה רמטכ"ל וחצי מבקר ★ גם מבקרים רעבים לפרסים ★ מסע לגדולי המאה ★ הכסף הגדול חוגג ★ אהבת־ילדים של משורד לאומי

מקור

תועבה

חיבור אותיות למילים ומילים למישפטים ומישפטים לפרקים ופרקים לספר — אינו הופך בהכרח את מחברם לסופר.

יגאל לב החל בפרי הילוליו במילחמת־ששת־הימים, כאשר פירסם ספק רומן, ספק חיבור, תחת הכותרת באלוהים אמא אני שונא את המילחמה. חיבור פתטי וסוחט־דמעות, שהיה תפור על נוסחות ברוקות של סוג כתיבה זה — המיפגש בין לוחם ובין אלמנת־מילחמה.

פרי־הילולים זה הפך שם־גנאי בתרבות האות הכתובה בישראל, למרות הצלחתו המיסחרית, הצלחה, שלא העניקה כבוד ספרותי למחבר.

17 שנה מאוחר יותר, במילחמה אחרת, שאינה מילחמת־מגן — מילחמת־הלבנון — ממשיך יגאל לב לעבוד על יצרי הציבור הישראלי, בספר העירוב במתכונת אלבומית, לילה ראשון בלי אמא׳.

כבר על עטיפת הספר מבהיר המחבר כי זהו ״ספר חובה לכל חייל״ וממשיך ומתריע לקוראיו ״האומץ ★ הסחד ★ הגבורה ★ המוראל ★ המישמעת ★ הטירטורים ★ טוהר־הנשק ★ כל מה שמחכה לך בצה״ל״. כדי שאיש מהקוראים לא יזלזל ביומרות המצויינות על העטיפה הקידמית, מופיעה גלופה צבעונית ובה מיכתב מטעם ראש המטה הכללי, רב־אלוף **משה לוי**, בשער האחורי של הספר (ראה: החוויה הישראלית).

כתיבתו של יגאל לב, החל בשורה הראשונה של סיפרו, אינה סכרין, אלא סכרין ציקלומטי. הפתיחה בנאלית: **כבר טען מישהו, שהצבא הוא קולט האנרגיה האדיר ביותר שהקימה מדינת ישראל... אנרגיה זו העניקה, מן הסתם, ליגאל לב, כמה קלוריות כדי לשרבט את סיפרו, ולחשוף לקורא המתאמץ, מעט מתוך עולמו הרדוד של**

*יגאל לב – **לילה ראשון בלי אמא**; הוצאת אדר – רחובות; 269 עמודים (כריכה קשה, מתכונת אלבומית).*

מר לב, עולם של עוני לשוני, עוני, המתבטא במטבעות־לשון ריקניות כמו **השורות הצבאי כברטיס־כניסה לחברה.**

יגאל לב אוהב את עצמו, ויותר משהוא אוהב את עצמו, הוא אוהב את עצמו במדים, כך שקובץ החוויות נפתח בתיאורים כמו: הייתי אז מפקד סלוגת טירונים... וככל מחבר, שעניינו בבעיות העשויות לעניין את יורשי הד״ר זיגמונד

מחבר לב
כרטיס־כניסה לחברה

פרויד, הוא מסיים את חוויותיו, בנוסח **ניצבנו למעלה. ניצחנו את המידבר. ניצחנו את ההר. אבל ראיתי בסלוגה שלי עוד משהו: הבחורים ניצחו את עצמם.**

עמור אחרי עמוד, בתיאורים נחותים למדי, מעביר יגאל לב לקוראיו, את מיכלול חוויות הגבריות הצבאית שלו, בחד־מימדיות, שצה״ל מעולם לא תואר כדומה לה. הוא גם אימץ לעצמו חוויות של דור קודם, בפירקון אנשי פנפילוב.

צה״ל ראויים לו, אבל לא בוולגאריות הרדודה נוסח יגאל לב, המוליך את קוראיו למסקנה **אחריכך אני יודע שהוא פוקד את מתיי... ועור צירופים שמאלצים של מילים, משוללי עומק ספרותי.**

הפירקון לנצח את הפחד. נפתח בחייל **מפוחד. אם הייתם שואלים אותי לפני הקרב, הייתי אומר לכם בביטחון, שזוהר יעבור את מיבחן־האש בכבוד.** והלאה לתיאורי המילחמה וממשיך עם **את העוצמה הצפונה במפקד, אפילו הוא רב־טוראי, למדתי עוד בבסים הטירונים.** עוצמה זו מביאה אותו אל התיאור של למחרת **היום בבר התנהלה קבוצת הפקודות לקראת מיבצע שלום הגליל. בעבור יום חצינו את הגבול.**

בהקדמה לפירקון התשיעי, מפקד בקרב הוא כותב שיר־הלל למפקד, שיר שחלק ממפקדי הרדורים של מר לב, הרצופים במישפטים בנאליים כמו: **בבר אמר מישהו, שמבונת המילחמה הישראלית היא מבונה משומנת. אבל איננה רובוט... מכונת הקיטש המשומנת ממשיכה לכותרת אצבעות של עופרת. וליש לנו חולשה לגיבורים... ועוד: כאשר הסתלקו המפקדים, אישראיש ליחידתו, דיברתי עם המח״ט על רוח הלחימה של בחוריו. או: להסתער על הגיבעה. לא להביט לאחור... —** איזו עליבות חווייתית, המבשמת את סיפרו של יגאל לב.

ואם לעשות פאראפראזה לכותרת סיפרו הראשון של מר לב, הרי שהיה עליו להעניק לספר זה את הכותרת: **באלוהים אמא אני עושה כסף מהמילחמה והצבא.**

לילה ראשון בלי אמא הוא הספר הפחות מומלץ לקריאה מבין סיפרי שנות ה־80, וגם תמונותיהם של הצלמים **שמואל רחמני וראובן קסטרו** נפגמות בתיאורי המלל של יגאל לב.

עיון

אנשי־שם

ישעיהו ברלין הוא אחד מאחרוני התופעה המיוחדת של משכיל יהודי קוסמופוליטי, תופעה שנכחדה בידי הנאציזם, הסטאליניזם והלאומיות הישראלית.

ברלין, יליד רוסיה שמצא את מקומו באנגליה, בין כתליה של אוכספורד, הוא מאחרוני נושאי־הדגל של אותה תרבות־עולם.

בקובץ רשמים אישיים׳ שראה־אור באחרונה, משרטט ברלין גלריה של דמויות, מהבולטות במאה־העשרים, בחינת מיני־מונוגרפיות של אישים שביניהם נמנים: **ויינסטון צ׳רצ׳יל, סרנקלין דלנו רוזוולט.**

• *ישעיהו ברלין – **רשמים אישיים**; עברית: אהרון אמיר; סידרת אופקים, הוצאת עם עובד; 239 עמודים (כריכה רכה).*

החוויה הישראלית

ראש־המטה הכללי־לספרות

מעשה מוזר ומפליא עשה הרמטכ"ל, רב־אלוף **משה לוי**, כאשר שיגר מיכתב, על נייר רישמי של ראש המטה הכללי, **ליגאל לב**, בעניין לילה ראשון בלי אמא. מיכתב המופיע בעטיפה האחורית של הספר ובעמוד הראשון, ואשר עשוי להמעות את הקוראים לחשוב, שאם הרמטכ"ל הקודם, רב־אלוף (מיל׳) ברנך־השם) היה נגר, הרי הרמטכ"ל הנוכחי הוא מבקר־ספרות.

אלא שרב־אלוף משה וחצי, אינו מסתפק במיכתב לאקוני, בנוסח **הריני להודות לך על מישלוח בת־דוד של מיפרך או מיפרך נגע לליבי או הריני לאשר קבלת מיפרך ועוד כהנה וכהנה.** רב־אלוף לוי, כותב במיכתבו, כין השאר: **יגאל לב, שותף נאמן לנו בשירות ובמילחמות מזה עשרות שנים, מצליח להביא לידי ביטוי מעמיק את העובר על חייל צה״ל... קביעה, שהיא קביעה ביקורתית.** המשולה לקביעה של פרופסור לספרות כגון־שון שקר, בנוסח של: **משה לוי, שותף נאמן לנו בקריאה ובעיון מזה עשרות שנים, מצליח להביא לידי מיקוד מעמיק את העובר על האותיות השחורות המודפסות על הנייר הלבן.**

ראש המטה הכללי

אדם וחייל,

השרות הצבאי והמלחמה מביאים לידי ביטוי עז את מחשכי נפש האדם מחד ואת התכונות הנעלות ביותר מאידך.

יגאל לב,שותף נאמן לנו בשרות ובמלחמות מזה עשרות שנים,מצליח להביא לידי ביטוי מעמיק את חייליי צה״ל.

צרור הסיפורים מקיף חקופות שונות בשרותם של חיילים וגם חיילות, החל במשברים הראשוניים של גיוס וטירונות דרך החלבטויות שונות בפעילות בטחון שוטף ועד לפסגות וגהמומות של המלחמה.

אתה קורא ונדמה לך שעט :סופר מציצה לתוך נשמתך ונותנת ביטוי מילולי צלול לתחושות המקננות בך.

לא מאהבת מלחמה אנו משרתים בצבא אלא מאהבת המולדת.חשוב שנזכור כי בדרך מחתחים אנו פוסעים,מלאת סכנות לא רק לגוף אלא גם לנפש.

טוב עשה יגאל לב שנתן ביטוי למאבקי הנפש,כי לא בהחעלמות מהם אלא בהתמודדות ישירה ונוקבת נאזור כח לשאת במשימה.

משה לוי, רב־אלוף
ראש המטה הכללי

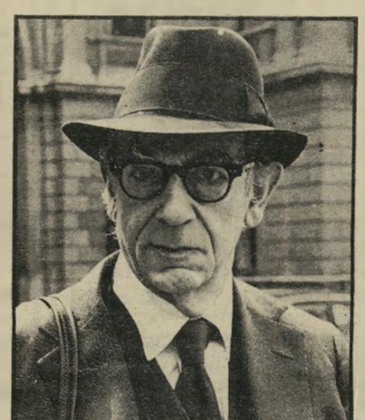
מיכתבו של הרמטכ״ל כמבקר־ספרותי
האותיות השחורות על חנייר הלבן

חיים וייצמן, ל"ב ניימיר, סליקם סרנק־סורטר, ג"ל אוסטין, אלדום האכספליי, אלברט איינשטיין, אנה אחמטובה וסופרים רוסים אחרים.

נואל אנן משרטט במבואו לדיוקנו האינטלקטואלי ישל ברלין, תחת הכותרת וינסטון צ'רצ'יל ב־1940. מתאר ברלין את דיוקנו של המנהיג, אשר עמד, כסכר, מול סחף־הניצחונות הנאצי, תוך אמונה עיוורת (ולעיתים כמעט נטולת־בסיס), בדבר יכולת שרירי העולם החופשי להכות את הנאציזם. בשירטוטיו משתעבד ברלין לדמותו של **צ'רצ'יל**, בחושפו דמות שמרנית, המאמינה בשיבה לימי־השיא של הקיסרות הבריטית, למרות שזו עמדה על סף פשיטת־הרגל האימפריאלית שלה. יחד עם זאת ניחן ברלין בכושר־אבחנה רק לחדור לנימי נימיו של דמות צ'רצ'יל.

תחת הכותרת הנשיא פרנקלין דלנו רוזוולט, משרטט ברלין את עמיתו של צ'רצ'יל לניצחון על **היטלר**, דיוקן שברלין עקב אחריו, במהלך מילחמת־העולם. כאשר שימש כנספח בשגרירות בריטניה בוושינגטון. בספר מצטייר רוזוולט כמתרגם של ערכי־היסוד האמריקאים, כמחלץ אומתו מקשייה הכלכליים, ולעיתים כאיש של היגיון פשוט, ואפילו שובבי משהו, שהצליח להטות את דעת־הקהל האמריקאית מפאסיביות לגבי הנעשה באירופה עד לכדי מעורבות מוחלטת במילחמת־העולם השניה.

שירטוט דיוקנו של **חיים וייצמן** מוגזם לא במעט, והוא נושא את חותם ההשפעה הישיר של

הוגה ברלין
חוכמה יהודית בתרגום כנעני גרוע

וייצמן על ציוניותו של ברלין, ואמונתו בחלקו של האינטלקטואל היהודי בהקמתה של המדינה היהודית, אמונה שאולי עמדה בפירקי־הראשית, וכיום לא נותר ממנה דבר. דומה לזה הוא שירטוט דמותו של ההיסטוריון **לואיס נייימיר**, שהוא מעין דמות־אב לברלין. הנחות־היסוד שלו בחקר ההיסטוריה היו במשך שנים רבות לסלע־מחלוקת בין ההיסטוריונים. במוצאו היהודי והמיזרח־אירופי של נייימיר, מוצא ברלין מכנה משותף נוסף בין נייימיר ובין עצמו.

פרק יהודי נוסף מצוי בדיוקנו של אחד מהמשפיעים על עולם האינטלקטואלים היהודיים בארצות־הברית, **סליקם סרנקפורטר**, ובתיאור ביקורו באוכספורד במחצית שנות ה־30.

דיוקנו של **ג"ל אוסטין**, אחד ממחוללי של האסכולה של הפילוסופיה האוכספורדית, הוא דיוקן רב־משמעות להבנת אותו זרם פילוסופי, שאותותיו ניכרים בשנים האחרונות גם בישראל, בקרב החוגים לפילוסופיה באוניברסיטות.

דיוקן מרתק הוא דיוקנו של הסופר **אלדום האכספליי**, אחד הבולטים בספרות העולמית בין שתי מילחמות־העולם. דיוקן של סופר, שעיסוקיו הספרותיים היו מעבר למקום ולזמן.

תחת הכותרת איינשטיין וישראל מתאר ברלין את גדול מדעני המאה העשרים, אישיותו ומרע, שגישתו לערכי המוסר האנושי היתה לשם דבר. בסקירה זו מספר ברלין על איינשטיין, בין השאר: **הוא הדין באשר לארץ־ישראל היהודית. הוא שנא את השוביניסטים; הוא מתח ביקורת, פעמים במידה בלתי־מציאותית, על עמדת ההנהגה הציונית בלפני הערבים... קביעה, שבה** מתחלק ברלין על חולשתו, חולשת הציונות החד־מימדית, כשהוא מתעלם מהציונות האיינשטיינית, שהיתה רב־מימדית ויחד עם זאת מוסרית מרי למאה העשרים.

במסה האחרונה בספרו, פגישות עם סופרים רוסים ב־1945־1956, משרטט ברלין תמונת־מצב אינטלקטואלית של עולם־התרבות הסובייטי, בא ות מתקופותיו החשוכות ביותר, דרך דמויות **כאנה אחמטובה, בוריס פאסטרנק** ואחרים, דמויות שבהן פגש בעת שהותו במוסקווה, כנספח בשגרירות הבריטית. מסה זו מתקשרת עם מסות קודמות בספרות הרוסית ועליה, שברלין חיבר בעבר (ראו אור בסידרת אופקים, תחת הכותרת הוגים רוסים).

סיפרו של ברלין הוא ספר רב מעוף, למרות שלשונו, יוצאת־הדופן מעט, נפגמת בתרגום היומרני והיהיר של **אהרון אמיר**, העושה עוול לכמה מניסוחיו המבריקים שלברלין, וחבל. ספר מומלץ ביותר.

ממון

הבנקאים

חלק מהרקע להתאבדות של מנהל בנק־הפועלים בעבר **יעקב לוינסון**, הרקע והשורשים של עולם הבנקאות הישראלי, מצוי בסיפרו של **יובל אליצור** הבנקאים – סיפורה של הרפתקה*. שראה אור באחרונה.

ברצינות בדוקה יוצר אליצור מעגלים סוגרים בין שורשי הבנקאות הישראלית, הנראית לקורא בספר כהריון מחוץ לרחם, ובין „אוקטובר השחור", חודש ראשית התמוטטות המערכת הבנקאית בישראל.

אליצור סוקר בקפידה זהירה את סיפור עלייתה של הבנקאות המקומית, המישפחות־שושלות שניצבו בראש חלק מהבנקים, תוך סיפור הרקע להתמוטטות המערכת הבנקאית, כהתמוטטות בלתי־נמנעת, שאגרת ויסות המניות, היתה רק אחת מהסיבות לשקיעת הבנקאות המקומית, כמה שאליצור מכנה כיום־הכיפורים של הכלכלה הישראלית.

בהבנקאים משרטט אליצור את משבר הבנקאות הראשון בארץ, בשנת 1936, בעת מילחמת חבש איטליה, את סיפור ההתגברות והתרחבות המערכת הבנקאית בשנות המדינה, התרחבות שהביאה, בסופו של דבר, לראשית ההתמוטטות הנוכחית.

אליצור מספק שפע מידע על ההיסטוריה של הבנקאות המקומית מאז המחצית של המאה שעברה, תוך תיאורי־תחך של כמה מהדמויות שפעלו במערכת הבנקאות הארצישראלית.

סיפרו של אליצור מרתק, אחראי (יותר מהמערכת הבנקאית עצמה), וביקורתי. מן הראוי שהפוליטיקאים יקראו בספר זה, כדי שימנעו בעתיד ממעשי־פחז בנקאיים, העלולים לנעוץ את המסמר האחרון בארון הכלכלה הישראלית.

סיפרו של אליצור מומלץ ביותר, ולא רק לאלה שאיבדו את ממונם ב„אוקטובר השחור". אגב הקריאה בהבנקאים, נזכרתי בספר אחר של אליצור, המימסד, שחיבר ביחד עם **אליהו סלסטר**. עשר שנים אחרי הופעתו, מן הראוי היה להביא לציבור מהדורה חדשה, מתוקנת ומעודכנת של ספר חשוב זה.

תשתית

גומות־חן

חיים נחמן ביאליק לא היה רק משורר לאומי, גשר של תרבות בין הגולה ובין ההתבססות של תרבות ישראלית. פן אחד ממיפעלו של ביאליק התמקד ביצירת התשתית לספרות־הילדים בעברית, כעורך, כמו"ל, כמתרגם וכיוצר. בימים אלה פירסם **אוריאל אופק** ספר על פועלו של ביאליק בספרות־הילדים העברית, תחת הכותרת גומות ח"ן.

אופק מתחיל בתיאור נופי הילדות של ביאליק (**כפר שאנן, מוקף חומת יערים...**), דרך יתמות המשורר ופירסום־הבכורה שלו, וממשיך בפירסומים בעיתון הנוער עולם קטן ובתרגומים ראשונים של יצירות לבני־הנעורים.

סיפור מגעו של ביאליק עם הילד היהודי הגלותי, מתואר בהחדר המתוקן, שניהל ביחד עם **ש. בן־ציון** (אביו של הצייר **נחום גוטמן**), בתקופה זו כתב ביאליק כמה משיריו לילדים. אחר־כך מופיעה גירסתו לסיפורי המקרא לילדים, והלאה לראשית מיפעל כינוס האגדה, שעליה אמר ביאליק: **האגדה היא, לפי שעה, ספרות־הילדים היחידה שיש לנו משל־נו...** במיפעל זה עסק בשותפות עם **י"ח רבניצקי**. אחר־כך נוסדה הוצאת־הספרים מוריה.

משורר ביאליק
במהדורה הארצישראלית הולבש העירום

בהוצאת־ספרים זו פירסם ביאליק, תחת הכותרת מימי הילדות, את הפרקים הראשונים של ספיח, ונטל חלק בהקמת הוצאת ספרים נוספת, תורגמן, שנועדה להביא את מבחר הספרות הלועזית לבני־הנעורים, בתרגום עברי. את מעשה ילדות פירסם באודיסה ב־1917.

העיון בסיפרו של אופק שב ומחזיר את תיאור הפלא, של ייסוד־מחדש של התרבות והספרות העבריים במאה העשרים: פלא שאין לו אח ורע בתרבויות העמים האחרים, פלא שאנחנו, שהעברית היא שפת־אמנו, איננו מודעים לו כלל וכלל.

בפרק המשורר והילדים מביא אופק תיאור מאותה חוויה תל־אביבית של עשור חייו האחרון של המשורר, עשור שבו היה ער ללשון ולעולם ילדי תל־אביב. את הפרק הזה ליקט אופק, מעשה מחשבת, מקטעים ומתיאורים שונים.

אופק מתמצת את השקפות־העולם של ביאליק בנושא ספרות־הילדים בפרק משנת ספרות־הילדים שלו, תוך השוואת עמדותיו והגשמתן ביצירותיו. חלקם של מעטרי־ספריו מתואר בפרק המשורר ויצירתו. זוהי גלריה נכבדה של ציירים שעיטרו יצירותיו, ביניהם **שאול רסקין, ש' גולדמן, יעקב אסטר, תום זיידמן־רויד** (שציור־עדות שלו להכור־כבים אשר היו לדינרי זהב הולבש במהדורתו הארצישראלית), **נחום גוטמן** ואחרים.

אופק ממשיך בסיפורי ויהי היום, אלוף בצלות ואלוף שום ושירים ופזמונות לילדים, שהם משיאי יצירתו.

למרות שאני רחוק מלהימנות עם מעריצי כתיבתו של אוריאל אופק לבני־הנעורים, בספר זה הוא ערך מחקר מקיף ומרתק, על אחד מפירקי הראשית של התרבות הארצישראלית, פרק שבו העדיף ביאליק, משלב מסויים, לעסוק בהקניית וביצירת לשון ספרותית לבני גילים אלה על כתיבה למבוגרים. ספר מומלץ לכל מי שחפץ לדעת את המעיין שהביא לנחל העברית העכשווית.

מי מריבה

מפרסי־פרסים ומעלי־גירה

בג'נגל הספרות הישראלית, נהוג להעניק לסופרים ולמשוררים פרסים ספרותיים, שהם מעין מענק־שחיקה על־אי ההצלחה הכלכלית של סיפריהם.

באותו ג'נגל מצויים יותר מבקרים מאשר סופרים ומשוררים, התובעים לעצמם נתח של מענק־שחיקה לכושרם הביקורתי.

מה עושים?

מוצאים יהודי עשיר כשם **מרדכי ברנשטיין** המנוח, מי שהיה יו"ר התאחדות המו"לים, נתקנא במחברים והפך מחבר, ששום מחזה שלו לא הוצג בישראל. אך מחזותיו תורגמו ללשונות זרות, בזכות קשריו המו"ליים, ואחד ממחזותיו אף הוצג ביפאן, בחינת אין נביא בעירו.

בשמו של מר ברנשטיין המנוח מקימים אגודה להענקת פרסים ספרותיים על־שם מרדכי ברנשטיין, המעניקה פרסים על ביקורת ספרותית במוספים הספרותיים בעיתונות העברית היומית. והרי כל הדיוט יודע, שערכם הסגולי של מאמרי הביקורת במדורי הספרות בעיתונות היומית, הם כחלבה הנמסה בשמש יוקדת.

מימי יזהר
שיר־הלל בלא כיסוי

לצוות זה נבחרה ועדת־שופטים ובה **ברוך ישראל, אורציון ברתנא** (שם אמיתי) ומר **איל מגד** (בנו של הסופר אהרון מגד) שהחליטו להעניק את הפרס למתורגמנית (הביזונית) **רינה ליטווין**, על ביקורת שפירסמה על סיפרו של **ס' יזהר** סיפור אינו. ברור, שהגברת ליטווין לא כתבה ברשימתה על חוסר־האונים הספרותי של יזהר. היא שרה לו שיר־הלל בלא כיסוי.

במקביל לגברת ליטווין הוענק הפרס לד"ר **ג'בריאל מוקד**, מרצה ומבקר מכובד, על רשימה שעסקה בחלק השני לסיפרו של פרופסור **נ"ד־שון שקד**, הסיפורת העברית 1880־1980. רשימה חשובה עשרת מונים מאשר גבבת המילים של הגברת ליטווין. החתן השלישי, **דורון קרן**, זכה על רשימה שעסקה בדומה־הבוסר של **דויד גרוסמן**, חיוך הגדי, רשימה רדודה, חסרת סיגנון אישי, חסרת עומק והבנה ממשית בבעיות הסיפורת הישראלית.

מכל מקום, בשנה הבאה יוכלו חתני פרס ברנשטיין של השנה הנוכחית להעניק את הפרס לחברי ועדת־השופטים שהעניקו להם את הפרס.

יש מקום לפרס למבקרי־ספרות. אלא שצריך להעניק את הפרס הזה לביקורות שעוררו דבר־מה, שהשפיעו על טעם הקוראים, ביקורות שניתחו תופעות ייחודיות של הסיפורת הישראלית. אך לביקורות כאלה איש לא יעניק פרס, שהרי הוא מסתכן באי־קבלת אותו פרס בשנה הקרובה.

התוצאה — פרס ברנשטיין נראה כמו המחזות של המו"ל המנוח. זהו פרס דל למבקרים רעבים, המצטדף למעגל מפריסי־הפרסים ומעלי־הגירה של הסיפורת הישראלית, הנוהגים בהתאם לכלל הנקוט: **הפרס לי ואפריס לך.**

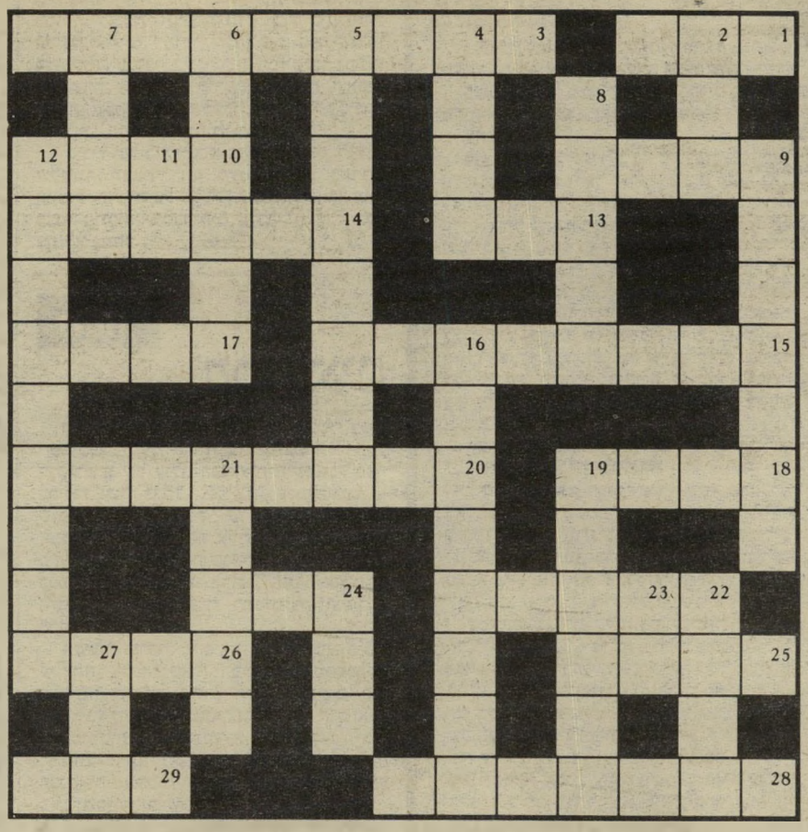
* יובל אליצור – ***הבנקאים – סיפורה של הרפתקה;*** *הוצאת דומינו; 160 עמודים (כריכה רכה).*

* אוריאל אופק – ***גומות ח"ן;*** *פועלו של ביאליק בספרות־הילדים; הוצאת דביר; 208 עמודים (כריכה קשה).*

מאת דן תומר

תשבצופן

2439

פתרון תשבצופן 2437

מאת

אביגיל ינאי

מאוזן:

1. האם זו הפתיחה, או הקץ, לשותפה לטקס (3)
3. לא אתפייס, ואת כובעי הגבוה, לא אסיר אף בפני סגנו של אלוהים, אמר המחזאי (4, 5)
9. פטור ממס רק לבעלי קרחת (4)
10. רבר שקר... צדיק (משלי) (4)
13. איזה נמוס שופע מכל העברים (3)
14. להרגיש עשיר בחו"ל, ולדור פאר (ח) (6)
15. מנגינה המפעמת את בלוטות הריר (4, 4)
17. תקנה גרועה — מקומה לא יכירנה בסביבתנו (4)
18. לאחר שיעלה עליו הכורת, הוא יהיה תלוי־בטיב המלוי (4)
20. אם תזכרו את המלה הזאת, סימן שאינכם זקוקים למסייע להגברת הזכרון (8)
22. הנגידה בקבוצות (5)
24. שים לב לעץ יער (3)
25. ברבר שלילי יש משהו מחשמל (4)
26. המרי במחזה הספרדי הוא שקר (4)
28. בקול ענות חלושה אי אפשר להקים בניין עד (4, 3)
29. זה משהו יקר? לא, זה פטה מורגנה (3).

מאונך:

2. איכה ישבה בדד העיר רבתי ---- שרתי במרינות היתה... (איכה) (3)
4. הדג מובא לכאן באניות (4)
5. בני משתמטים כולם, אמר „אאורטה" (2, 6)
6. דן מזכיר גן של ורדים (6)
7. כאשר גרנו בחו"ל שמענו גם צלילים כאלה (4)
8. הצעד הנכון יירשם לו לזכות (5)
9. זה בטוי של עלבון, רבינדרנט טגור! (7)
11. המחזה חייב להמשך (2)
12. על אפו של קטן אמנה, עוד נרקוד באחרית הימים (9)
16. מערכת כלי ההקשה לא נועדה לשבר את האוזן (4, 4)
19. אין זה סוד, הוא היה מגבורי החבורה (בתקווה שהגדרה זו לא נדונה להגמז) (5)
21. הו ארצי מולדתי, חייליך עולים בדרגא (5)
22. על אף חומר הנפץ הטמון כאן, יש הפשרה ביחסים (4)
23. יש בו דברים שאין במקום אחר (2)
24. מודה ועוזב — ירוחם (3)
27. כח הקסם של גברת הברזל (3).

הווי

טובות השתיים

שכם הודיע בית־הדין השרעי כי ערך בשנה שעברה 2018 טיקסי נישואין, ובמאה מהם נשא החתן המוסלמי אשה שניה או שלישית, על אשתו הראשונה (דבר המותר לפי החוק הירדני־מוסלמי, הנהוג בשטחים הכבושים). הדרוז גם הזכיר את מיקרהו של תושב ג'נין שנשא, בשנת 1983, בו־זמנית, שתי נשים: אחת משותקת ואחת עיוורת.

★ ★ ★

ההברל הקטן

ירושלים ביקשה המיברקה סליחה מאורח, ששיגר מיברק לידיד בנסיכות ווילס, אשר בבריטניה הגדולה, ואשר התלונן שמיברקו לא הגיע ליעדו. המיברקה הודתה כי המיברק הועבר, בטעות, למדינת (ניו סאות) ווילס אשר באוסטרליה.

★ ★ ★

שכננו יבנה לנו ביתו

אארהוס, דנמרק, החליט מיל־על־האם של צעצועי לגו, להשתתף בתערוכת־צעצועים, האמורה להיערך בתל־אביב, הטיל על אחד העוברים להרכיב דגם־צעצוע של בניין הכנסת בירושלים וגילה, רק אחרי שהעובד סיים להרכיב את הדגם מ־40 אלף אבני לגו קטנות, כי העובר הוא מהגר לבנוני, שנקלט, בשעתו, כ־מיפעל הדני.

★ ★ ★

הבוקר מתחיל בערב

ירושלים החליטו תושבי מאה־שערים להתעלם משעון־הקיץ שהונהג לאחרונה במדינה. קבעו, במקומו, את שעון־התורה (או שעון ארץ־ישראל), שלפיו ראשית היום, השעה 00:00, היא בשעה 18:00 המקובלת, שעת שקיעת־השמש, וזה, על־סמך הפסוק בספר בראשית: ויהי ערב, ויהי בוקר, יום אחד.

★ ★ ★

תפוס כפי יכולתך

תל־אביב נדהם מנהל אחד מאולמות־הקריאה בעיר לגלות, כי בין העיתונים הזרים המגיעים, מדי שבוע, לאולם־הקריאה, מצוי עיתון יום א' לונדוני אחד, העולה בבריטניה 40 פני (כ־110 שקל), והנמכר על־ידי המפיץ המקומי ב־530 שקל וגם עיתון יום א' לונדוני נוסף, העולה גם הוא 40 פני, והמיובא גם הוא על־ידי אותו המפיץ, אך המוכר אותו ב־740 שקל.

★ ★ ★

יש ביצים

בריסל גילה דוח השוק האירופי שתושב בהערת־אגב, כי שעה שתושב מדינות השוק עריין צורך, בממוצע, רק 238 ביצים לשנה, הרי אלופי־הצריכה בעולם הם הישראלים, הצורכים, בממוצע, 405 ביצים, לאיש, לשנה.

★ ★ ★

מטבע עובר לסוחר

ירושלים התחילו סוחרי־הנחושת, בחלק המיזרחי של העיר, לקנות מטבעות 10 אגורות לפי משקל, בשלמם לפחות 100 שקל עבור קילו של מטבעות מסוג זה. הסוחרים הסבירו, כי החישוב שלהם מבוסס על כך שכל מטבע נחושת של 10 אגורות שוקל 1.9 גרם ולכן מצויים בכל קילו 530 מטבעות ששוויים, כמטבע עובר לסוחר, הוא בדיוק 53 שקלים, אך שוויים של המטבעות, אחר התכתם לנחושת גולמית, הוא כמעט 280 שקל, כמחיר קילו נחושת.

זקוק דחוף למודעה?
מודעפון
לשרותך 24 שעות ביממה
03-622828, 623311
לבעלי כרטיסי אשראי בלבד

איתן עמיחי
הדברת מזיקים
בע"מ
מומחים להדברת תיקנים (ג'וקים), תולעי עץ, חרקי ספרים ובגדים.
רמת-גן, רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272
טל. 6-5-790114 רש' מס' 481/75 עסק
שמירה על בריאותך ורכושך

למכירה דירה בחולון
במקום מרכזי ושקט (נאות רחל)
3½ חדרים + פ"א + חניה + דוד שמש + תוספות
טלפון: 881689

המכון הישראלי לספרות נשים קוסמטיקה ופדיקור

דיאנה
★ קורסים
ספרות נשים - קוסמטיקה - פדיקור מניקור
הוצאת שיער בחשמל לצמיחות (אפילציה)
★ סלון ומכון יופי
תסרוקות, תספורות, החלקות, סלסול, צביעות, פסים, טיפול פנים, איפור, הוצאת שיער לצמיחות (אפילציה) ובשעוה
★ הכנת כלות
• מחירים עממיים • שרות מעולה
1983
ת"א, דיזנגוף 190 (יחפת 4) 226066, 229388

CAPITOL AIR

טוס לאמריקה

החל מ־599$ כל השנה!

למשלמים עד 15.6.84

חברת התעופה האמריקאית "קפיטול אייר" פותחת עידן חדש בטיסות בין ישראל לארצות הברית.
מעתה תוכל לטוס לאמריקה בטיסה נוחה וזולה ולהנות מיתרונות חסרי תקדים:

מחיר נמוך גם לאחר 15.6.84

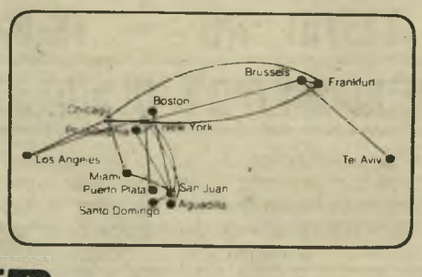
		הלוך ושוב	כיוון אחד
תל־אביב	ניו יורק	$699	$419
תל־אביב	שיקאגו	$799	$479
תל־אביב	לוס אנג'לס	$899	$539

כרטיס פתוח לשנה

טוס בזמן הנוח לך וחזור מתי שאתה רוצה.
הכרטיס פתוח למשך שנה שלמה!
אין דמי ביטול, אין הגבלה על שהיית מינימום או מכסימום

טיסות סדירות

ל"קפיטול אייר" טיסות סדירות וישירות לבריסל ולניו יורק היוצאות בקביעות בימים ג', ה' בשעה נוחה במיוחד 07.30 בבוקר. טיסת המשך ישירה לשיקאגו ולוס־אנג'לס.

היכרות עם בריסל

בדרך אל ארה"ב ו/או ממנה, תוכל להתעכב בבריסל (בלגיה) למשך כמה זמן שתרצה ללא תוספת מחיר. תוכל לטוס "קפיטול אייר" גם לבריסל בלבד.

אמריקה כבקשתך

עם "קפיטול אייר" תוכל גם להגיע למבחר יעדים ברחבי אמריקה: ניו יורק, בוסטון, שיקאגו, פילדלפיה, לוס אנג'לס, מיאמי ביץ', סנטו דומינגו (הרפובליקה הדומיניקנית) וסאן־חואן (פוארטו ריקו) ועוד – במחירים הנמוכים ביותר.

כל המחירים לטיסות הלוך ושוב כוללים את ההנחה הניתנת למציגי שובר "$100 במתנה".

המחיר הנמוך ביותר

CAPITOL AIR INC.

קוי תעופה סדירים

כפוף לאישור ממשלתי

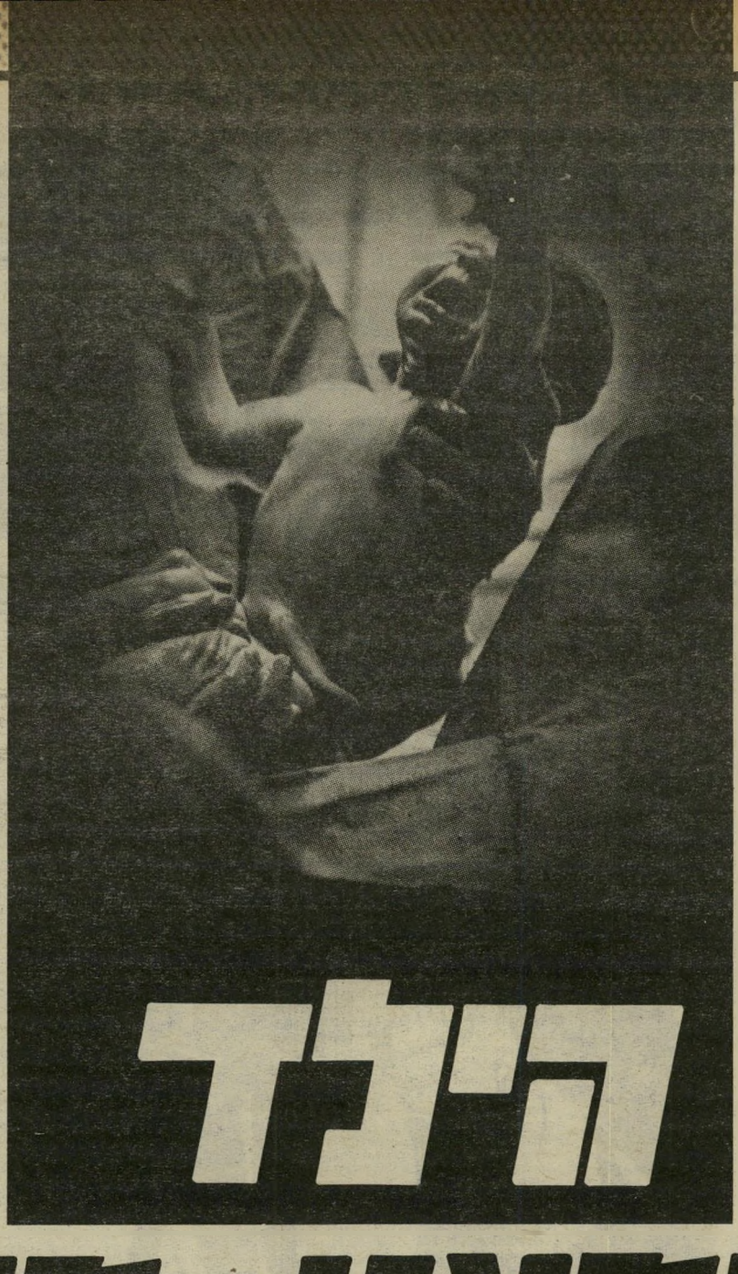
arkia ארקיע

קוי תעופה ישראליים בע"מ

אל תתפשר: הבטח לעצמך מחיר נמוך ביותר לכל השנה – טוס "קפיטול אייר"!

פנה אל סוכן הנסיעות שלך או אל: ארקיע קוי תעופה ישראליים בע"מ סוכנים כלליים של "קפיטול אייר" רח' פרישמן 11 תל־אביב, טלפון 236006, 03-240225

הילד שאי־אפשר־לא־למגר!

„איש לא אמר לנו דבר — ומישרד הרווחה הציע שנמסור אותו למוסד!"

„אביבה ליאון, שאני שונא אותה, אמרה לנו למסור את הילד למוסד. עניתי לה שזה הילד שלנו, שאנחנו אוהבים אותו, ושאני מאחל לה שהיא תמסור את נכדיה למוסדות," אומר במרירות צביקה.*

צביקה ורות היו נשואים כמעט עשרים שנה כאשר נואשו מילד. בדיקות רפואיות העלו, כי בגלל בעיות גינקולוגיות, לא תוכל רות ללדת לעולם. ולפני טכניקת ילדי־המבחנה היתה הדרך היחידה לזכות בתינוק — לאמץ אותו. על כן פנו בני־הזוג והגישו בקשה לאמץ ילד.

צביקה ורות הם אנשים משכילים, צביקה הוא עורך־דין וגם רות עובדת במיקצוע חופשי. הם מתפרנסים יפה, וילד היה זוכה בביתם ליחס של נסיך. „סיפרו לנו שאימוץ זה עניין ארוך ומסובך ושמחכים המון זמן, אבל היה לנו מזל. לא עברה אפילו שנה מאז שנרשמנו, והעובדת הסוציאלית באה אלינו הביתה ואמרה לנו שיש לה משהו מיוחד עבורנו," מספר צביקה.

גם רותי נזכרת: „לא הייתי עדיין מוכנה נפשית לאימוץ. עמדתי לנסוע לחו"ל בענייני עבודה, אבל העובדת עשתה לי שטיפת־מוח. היא שיבחה מאוד את האם הצעירה, ואמרה לי שזאת בחורה מבית טוב, העומדת ללדת והיא תמסור את התינוק שלה לאימוץ. היה חשוב לי מאוד שלפחות לאם של התינוק שלי יהיו גנים טובים. ביטלתי את הנסיעה וישבתי לחכות לתינוק, והוא לא הגיע."

ככל שעברו הימים, סיפרו לבני הזוג כי לתינוק יש שילשול. לבסוף, בגיל 25 יום, הגיע רוני לבית הוריו החדשים. „כולם חשבו שיש לנו פרוטקציה שקיבלנו את התינוק כל־כך מהר," אומר צביקה.

רק שתי מילים

רות מציגה את אלבום־התמונות המיש־פחתי, והוא מספר את הסיפור האכזרי כולו.

„איך אפשר, בכלל, למסור ילד כזה למוסד? הוא „ישרף שם, או „יחנק שם!"

בגלל תקלה בדרכי־הנשימה, קשה לו לנשום והוא שואף אוויר ברעש מתמיד. רוני חולה במחלת הנפילה, והוא מקבל טיפול נגד מחלה זו.

רוני איננו מסוגל לאכול בעצמו, ובגלל עוויתות פנימיות איננו מסוגל לאכול אוכל מוצק. הוא ניזון רק ממזון נוזלי. הוא איננו יודע לומר כי הוא רוצה ללכת לשירותים, ועל כן הוא נזקק לחיתולים ביום ובלילה. הוא איננו יכול להתלבש ולהתרחץ בעצמו.

כאשר יש צורך לחפוף את ראשו, או לגזור את ציפורניו, הוא מתנגד בתוקף, צועק, צובט ושורט. מכיוון שאיננו יכול לבטא את עצמו, הוא מתוסכל מאוד ומתעצבן בקלות. בגלל פגם בחיבורי רגל שמאל, הוא צולע על רגלו.

לפי הגדרות הביטוח־הלאומי רוני הוא נכה במאה אחוזים.

קבועים בבית־חולים

ההורים חוששים מאוד להשאיר את רוני לבדו, אפילו לרגע אחד. הם יודעים כמה הוא פגיע וכי הוא עלול להזיק לעצמו, בגלל חוסר־הבנתו.

כאשר היה רוני בן שלוש, הביא אביו הביתה חומצה חריפה, לפתיחת סתימה בכיור. רוני חטף את הבקבוק, שעמד מתחת לכיור, ושתה את החומצה. רות ראתה את הדבר ונתקפה בהלם. היא החלה צועקת, תפסה את רוני בידיה וניערה אותו, כשראשו כלפי מטה. הוא הקיא את רוב החומצה ששתה. „וזה מה שהציל אותו," אומר צביקה. „לקחתי אותו במכונית ונסעתי לבית־חולים הדסה, אולי 200 קילומטר לשעה."

רוני שכב חודש בבית־החולים. החומצה גרמה לכווייה בוושט, והכווייה הותירה ריקמת־צלקת, אשר הצרה את הוושט והפריעה לילד לבלוע. רוני לא יכול היה להעביר דרך הוושט הצר אפילו כמה טיפות נוזלים. הוא היה מקיא כל דבר.

הרופאים טיפלו ברוני על־ידי הרחבות ושט בדף הראשון מודבקות כמה תמונות של תינוק זעיר ושחרחר. הוא איננו נראה שונה מכל תינוק אחר בן־גילו. מתחת לתמונות כתבה יד אוהבת את גילו של התינוק ואת שמו. בדפים הבאים יש תמונות מטקס ברית־המילה, שערכו לרוני בבית. הורים מחייכים וסבים וסבתות גאים.

שוב מראות הכתובות ליד התמונות כמה אהבה ותיקווה היו להורים וכמה תיקוות תלו בתינוק.

בדפים הבאים נראה רוני בגיל שנה, עם שבועיות, ניתוח הצריך הרדמה מלאה. אולם, בשלב מסויים, התייאשו הרופאים ואמרו להורים כי רוני לא יוכל לאכול באופן נורמלי כל ימי חייו, ויזדקק לזונדה.

צביקה ורות סרבו להשלים עם הגורל. הם פנו לפרופסורים אחרים, ואחד מהם הבטיח לעזור. מאז במשך שנתיים, בכל שבוע היה רוני מאושפז יום אחד בבית־חולים בלינסון, ושם עשו לו הרחבת הוושט. „היינו שם כבר אורחים קבועים. כל יום שישי הייתי בא עם רוני ומחכה עד שגמרו מתחת לעיניים השחורות הגדולות, המצועפות בריסים ארוכים, נותר הפה פעור. הלשון מבצבצת מתוך השפתיים וריר זב על הסנטר. „הרופאים של טיפת־חלב אמרו לי באותו זמן, שלילד יש בעיות התפתחות, אבל אף אחד לא העז להגיד לי את האמת על רוני. אני חושבת שהם ידעו שהוא ילך מאומק, ולא היה להם נעים לספר לי מה מצבו," אומרת רות.

צביקה ממהר להוסיף: „באותה תקופה, אם רופא היה אומר לי שרוני מפגר, אני הייתי טורק

למוסד? אביבה ליאון, פקידת־אימוצים ראשית במישרד־הרווחה, הציעה לשלוח את הילד למוסד. „היא דיברה כמו קאפו," אומרת האם.

„חשבו שיש לנו פרוטקציה מפני שקיבלנו תינוק תוך פחות משנה — ואז התברר שהוא מפגר ונכה ב־%50!"

עתה פנו ההורים לבית־המישפט וטוענים: „בוצעה כאן תרמית!"

בת־דודתו, הצעירה ממנו בכמה חודשים. „את רואה איך היא כבר הולכת חופשי ורוני עדיין בקושי עומד על רגליו?" שואלת רות. היא מצביעה על תנוחתו המוזרה של התינוק, הנשען על סלע ואיננו מצליח לעמוד זקוף.

התמונות מצביעות בבירור על כך שלרוני אין שיווי־משקל ויציבות גופנית. „בת־דודתו כבר דיברה שוטפת, והוא לא הוציא עדיין מילה מהפה. זה היה מוזר," מספרת רות.

ככל שמתקדמים בדפי האלבום, מתגלה האמת. פניו של רוני נשארות חייכניות, אולם בפניו את הדלת ואומר לו שהוא בעצמו מפגר. לא הייתי מוכן לקבל את זה."

בני־הזוג לא היו מוכנים לקבל את המציאות המרה, שנכפתה עליהם. הם התרוצצו מרופא לרופא, כדי שמישהו יתן להם תיקווה. אבל ככל שגדל, התבלטו ההבדלים בין רוני ובין ילדים אחרים בני גילו, ואי־אפשר היה להתעלם מהם יותר.

רוני היה הרבה יותר קטן וצנום מילדים בני גילו. היום, כאשר רוני הוא בן שבע, מישקלו עשרים קילו בלבד. עד היום טרם למד לדבר. המילים היחידות, שאותן הוא מצליח לבטא בקושי, הן: „אממא... אבבא..." יתר הזמן הוא מוציא מגרונו קולות משונים, חסרי־פשר.

לטפל בו. רוני כל־כך התרגל לבית־החולים, שהוא אוהב אותו. בית־החולים הוא כמו הבית השני שלו," אומר צביקה.

חמש דקות בלי נשימה

אולם כאשר הגורל מתאכזר, אין לו רחמים. באחת מהרחבות הוושט הללו חדר מכשיר ההרחבה וניקב את דופן המעי. „אמרו לי שזה כמעט מוות בטוח. כי בגלל הנקב נוצר זיהום בחלל החזה, ונגד זה אין מה לעשות."

לקחו את רוני לחדר־הניתוח של מחלקת־הלב.

* כל השמות בדויים. חוק־האימוץ אוסר לפרסם שמו של כל אדם הקשור לאימוץ.

„רציתי ילד שיוסיף לי חדוות־חיים, ולא צער־חיים!" אומרת האם, רות.

וסגנו של ד"ר מוריס לוי ביצע את הניתוח, שערך שש שעות. רוני ניצל.

„על מנת סבל כואת מישהו צריך לש־לם," אומר צביקה. „חיכיתי עד היום ולא היגשתי תביעה, כי לא רציתי לפגוע ברותי. היא מאוד רגישה. אבל כעת הזמן כבר עשה את שלו, הוא חיזק אותנו, ועתה היגשנו תביעה נגד מישרד־העבודה־והרווחה, שמסר לנו את הילד, בלי להודיע לנו מילה על מצבו האמיתי ונגד בית־החולים שבו נולד רוני, שלפי דעתי אחראי למצבו, בגלל רשלנות רפואית בלידתו."

אחרי שעורכי־הדין יהלי כהנוב וזאב וייל הגישו את התביעה בשמו, התבררו לצביקה כמה דברים נוראים. למרות דרישות חוזרות ונשנות של עורכי־הדין, לא הצליחו לקבל לרשותם את התיק הרפואי, המתייחס ללידתו של רוני, מבית־החולים. שם טוענים כי התיק אבד.

אולם עורכי־הדין הצליחו בכל זאת להשיג כמה מיסמכים, והתבררו להם הדברים הבאים: רוני נולד בניתוח קיסרי, מכיוון שהיה במצג עכוז. מייד בזמן הלידה, לא נשם במשך חמש דקות, והיה צורך לעשות לו החייאה. רופא־מומחה, שעבר על המיסמכים האלה, הגיש חוות־דעת כי תינוק שנולד אחרי לידה טראומטית כל־כך יש לעקוב אחריו לאורך זמן, כדי לראות כיצד יתפתח.

במיסמך, המכונה „מהלך־המחלה", כותב הרופא כי רוני נולד באפגר 5. אפגר* היא בדיקה מיוחדת, הנעשית לכל תינוק עם לידתו, כדי לברוק את החיוניות והסיבולת שלו.

כל תינוק הנולד מתחת לאפגר 7 מהווה בעיה, ועלול להיות מפגר. במיסמכים אחרים המתייח־סים ללידתו של רוני, גליון היולדת וגיליון שיחרור היילוד נכתב כי האפגר של התינוק הוא 7. הסיפרה 7 כתובה בצורה מוזרה ביותר, ושונה לחלוטין מסיפרות 7 אחרות, המופיעות באותו המיסמך עצמו.

„כל העובדות על הלידה היו ידועות לבית־החולים, והוא לא גילה אותן לאיש," טוענים עורכי־הדין בתביעה. „בוצעה כאן תרמית." הם כותבים. לדעתם, אחראי בית־החולים בגלל מיספר מעשים, המהווים רשלנות רפואית. מדינת־ישראל אחראית, לדברי כתב־התביעה, מכיוון שהתרשלה ולא ברקה את כל הפרטים על התינוק לפני שמסרה אותו לאימוץ, וכן מכיוון שלא הסבירה למאמצים את כל העובדות וה־סיכונים בגלל לידתו הטראומטית של רוני.

„כמו קאפו"

„אני יודע מה הייתי אומר, אילו היו מגלים לי, לפני האימוץ את כל הסיכונים לעתיד," אומר צביקה. „יש לשער שלא היינו לוקחים אותו. הרי אנחנו לא צדיקים" ורות, המסרבת כמעט לדבר („כדי שלא ירחמו עלי"), מוסיפה בשקט: „רציתי ילד שיוסיף לי חדוות־חיים ולא צער־חיים."

„היום נקשרה נפשם של ההורים בנפשו של הילד. הם מוכנים לפרנסו ולכלכלו כל ימי חייו, אולם הנתבעים הם האחראים לכל ההוצאות המיוחדות," אומר סעיף יבש בכתב־התביעה. לפי החשבון שעשו עורכי־הדין, עשוי סכום הפיצויים להגיע לחצי מיליון דולר.

אחרי שהתגלה לצביקה מצבו האמיתי של הילד, היה מי שיעץ לו לאמץ ילד נוסף. „אמרו לי שזה יכול לעזור גם לרוני וגם לנו," הוא אומר. ועל כן הלך צביקה על דעת עצמו ונרשם לאימוץ של ילד נוסף. רות לא ידעה על כך מאומה. כאשר הגיע המועד לפגישה עם אביבה ליאון, מנהלת השירות למען הילד והממונה על האימוצים במישרד־העבודה־והרווחה, באו בני־הזוג לפגישה איתה.

„היא דיברה איתנו כמו קאפו, בלי טיפת רחמים או לב," אומרת רות. היא אמרה לבני־הזוג, בשיא הציניות, כי שמעה שבגלל רוני המצב בבית מתוח, וכי היא מציעה להם ללכת לפסיכולוג. היא גם אמרה שלא תמסור ילד בריא לאימוץ בבית שבו נמצא רוני, ורק אם יסרו את רוני למוסד, יקבלו ילד נוסף, נזכר צביקה.

„צביקה צעק ואיחל לה שתכניס את נכדיה למוסד, אבל אני אמרתי לה, שאפילו אילו הייתי מגדלת חתול תקופה כזאת, הייתי נקשרת אליו ולא הייתי מסוגלת למסור אותו למוסד," אומרת רות.

„איך אפשר בכלל למסור ילד כזה למוסד? הרי הוא ילד מבוייית, הוא גדל בבית עם השגחה ושמירה והרבה אהבה, הוא ימות במוסד, הוא יישרף שם או ייחנק, או ימות מחוסר־אהבה," אומר צביקה. „ראיתי עשרות מוסדות כאלה, ואני את רוני לא אכניס לאף אחד מהם. ושתביני, שגם אם אזכה בתביעה המישפטית, אני לא רוצה אף מיל בשבילי, אני רוצה שלרוני יהיה מספיק כסף, כך שגם כאשר אנחנו כבר לא נהיה. הוא לא יצטרך ללכת למוסד ויוכל לשכור מטפלת לעצמו," אומר צביקה.

„הוא ילד כל־כך חמוד וחייכן. את תראי אותו," אומרת רות, „והלב כואב, הוא כל־כך בודד, אין לו אף אחד בעולם. היום אנשים מחייכים אליו, אבל זה רק בגללנו. כאשר אנחנו לא נהיה כאן, כולם יתנכרו לו. ואין לו איש מלבדנו," אומרת רות.

„נסעתי לרבי והוא אמר לי מישפט אחד: עד קצה היכולת!" מספר האב, צביקה.

ההורים הוציאו הון־עתק עבור טיפול רפואי ומטפלות לרוני. בשנה הראשונה, אחרי שהתגלתה נכותו, הסכים מישרד־הרווחה לשלם סובסידיה עבור האימוץ, וכן להחזיר את שכרה של המטפלת. אולם אחרי שנה אמרו להורים כי צומצם תקציב המישרד, ואין יותר כסף למטפלת.

עד קצה גבול היכולת

דר היום של רוני מתחיל בשעה 7. הוא קם, רות רוחצת אותו ומחתלת אותו. הוא אוכל את ארוחת־הבוקר המיוחדת שלו ונוסע בהסעה מיוחדת לבית־הספר התיקווה. שם הוא לומד בכיתה עם עוד עשרה ילדים, רובם מונגולואידים. רוני אוכל ארוחת־צהרים בבית־הספר ונשאר שם לנוח עד 3. אחרי שהוא חוזר הביתה, מגיעה המטפלת. רוני הוא ילד חסר־מנוחה, הוא איננו יושב רגע בשקט והמטפלת לוקחת אותו לטיול. אולם מאחר שקשה לו ללכת, הוא עדיין נוקק לעגלת־טיול. אחרי כמה דקות הליכה הוא מושיט את זרועותיו, כדי שיקחו אותו על הידיים.

בשעה 7 בערב חוזר רוני מהטיול. הוא מתיישב על כיסא לידנו ולוחץ את ידי, לבקשתו של אביו. הוא מתרפק על צביקה ושולח אל אמו מבט אוהב. רות מביאה קופסת קוביות פלסטיק ציבעוניות ורוני מנסה לשים אותן בשורה, צבע ליד צבע. רוני עדיין איננו מבחין היטב בין הצבעים וגם לסדר שורה ישרה קצת קשה לו, אבל הוא מנסה.

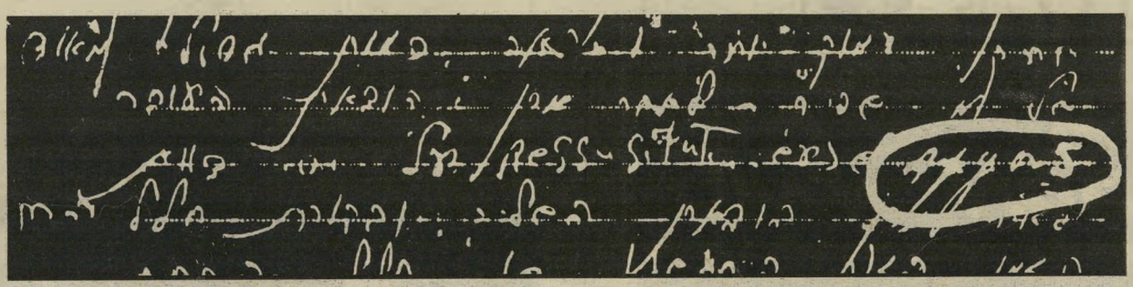
לאט־לאט נעצמות עיניו של רוני וראשו צונח הצידה. „הוא התעייף בטיול," אומרת רות ולוקחת אותו למיטה. „את רוצה לראות את חדרו?" היא שואלת. תמונות, צעצועים, ספרים, פטיפון ואורגן ממלאים את החדר עד אפס מקום. רות מחתלת את רוני ומשכיבה אותו במיטה. „הוא מאוד אוהב מוסיקה, בעיקר את יהורם גאון ונעמי שמר," היא אומרת.

לא עוברת רבע שעה ורוני מגיע בחזרה לסלון. הוא הצליח לצאת ממיטתו, לזחול על השטיח כדי שלא נראה אותו, והוא מציץ בנו בסקרנות. „לך מהר לישון, אמא תראה אותך ויהיה לך אוי ואבוי," אומר לו צביקה באהבה, ורוני ממהר להתרפק עליו.

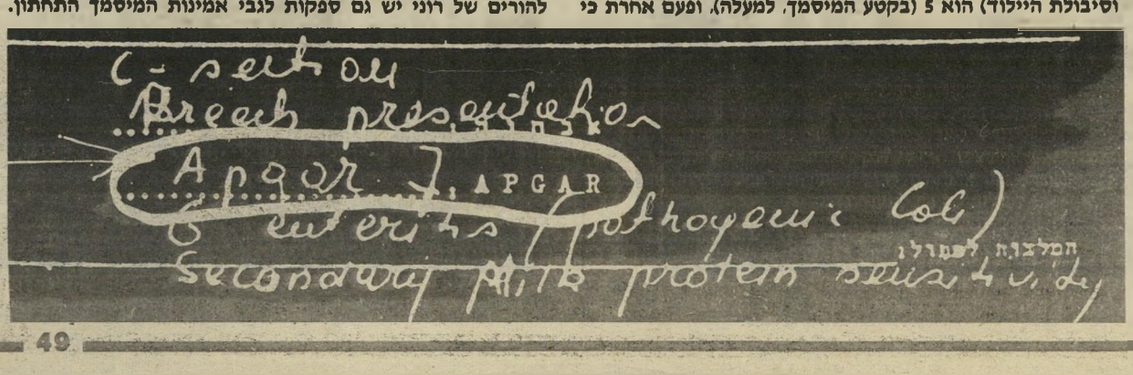
„את יודעת, אני בא ממישפחה דתית, ובאחד המשברים בגלל רוני החלטתי ללכת לרבי, שאני מאמין בו. נסעתי אליו וסיפרתי לו את כל הסיפור. הוא הביט בי ואמר לי רק מישפט אחד: „עד קצה גבול היכולת." שאלתי את השמש למה התכוון הרבי, והוא אמר שהרבי אף פעם לא מפרש את דבריו."

אילנה אלון ■

אפגר גמיש במיסמכים המתייחסים ללידת התינוק רשום פעם אחת כי מיבחן אפגר (חיות וסיבולת היילוד) הוא 5 (בקטע המיסמך, למעלה), ופעם אחרת כי האפגר הוא 7. ההורים טוענים כי היתה מירמה וזיוף במיסמכים. כל תינוק הנולד מתחת לאפגר 7 מהווה בעייה, ועלול להיות מפגר. להורים של רוני יש גם ספקות לגבי אמינות המיסמך התחתון.

*על שמו של הרופא שהמציא את הבדיקה. זאת בדיקה המתארת את מצבו של היילוד בדקה הראשונה לחייו. בדיקה כוללת חמישה אלמנטים: נשימה, בכי, צבע, דופק ותגובה לגירויים. כל אלמנט זכאי לשתי נקודות. המכסימום הוא, לכן, עשר נקודות.

עיצוב: תמרה יובל

ZIVA TELEM **זיוה תלם**

wishes to invite you to the מזמינה אתכם

לחדר התצוגה
SHOW ROOM

תצוגת בגדי קיץ – 1984
מרשימה, צבעונית, אופנתית

● **איטליה – משלוח מיוחד,**
בגדי ערב, לארועים מיוחדים

חליפות 3–2 חלקים. ג'קטים, מכנסים, חצאיות,
אוברולים – מבחר ליום ולערב.
בגדי עור לאביב ★ מבחר מרהיב של חגורות.

מעצבים: גי פולופ ★ בגדי קיץ
M/N מרים ונילי ● תמרה יובל

על בגדי עור חורף הנחה 50%

המכירה תתקיים ביום

ששי 1.6.84	**שבת 2.6.84**
10.00–14.00	10.00–14.00
16.00–20.00	17.00–20.00

בבית זיוה תלם – רח' דוד המלך 10, הרצליה־פיתוח
At the residence of ZIVA TELEM, 10 David Hamelech St.
Herzlia-Pituah, Tel. 052-72976

בית־ספר „אורלי"
לספרות גברים ונשים
ת"א, רחוב המלך ג'ורג' 89
טל' 295318, 284919 (03)
מ ו ד י ע
נפתחים קורסים
לספרות וקוסמטיקה
גברים ונשים לחודש ימים
מחירי הזדמנות ללקוחות:

★ צבע	700 ש'	★ תסרוקת	250 ש'
★ תספורת	250 ש'	★ סלסול	2000 ש'
★ החלקה	2000 ש'	★ פסים	2000 ש'

– המחירים לפי אורך השיער –

מודעות בטלפון
לכל העתונים
בכרטיסי אשראי במחירי המערכת

ישראכרט | ויזה | DINERS CLUB INTERNATIONAL ISRAEL LTD.

שרות ת.ד. ללא תשלום – חניה חופשית במקום

פרסום אידיאל
אבן גבירול 110 ת"א, פתוח 7.30 – 20.00 רצוף
03-227117/8

סובל מעצירות?
אקס - לאקס
השוקולד המשלשל
להשיג בכל בתי המרקחת

זקוק דחוף למודעה?
מודעפון
לשרותך 24 שעות ביממה
03-622828, 623311
לבעלי כרטיסי אשראי בלבד

מטפלת מכוכב אחר

זה שעד היום עוד לא סיפרתי לכם על אביגיל, זה רק מפני שלא רציתי לשים עליה עין הרע. אביגיל היא המטפלת של שני הילדים שלי ובזכותה שלוש פעמים בשבוע אני מרגישה בן־אדם עצמאי.

העניין הוא שהיא לא יודעת שהיא „מטפלת" ומאוד לא הייתי רוצה שהדבר יגיע אליה.

ואיך אני יודעת שהיא לא יודעת שהיא מטפלת? זה מפני שהיא לא מתנהגת כמו מטפלת (ולי ברוך השם היה ניסיון עם כמה וכמה מהסוג הזה). למשל, במשך כל שנות עבודתה אצלנו, אביגיל לא איחרה אפילו פעם אחת. וזה כלום, כי במשך כל שנות עבודתה אצלנו, היא לא היתה חולה אפילו פעם אחת וגם לא היתה לה חתונה או בר־מיצווה או דודה חולה בירושלים (לפחות לא בימים שהיא צריכה לבוא לעבודה).

אביגיל לא נותנת עצות חינם איך לגדל את הילדים שלי, היא לא שוכחת למסור לי הודעות, היא לא מדברת עלי והיא לא מספרת לי כלום על הנשים האחרות שהיא עובדת אצלן. היא לא מארחת את החברות שלה בדירתי, היא לא מתלוננת ולא נוסעת לטיולים בחו"ל. כאילו אי־אפשר להיות יותר מושלם מזה, נכון? אז יש לי עוד משהו להגיד עליה.

אביגיל קונה לי (ולגברת השניה שהיא עובדת אצלה) מתנות לחג.

וכשאביגיל קונה מתנה, זה לא משהו בשביל לצאת ידי חובה. זה לא סבון או בושם זול או צעיף. זה תמיד משהו חכם שלא ראינו אף פעם ולא שמענו על קיומו וזה משהו שממש עוזר בחיי היום־יום.

הנה המתנה האחרונה שאביגיל קנתה לי: שני שרוולי פלסטיק, שבחלק התחתון שלהם יש כיווץ בגומי. כשאת לבושה יפה, עם החולצה הכי טובה בעלת השרוול הארוך, ובדיוק אז מוכרחים לרחוץ כמה כלים (וזה קורה במישפחות הכי טובות) לא צריך להתחיל לפשוט את הבגדים היפים וללבוש חלוק. פשוט, על החולצה היפה ועל השעון, שמים את שרוולי הפלסטיק וניגשים לעבודה. שום דבר לא מתקלקל ושום דבר לא נרטב ותוך דקה הכלים רחוצים.

אביגיל אומרת שהיא קנתה את זה בבית־מיסחר לווילונות, אבל בעצם כל אחת יכולה לתפור לעצמה את הדבר החכם הזה, משתי חתיכות פלסטיק, שני שרוכי־גומי ו־10 דקות עבודה.

אחרי כל זה, אם אתם ממשיכים להחזיק את המטפלת הרגילה שלכם, אתם ממש פראיירים.

נוסטלגיה

החודש, לפני 10 שנים, קנינו את הדירה שבה אנחנו חיים. חודש לפני זה הסתובבנו בעיר בחיפושים קדחתניים אחרי הלוואות. הדירה עלתה 57 אלף לירות (מה שהיום קוראים 5.700 שקל) ולנו לא היה, כמובן, סכום אדיר כזה. בעזרת קצת קשרים וקצת פרוטקציה סידרו לנו משכנתא בבנק, נתנו לנו את 25 אלף הלירות החסרות והתחייבנו להחזיר אותם במשך 17 שנה.

למזלנו, שלט אז המערך (מיפלגה ללא ראייה לרחוק, שאפילו לא העלתה על דעתה שצריך להצמיד הלוואות). קנינו את הדירה והרגשנו כמו זוג מיליונרים, למרות שכל חודש היינו צריכים לשלם 200 לירות להחזר החוב. אני לא זוכרת כמה כסף היה אז 200 לירות, אבל זה בטח היה הרבה.

את כל זה אני מספרת לכם, כי היום קיבלתי עוד פינקס תשלומים. כל שנה מגיע פינקס כזה ועליו יש 12 דפים ועל כל דף כתוב כמה כסף אנחנו צריכים להחזיר החודש. השנה באמת לא יהיה לנו קשה להחזיר את החוב כי הוא מסתכם ב־40 שקל.

מי אמר שאינפלציה זה דבר לא טוב? שיבוא אליי הבן־אדם שעשה אינפלציה כזאת בישראל ואני אנשק אותו על שתי לחייו.

תודה לך הליכוד שעזרת לי לקנות דירה בלי שום מאמץ, אבל עכשיו, כשאין לי שום בעיה לשלם את החוב שלי, באמת אין לי צורך בך. אני יודעת שזה מאוד לא יפה להגיד „הכושי עשה את שלו — הכושי יכול ללכת," אבל זה מה שאני מרגישה. גועל־נפש, מה?

רעיון טוב, וגנוב

כבר מזמן לא גנבתי בשבילכן רעיונות מעיתוני־נשים תוצרת־חוץ, יש לכן מושג כמה עולה עיתון נשים אמריקאי או גרמני? שלא תדעו מהצרות! אבל כדי שלא תרגישו מקופחות ופרובינציאליות, הנה משהו שנראה לי שווה.

כל מה שצריך לעשות זה לארגן את כל המיטפחות שיש בבית (ולכל אשה נורמלית יש איזה 20) ולהתחיל לשחק איתן לפני הראי. פה לקשור מיטפחת למותניים, שם לסובב אותה מסביב לראש וכאן לזרוק אותה באופן אלגנטי מסביב לכתף אחת.

אני יודעת שזה לא רעיון חדש וכולכן יודעות עליו כבר, אבל כשרואים בתמונה איך עושים את זה — זה יותר קל. נכון?

קיץ בלי מאמץ (2)

בשבוע שעבר הבטחתי לכם מתכוני קיץ נטולי מאמץ. אבל לפני שניגש למתכונים עצמם, בואו ואספר לכם על רעיון חדשני לאירוח בחודשי הקיץ החמים. הרעיון שייך לחברתי זהרה, הנימנית עם קבוצת השלושה מיליון ששנאים חמסינים וחום. מהסיבה הזאת, בימי מאי־יוני־יולי־אוגוסט־ספטמבר היא ממש גמורה בשעה 7 בערב וכל מה שהיא מסוגלת לעשות, זה לשבת ישיבה לגמרי פסיבית מול מכשיר הטלוויזיה ולבהות בו. אפילו אין לה כוח להחליט אם התוכניות טובות או לא, לכן היא נשארת לראות אותן עד הסוף.

אבל חברתי הנ"ל היא אוהבת־אדם ידועה וגם מארחת למופת. היא עשתה בירור קצר ואחרי שהסתבר לה שהקיץ באזורנו זה ששה חודשים נטו, היא החליטה שצריך למצוא פתרון, כדי בכל זאת לא להפסיק לראות אנשים במשך תקופה כל־כך ארוכה.

חשבה, ולבסוף המציאה שיטת אירוח מאוד מעניינת. היא מזמינה את כל האורחים שלה לשעה 11.30 לפני הצהריים. בהתחלה היא נותנת להם לימונדה קרה וקצת זיתים (לסנובים היא נותנת ויסקי) והשיחה קולחת והמצב־רוח טוב והיא מאושרת. כל זה מפני שגם ביום חם מאוד אנשים עוד לא הספיקו להתעייף בשעה כל־כך מוקדמת.

בשעה 12.30 שמה חברתי על השולחן את כל המאכלים שבמילא היא מבשלת לבני ביתה בשבת, אבל פשוט בכמות הרבה יותר גדולה. על יד המאכלים היא שמה צלחות וסכום ומפיות נייר וכל אורח חוטף צלחת, מעמיס עליה מכל טוב ומזנק לעבר הוונטילטור או לחילופין לעבר החלון הגדול.

כל זה קרה למישפחה שלי שהיתה מוזמנת בשבת הזאת של החמסין הגדול לביתה של חברתי זהרה. ישבנו שם ארבע שעות, דיברנו ואכלנו ונהנינו וחישלנו שבת חמה במיוחד.

בערב, כשכל הסאקרים מתחילים את הציאות שלהם לבילויים, אנחנו כבר נחים. כשגומרים את ההתחייבויות בבוקר, נשאר זמן לחיות.

אוכל

הנה הגענו למתכונים. שום עוגות־קרם, שום כבש־בתנור, ושום כבד ברוטב פטריות. רק סלטים רבותי. הכל לפי הכלל הגאוני, שאוכל צריך להכין במשך אותו הזמן שלוקח לאכול אותו. זה חוק שאני המצאתי לבד ואחר־כך שיכנעתי את עצמי שהוא חוק כלל־עולמי.

הפעם ארבעה סלטים נהדרים, שאפשר לעשות אותם משאריות של אוכל מיום אתמול והם יותר טובים מהאוכל עצמו.

תספרו את דקות ההכנה ותראו כמה זמן פנוי השארתי לכם ליהנות מהחיים.

סלט אורז

אם נשאר לך חצי סיר אורז קר, סימן שאלוהים חושב עליך. העבירי את האורז לקערת סלט, הוסיפי לו שני מלפפונים חמוצים פרוסים לפרוסות, חצי קופסת תירס גרעינים, ופלפל ירוק או אדום חתוך לקוביות. עשי רוטב משמן, לימון וכל התבלינים האהובים עלייך, ושיפכי אותו בנדיבות על האורז, ערבבי ותני לסלט לנוח כחצי שעה.

סלט בשר ולחם

זה סלט שהוא ארוחה של ממש ועושים אותו משאריות של בשר או עוף. חותכים את שאריות הבשר, לפחות 200 גר' לחתיכות קטנות ומרובעות. מכינים קרוטונים (חתיכות לחם מטוגן, או אפוי בטוסטר ומצרפים אותם לבשר. מעל לזה אפשר להוסיף כל שארית שישנה במקרר, כמו קצת אפונה מבושלת, קצת תירס מקופסה, או חצי אבוקדו חתוך לקוביות. את הרוטב עושים ממיונז מדולל בלבן והרבה תבלינים, שביניהם יבלוט השמיר הקצוץ.

סלט גזר

ארבעה גזרים גדולים ומגורדים על פומפיה (אפשר בחשמלית) מוסיפים קוביות של פירות שיש בבית (תפוח, תפוז, ענבים, אגס או דברים אחרים). את הרוטב עושים מגבינה לבנה מדוללת בחלב. על הרוטב זורקים הרבה פטרוזיליה קצוצה ומלח ומערבבים הכל ביחד.

סלט בשר וערק

גם זה סלט שעושים אותו משאריות־בשר שחותכים לקוביות. לכמות שיש מוסיפים תפוז אחד חתוך ושומר אחד חתוך לפרוסות. את הרוטב עושים משמן־זית, מיץ לימון, מלח ופלפל. (שומר, אגב, הוא ירק שנמכר בכל שוק ישראלי, כשמבקשים אותו, ויש לו טעם של ערק).

דניאלה שמי

„הכרתי את בעלי בגיל 13!"

הסבתא של ערד זוהי הבובה ש־קיבלה שושנה בתור פרס, עם היבחרה כ„זמרת הדור" בפסטיבל שירה ישראלית, שנערך לפני כחצי שנה בערד. דמארי כיום סלקטיבית מאוד לגבי המקומות, שבהם היא מופיעה. „אני לא עושה מהאמנות מקור פרנסה."

פעם, כאשר שושנה דמארי היתה יוצאת לרחוב, היא היתה מקפידה על הלבוש והאיפור. זה עבר לה. כיום היא יוצאת בהופעה טיבעית, כמו שמתחשק לה. היא נתנה די, היא אומרת, עכשיו היא רוצה לחיות חיים שקטים, לעשות כל מה שעולה בראשה ולפנק את עצמה.

„בזמן האחרון," היא מספרת, „מי שרואה אותי ברחוב, לא מאמין שואת אני. אני רואה את הבעת הניחוש על הפנים — ואת היא או לא? יש כאלה שניגשים ושואלים. אנשים יודעים שאני הרבה שנים במיקצוע, ומצפים, אולי, לאשה מבוגרת יותר, כבדה יותר."

„חבל על הזמן במיספרה!"

דה זמרת הלאומית, שפונקה כבר בכל התארים האפשריים, קיבלה בשנה האחרונה, בפסטיבל־ערד לשירה ישראלית, את התואר זמרת הדור. הפרס שלה לא היה פסל מוזהב, כמו בהוליווד, אלא דווקא בובה גדולה של שושנה ובעלה, שלמה בושמי. גרים כבר שנים רבות ברירה צנועה זו — קומה שלישית, בלי מעלית — וטוב להם בה. „ראיתי כבר דירות יפות מאוד וקרות מאוד," היא אומרת, „כל מי שבא לכאן מתפעל מהחום, מהמשהו האנושי ברירה." עוזרת אין לה, לאשה החרוצה הזאת, מנסיון העבר היא אומרת שעוזרות עלולות להיות דבר מטריד. מקשיבות לשיחות־הטלפון, עומדות ומביטות בבעלת־הבית, מפריעות לפרטיות שלה. השכנים בבניין, היא מספרת, הם כמו מישפחה אחת גדולה. הם נכנסים, אם מישהו מרגיש לא־טוב, באים, מביאים אוכל, או מציעים ללכת לקניות ולעזור.

במישפחת בושמי־דמארי יש חלוקת עבודה ברורה: שלמה, שניהל בעבר את להקת המחול בת־שבע, את להקת הרקדנים החרשים קול ודממה ואת להקת ענבל, ממונה על הקניות. שושנה עושה את כל עבודות־הבית האחרות. שלמה עוזר לה בעצות בכל הנוגע לקאריירה שלה. הוא תמיד נרגש מאוד כאשר היא מופיעה, ולכן הוא מעדיף לא ללוות אותה להופעות. הוא תמיד חרד שמא משהו ישתבש, ומתרגש גם כשהוא רואה אותה בטלוויזיה והיא יושבת לידו. „זה עולה לו בבריאות," אומרת שושנה.

בני־הזוג הם אנשי־בית. עד לפני שנים אחדות היתה להם כלבה, שאליה היו מאוד קשורים. דאגו לה כמו לתינוקת. אחרי שמתה, בגיל 14, ניסו להתגבר על הצער בעזרת כלבה אחרת, אבל זה היה קשה: כל הזמן היו משווים אותה לכלבתם האהובה — זה לא אותו זקנה חביבה, דמות המכונה „הסבתא של ערד".

את דירתה, ברחוב קטן ושקט בצפון תל־אביב, היא לא הפכה למוסיאון לשושנה דמארי. תעודות־פרס שקיבלה, מונחות מגולגלות על מדף. היא לא טרחה למסגר ולתלות אותן על הקיר. את קירות הבית מאכלסות בצפיפות תמונות מעשה־ידיה. יוצא־מן־הכלל הוא רק קיר המיטבח, שאותו מפאר תצלום־ענק שלה.

אהבת הסטודיו של שושנה ושלמה בושמי החלה כאהבת דמארי לזמרת מפורסמת, הפך בושמי לאמרגנה ומנהל־עסקיה.

בראשון־לציון בגיל חמש, ילדה שובבה. מחמשת הילדים במישפחה רק היא ואחיה, סעדיה דמארי, פנו לאמנות.

בניו־יורק שהתה שושנה שנים אחדות, והקסימה את קהלה ביופיה ובקולה. השבועון „טיים" כתב עליה בהתלהבות.

שושנה דמארי אוהבת להיות בבית, לחיות חיים שקטים, לצייר, לבשל ולבלות בחברת בעלה, אהוב־נעוריה

פיסול הוא אחד מתחביביה של שושנה דמארי. היא אוהבת גם לעסוק בציור. כאן היא מצולמת ליד פסל מחימר, שנעשה בדמותה על־ידי שמואל בן־עמי, מפסלי מוסיאון־השעווה ב„מיגדל שלום" בתל־אביב. בן־עמי התפרסם בעיקר בפסלים שהוא נוהג לעשות מחבילות מרגרינה.

ציור שושנה אוהבת לצייר נופים ואנשים. „בכל דבר אני רואה פרצופים," היא אומרת, „בעצים, בכדים, בבתים. אולי זה מתוך רצון לקרב את הפנים אלי, כי על הבימה אני רחוקה מאנשים." ציירים שראו את עבודותיה יעצו לה לא ללמוד ציור. גם כשהיא התחילה לשיר אמרו לה לא ללמוד זימרה.

ביסול מיטבחה של הזמרת שושנה דמארי באכילה, ומדלגת על ארוחת־הבוקר. בערב היא מתפנה לצפות בטלוויזיה. קודם כל, „מבט לחדשות". הסידרה התיעודית „עמוד האש" מעניינת אותה, והקומדיה „שלושה בדירה אחת" משעשעת אותה.

המבט, זה לא אותו ה... כל דבר. לא עמדו בזה, והחזירו את הכלבה.

שושנה לובשת שימלה רחבה — צירוף של כותונת גברית ארוכה וגלביה. על פניה איפור קליל. הציפורניים מטופחות, משוחות בלאק סגול־בהיר. השפתון המבריק שלה תואם לצבע הלאק, על אחת האצבעות טבעת גרולה, עבודת־יד תימנית, ובתו־כה אבן תכלת פרסית.

במיספרה לא ביקרה כבר שנים. את שיערה המתולתל היא חופפת לבד, שמה רולים קטנים, מניחה לו להתייבש, ואחר־כך מעצבת את צורתו בידיים. „חבל על זמן הישיבה במיספרות," היא אומרת. „אני מכירה את עצמי הכי־טוב, ויודעת איפה לשים כל שערה. יש לי חוש לפרופורציה, ואני לא צריכה שמישהו אחר יעצב לי את התיסרוקת. הריצה לספר באה מחיסר־ביטחון וחוסר־ידע."

אהבת יותר מכל שיריה, היא אומרת שאין שיר מסויים, ושתמיד שואלים אותה את השאלה הזאת, אבל כיום נדמה לה שהיתה בוחרת בזה יעבור. „השיר מספר על התפתחות יחסים של זוג, שהגיע לגיל מסויים, אבל הקשר והאהבה ביניהם עדיין קיימים, למרות השנים הרבות שחלפו," היא אומרת. רמז לקשר שלה עם בעלה? „אם אני אומרת שאני אוהבת את השיר, כנראה שיש בזה משהו," היא עונה, כועסת מעט על מה שנראה לה כחיטוט.

את בושמי, יליד עיראק, המבוגר ממנה בכמה שנים טובות, הכירה כאשר היתה בת 13. היא עזבה את בית־ההורים בראשון־לציון, ובאה ללמוד בסטודיו לדראמה, שאותו ניהל שלמה. היא נהגה לישון על מחצלת בסטודיו, יחד עם עוד כמה בנות, שהגיעו מחוץ לעיר. בתוך זמן קצר השתלבה בהופעות, בשירה וריקוד. שימלת־הופעה ונעליים לא היו לה, והיא נאלצה להשאיל מחברה. גם השימלה וגם הנעליים היו גדולות ממידתה. בשכונה בראשון ריכלו שהיא יצאה לתרבות רעה, אבל אביה, הרב של השכונה, אמר שזה בסדר, ושהזמן יוכיח. הוא היה אדם פתוח, שהבין את שאיפות בתו, וטען בעקשנות באוזני שכניו: „תשמעו אותה שרה, ואז נדבר!"

כל הבנות בסטודיו היו מאוהבות בשלמה. שושנה החליטה שהיא תנצח, והיא לא הצטרכה להתאמץ יותר מדי כדי להשיג אותו. הוא הפך להיות אמרגנה, והקאריירה שלה התחילה לפרוח. כשהיתה בת 16, החליטו להתחתן. בתעודת־הנישואין הם שיקרו, והוסיפו שנה לגילה.

חיבת החילבה שושנה אוהבת חילבה. בתצלום: במיסעדה סינית, שם לא הוגשה חילבה, במסיבת יום־ההולדת של ידידה, הצלם סמי בן־גד. משמאל: יפה ירקוני.

שושנה נולדה בעיר ראמאר, בתימן, בערב פסח. התאריך הנוצרי לא ידוע לה. את גילה היא לא מגלה. „למה אני צריכה לגלות?" היא שואלת. הוריה קראו לה שודיה על־שם פרח הנקרא שודי. כשהיתה בת שנה, עלו הוריה לארץ עם חמשת ילדיהם. שושנה היתה בת־הזקונים. בגן שינתה הגננת את שמה.

מספרת שושנה על ילדותה:

אני אף פעם לא אומרת שהיתה לי ילדות קשה, למרות שלא היו קוראים לי לאכול, כי לא היה מה, ולמרות העובדה שלא היו לנו צעצועים. הייתי עושה בובות וכדורים משאריות בדים וגרביים ישנים. עד היום נשארה לי התשוקה הזאת, ואני עושה בובות, לא רק כדי ליצור משהו אמנותי, אלא לעשות משהו בשבילי, שאני אוהבת, כמו שהייתי קטנה.

„שיחקתי ג'ולים עם הבנים"

צילצול־הטלפון קוטע את השיחה. היא חוזרת אחרי כמה דקות, מחייכת. מעריץ צעיר — ילד, היא קוראת לו — התחיל לשיר לה בערבית שיר שלה, דחלה עיונכ (בגלל עיניך).

מעריצים־גברים יש לה, בוודאי, כל הזמן, אבל היא לא אוהבת לדבר על הנושא הזה. אומרים לה, בטלפון או פנים־אל־פנים, את נשית, את יפה. „זה מחמיא," היא אומרת, „אבל זה לא אומר שצריכות להיות לזה תוצאות."

כאשר שואלים אותה איזה שיר היא

(המשך מעמוד 53)

היה לנו חופש, לילדים. היינו רצים יחפים בשדות. הייתי ילדה שובבה, שיחקתי ג'ולים עם הבנים. אכלנו מעט, ובצימצום, רק אורז, מרק, ביצים וחילבה. היתה גאווה. הורי אף פעם לא ביקשו תמיכה.

יונים צחורות על טנקים

פ רט לעשיית כובות, פירחי־בד ופיסלי חימר, מרבה שושנה לצייר. היא התחילה בכך לפני עשר שנים. אחרי שחברתה הטובה, ציירת אמריקאית החייה בארץ, הראתה לה ציור של זוג תימנים מתחת לחופה. כשהאשה מכסה את פניה ברעלה. שושנה הסבירה לה שתימניות אינן מכסות את פניהן, וציירה לה פנים ללא רעלה. הציירת התרשמה, נתנה לה

דמארי ובובות מעשה־ידיה
אשת־איש, אמא, אשת־בית

ברדים וצבעים, והורתה לה לשבת ולצייר.

דמארי התחילה את הקאריירה החדשה שלה בעזרת ציורי טנקים — זה היה אחרי מילחמת־יום־הכיפורים — יונים צחורות על הטנקים, עז ערביה, והיא עצמה עומדת באמצע המידבר ומופיעה לפני חיילים. למחרת מכרה הידידה חמש תמונות, וזה עודד את שושנה להמשיך. הבינה שקונים את עבודתה לא בגלל שמה, אלא מפני שיש בהן משהו. מאז היו לה ארבע תערוכות. כל התמונות נמכרו. פרט לתערוכה האחרונה, שם חלק לא נמכר, בגלל המצב הכלכלי.

היא נראית מצויין. כאשר שואלים אותה מה היא עושה כדי לשמור על עור חלק כל־כך, היא עונה: „רוחצת במים וסבון." התגובה היא, בדרך־כלל: „אוי, הרי זה אסור לפנים!" ושושנה עונה: „טוב, את רואה איך אני נראית." לקוסמטיקאית היא לא הולכת, וגם לא טורחת לשמן את פניה בקרם־לילה או במסכת־פנים. היא מסתפקת רק בקרם־לחות, מדי פעם.

כאשר שואלים אותה על יחסה לניתוח מתיחת־פנים, היא אומרת: „ניתוח? בשביל מה? איפה? אפילו כשאני צוחקת אין לי קמטים. בעוד עשר שנים? אראה אותו דבר. מי שנובר — מוצא. נשים שיושבות כל היום ליד הראי ומחטטות בפנים, מוצאות. תוך כדי החיטוט הן נעשות מודאגות, ומהדאגה מקבלות קמטים... הפנים זקוקות להרבה אוויר, ואסור לחשוף אותן לשמש. בעבר עשיתי זאת, אבל כעת אני לא מרגישה טוב בשמש. אני לא הולכת לים או לבריכה. לא יודעת לשחות. אז בשביל מה ללכת — להציג את עצמי?"

למראה הפנים, היא מוסיפה, גורם חשוב הוא האוכל. „אפשר לקבל פיצעונים משוקולד או מאוכל חריף ומטוגן." היא אינה מחזיקה בבית חמאה, שמנת וכדומה, ומבשלת לא־מטוגן. הרבה ירקות ופירות על השולחן. עוגות אין בבית.

ארוחת־בוקר היא לא אוכלת, שותה רק קפה עם חלב. בארוחת־הצהריים היא לא משתוללת: לחטיפים בין הארוחות היא אינה זקוקה. „אנשים עצבניים חוטפים אוכל כל הזמן," היא אומרת, „בניסיון לפרק את המתח בלעיסה. אני עסוקה כל הזמן בדברים אחרים."

„אני גורעת מעצמי מתחים בעזרת חוכמת־החיים שלי. אני לימד אותי איך להבליג, להתגבר על דברים שליליים, לא לקחת יותר מדי ללב. הוא היה אומר: אלוהים ברא שתי אוזניים — אחת לשמוע, אחת לזרוק."

היו לה תקופות, שבהן היתה עגלגלה יותר. באחרונה רזתה. „בלי להתאמץ באופן מיוחד," היא אומרת. „אילו הייתי מתאמצת, הייתי משמינה."

היא לא שנאה את עצמה כאשר נוספו לה כמה קילוגרמים, אבל לא היה לה נוח במיוחד. עכשיו היא מרגישה עצמה קלה, בריאה ויצירנית יותר. אשה קטנה שגובהה 1.57 מטר. המישקל — היא לא יודעת. בג'רוזלם פוסט כתבו עליה פעם: „אשה קטנה בעלת קול גדול."

אין רכילות

ה יא לא אוהבת סתם לבזבז כסף. פעם — כן אהבה, על בגדים בעיקר. בתקופת שהותה באמריקה קנתה הרבה כובעים. תיקים, נעליים, שמלות, מעילים. לא מזמן הציעה לה ידידה לצאת לקניות. שושנה אמרה שהיא לא מרגישה רצון לכך — יש לה כבר הכל.

האם היא מבוססת כלכלית? „אין לי מה להתאונן," אומרת שושנה. „אני יודעת שלאמנים רבים יש וילות. לי אין. אנשים לא עושים חשבון כמה עולה להתלבש יפה, להתקשט בתכשיטים, לנסוע. רואים אותך זוהרת, ולא מבינים מניין זה בא. דאגות פרנסה? במצב שלנו — לכל אחד יש. אבל מצבי טוב. אם אגיד שאין לי עוד יתחילו לרחם ויאספו תרומות..."

אלבומים מסודרים של כתבות וצילומים אין לה. הכל מפוזר בשקיות־נייר, באחת מפינות הבית. „למה להנציח, אני מתה?" היא שואלת. „אני לא קוראת שוב את הכתבות. יש כאלה שאני לא קוראת בכלל. זה לא נובע מאדישות, או מתוך הרגל לכתבות, כפי שעלולים לחשוב, אלא מפני שאני עדיין ממשיכה להיות פעילה, כתמיד, אוהבת את ההווה, לא חושבת על העבר וגם לא מתגעגעת אליו."

את התארים הרבים היא מקבלת בהערכה, אבל לא מתרגשת מזה 24 שעות ביממה. בתוכה היא מרגישה כאדם רגיל. לפעמים, אחרי מופע, כאשר צופים נרגשים נגשים אליה, או כאשר מחמיאים לה בטלפון אחרי הופעה בטלוויזיה, היא מתרגשת מזה. „באמת," היא חושבת, „אני עד כדי כך מרגשת?" מהופעה להופעה היא שוכחת מה היא מסוגלת לגרום לאנשים. „אני לא מקבלת זאת כמובן מאליו," היא אומרת, „אני מצניעה את זה, וכאשר זה בא, אני כמו ילדה נאיבית, והתחושה היא טובה ונעימה."

יש לה הרבה ידידים, אבל לא מזדמן לה להיפגש עימם לעיתים קרובות. בבתי־קפה אי־אפשר לראות אותה. לגביה זה ביזבוז־זמן. חבריה הקרובים אינם דווקא מקרב האמנים, כי אלה, לדבריה, תמיד במתח ובריצות.

יש לה שתי חברות קרובות: גלוריה, הציירת, ועוד אחת, המתגוררת בארצות־הברית. חברות בשבילה זו עזרה במילה טובה ומתן תחושה שתמיד יש מישהו לצידך, הדואג ועוזר.

מעולם לא נתקלה בסיפור־רכילות עליה בעיתון. „אף פעם לא נתתי סיבה לכתוב עלי," אומרת שושנה. „וחוץ מזה, כולם יודעים שאני לא אוהבת את הנושא ולא מתעניינת בו. העיתונאים יודעים להעריך זאת. רכילות, לדעתי, מורידה מערכו של האמן. את הדברים הפרטיים אני שומרת לעצמי. בבית אני לא־אמן, אלא אשת־בית, אשת־איש ואמא."

אמא הנותנת חופש לבת

ב תה היחידה, נאווה, עוסקת בציור. הבת, שירשה את יופיה של אמה, היא נערה שקטה וצנועה, המתחלחלת לרעיון שתצלום שלה, או כמה מילים עליה, יופיעו בעיתון. „אני מצטערת שאין לי עוד ילדים," אומרת שושנה, „זה קרה, כיוון שבמרבית שנותיי נדרתי בעולם, וזה לא היה מצב אידיאלי כדי ללדת ילדים. מנסיון, אני ממליצה לכל זמרת שלא תהסס ולא תחכה. אם יש לה אפשרות — שתלד. אם הקאריירה שלה טובה, שום דבר לא יברח לה." איזו מין אמא היא? לדבריה, „אמא שיודעת לתת חופש לבת, נותנת לה להתבטא ולא מתערבת יותר מדי בענייניה."

דמארי מופיעה מדי פעם, אבל לא מקבלת כל הצעה. רק אם האירוע חשוב מספיק בעיניה, או מכובד מספיק. אמנותה רק למען הכסף.

„קרה כבר," היא מספרת. „שילדים בגיל בר־מיצווה אמרו שהחלום שלהם הוא שאבוא ואשיר בחגיגה שלהם. רצו לתת לי כל סכום שארצה, אבל סירבתי. אני לא יכולה להרוס את הקאריירה שלי בשביל ילד או שניים."

היא מתעניינת מאוד בפוליטיקה, מעורה במה שקורה, אבל כאמנית אינה משתתפת בשום מופע הקשור למיפלגה כלשהי. היא מקפידה להצביע — לא אומרת למי — ומרגישה שכאמנית היא שייכת לכל עם־ישראל. „אני לא רוצה להיות ג'ון באאז," היא אומרת, „את המסר שלי אני מעבירה בשירה."

כעת, כאשר במחשבותיה ובריגשותיה היא פנויה יותר, היא מחפשת את השלווה הנפשית. נהנית מהפרטים הקטנים בחיים, מהאור שבחוץ ומהעציצים היפים שלה, במרפסת ובחדרי־המדרגות, ליד דלת דירתה. אולי לא כדאי לכתוב על העציצים בחוץ, היא אומרת. עוד יבואו ויקחו לי אותם.

שלמה בושמי, הממשיך עד היום לעבוד ב„ענייני אמרגנות," כפי שהוא מכנה את עיסוקו, הגיע הביתה רק עם תום הפגישה. על השאלה — איך זה להיות נשוי לשושנה דמארי, הוא מחייך. נראה נהנה מעצם הרעיון. „קשה לי לענות," הוא אומר, „בשבילי היא קודם כל אשה. אשה שיש בה כל מה שגבר מחפש באשה. הכל. מה עוד אפשר לבקש? יש לה כל המעלות היפות, ואני לא סתם מחמיא לה, אלא מדבר בכנות. קשה לי בכלל לתאר שיש בעולם עוד אשה כזאת."

נעמי רון ■

במדינה

מישפט

תרגיל מראה־העיניים

הנאשם זוהה כמקריה, בית־המישפט שיחרר אותו, מכיוון ששוכנע כי שערו מלא

אנשים רבים גאים בעטרת שערם המתנופפת, אבל יעקב סבג חייב לשערו השופע את שיחרורו ממעצר.

בדצמבר 1983 ערכה המישטרה מצוד אחרי סוחרי־סמים ביבנה. שוטר סמוי נשלח לשכונה לקנות סמים. בשעת ערב הגיע השוטר, יחד עם אדם נוסף, לבית־קפה במרכז יבנה, ומישהו קרא ל„יעקב". השוטר מסר לו סכום של 3000 שקל וביקש ממנו חשיש. „יעקב" ספר את הכסף, נכנס לקפה, חזר וביקש מהשוטר עוד 500 שקל. אז יצא אדם אחר מבית־הקפה ומסר לשוטר חשיש במשקל של כ־13 גרם.

השוטר הסמוי וחברו חזרו עוד באותו ערב לתחנת־המישטרה וכתבו דו"ח על הקניה שערכו ביבנה. הם תיארו את „יעקב" כבחור בן 24 בערך, בעל שיער שחור ונוטה להקריח.

לקום ולהראות. כחמישה חודשים אחרי המיקרה נחשף השוטר הסמוי ורק אז נערכו כל המעצרים, ויעקב סבג נעצר, בעיקבות הדוח מחודש רצמבר. במיסדר־זיהוי שנערך, זיהה אותו אחד משני השוטרים, שקנו את החשיש. התביעה הגישה נגד סבג כתב־אישום על מכירת סם, וביקשה את מעצרו עד תום ההליכים.

בפיו של הסניגור, אלי כהן, היו כמה טענות, אך את טענתו העיקרית שמר לסוף. כאשר סיים את דבריו, ביקש מיעקב סבג לקום על רגליו ולהראות לשופט את שיערו־ראשו. השופט הציץ ונפגע. הוא שיחרר את סבג וכתב: „אם נצרף ליתר הדברים את הספק המתעורר באשר לתיאורו של הנאשם כנוטה להקריח... הרי מישקל רב להן בשאלת מעצר עד תום ההליכים."

התביעה עירערה על השיחרור ובבית־המישפט המחוזי חזר הסניגור על תרגיל מראה־העיניים. גם כאן ביקש מסבג לקום על רגליו ולהושיט את בלוריתו לעבר השופט. התרגיל פעל גם כאן. „המשיב נמצא בפני, והתיאור שלו אינו דומה בדיוק לזה שמסרו הסוכנים המישטרתיים. הבולט הוא עניין הקרחת. המשיב אינו נוטה להקריח, ושערו שחור ומטופח." בעזרת השיער והסניגור יצא סבג שוב מבית־המעצר.

גניבה בתום־לב

בית־המישפט זיכה נאשמת שלקחה כסף, מכיוון שחשבה שזה הכסף שנגנב מארנקה

כוכבה עדי היתה מזועזעת. כאשר חזרה מן החצר לתוך גן־הילדים שבו היא עובדת, מצאה את ארנקה פתוח, וסכום של 400 שקל היה חסר בו. היא שיחזרה את מאורעות אותו יום, והיתה בטוחה, כי היא יודעת מי גנב את כספה.

דקות ספורות לפני שגילתה את הגניבה, היו בתוך הגן רק אם אחת וילדתה. האם סיפרה כי הילדה עשתה במיכנסיים, ולכן נכנסה איתה אל תוך הגן כדי לנקותה. מלבד האם ובתה לא היה איש בגן.

כוכבה, שהיא עוזרת לגננת, מיהרה לגננת וסיפרה לה את כל הסיפור. היא ביקשה ממנה שתתלווה אליה ויחד ילכו לביתה של האם ויקחו את הכסף בחזרה.

„שהבן שלך יידרס!" אחרי שיכנוע, הסכימה הגננת. יפית אורן, לבוא עם כוכבה לבית האשה. כוכבה ביקשה לראות את ארנקה של האם, ושלתה מתוכו שטרות בסך 400 שקל. היא לקחה את הכסף ואמרה: „זה שלי, ומה שנשאר זה שלך..." והיא החזירה את הארנק לאם.

כוכבה העידה כי „פלורה (האם) הוציאה את שטרות הכסף מארנקה, חילקה אותם לשני חלקים, ביד אחת החזיקה 400 שקל וביד שניה 300 שקל. היא הושיטה לי את הסכום של 400 וקיללה. היא אמרה: ‚קחי אותם, אם זה שלך, ושהבן שלך יידרס'. אמרתי לה: „אני משוכנעת שהכסף שלי, אבל אם את מאמינה שזה שלך, לכי למישטרה ואם הם יקבעו שזה שלך, אני אחזיר לך את הכסף."

האם אמנם הלכה למישטרה והתלוננה כי כוכבה גנבה את כספה. הסניגורית, ליאורה פרנקל, כפרה באשמת הגניבה של כוכבה. היא טענה כי מאחר שהנאשמת לקחה את הכסף מתוך ביטחון מלא שזה כספה, ומכיוון שעשתה זאת בתום־לב, לא עברה עבירת גניבה, ועל כן היא זכאית.

השופט הרי פס קיבל את גירסת הסניגוריה. „משפעלה תוך אמונה כנה — אף אם מוטעית — כי הכסף, כספה הוא, אין להאשימה בגניבה..."

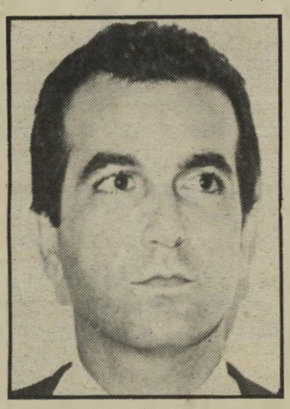
עוזרת־הגננת זוכתה מכל אשמה.

דרכי־חיים

פתיחת השער

כיצד נישאים בקיבוצים והצעה של שכנות טובה

אחרי ארוחת הערב החגיגית עולה הרב מרימונה על המיגרש, ילדות הקיבוץ פותחות בריקוד לצלילי

סניגור כהן
להושיט את הבלורית

המילים המתאימות לאירוע, פיתחו את השער! וקיבוץ שדה־בוקר עורך עוד חופה אחת.

כך דיווח מוסף הקיבוצים של היומון על המשמר לאחרונה, על נוהגי טיקסי הנישואין בקיבוצים. כמובן שלכל קיבוץ יש ייחוד משלו: בפלמחים, למשל, נערכות החופות על ראש מצוק, הפונה לים התיכון. בהמעפיל, לעומת זאת, מובא הזוג הטרי לחופה על גבי עגלת־הובלה חקלאית.

יש הרבה בנות. כל קיבוץ ושיטתו. יש המקפידים להגביל את מיספר האורחים (בדרך כלל, עד 250 איש) ויש הנוהגים ייחוד במתנות. ביסעור שבגליל המערבי הזוג האחרון שנישא מעניק שי לזוג הטרי. בגבעת השלושה,לעומת זאת, מקפיד הקיבוץ על מה שבטוח — בטוח, ומוסר לכל זוג טרי את ספר שיר השירים.

לא שאלה האפשרויות היחידות לעריכת נישואין לחברי קיבוצים. באותו גליון מובא גם סיפור־זיכרון של יושו ממעברות, שנהג להוביל, לפני שנים רבות, אבנים במשאית המשק ממחצבה בטול־כרם השכנה.

ימים מיספר לפני הקרב ההיסטורי על אל־עלמיין (נובמבר 1942), שבו גברו הבריטים על הגרמנים שאיימו על ליבה של מצריים וכמעט ועמדו בשערי ארץ־ישראל, כא בעל המחצבה ליושו בהצעה מקורית: „מחר יבוא היטלר ויהרוג את כל היהודים. תעזוב את המישפחה שלך, תהיה בן שלי ותתחתן מחדש. יש לי הרבה בנות!"

הפסטיבל הרטוב

אחרי עשרה ימים של מבול שוטף חולקו פרסי הפסטיבל ה־37 בקאן ואז התברר השמיים. האם היה זה אות לכך שהסרטים היו יבשים?

ילד פלא מיכאל סקו־לימובסקי לא הצליח להציל את סירטו של אביו.

כ מה דקות לפני מה שנועד להיות הרגע הגדול של פסטיבל הסרטים ה־37 בקאן — מעמד חלוקת פרסי דקל הזהב – ניגש אלי ידידי המלומד **ג'יובאני גראציני**, מבקר־הקולנוע של היומון האיטלקי המוביל, קוריירה דה לה סירה ולחש באוזני: „אני מר־גיש כאילו הייתי יהודי." לרגע תהיתי על משמעות הדברים שלא התקשרו למעמד זה. ואז הוסיף: „סגרו אותנו, העיתונאים, בגטו, ומצפים מאיתנו שנרקוד."

הוא כיוון את הערתו למצב המוזר שבו מצאנו את עצמנו, עמיתיי למיקצוע ואני. הנהלת הפסטיבל שרצתה להשיג תהילת־עולם וסכום כסף לא מבוטל מכרה את הזכויות הבלעדיות על טקס חלוקת־הפרסים לרשת הטלוויזיה הצרפתית אנטן 2 שצילמה את הטקס עבור האירוויזיון, וזה העביר את האירוע בשידור ישיר לכל רחבי אירופה, כולל ברית־המועצות. משום כך נשמרו הפרסים בסוד עד לערב הגדול, שלא כנהוג בכל שנה.

בעבר הודיעו על הפרסים לעיתו־נאים בשעות הצהרים המוקדמות, ואיפשרו להם לדווח בהקדם לכל עיתוניהם כולל פרשנות בהתאם. לכל המעוניין בכך היו מספקים הזמנות לטקס החגיגי שבאולם הפסטיבלים הגדול. הפעם קופחה העיתונות הכתובה שמיהרה להגיב בזעם, אחרי שורה של חריקות אחרות ביחסי העיתונות והפסטיבל. „אם העיתונות לא חשובה להם, לא נבוא לכאן יותר!" איימו הכתבים. מאחר שברור להנהלת הפסטיבל שבלי עיתונות אין פסטיבל, מיהרו לטייח את התקרית בכך שהעבירו את העיתונאים לאולם הסמוך, שם הקרינו על המסך הגדול את השידור הישיר של הטקס וכדי להפיס את דעתם של העיתונאים אף העמידו לרשותם מכשירי טלפון עם קו פתוח לכל העולם, כדי שכל אחד יוכל לרווח כאוות נפשו ולא יצטרך לחכות עד הגיעו הביתה באיחור של כמה שעות טובות אחרי הטלוויזיה. העיתו־נאים ההמומים שמצאו את מכשירי־הטלפון ליד מכונות־הכתיבה, שאלו לפשר השימוש בהם ונענו כי זוהי מתנתה של עיריית קאן לעיתונות.

אבל האמת היא שהמתח שליווה הפעם את הטכס הצפוי היה רליל ביותר. כבר שלושה ימים ריחפה באוויר ההרגשה שהפסטיבל נגמר

אהבה וטרור הלן מירן זכתה בפרס השחקנית הטובה ביותר בפסטיבל קאן 84', על תפקידה כאלמנת שוטר הנרצח על־ידי המחתרת האירית, בסירטו של פט או'קונור קאל. **אהבה ואלימות מציינים גם את סירטו החדש והענק של סרג'יו ליאונה** היה היה פעם באמריקה.

בחודש השמיני

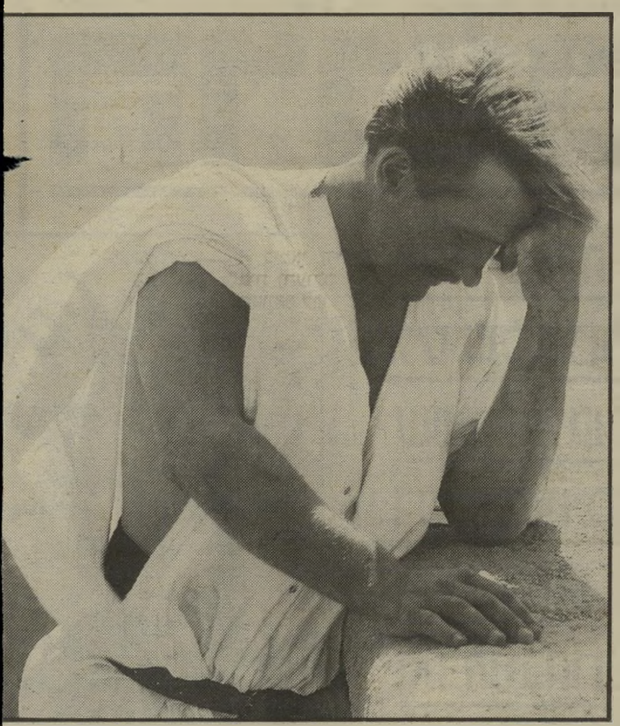
נאסטסיו: קיוסקי וזיפוזפיה הניעו: ל־פסטיבל הסרטים כשהיא בסוף החודש השמיני להריונה וקיבלה מחמאות, הן בשל אומץ ליבה ונכונותה להסתכן בהירטבות עד לשד עצמותיה והן בשל המישחק המעולה שהפגינה בסרט שזכה בפרס.

(המשך מעמוד 55)

ואנשים החלו חוזרים הביתה בהרגשת חוסר סיפוק. אולי היה זה מזג־האוויר העכור שקילקל את כל השמחות המסורתיות על החוף, הגשמים הצפו־פים שנשפכו לארץ במשך עשרה ימים תמימים ללא הפוגה, הקור הלא רגיל והיבול הקולנועי שלא היה בו מספיק צבע כדי לרתק את מי שברח מן החוף לאולם החשוך, ובודאי שלא את אלה שבאו לגלות בקאן קולנוע חדש, יוצרים חדשים או כשרונות מפתיעים.

רק אחרי שסירטם של המפיק **ארנון מילצ'ן** והבימאי **סרג'יו ליאונה**, היה היה פעם באמריקה, הוקרן ביום ראשון בערב, בהצגת גאלה מפוארת, עם נשף ענקי בסיגנון הוליוודי בהשתתפות כל הגדולים והיפים שהיו באותו ערב בחוף־התכלת שבריביירה הצרפתית — היתה לכולם הרגשה שאין יותר למה לצפות.

ואומנם, הצגת הגירסה המלאה של הסרט — שלוש שעות ו־45 דקות — מחוץ לתחרות, היתה בלי ספק האירוע המרכזי המסקרן ביותר של כל הפס־טיבל. שמועות ורמזים על חילוקי־דעות בין מפיצי הסרט בארצות־הברית ובאירופה ועל האורכים השונים בעיתונאי־צמרת (העולם הזה נימנה עם המעטים שזכו לראיון בלעדי בהזדמנות זאת), כי לפני 20 יום בלבד לקה בהתקף־לב קשה. היה זה האחרון בשורת ההתקפים ומחלות שתקפוהו במשך הסרטת הסרט שנמשכה כשלוש שנים („גם הסרט השפיע על הבריאות הרצויים לכל אחד מהם, על הדרישה מן הבימאי להוריד שעה ואף שעתיים מאורכו של הסרט, ועל סירובו לעשות כן, רק הגבירו את הסקרנות. ההודעה שתהיה רק הקרנת גאלה אחת למוזמנים ובמחירים מפולפלים בלבד, הכניסה את העיתונאים לפאניקה, שכן רבים חששו שלעולם לא יעלה בידם לראות את הגירסה המלאה של הסרט והרי אחת המטרות בנסיעה לפסטיבל היא ההזדמנות לראות דברים שאחרת ספק רב אם יעלה הדבר בידך.

פעמיים דפארדייה

השחקן העסוק ביותר של הבד הצרפתי נראה בפסטיבל פעמיים – למעלה בפורט סאגן, שזכה בבוז, ולמטה כגיבורו של מולייר, טרטיף.

עוגה בארון־מתים

הסרט שיכול בהחלט להיחשב לאחיו התאום של דון קוליאו־נה, הוא על סנדק יהודי שמגלם אותו **רוברט דה־נירו**, שהוא בלי ספק השחקן המסעיר ביותר שיש היום לאמנות השביעית.

ליאונה בעצמו קיצץ את כמות הראיונות שהבטיח להעניק ובחר רק שלי לא מעט," אמר בראיון שאפרסם בקרוב).

כל הדברים האלה עשו את ההקרנה לאירוע המדובר ביותר בפסטיבל. ונו־סיף לכך את העובדה שהקהל עמד על רגליו והריע במשך דקות ממושכות ובקול גדול וכמה מאמרי־ביקורת משבחים שהופיעו באותו יום בעיתונות האיטלקית חיזקו את ידיו של ליאונה והרימו את המורל של דה־נירו.

נוכחותו של שחקן זה, הביישן מטבעו והמשתדל תמיד להיסתתר הר־חק מן החוף בהגיעו לקאן, הפכה את ארוחת־הערב שהחלה לקראת חצות, לאירוע בסיגנון ימי־הזוהר המפורסמים של קאן. תיזמורת פתחה את הערב ב„יום־הולדת עליו" לכבוד אמו של המפיק הישראלי, שזה היה יום הולדתה, והמשיכה ללוות את הלילה בנעימות מתוך הסרט, פרי עבודתו של המלחין הידוע **אניו מוריקונה**. כל המי ומי, הנועזים שהגיעו מתחת למטריות, במחלצות מהודרות, לגמו שמפניית מאם יקרה, וטרפו פואה

אהבת נשים

ג'יין בירקין מגפפת את הבימאי ז'אק דואיון, שעורר את שריקות הבוז הנוראות ביותר בקרב העיתונאים, שעה שהקהל נותר נבוך. לעומת כאלה שראו בסרט טרגדיה שקספירית טהורה, חשבו רבים כי זהו זבל טהור.

האכזבה הגדולה

אלברט פיני וז'אקלין ביזה מטיילים בבית־קברות מכסיקאי בסרט מתחת להר הגעש, שהיה האכזבה הגדולה ביותר של הפסטיבל. אך בכל זאת זכה בהימאי שלו, ג'ון יוסטון, בן ה־78, בפרס מיוחד של הוקרה על השנים היותר טובות שידע בקולנוע. הפרס ניחם במיקצת את האמריקאים, שכבר כמה שנים לא מצליחים לזכות באף אחד מן הפרסים הגדולים.

גרא טריפה (מימרח של כבד אווז בפטריות שחורות שהוא גאוות אשפי המיטבח בארץ זו); הקרואים קיבלו בקבוקי בושם מהודרים, מתנת חברת תמרוקים צרפתית, ובסיום כבו האורות והמלצרים צעדו בתהלוכה, כשהם נושאים על כתפיהם עוגה ענקית בתבנית ארון־מתים, ועליה נרות דולקים, העתק של תמונה דומה מן הסרט, שבה חוגגים גיבוריו הגאנג־סטרים את ביטול האיסור על שיווק משקאות־חריפים בארצות־הברית.

למחרת כבר ריחפה באוויר אווירת הסיום. הסרטים שהוצגו ביומיים האחרונים, סירטו של **ז'אק דואיון** הפיראטית שנועד לעורר שערוריה בשל היחסים הלסביים הלוהטים המתוארים בו, נראה מגוחך וחסר כל טעם.

סירטו של גדול בימאי הודו **סטיאג'ט ריי** – הבית והעולם – היה מיושן וילדותי בהשוואה לרבריס שבימאי זה עשה בעבר וגם הגירסה המוסרטת של המחזה טרטיף של מולייר, בביצוע המחודש של **ז'ראר דפארדייה** ו**פרנסואה פרייה** היה מסורבל, כבד ותיאטרלי לחלוטין.

אסיר תודה והמום

ל**קראת טקס** הסיום כבר היו כולם רטובים ועייפים. ואומנם זה בא והוכיח כי רק האמריקאים יודעים לביים טקסי אוסקר וכי חלוקת הפרסים כאן, כשהאירוויזיון מקציב לה זמן קצר רמתה יותר לחלוקת דיפלומות בבית־ספר תיכון, מאשר לנקודת־השיא בחיגגה של זוהר. הצרפתים אמנם ניסו לגייס לעניין את כל הכוכבים האפשריים, **לאה מאסארי** ו**סיי דאנוויי**, **מאריסה ברנסון** ו**ג'דלייטה מסינה**, **דירק בוגארד** ו**איזאבל הופרט**, **טוני קרטיס** ו**רוברט ואגנר** — אבל הכל הלך בקצב מזורז כשכל זוכה מספיק לעלות בריצה לבימה, לרדת בקפיצה מזורזת לקראת הצלמים, כשהאור המכוון אליו ככה בעודו בררכו על הבימה ומופנה לבא בתור.

אשר לפרסים עצמם, כמעט כולם נחזו מראש. וזאת גם לחיוב וגם לשלילה. כי בדרך־כלל פסטיבל שאין בו הפתעות אינו פסטיבל, וחלוקת פרסים בלי כמה שריקות־בוז הגונות היא אירוע משעמם, לרעת רבים. אבל שהריעו באולם הסמוך. שכן היה זה הסרט שעמד משיכמו ומעלה מעבר לכל מה שניראה כאן בתחרות.

האמת היא, שבמיקרה זה יכול היה גם המישחק, הן של **הארי דין סטאנטון** והן של **נאסטסיה קינ־סקי**, היו בלי ספק מן ההישגים הנפלאים ביותר שאפשר להשיג בסרט. שמעבר לכל שיקולים פוליטיים ומיסחריים, המאפיינים כל חלוקת פרסים, נעשה צדק, והסרט הטוב ביותר קיבל את הפרס הטוב ביותר. זה גרם המשוכללת שלו והווירטואוזיות המופרזת שלו שאיננה מרגשת יותר. הוא חזר על ההצגה הלהטוטנית שהפגין בהמלביש והיו רבים שהביעו געגועים לשחקן המחוספס והמפתיע שהיה פעם. שחקן אחר ותיק ומנוסה שעשוי היה לזכות בפרס־השחקן וגם הוא לא זכה בו, הוא **מארצ'לו מאסטרויאני**. שחקן מעולה זה הגיש הופעה מזהירה בסרט קטן ומעניין של **מארקו בלוקיו**, עיבוד למחזהו של פיראנדלו הנרי הרביעי. בעיבוד זה מוכיח בלוקיו שאפשר לעשות בשפה קולנועית מה שאי־אפשר לעשות בשום שפה אמנותית אחרת וזהו הישג מרגש באמת.

פרס המישחק הגברי הוענק הפעם דווקא לשני שחקנים מספרד, המופיעים בשני התפקידים הראשיים בסרט בשם הקדושים התמימים – **פראנסיסקו ראבאל** ו**אלפרדו לאנדה**, סרט על פיאודליזם חסר רחמים בספרד שבויים בידי **מאריו קאמים** ונרכש כבר להפצה בישראל.

מצב הכוכבות בעולם הוא בכי רע, אם לשפוט לפי מיספר המועמדות האפשריות לפרס השחקנית הטובה ביותר בפסטיבל. הכוכבות הידועות הגישו מישחק שיגרתי למדי, כמו זה של **ז'קלין ביזה** בסירטו של יוסטון מתחת להר־הגעש. ואילו לנאסטסיה קינסקי שבאה לפסטיבל באומץ רב, כי היא בסוף החודש השמיני להריונה לא ניתן הפרס מטעמים דיפלומטיים — כי הסרט שבו הצטיינה פאריס־

(המשך בעמוד 62)

המפיק ארנון מילצין והבימאי סרג'ין ליאונה גנבו את ההצגה בסירטם „היה היה פעם באמריקה" ובארוחת לילה של חצות עם שאמפניה ועוגה בצורת ארון־מתים

סירטו של ונדרס לגרוף כמה פרסים נוספים, שכן גם התסריט שלו, שנכתב על־ידי המחזאי־שחקן **סם שפארד**, כמובן אכזבה לאמריקאים ולצרפתים כאחד.

כוכבת בחודש השמיני

ד**ו אמריקאים שכבר** שנים לא מצליחים לזכות באף אחד מן הפרסים הגדולים, נאלצו להתנחם בפרס־הוקרה שהוענק לבימאי ג'ון **יוסטון** על כלל יצירתו, אחרי שסירטו שהוצג כאן בתחרות, מתחת להר־הגעש היה אכזבה לכולם.

הבימאי בן ה־78 ידע שנים טובות יותר ויצירות כמו הנץ ממלטה המלכה האפריקאית והאוצר מסיירה מאדרה ייזכרו לזכותו יותר מסרטיו האחרונים. גם **אלברט פיני** המופיע בסרט בתפקיד ראשי (היו שראו בו מועמד לפרס השחקן) היה מאכזב, דווקא משום הטכניקה ונדרס, ביישן ונרגש, היה אסיר־תודה והמום נוכח הפרס הגדול והאחד ואם כי דירק בוגארד ואיזאבל הופרט שעמדו בראש צוות השופטים והכריזו על מתן

ארון מתים

הגאנגסטרים היהודים חוגגים את הביטול על איסור מכירת משקאות בארצות־הברית. מסביב לארון־מתים סימלי בסירטו של סרג'ו ליאונה היה היה פעם באמריקה. אורחיו של המפיק ארנון מילצ'ן התכבדו בעוגה ענקית בתבנית ארון־מתים במסיבת חצות.

הפעם, דווקא הפרס הגדול, דקל הזהב שהוענק לסירטו של **וים ונדרס** פאריס־טכסאס התקבל בחיבה עצו־מה ובמחיאות־כפיים פה אחד, גם על־ידי הקהל הגדול וגם על־ידי המבקרים עמד מעל ומעבר לכל התסריטים האחרים שנראו כאן. גם הצילום של **רובי מילר** שהראה את אמריקה המערבית ביופי חסר־תקדים, היה יכול בהחלט לזכות בפרס הצילום האמנותי. הפרס היו קצרי סבלנות ויהירים למדי. כשהבימאי עמד והודה בגרמנית לרשימה ארוכה של יוצרים ומפיקים שעזרו לו במלאכה, היו כולם מאו־שרים. הפעם, היתה ההרגשה הכללית

הספרדים באים

פראנסיסקו ראבאל ואלפרדו לאנדה, שני השחקנים הספרדיים שחילקו בי־ניהם את התפקידים הראשיים ואת פרס השחקן הטוב, מובלים לבימה.

מיכתבים לרותי

בלי צ'קים ובורסה

היא מגדירה את עצמה כ„שמנמונת, חמודה ומשוגעת לקולנוע,“ וכל מי שהנתונים הללו מתאימים לו, מוזמן להמשיך לקרוא, ולבדוק אם הוא עונה על הדרישות שלה. כי יש לה, ועוד איזה. תיכף תראו. לפני כן, עוד כמה פרטים על (1002/84): רווקה בת 32, גובה 1.62 מטר, עוסקת בעריכה עיתונאית. היא טוענת שכסף לא מעניין אותה, ואם אתה אחד שמדבר כל הזמן על בורסה וצ'קים, אין לך סיכויים אצלה. כרי שתמצא־חן בעיניה, אתה חייב להיות חתיך משגע וטיפוס אתלטי, לא פחות ולא יותר. „לא חשוב הגיל,“ היא מציינת בנדיבות. „אבל שלא יעבור את השלושים.“ וזה עוד לא הכל: היא מעדיפה אותך צימחוני ולא מעשן, ומבקשת שתצרף תמונה. „רצוי שלך, לא של חבר,“ היא סוגרת עניין. „ראיתי פעם סרט על שני שמנים־מכוערים שרוצים להשתדך זה לזה, ושולחים אחד לשני תמונות של יריריים יפים.“ בסרט המסויים הזה היא בהחלט לא רוצה לכבכ.

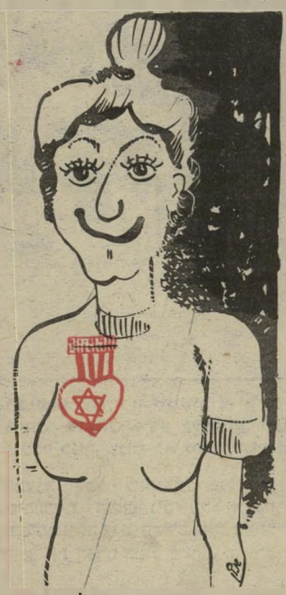
* * *

דיווח מליל אמש: היא לבשה סוודר כל־כך הדוק, שבקושי יכולתי לנשום.

* * *

ליידי עם צל"ש

(1003/84) מציינת, בלי שום בעיות, את גילה, 48, וכבר על זה מגיע לה צל"ש. היא מתארת את עצמה כ„אלגנטית, דקת־גיזרה, רומנטית, אוהבת לשקוע בשיחות עמוקות מלב־אל־לב ולהסתכל על השקיעה בשפת־הים.“ טיפוס של ליידי, מצד אחד, שאוהבת מיסעדות טובות, אבל גם אשה שובבה, שיכולה להסתובב בשימלה זרוקה בשוק בצלאל ולאכול פלאפל וחמוצים. היא גרושה, פלוס שני ילדים, שכבר עזבו את הבית, בעלת „מיקצוע חופשי בתחום שרימין ויצירה כרוכים בו,“ כהגדרתה. כן, היא

גם ג'ינג'ית. היא תשמח להכיר אדם רגיש, אינטלקטואל, אינטליגנטי, בעל הופעה אסתטית, ורצוי אחד שיש לו שימחת־חיים, כזה שנהנה, אפילו בגיל 50, לרקוד דיסקו. והכי חשוב, שלא יהיה מרובע, סגור או בעל דעות קדומות. יש מתנדבים?

* * *

למערכת שבועון אמריקאי, שערך תחרות לאזרחות טובה, הגיע המיכתב הבא: „אינני מעשן סמים, לא שותה אלכוהול, ולא משחק בקלפים. לא מביט על נשים אחרות, ונאמן רק לאשתי. עובר קשה ולא מבזבז זמן וכסף על בילויים. הולך לישון ב־10 בערב וקם ב־5 בבוקר. כל זה נמשך כבר שלוש שנים, אבל חכו ער סוף הקיץ, כשרק ירשו לי לצאת מכאן!“

* * *

גל חדש בקולנוע האיסלאמי: בימים אלה מצולם באיראן הסרט „27 כלות ל־7 אחים“.

* * *

אשה קטנה מחפשת אהבה

(1005/84) מתארת את עצמה כאשה קטנה (1.53 מטר) ושמנה, שהפיזיזים בראש נשרפו לה מזמן. היא בת 37, עניה מרודה, אלמנה המחפשת אהבה ותשומת־לב. אתה צריך לצלצל אליה לפחות שלוש פעמים ביום, כך היא מודיעה, כרי לשאול מה שלומה, ולקחת אותה פעם בחודש למיסעדה טובה. אתה מתאים לה אם אתה גבוה ורחב־כתפיים. לא פחות מבן 40 ומשכיל. ועוד פרט: היא מתה על עיניים כחולות. „כי שלי,“ היא מדווחת, „הן חומות ומכוערות.“

* * *

וודי אלן מספר שאשתו לשעבר היתה ילדותית. כאשר הוא היה באמבטיה, היא היתה נכנסת, מתי שרצתה, ומטביעה את האוניות שלו.

* * *

קוראים/קוראות המבקשים לענות למיכתבים לרותי מת־בקשים לעשות זאת תוך ציון שם המפרסם במדור או ה־מיספר המזהה שלו (84/...) על גבי המעטפה. נא לציין גם „מיכתבים לרותי“ ולשלוח ל־מערכת „העולם הזה“, תל־אביב, רחוב גורדון 3.

זאת, כמובן, גם הכתובת לקוראות/קוראים המבקשים למענות למדור.

מזכרת מלונדון

(1004/84) כותב לי שלא היה עולה על דעתו לכתוב אלי, כי עם כל הכבוד למדור הזה, לו יש מספיק תודה. אבל מה, בכל זאת אולי אוכל לעזור לו במשהו אחר. „לפני כמה שנים ביקרתי בלונדון,“ הוא כותב. „ובאחד הרחובות הראשיים מצאתי את התמונה הזאת. מאחרי התמונה היו כמה שורות בעברית, כך שיש סיכויים שהמדובר בישראלית. היא הטיפוס שלי, ואני מת למצוא אותה.“

אני מקווה מאוד שתצליח. בלי שום קשר לתמונה, יש לי הרגשה שאם מישהי תכתוב לו מיכתב נחמד, ותישבע שהיא דומה איכשהו למצולמת, היא תיזכה לתשובה. איך אני בכלל מעלה השערה כזאת? בלי בעיות, כי אחרת הוא לא היה מטמר לי שהוא בן 30, גבוה וסימפטי.

חתיך השבוע

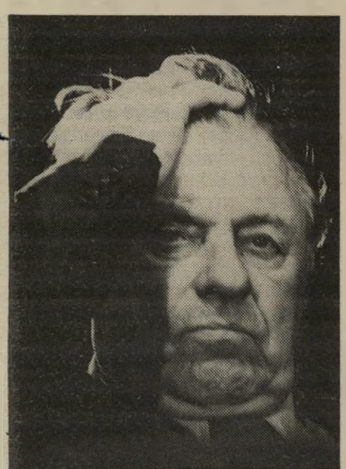
קוראים לו דרור משולם, בן 24, והוא נראה שיגעון: גבה־קומה, יפה־תואר, שחרחר, עם גומה גברית על הסנטר. את הצבא העביר בלהקה צבאית, ובשנה האחרונה הוא משמש כזמר־מלווה של ירדנה ארזי. עכשיו הוא החליט להיות סולן, והוא עומד לעשות זאת בדרך מקורית – מופע קאבארטי. הוא מתכוון לטייל בין שולחנות המועדון, להיות נועז ופרובו־קטיבי, לאלתר, לשבת על בירכי גברים ונשים וכן הלאה. בין השירים שאימץ לעצמו הוא שיר ההומו הידוע של שארל אזנא־בור, ששר בזמנו אבי טולדנו. לא, הוא בכלל לא כזה, הוא עונה, כאשר שואלים אותו למה בחר דווקא בשיר הזה. זה פשוט שיר יפה ורגיש, שמצא־חן בעי־ניו. הוא גם לא חושש שידביקו לו תווית, בגלל השיר. „הכנתי לי מראש תשובה לכל מי שישאל,“ אומר דרור. „אומר שאף אחד לא חשב לשאול את גילה אלמגור או את עת עצמון, כאשר שיחקו במלכת הכביש ובכביש ללא מוצא אם הן ירדו לזנות.“ זהו, חסכתי לכם שאלה.

חמרורים

נבחר ♦ בבון, כנשיאה השישי של גרמניה המערבית, לתקופת־כהונה של חמש שנים, **ריכארד פון וייצאקר**, 64, נוצרי־דמוקרטי, מי שהיה במשך שלוש השנים האחרונות ראש עיריית ברלין המערבית ובמשך שנים, קודם לכן, ראשה החילוני של הכנסיה הפרוטסטנטית בגרמניה. וויצאקר, בן אצילים (ובעלי טחנות־קמח) שירת בצבא גרמניה של מילחמת־העולם השניה כסרן (שליש חטיבתי) והוא בנו של מי שהיה מנכ"ל מישרד־החוץ הגרמני, שגריריו האחרון של היטלר לוותיקאן, אשר נשפט לשבע שנות מאסר כפושע־מילחמה.

נחוג ♦ בירושלים, יום הולדתו ה־73 של **טדי קולק**, ראש עיריית ירושלים מזה 19 שנה, אשר נולד, בניגוד למספר עליו, לא בבירת אוסטריה, וינה, אלא בכפר הונגרי, שבו ניהל אביו חווה חקלאית. אך קולק גדל בווינה, שבה היה מדריך נוער ציוני. הוא הקדים לעלות ארצה (1935), נימנה על מייסדי עין־גב, הקיבוץ שממיזרח לכינרת. היה ראש מישלחת אירגון הגנה לארצות־הברית ערב מילחמת־העצמאות. במשך 13 השנים שקדמו לבחירתו לראשות עיריית ירושלים שימש כמנכ"ל מישרד ראש־הממשלה והיה ממקורביו של ראש־הממשלה ברובן של אותן שנים, דויד בן־גוריון.

נחוג ♦ בארמונו, בצפון־מיזרח ספרד, יום־הולדתו ה־80 של **סאלי וואדור דאלי**, הצייר הסוריאליסטי,

ראש־עיריה קולק
מכפר הונגרי, לבן־גוריון

המתבודד זה שנתיים בארמונו, מאז נפטרה אשתו, גאלה, אך שניאות, לרגל יום־הולדתו, לסעוד סעודת־חג ולהת־חיל לצייר שוב.

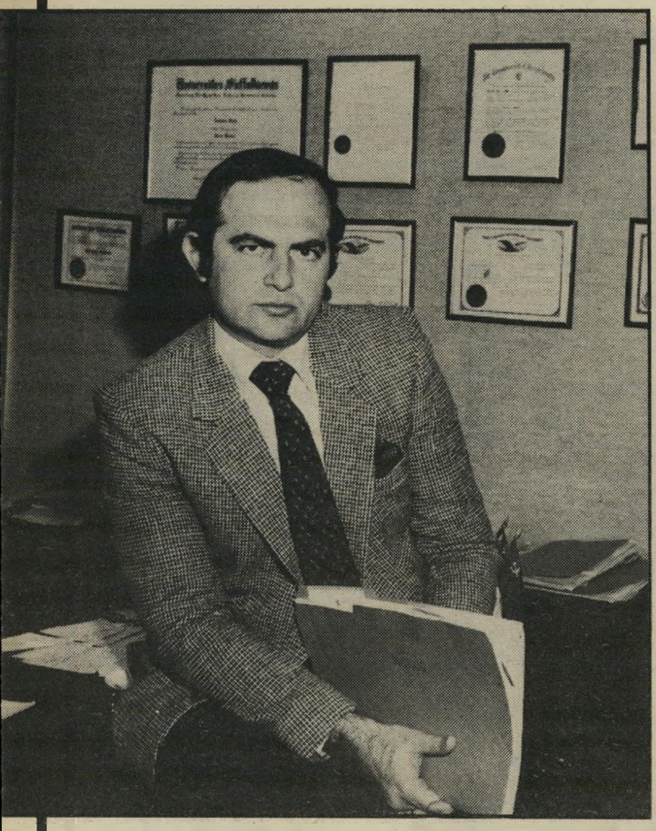
נחוג ♦ בוושינגטון, יום־הולדתו ה־90 של **אלסוורת באנקר**, מי שהיה, בגיל 79, השגריר האחרון של ארצות־הברית בסייגון ושניהל, בגיל 84, את המו"מ עם ממשלת פנמה, שבסופו הובטחה לה הריבונות על תעלת פנמה ופינויה על־ידי האמרי־קאים, לקראת סוף המאה.

נחוג ♦ בציצרס, שווייץ, יום־הולדתה ה־92 של **ציטה**, שהיתה הקיסרית האחרונה של אוסטריה, אלמנתו של אחרון הקיסרים לבית הבסבורג, קארל הרביעי, שוויתר על הכס אחרי שנתיים של מלוכה, בסתיו 1918. ציטה, החיה בבית־אבות המנוהל על־ידי נזירות פראנציסקאניות, מק־פידה לדפדף, מדי בוקר, בעירמת עיתונים בגרמנית, בצרפתית ובאנג־לית, כדי להישאר, כרבריה, „בתמונה.“

נפטר ♦ בתל־אביב, ממחלת הסרטן, בגיל 68, **משה שביט**, מראשוני ענף הדיג ומפתח היצוא החקלאי לאירופה בממדיו הנוכחים, כמנכ"ל **אגרקסקו** משך 15 שנים.

עמירם קליין, מלך „הכרטיסים הירוקים" של היורדים
לקה בגידול במוח, נותח והבריא — והוא טוען כי מתחרין הפיצו את השמועה שמת, כדי לגנוב את לקוחותיו

המת החי בלוס־אנג'לס

הוא היה המלך הבלתי־מעורער של הקהילה הישראלית בלוס־אנג'לס. היורדים היו משחרים לפתחו יומם וליל, הוא היה כמעט היחיד שהיה מסוגל להשיג לכל אחד מהם את משאת־נפשו: „גרין קארד".

עמירם קליין, בנם של יורדים ישראליים שעזבו את ישראל בהיותו ילד בן 9, הפך סיפור־הצלחה בזכות העובדה שרכש לעצמו שם של עורך־דין היכול לארגן את הכרטיס הירוק הנחוץ כל־כך ליורדים, תמורת סכום כסף לא מבוטל כלל וכלל (העולם הזה - 20.8.80).

בין לקוחותיו של עמירם קליין היו לא רק יורדים ישראליים, אלא גם מהגרים איראניים, שברחו מהמישטר החומייניסטי; מהגרים לבנוניים, שברחו מהתופת של ביירות; מהגרים מנסיכויות־הנפט, מירדן, ממצריים, מיפאן, מהפיליפינים ומכל מקום בעולם.

הוא השיג גרין־קארד לשחקן הקנדי דונאלד סאתרלנד. ולזמרת הבריטית מריאן פייתפול. הוא השיג גרין־קארד לשחקני־קולנוע צרפתיים ואיטלקיים, והוא השיג גרין־קארד לעברריינים ישראליים, חברי המאפיה הישראלית, שחלקם מצאו את עצמם כלואים זמן קצר אחרי שקריבלו את הגרין־קארד, מאחורי סורג ובריח. כמה מלקוחותיו כמו, למשל, בני־הזוג ראובן, שנרצחו ושגופותיהם נחתכו לחתיכות ונזרקו לפחי־האשפה, לא הספיקו לקבל את הכרטיס המיוחל. לעומת זאת, חלק מרוצחיהם קיבלו את הגרין־קארד בעודם ממתינים למישפ־טם.

אהבה במעלית

עמירם קליין הפך הרווק המבוקש ביותר בקהילת־היורדים. הוא היה צעיר (33), מצליח, נסע במכונית־מרצדס פתוחה והחזיק בשתיים נוספות במוסך, קנה בית יפהפה באיזור ווסטווד היוקרתי וחיפש כלה.

החתיכות הישראליות עטו עליו. הוא ניהל רומנים מיקריים עם כמה מהן, אך אף לא אחת מהן מצאה חן בעיניו.

הוא פתח מישרד בישראל. מדי שנה היה מגיע לכאן פעמיים ונפגש עם לקוחותיו במלון הילטון. הוא הסריר לישראלים את הכרטיס הירוק בעודם בארץ, כשהם היגרו לארצות־הברית היה בידיהם הגרין־קארד הנכסף.

עמירם קליין הצהיר שברצונו למצוא כלה ישראלית. כשהיה מגיע לישראל ניסו לערוך לו היכרות עם נשים ישראליות, אך לשווא. הוא היה מארח מצויין, כשהיו מגיעים מישראל אורחים יחוע־שם, הוא היה מארח אותם במיטב מיסעדות־היוקרה של לוס־אנג'לס.

לפני כשנתיים פגש במעלית בית־המישרדים, שבו שכן מישרדו, צעירה אמריקאית, הם התאהבו, והוא נשא אותה לאשה. עמירם קליין אבד לרווקות הקהילה הישראלית. החתונה שלו, כך מספרים, היתה מהמפוארות שידעה עיר־הסרטים.

ואז, יום אחד, כמעט נגמר הכל. עמירם התבשר כי אשתו מצפה לתינוק, הוא היה מאושר, אך מיחושים קשים בראשו הטרידו אותו. הוא הלך לבדיקות, והתגלה כי הוא סובל מגידול בראש.

על השתלשלות העניינים מאז הוא כתב למערכת „העולם הזה":

באפריל השנה חליתי. רופאיי גילו כי אני סובל מגידול בצד הימני של ראשי. עברתי ניתוח, וכעת אני מחלים, והכל מסתדר לאט־לאט.

השמועות שהציפו את הציבור הישראלי באמריקה, במיוחד בלוס־אנג'לס ובניו־יורק, כאשר חליתי, היו מדהימות. את השמועות הפיצו עורכי־דין אחרים, ששמחו להיפטר ממתחרה רציני שכמותי.

מייד כשהם שמעו שעברתי ניתוח־ראש, הם הפיצו שמועה שנפטרתי. הם ניסו לקחת את הקליינטים שלי ולנצל את מצבי, כדי לעשות על הקליינטים שלי כסף. הם הפיצו שמועות בכל העיר שעמירם קליין נפטר, והציעו ללקוחות שלי להעביר את התיקים אליהם.

פיל בלייזר, בעל תחנת־הטלוויזיה איזראל טודיי, אמר בתוכנית־הטל־וויזיה שנפטרתי. אני מתאר לעצמי שהוא כעס עלי מפני שהפסקתי לפרסם אצלו בטלוויזיה. במשך שנים פירסמתי אצלו, כדי לתמוך בו. אחר־כך, משראיתי שאני זורק את הכסף לפח ושהפירסום אצל פיל בלייזר לא מביא לי לקוחות, כי הלקוחות הרצי־ניים ממילא אינם צופים בתוכנית שלו, הפסקתי לפרסם.

כך, במשך חודשים, אנשים לא ידעו למי להאמין, ושאלו את עצמם אם אני בחיים או שאני כבר מת. בכל מקום שבו נמצאים ישראלים, במיסעדות, במסיבות בכל מיפגש, הם דיברו רק על עמירם קליין, האם הוא חי או מת. המישרד שלי הוצף בשיחות־טלפון, המזכירות שלי כימעט השתגעו.

הלוויה בלי גופה

מה שמצחיק יותר הוא שמהקונ־סוליה הישראלית בלוס־אנג'לס יצאו שמועות שמי שעובר ניתוח־ראש לא יוצא מזה חי. הרבה מאוד ישראלים באמת נבהלו והתחילו לפחוד. במיוחד הנשים של הקליינטים שלי והן ממש בכו ובאו למישרד שלי לשבת שיבעה, והמזכירות שלי אמרו להן שהכל בסדר, וזרקו החוצה את מי שלא עזבו בעצמם. אחד האנשים בקונסוליה אמר לקליינט שלי: „כל ישראלי שני מקבל גרין־קארד דרך עמירם קליין, אולי עכשיו, כשהוא מת, זה סוף־סוף ייפסק."

השמועות עשו להן כנפיים. לפני שבוע היה פה בעיר סמי ולצר, הספר שגר עכשיו בארץ. הוא פגש אותי במסיבה ואמר לי: „מה זה, השמועות האלה שאתה מתז אתה נראה לי חי לגמרי."

אמרתי לו שכל „השמוקים" בעיר, במיוחד עורכי־הדין הישראליים, מנ־סים לדקור אותי בגב, ואני מראה להם שאני חי וקיים וגר בלוס־אנג'לס.

ג'ו נקש, מבעלי חברת ג'ורדאש, קיבל שיחת־טלפון, אמרו לו שנפטר־תי. הוא צילצל מייד לאחותי, הנשואה לכתב הארץ שלמה שמיר, לנחם אותה, הם מאוד התרגזו ואמרו לו שזה שטויות. אחר־כך הוא טילפן אליי ואמר: „אני מבין שכל הישראלים הולכים להלוויה שלך, אבל אין גופה." הוא אמר שהסיפור שלי שווה סרט, שזה לא ייאמן איך קוברים בן־אדם בעודו בחיים.

סיפור אחר ששמעתי עלי, הוא שאני נפטרתי, ושהנשמה שלי חזרה לגוף שלי, ושאני בחיים בפעם השניה, כמו ישו הנוצרי.

סיפור אחר הוא שקליינט עשיר שלי שכר בואינג 707 והטיס אותי לשווייץ, לאיזה מקום שבו גומרים את החיים בסנטוריום. סיפור אחר זה שאני לא בחיים, ושמישהו אחר מתחזה כעמירם קליין.

בינתיים אשתי, לינדה, בהריון, בחודש השישי, ואני מקווה להיות בחודש אוקטובר לאבא. אני מרגיש טוב והולך מפעם לפעם למישרד, הולך למסיבות יום שישי, למירוצי־סוסים, ומטייל עם כלבי בפארק. אני, ברוך השם, בחיים. אבל אף אחד לא מאמין לי, ולכן אני מתכוון להדפיס חול־צות־טי ולחלק אותן ברחוב פרפקס, הרחוב „הישראלי" בלוס־אנג'לס, ועלי־הן יהיה כתוב:

"AMIRAM KLEIN IS ALIVE AND WELL AND LIVING IN L.A."

שרית ישי ■

פרקליט קליין ה„מרצדס"
הרווק המבוקש ביותר

שביט, אביה של השחקנית ציפי שביט, היה גיזבר הסוכנות היהודית בגרמניה שאחרי השואה, חבר קיבוץ נווה־ים שליד חיפה, מנהל חברת־הדיג ההס־תדרותית נחשון ומנהל אגף הדיג במישרד־החקלאות, לפני שפנה לניי־הול אגרקסקו.

נפטר ◆ בירושלים, בגיל 74, ד"ר **אלפרד ויתקון**, מי שהיה, במשך 26 שנים שופט שמרן בבית־המישפט העליון. ויתקון שביקש לצמצם את זכות הגשת הבג"ץ, היה מומחה לענייני מיסים. הוא נולד בגרמניה והספיק להיות בטרם מדינה 12 שנים עורך־דין בפרקטיקה פרטית. הוא עלה מתפקיד של קצין סעד מישפטי בצה"ל (בדרגת סרן) לנשיא תורן של בית־המישפט המחוזי בירושלים עם ראשית המדינה, תפקיד שממנו העפיל, עד מהרה, לבית־המישפט העליון.

נפטר ◆ בטרכטריק, אנגליה, ממחלת פארקינסון, בגיל 77, **סר ג'ון בטג'מן**, משורר־הכתר הבריטי, ששי־מש בכהונתו 12 שנה. מישרת משורר־הכתר נקבעה לפני 300 שנה, וייעודו של המשורר הוא לחרוז על אירועי התקופה. האנגלים לא התלהבו כל־כך מבטג'מן, בנם של עושרי־הריטים ממוצא הולנדי, אשר סיפרי־השירים שלו נמכרו במאות אלפי עותקים כל אחד, ובמיוחד אחרי מילחמת איי פוקלנד, כאשר נמנע בטג'מן מלחבר שיר כלשהו לרגל נצחון הבריטים על הארגנטינים.

נפטר ◆ בחדרה, בגיל 82, **עזרא דנין**, פרדסן יליד יפו ואיש ש"י (שירות־הידיעות של ההגנה), שהיה האיש שהפגיש, שלושה ימים לפני הכרזת המדינה, את גולדה מאיר עם מלך ירדן, עבדאללה, בבירתו, עמאן. אחרי המילחמה היה דנין בין מקימי בית השידור הערבי (המחלקה הערבית של קול ישראל), ולאחר מכן שימש כשגריר מיוחד לאיראן ולתור־כיה, כממונה על הסיוע לפיתוחן החקלאי.

שופט ויתקון
מסעד מישפטי לעליון

נפטרה ◆ בבנגקוק, בירת תאילנד, מכשל־לב, בגיל 82, המלכה־האם, **רמביי בארני**, אלמנתו מזה 43 שנה של ראמה השביעי, אבי המלך הנוכחי.

** הראשון שמונה לתפקיד זה היה בנג'מין גוֹנסון, משורר ומחזאי (וולפון, השטן הוא חמור), שנפטר ב־1637, ושנתבקש לחבר שיר אחד לשנה בלבד, ליום־הולדתו של המלך. משוררי־כתר אחרים היו ויליאם וורדסוורת' ואלפרד טניסון. התואר המדוייק של כולם הוא „המשורר עטור זר־הדפנה", זכר לנוהג היווני הקדום לעטר את ראשיהם של משוררים מעולים בזר־עלי־דפנה.*

הילדים (למטה): „האם אבא שלנו מת? האם אין לנו אבא?"

האשה הראשונה: „בחלומות הרעים לא חלמתי שיזיק לילדיו!"

סמי בורקס: „כל מה שהם רוצים, זה רק להרוס ולסחוט אותי!"

אשתו השניה: „זה לא נורא אם מחנכים ילדים להעריך כסף!"

ברלת נשמע צילצול חטוף, ואחריו עוד צילצול מהסס. נערה בת 15 ונער בן 13 נכנסו ברגל לא בטוחה והציגו את עצמם — בתו ובנו של יצחק אלקולומברי המוכר לכולם כאחד מבעלי סמי בורקאס. יש להם סיפור לספר — סיפור חייהם.

הפרשה שנגולה והלכה זיעזעה אותי, השניים ישבו נבוכים ומבוישים, מדי פעם ביקשו באדיבות כוס מים. שפתם עשירה, כמעט מליצית. חינוכם הטוב בולט. הדרמה שנפרשה לעיני לא היתה תוצאה של מישחק משכנע, אלא סיפור אמיתי. לא קל להם לדבר. אותות השנים האחרונות בחייהם ניכרים בתשובות שהשיבו, הכאב ביצבץ מכל מישפט, החשיפה קשתה עליהם.

לראיון הגיעו לבושים נקי ומסודר, מיכנסיים וחולצה לבנים לשניהם. ילדים מטופחים.

בתום הראיון הסברתי לשניים שאצטרך כנראה לדבר עם אמם, לא אוכל להעלות את דבריהם מעל דפי העיתון ללא אישור ואימות הדברים, שנשמעו כמעט דימיוניים. הם הבטיחו לבקש מאמם שתתקשר. אחרי יומיים התקשרה האם, היא הסכימה לבוא ולשוחח.

נכנסה אשה יפה בשנות ה־30 של חייה, מעודנת ועדינה, נבוכה עוד יותר מילדיה. גם אותה היה קשה מאד לדובב. שפתה עשירה, יכולת הביטוי מצויינת, ברור מאין שאבו הילדים את חינוכם.

סיפרה הבת רונית:

נולדתי בבית־חולים דג'אני, אז כבר היו לנו שלוש חנויות בורקאס. כל העסק התחיל כשהסבא היה מכין בורקאס ומוכר אותם לקיוסקים. החנות הראשונה היתה מול אלהמברה ביפו. מאוחר יותר עברנו לדירה מפוארת של שבעה חדרים בשדרות נורדאו בתל־אביב. ההורים הפכו שלושה חדרים לסלון אחד גדול, היה לנו חדר בסיגנון ערבי, חדרים לנו, להורים ולעוזרת.

אני זוכרת שהורי היו רבים תמיד. בהתחלה היה לי אבא כמו לכולם. יותר מאוחר אבא עבד קשה וראינו אותו פחות ופחות בבית. המריבות היו איומות. אני זוכרת שפעם נקרעו לי הסנדלים, אמא בקשה שיקנו לי סנדלים חדשים ואבא צעק שאין לו כסף. אבא היה מקלל כל־כך שתמיד הייתי מכסה את האוזניים בידיים כדי לא לשמוע.

הייתי בכתה ג' כשההורים נפרדו. עברנו לדירה שכורה. אמא, שהמיקצוע היחידי שהיא מכירה הוא ספרות, עבדה עד השעות המאוחרות של הלילה. היא היתה חוזרת הרוגה הביתה. עד שנהרסה מבחינה בריאותית. עברנו במשך חמש שנים שבע דירות. מדירה שכורה אחת לשניה. עד שהגענו לבית קטן מבודד ברישפון, שהיינו צריכים לסגן שם את המים, כי היו מלאים בתולעים.

לפני חצי שנה אבא קנה לנו חצי דירה על שמנו כשהוא מכריח את אמא לשלם את החצי השני. עד היום לא שמענו את אמא אומרת מילה רעה אחת נגד האבא. אבל הרגשנו שהיא מתמוטטת, שאין לה יותר כסף לתת לנו, אפילו לנסיעות באוטובוס.

בהתחלה, כשההורים נפרדו, יכולנו לבוא לדירה שהיתה שלנו כשדרות נורדאו, מתי שרצינו. אבל הכול השתנה מהרגע שאבא הכיר את ליאת־לאה, בחורה צעירה (23), שהיתה מלכת־היהן. אבא התחיל לספר לנו שאי־אפשר יותר לבוא מתי שרוצים, כי הוא רוצה פרטיות. היינו מגיעים פעם בשבועיים לשישי־שבת.

פעם, כשהם נסעו לחו"ל עשיתי טעות והזמנתי חברות הביתה. כי זו הסביבה שבה גרו חברות־הילדות שלי, ועשינו קצת בלגן. מאז ליאת הודיעה שיותר אנחנו לא נכנסים הביתה, אם הם לא בבית, כי הבית אינו תחנת־רכבת. יותר מאוחר, באחת השיחות איתנו, היא אמרה שהיא ידעה שאבא היה נשוי ושיש לו שני ילדים, אבל היא לא מוכנה לטפל בהם.

לאט לאט נעלמו כל התמונות שלנו שהיו בבית. ליאת זרקה אותם. אחרי שנתיים הם התחתנו. ואז התחיל המצב להיות יותר ויותר חמור. היא סיפרה לנו שהדירה נרשמה על שמה ברגע שהיא נכנסה להריון, ושזה ביתה. נולדו לנו אחים תאומים, שהם כיום בני שנה וחצי, לירן וליאור. כשהיינו מגיעים מדי פעם, הוציאו אותנו מהחדר שהיה שלנו, כי אחיה של ליאת הגיע מהצבא. אנחנו הועברנו לחדרה של המשרתת מקורסיקה.

כל פעם היו גזרות חדשות. לא היו לנו בגדים. הייתי מתחננת שאבא יקנה לי משהו, הוא היה צועק שאין לו כסף. אחרי תחנונים קיבלנו אני ואחי עשרת אלפים שקל בפסח לקנות לנו בגדים. מתנות היו פעמיים בשנה בפסח וביום ההולדת. המכסימום שיכולנו להרשות לעצמנו, זה ביגדי טריקו בשוק.

זה כואב כשרואים את חדר־הארונות של ליאת מלא בגדי־עור ואוברזונים, כשלאחי אין נעליים והוא הולך עם נעליים עם חורים. כשכל החברים בכתה צוחקים עלינו. לי קוראים „המיליונרית", כשהם יודעים טוב מאוד שאין לי כסף לטיולי כיתה.

אמא הלכה והסתבכה בחובות על הדירה שקנינו. לפני חצי שנה אמא הכירה גבר בשם ניסו, סוחר־מכוניות, גרוש שיש לו שני ילדים. הוא היה קונה לנו מדי פעם בגדים. יום אחד, לפני כמה חודשים, אמא הודיעה שהיא לא יכולה יותר ושנלך לאבא והוא יקבל אותנו. ארזנו את המיזוודות ובאנו לבית אבא. ליאת לא היתה מוכנה לפתוח את הדלת. ישבנו בחדר־המדרגות כמה שעות. אבא הסביר לנו שהוא לא יכול לעשות למעננו כלום, כי הוא בין הפטיש לסדן. הוא נתן לנו כסף שנאכל בחוץ, אפילו לא היה מוכן ללות אותנו. זה לא הזיז לו בכלל. הוא צילצל לניסו והודיע לו שיקח אותנו. ניסו הודיע שהוא מוכן לאמץ אותנו. אבל למה? האם אבא שלנו מת, אין לנו אבא?

חוזה גירושין צנוע

דיו ימים שהיינו יושבים שעות על המדרגות ומחכים לאבא. פעם ברחתי לשבע שעות מהבית, כל־כך רציתי שאבא יחפש אחרי. זה בכלל לא עזר לי. הוא לא התרגש. כתבתי לו שירים. הוא בכלל לא היה מוכן לקרוא אותם. אני מתביישת לספר באיזה שמות הוא קורא לי כשהוא עצבני. הוא גס נורא. כל המישפחה עשתה ניתוח אף, גם אני. שכבתי בבית־החולים שלושה ימים. כל־כך רציתי שהוא יבוא לבקר. כולם יודעים שאני הנכדה של סמי בורקאס, אבל אני שונאת בורקאס, יש לו לב של אבן.

ניסו כבר שילם שלוש פעמים אוברדראפט של אמא. היא חייבת כסף לכולם, לכל המישפחה שלה. והיא נשברת לפנינו. הוא מפיץ שיש לי פה גדול, ושאני לא יודעת מה שאני מדברת. אני פשוט רואה יותר מדי.

עד כאן סיפורה של רונית. מרחיבה את התמונה טוני, אשתו הראשונה של יצחק:

מי שעבר הכי הרבה זה הילדים. אני לא באתי לספר את סיפור הסבל שלי. אני מזמן הרמתי ידיים. אין לי כוחות למילחמה. כל מה שאגיד, יחשבו שזאת מילחמה של אשה נגד בעלה לשעבר, אבל אני לא רוצה כלום. אני מוותרת, אבל למה שלילדים לא יהיה המינימום שהם צריכים?

אני הכרתי את יצחק כשהייתי בת 15, התחלנו לצאת כשהייתי בת 19. הוא היה בן 22, אחרי שנה התחתנו. גרנו בהתחלה בבת־ים, אחר־כך עברנו לדירת־פאר בשדרות נורדאו. יצחק לא רצה שיגידו שהוא קנה אשה, לכן עבדתי כספרית, ובכסף קניתי את הרהיטים לדירה.

מההתחלה היו צרות בנישואים, אבל אני התביישתי מאבי, כי הוא התנגד לנישואים. הוא ראה דברים שאני לא ראיתי. הוא לא אהב נוברי־רישים.

האשה השניה: ליאת אלקולומברי
„זה כמו חיידק שדבק בנו!"

האשה הראשונה: טוני אלקולומברי
„אני והאדמה באותו הגובה!"

סבלתי נורא, אבל ההתפוצצות שלי היתה שנה וחצי אחרי שאבי נפטר ואמי היתה בחו"ל. היינו נשואים כבר שמונה שנים. באותו היום היו אצלנו אנשים, כשיצחק הודיע שנמאס לו ממני, שאני זקנה בשבילו (הייתי בת 32) והוא הולך ל... ופשוט קם והלך.

לקחתי את שני הילדים והלכתי לבת־הדודה שלי. הוא הבטיח לי שידאג לנו לדירה אחרת, ושלא יחסר לנו כלום. הוא הסביר שהוא לא רוצה למשוך את תשומת־הלב של מס־הכנסה, לכן חוזה־הגירושין יהיה צנוע. כל־כך האמנתי לו. בחלומות הרעים ביותר לא חלמתי אז שהוא יזיק לילדים. זה כאילו להכניס אדם למעבה האדמה ולדאוג לכך ששם הוא יישאר. בהתחלה עברתי כספרית. עמדתי ימים שלמים על הרגליים. יותר לא הייתי מסוגלת. התחלתי לסבול נורא מהרגליים. ואז התחלתי למכור תכשירי־שיער וללכת ממיספרה למיספרה. הייתי כבר אצל שיבעה עורכי־דין. כולם אומרים שהחוזה שלי כזה, שזה מיקרה אבוד בשבילי.

יצחק היה בא איתי כל פעם לשכור את הדירות. עברנו מדירה לדירה. לפני חצי שנה לוויתי כסף מחלמיש. איך התביישתי ללכת. זה מוסר לאנשים נזקקים. מאז אני משלמת כל חודש סכום של 25 אלף שקל. הדירה רשומה על שמות הילדים, כשיצחק נותן רק חצי ממנה. אין לי כסף לתשלומי חשבונות החשמל והטלפון. אני חייבת כספים לאחי ולבת־הדודה שלי, אני והאדמה באותו הגובה. כיום, אחרי מריבה נוראית, הוא העלה לי החודש ל־55 אלף שקל.

הגבר שהכרתי מוכן לאמץ את שני הילדים, אבל אני לא מוכנה: מדוע גבר אחר, שעובר קשה, יפרנס את הילדים של סמי בורקאס?

הוא לא מוכן לוותר על החדר הערבי שבביתו. כשהילדים הגיעו הם שכבו שם על השטיח, כשלהם אין חתיכת ארון משלהם. צריך לראות איך הילדים האלה נפגעו. הילד שלו מצחצח כל היום את הנעליים שקיבל. הוא כל־כך מפחד שהם ייהרסו. חודשים הוא הלך עם נעליים עם חורים. הוא הוציא לילדים את העיניים, עד שנתן להם לחג הפסח עשרת אלפים שקל לקנות בגדים.

הוא בוכה שהוא מרוויח כמו הפועלים אצלו. יש לו 150 פועלים, שייקח אחד פחות. הילדים הולכים עם גרביים שהם בצבע הריצפה מרוב שיפשוף. ברישפון פרצו לנו לדירה ולקחו את הכול.

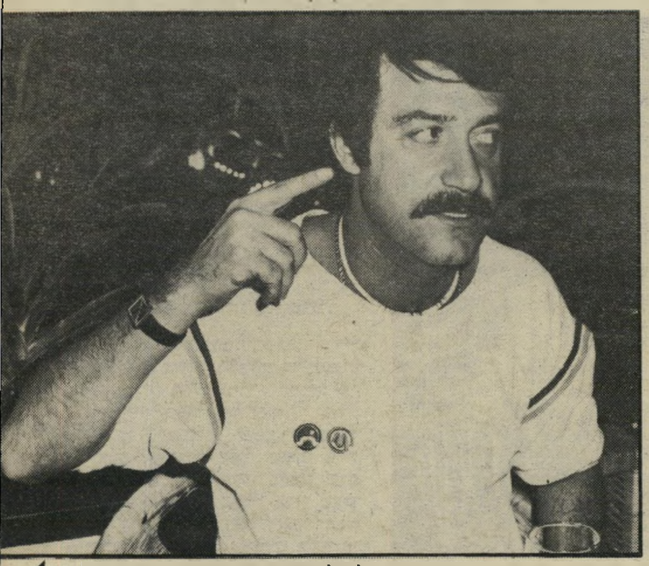
לאט לאט מכרתי את הרהיטים מקש של הסלון וחדר־השינה. קניתי אותם בשוק הפישפשים ומכרתי אותם בחזרה לשם.

חביתות בסוף החודש

עד לפני חודשיים הוא היה בשביל הילדים האבא הטוב ביותר. לא רציתי שהם יוסיפו להיפגע, אבל איך אפשר, כשיש להם אבא גס־רוח כזה? כשהילדה היתה בת 11, היא התחננה כמו ילדה, שאולי הוא לא יתחתן. הרי אמא כל־כך יפה, מין נאיביות של ילדה, והוא ענה לה: „מטומטמת, בחיים לא תגיעי ליופי של ליאת." היא כל־כך אהבה אותו.

הילדים התחילו לבוא בטענות למה אין להם כלום. לא יכולתי יותר. הוא נשבע שהוא יהפוך אותי לזונה עם תעודה. אני שרופה, אני נגמרתי, שהילדים יילחמו. לפני שנה ניסיתי להכניס את הבן לפנימיה של ויצו בנהר־העמק. הילדים צחקו ממנו כשגילו שהוא הבן של סמי בורקאס. רובם ילדים מעליית־הנוער וילדים נתמכים מלישכת הרווחה.

כל־כך התביישתי. הוא הרי תורם לויצו בכל הנשפים. צילצלו אליו ושאלו אם זה בנו. הוא כל־כך התרגז, וצעק עלי למה לא אמרת שהילד מעליית־הנוער! הילד כל־כך התבייש שצחקו ממנו, אז הוצאתי אותו. הוא גם לא חזק בלימודים, המורה כל־כך ביקשה שהוא יבוא. בסוף הוא הסכים

יצחק אלקולומברי
„כל הסיפורים, בשקר יסודם!"

טוני אלקולומברי וילדיה, שמואל ורונית (1973)
„המים היו מלאים תולעים!"

אבא זרק אותנו

(המשך מעמוד 61)

לשלם בשביל מורה פרטית והיה צועק על הילד „מטומטם כמה אתה עולה לי?"

אלוהים נתן לי קצת נחת כשהכרתי את ניסו, זה לא קל לחבר ארבעה ילדים שלו ושלי. הוא הלביש אותי. עד אז הלכתי רק עם ביגדי טריקו מהשוק.

סוף סוף אני לא צריכה להשפיל את עצמי כדי לקבל משהו. אני לא אשכח את הימים כשנפרדנו, אני ואיציק, רק אם הייתי מקיימת איתו יחסי־מין הוא הסכים לתת לי כסף.

אין לך מושג מה זה להגיע ל־20 בחודש, זה תמיד הקו האדום שלי. מתחילים לאכול חביתות. פשוט אין לי כסף. כמה אני יכולה לקחת מניסו. הוא כבר שילם לי שלוש פעמים אובר־דראפט בבנק, אני כיום חייבת לדירה ולאנשים פרטיים 30 מיליון לירות. שנים ניסתי לפצות את הילדים. קניתי טלוויזיה לבית ואפילו וידיאו, אבל נגמרו לי הכוחות. כיום כל המישפחה שלו עומדת מאחוריו. הם עובדים כולם במיפעל.

הפעם האחרונה, כשהילדים ישבו על המדרגות חמש שעות, הוא צילצל לניסו ואמר שיבוא לקחת אותם.

סמי בורקאס עם אשתו הראשונה
„הוא נשבע שיהפוך אותי לזונה, עם תעודה!"

סמי בורקאס עם אשתו השניה
„הבית איננו תחנת רכבת!"

טוני אלקולומברי עם בעלה וילדיה, וביום
„אמא אינה אומרת מילה רעה אחת נגד אבא!"

שיעשה סדר. הוא הסביר שאין לו כימיה איתם, ושלא איכפת לו שהוא יאמץ אותם. אני לא יכולה יותר. אני מרגישה שאני נמצאת במסיבה של שוטים. אני חולה כל פעם שאני רואה אותו. הוא מוצץ לי את הדם. הוא צועק: „אני אחזיה ברמה שאני רוצה. אף אחד לא יגיע אליי." אני מרגישה שאני שוקעת יותר ויותר באדמה. יש לי כאבים באזור החזה. אני לא חולמת להיכנס לבריקות לבית־החולים. מה יהיה עם הילדים?

עד כאן סיפורה של טוני.

למישמע האשמותיהם של הילדים ושל אמם, החלטתי לבקש את תגובתו של יצחק אלקולומברי, המנהל את עיסקי סמי בורקאס בארץ.

„כל הסיפורים ששמעת, בשקר יסודם. עשיתי מעל שורת הדין, כשנפרדנו, לפני למעלה מחמש שנים. נתתי לאשתי־לשעבר חצי מערך הדירה בשדרות נורדאו. היא פיזרה את הכסף, נסעה כמה פעמים לאירופה ולמצריים, אבל למרות כל זאת נתתי לה שוב לאחרונה מחצית מהדירה שרכשה. קשה לי לענות על סיפורי ילדי. אני חושב שמאחורי כל אלה עומד החבר החדש שלה, שמנסה לסחוט ממני כספים על־ידי איומים בעיתונות, כדי להכפיש את שמי.

„אני נותן הרבה יותר ממה שטענה. יש לי גם שתי תוכניות־חיסכון עבור הילדים, שאותם יקבלו בבוא הזמן כשיגדלו. גם אני בניתי לעצמי בית מחדש, כל מה שהם רוצים זה להרוס ולסחוט אותי. הם אנשים בלי מצפון."

ליאת אלקולומברי אשתו השניה של יצחק מתערבת בשיחה: „האשה, באמצעות הילדים, מנסים להרוס את חיינו. בהתחלה הייתי כמו אמא שלהם. הגעתי בחורה צעירה, אבל באיזה שהוא מקום נשברתי. היא פשוט מקנאה, היא עזבה את איציק כשהיה בתחילת דרכו. היא טוענת שהיא עבדה קשה, ואילו אני נהנית כיום מכל ההצלחה. היא חושבת שאיציק מיליונר שאפשר לסחוט ממנו. זה לא נורא אם מחנכים את הילדים להעריך נכון כסף. לא יתכן גם שהילדים יסחטו מאביהם, מסכם ומכל יתר בני המישפחה. כל המריבות שלנו הם רק על רקע זה. זה קשה לנו מאוד, זה כמו חיידק שרבק בנו."

שולה יריב ■

הפסטיבל הרטוב

(המשך מעמוד 57)

טכסס זכה כבר בדקל הזהב והמדיניות הטיפשית היא לחלק כמה שיותר פרסים לכמה שיותר סרטים, או בעצם לכמה שיותר ארצות. לכן ניתן הפרס **להלן מירן**, שחקנית תיאטרון מעולה מאנגליה, שהופיעה בסירטו של **סט אוקונור**, קאל, כתפקיד אלמנת שוטר שנרצח על־ידי המחתרת האירית.

הפרסים האחרים היו מעין פרסי־ניחומים. הצרפתים, שהקולנוע שלהם נמצא במשבר כבר כמה שנים, אינם יכולים לצאת בידיים ריקות מפסטיבל הנערך במולדתם, ולכן הוענק פרס בימוי לבימאי ותיק שאינו מוכר היטב בארץ, אף שבסרטיו יש תמיד עניין ויופי אסתטי בלתי־רגיל. זהו **ברטראן טברנייה** שסירטו יום ראשון בכפר הוא סרט נוסטלגי ורגשני המהווה מחווה ל**אוגוסט** ול**ז'אן רנואר**, אב ובנו, הצייר והבימאי.

פרס משותף

מ' שיצא המיסכן ביותר היה הבי־מאי היווני **תיאו אנגלופולוס** שהציג בתחרות את סירטו החדש מסע לסיטרה. זהו סרט מסובך המתרחש על כמה מישורים, מציאותי ורימיוני לחליפין, על בימאי, המנסה להסריט את קורותיו של אביו, גולה פוליטי המוצא את עצמו בסוף חייו חסר שייכות, חסר מולדת, קרוע בין שתי מישפחות ואינו אדון לגורלו. כאן הוענק לו פרס התסריט, אף שהתסריט היה דווקא החלק החלש ביותר והפחות ברור בסרט קשה ממילא, ואין זו עבודה בלעדית שלו, כי אם היו לו עוד שני שותפים בכתיבתו. גם בקרב צוות השופטים של מבקרי הקולנוע, נאלץ אנגלופולוס לחלק את פרס העיתונות. אחרי מאבק צמוד בינו ובין ים ונדרס, החליטו המבקרים להעניק לשניהם את הפרס במשותף.

ולבסוף, פרס הצילום הוענק לסרט ארץ אחרת ולצלם שלו **סיטר ביזיו**, ופרס ההישג הטכני המעולה ביתר ניתן לסירטו של **לארס פון טראייר** מדנמארק — האלמנט של הפשע (אף אחד אינו יודע מה בעצם משמעות הפרס הזה).

מתוך המיסגרות הצדדיות, כמו השבועיים של הבימאים, מיסגרת שהיתה פעם הרבה יותר ניסיונית ומרתקת והיא מקבלת צ'ביזון קרוב ביותר לסרטים של התחרות הגדולה, נבחר סרט נוסף על־ידי צוות השופטים של מבקרי־הקולנוע. סירטו של הבימאי הבראזילי הידוע **נלסון פררה דוס סאנטוס** זכרונות מן הכלא. ואילו מצלמת הזהב, פרס המוענק בדרך־כלל לסירטו הראשון של בימאי, ניתנה הפעם לאמריקאי **ג'ים ג'רמוש** על הסרט זר מגן עדן.

עד עצם הרגע הזה איני יודעת אם העובדה שמייד בתום חלוקת הפרסים התבהרו השמיים והכוכבים יצאו זוהרים ומבשרים כי למחרת יהיה יום יפה, מעידה על כך שאי־שם למעלה לא היו מרוצים מן הרמה הכללית של הפסטיבל וממצב הקולנוע היום בעולם. שכן, פסטיבל כמו פסטיבל קאן, המצליח להשיג כמעט כל סרט שהוא רוצה להשיג (לבד אולי מארצות מיזרח־אירופה שיש להן שיקולים משלהן שלא להתיר לסרט מסויים לצאת מגבולות ארצותיהם) מצייר בעצם את היכול הקיים כיום בעולם.

לפי מה שהוצג כאן נמצא הקולנוע היום במצב של בינוניות מראיגה. אין מהפכות, אין גילויים, אין המצאות ואין גאונים. ישנם סרטים יותר טובים, ישנם סרטים יותר מעניינים, וישנם פחות טובים ופחות מעניינים. אבל האם לא נאמר כבר כי הקולנוע הוא ראי־העולם ובתור שכזה הוא נראה בריוק כמו העולם של היום — אין גאונים ואין מנהיגים כאריזמטיים, ישנם מנהיגים בינוניים, טובים יותר או טובים פחות, אבל זה כל מה שיש.

עדנה סיינרו ■

„פחדתי להתלונן!" אמרה הפקידה הישראלית של רשות מלונות שיף באמריקה, שפוטרה אחרי שהמנהל הישראלי שלה חבע ממנה „מין בפה"

אחד בלב, אחד בכיס

ב**קרב רבבות** הישראלים החיים בניו־יורק הפך הנושא לשיחת־היום. בעוד שהגברים זועמים, הנשים זוקפות את קומתן. לפתע נשכחו כל הבעיות האחרות המטרידות את היורדים ביבשת האמריקאית.

הכל עוסקים בסיפור אחד — סיפורה של ציפורה מרום, שהמעביד שלה פיטר אותה, אחרי שסירבה להיענות לחיזוריו המיניים. בעזרת הוועדה הניו־יורקית להגנה על זכויות־האדם פנתה ציפורה לבית־המישפט. בתחילת חודש מאי פסק שופט בית־המישפט המינהלי, שה־מנהל ארז טורין, והחברה, מישרד־המכירות של רשת מלונות שיף וחברת צים. באחד מביקוריה בארץ היא קפצה למישרדיו של המלונאי חיים שיף בתל־אביב, והציעה את עצמה לעבודה בסניף הניו־יורקי.

מרום, אשה נאה, נעימת־שיחה ותרבותית, בעלת שיער גולש, התקבלה לעבודה ללא בעיה. בתחילת שנת 1980 היא התחילה לעבוד במישרדים בניו־יורק לשימחתה הרבה.

לשלוח גם לאחרים

ה**גיבור השני** של הפרשה הוא המנהל ארז טורין. הוא בן 34, נשוי ואב לשניים. ילד בן 4 וילדה בת שנתיים. אשתו יפהפיה מהממת. הוא עובד בחברה. תחת התואר: נשיא נציגות רשת מלונות שיף, כבר חמש שנים.

על פרשת יחסיה עם טורין, סיפרה מרום שבתחילה קיבלה מטורין את היחס המוכר: צביטה פה ושם בישבן, שאלות מביכות, רמזים גלויים ר־עמומים. בכל זאת, לא פצתה פה. היא דחתה בעדינות אך בתקיפות את החיזורים הקלים והאמינה שבכך הב־הירה לישראלי הטיפוסי, ההבר היטב, מהי תשובתה לחיזוריו.

על העילה לפיטוריה ולתביעתה הכספית, שנענתה בחיוב, היה בפיה סיפור פחות עדין. היא ביקשה מטורין העלאת שכר. היה לה על מה להתבסס. הלקוחות שבהם טיפלה היו מרוצים ממנה מאוד. שיף בעצמו קיבל אותה לעבודה, והיא ראתה בואת נקודת־זכות לטובתה. להפתעה, התנה טורין את ההעלאה בדרגה, למי שמשתכרת 325 דולר לשבוע ב„מין בפה", הוא דרש ממנה שתקיים עימו מגע מיני אוראלי בתמורה להעלאה בדרגה.

„הייתי מזועזעת," סיפרה אחר־כך מרום. היא כמובן סירבה להצעה, אך לא רצתה לעזוב את מקום־העבודה הנוח כל־כך. אחר־כך, כשביקשה בונוס על עבודתה, הזכיר לה טורין שאילו היתה נענית להצעתו, היא היתה יכולה להגיע לבונוס של 600 דולר. „ואני יכול אחר־כך לשלוח אותך לאחרים," אמר לה טורין לדבריה. היא כמובן דחתה את ההצעה אך חשה שהמשבר קרב.

נטיות מיניות משונות

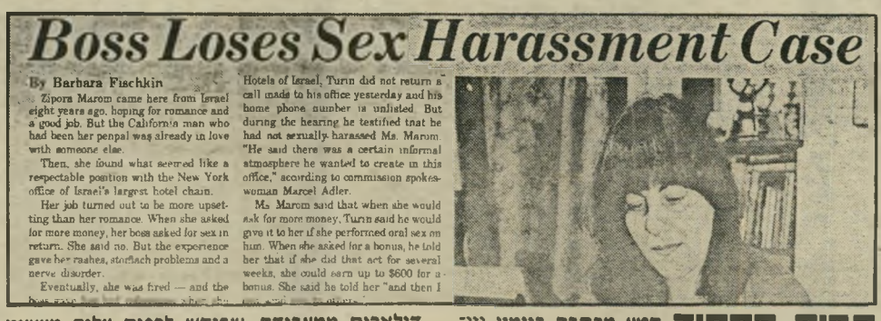
כ**עבור זמן קצר** שוב פנתה צי־פורה לטורין וביקשה העלאה בדרגה ובמשכורת. „את יודעת איך את יכולה לקבל העלאה," אמר לה לפני שהודיע לה על פיטוריה.

מרום היתה נרגשת ונועמת מ־הצעותיו החד־משמעיות של טורין, והודיעה לו שהיא תדווח על כך לישראל. „אם כך, את עוזבת עכשיו!" אמר לה טורין, ואז הבין שהוא הגזים במישרד הקודם. אבל טורין המשיך לרדוף אחריה. במשך 28 חודשים היא התקשתה למצוא מקום־עבודה מהוגן למחרת היא כבר פנתה לוועדה להגנה על זכויות־האדם. התביעה הוגשה ב־25 באפריל, 1983. במשך שמונה ימים במישרד מלאה.

ציפורה המנצחת ציפורה מרום, על רקע מודעה של מלונות שיף. **המתנוססת על קיר במלון דיפלומט בתל־אביב. מרום צולמה ליד שפת הים בתל־אביב.**

בזכותה של ציפורה מרום, החיפאית שסירבה ללחצ'מין־ „אלפי ישראליות בניו־יורק יזדעזעו עכשיו שאפשר לסרב לבוס!"

Boss Loses Sex Harassment Case

By Barbara Fischkin

Zipora Marom came here from Israel eight years ago, hoping for romance and a good job. But the California man who had been her penpal was already in love with someone else.

Then, she found what seemed like a respectable position with the New York office of Israel's largest hotel chain.

Her job turned out to be more upsetting than her romance. When she asked for more money, her boss asked for sex in return. She said no. But the experience gave her rashes, stomach problems and a nerve disorder.

Eventually, she was fired — and the

Hotels of Israel, Turin did not return a call made to his office yesterday and his home phone number is unlisted. But during the hearing he testified that he had not sexually harassed Ms. Marom. "He said there was a certain informal atmosphere he wanted to create in this office," according to commission spokeswoman Marcel Adler.

Ms. Marom said that when she would ask for more money, Turin said he would give it to her if she performed oral sex on him. When she asked for a bonus, he told her that if she did that act for several weeks, she could earn up to $600 for a bonus. She said he told her "and then I

הבוס הנפסד קטע מכתבה ביומון ניו־יורק ניוזדיי **שבה תוארה עלילת הגבורה של מרום, שהצליחה להוציא אלפי דולארים ממעבידה. שביקש לכפות עליה מעשים מיניים. הכתבת סיפרה שהיא ניסתה להשיג את תגובתו של המנהל, ארז טורין. אך הוא לא ענה לה.**

בצפון־אמריקה, ישלמו למרום סכום של לא פחות מ־27 אלף דולאר, פיצויים על סבל רוחני שנגרם לה, הטרדות מיניות שסבלה ונזק בכספי שהיה מנת חלקה בגלל הפיטורין.

זיכרונות מפורטים

מ**רום, נחבאת** אל הכלים. אינה מוכרת בקרב קהילת היורדים, אך סיפורה שזכה בסיקור עיתונאי מכובד במטרופולין גרם התרגשות רבה. ישראליות בניו־יורק כבר מדברות אחרת אל המעבידים שלהן. רשת־טלוויזיה גדולה מתכוונת להכין כתבה ארוכה בעניין. מרום התבקשה כבר להעלות בכתב את זכרונותיה. כולל הפירוט המדוייק של מה שדרש ממנה המעביד הישראלי שלה. בין סיפור פשע אחד לשני, שבו מעורבים יש־ראלים ביבשת הגדולה, תופס תקרים מרום מקום חשוב.

מיהי ציפורה מרום?

היא ילידת חיפה (39), שהגיעה לארצות־הברית לפני שמונה שנים. מרום היא רווקה ששומרת על קשר רציף עם ישראל. חבריה הם ישראלים והיא גם עובדת עם ישראלים.

היא קשורה עם הארץ גם בקשר־דם. אחד מאחיה הוא מנערי פיקוד־דרום, במילחמת יום־הכיפורים.

מרום עבדה במקומות רבים, ביניהם הקונסוליה הישראלית בניו־יורק

Woman awarded $27G in sex-bias suit

A 39-year-old woman has been awarded more than $27,000 by the Commission on Human Rights as a result of a sex-bias suit filed against her boss, the president of H. Shiff Israel Leading Hotels Inc.

The award was made to Zipora Marom, an Israeli native, who was hired as a secretary and reservations clerk in August 1980 by Erez Turin, president of the company.

In her suit, she charged that Turin made sexually suggestive comments and subjected her to other instances of sexual harassment throughout her 18 months under his supervision.

27 אלף $ **ידיעה קצרה ביומון ניו־יורק טריבון, על ניצחונה פורסמה גם בניו־יורק דיילי ניוז וכן בעיתונים עבריים בארה"ב. המישפטי המפתיע של מרום. ידיעה על אותו עניין**

רצופים בחודש יולי בשנה שעברה שמע השופט את העדויות, ביניהן עדות של ישראלית אחרת. רווקה בת 25, שעבדה אף היא במישרד. עדותה של זו היתה מכרעת, והבהירה לבית־המישפט מה מתרחש במישרדי־התכ־רות.

1200 עמודי פרוטוקול בכתב־יד צפוף מולאו בסך־הכל. בתחילת חודש מאי האחרון נתן שופט בית־המישפט המינהלי של הוועדה להגנה על זכויות־האדם את החלטתו. 27 אלף דולאר פיצוי על סבל, הטרדות, הוצאות רפואיות ואובדן חודשי עבודה כה רבים.

בהמשך לכך חייב בית־המישפט את החברה ואת טורין להפסיק לאלתר כל פירסום משמיץ כנגד מרום, בכתב או בעל־פה.

כשהיא שמעה את פסק־הדין אורו עיניה. „זהו ניצחון של כל אחד, כל האנשים, בייחוד הנשים," אמרה מרום. „עתה אני רוצה לפתוח פרק חדש בחיי בניו־יורק."

השופט התיר לטורין לערער על פסק־הדין עד תחילת חודש יוני. עידעור זה יכול להתבצע רק בפני בית־המישפט העליון של מדינת ניו־יורק.

רבים בניו־יורק ממתינים לשבוע הראשון של החודש הקרוב, כדי לראות אם טורין והחברה ימשכו את זכות העידעור שניתנה להם. הסיכויים כרגע אינם ברורים. אך בכל מיקרה, העניין הפך שיחת היום. „עכשיו היא כבר לא צריכה לעבוד, אחרי פירסום רב כל־כך," אמר עליה „ישראלי אחד. חברו הוסיף: „אבל אנחנו כבר לא נוכל יותר למזמז את הפקידות שלנו."

אמר לה טורין ואף אחז בתיקה ואיים להשליך אותו החוצה. „התקבלתי לעבודה על־ידי שיף עצמו, ואני רוצה שתדבר איתו לפני שאתה מפטר אותי ללא סיבה," אמרה לו מרום. תחינותיה לא הועילו והיא מצאה עצמה בן־יום ללא־עבודה, מושפלת ונפגעת.

מרום, שבאה לארצות־הברית בעיקר־בות אהבה, שלימים הפכה נכזבת, היתה במצב־רוח רע מאוד. „הייתי אובדת עצות, אך פחדתי להתלונן, גם לא ידעתי בפני מי," היא אמרה אחר־כך. הפיטורים נעשו ב־18 בפברואר השנה, שנתיים כמעט אחרי שהתחילה לעבוד במישרדי רשת שיף.

היא החלה מחפשת עבודה במיש־רדים אחרים, וניסתה לשכוח את ה־חוויות העגומות שהיו מנת־חלקה קודם לכן. כאשר המעסיק החדש היה פונה לטורין, הוא היה מקבל מידע כה מפוקפק, שהוא העדיף לא להעסיק אצלו את מרום. בן־לילה הפכה ציפורה ליצאנית, בעלת נטיות־מיניות משו־נות, לא אמינה ולא מיקצועית.

עדות מכרעת

ה**ישועה באה במיקרה.** כש־היא חיה מקיצבת אבטלה, מיו־אשת ומאוכזבת מהחלום האמריקאי, היא צפתה בתוכנית טלוויזיה לילית ברשת אי־בי־סי שעסקה במתן עצות לנשים המוטרדות מיניות.

מרום צפתה בתוכנית בדריכות.

לשרותך: בימים ג', ד', ה' - עד 10 בלילה!

עובדות פיקנטיות:

נקניק פיקנטי הוא נקניק מהבוקר. יש טרי ממנו?

את נקניק **פיקנטי** מייצרים 24 שעות ביממה - רק כדי למכור לך אותו למחרת בחנות המפעל - טרי לחלוטין.
נקניק **פיקנטי** הוא היחידי בישראל שלא עולה על משאיות ומובילים. היחידי שאינו עובר ידיים. אינו "מסתובב" בדרכים. אינו נרקב בשמש, בחום, במחסנים, בבתי קרור ובמסדרונות של "רשתות שיווק". עובדה.
מי שבא רואה איך בבוקר "נגמר" הנקניק של הלילה.
יכול להיות נקניק טרי יותר?

את נקניקי פיקנטי מייצרים ואורזים מול עיניך.

יש נקי ממנו?

נקניק **פיקנטי** הוא היחידי בישראל המייצר ונארז מול עיניך.
עובדה. מי שבא - רואה במו עיניו. רק **בפיקנטי** אתה רואה כמו עיניך מה אתה קונה - ומה אתה אוכל. איזו שליטה יש לך על נקניקים אחרים של פירמות אחרות? איך אתה יכול להיות בטוח מה אתה אוכל?
ובכן, **יכול להיות נקניק נקי יותר מנקניק פיקנטי?**

נקניק פיקנטי עולה 1/3 עד חצי המחיר. יש זול ממנו?

מקום המכירה	קבנוס	חזה בקר	חזה הודו	נקניקיות
פיקנטי השומר 102, כ"כ	990.-	1370.-	1090.-	640.-
שופר-סל	2260 -	2900.-	2300 -	1198 -
קו-אים	1249 -	3284.-	3284.-	1266 -
סופר שוק	1150.-	3636.-	3568.-	1282 -

זהו מדד יוקר הנקניק לחודש מאי: כל מחיר שתשלם מעל למחירי פיקנטי - הוא מחיר מיותר ומבוזבז. אין לו הצדקה.
איך אנחנו עושים את זה? פשוט מאד: חוסכים את הוצאות ההובלה. הנסיעות. פרסום יוקרתי. עמלות סוכנים. הוצאות מימון ופער התיווך של רשתות השיווק. לפי כך יוצא שבחנות הכפיל של פיקנטי אתה קונה פי שנים ופי שלושה נקניקים וסלטים מאשר בכל מקום אחר בישראל.
יש עיסקה מוצלחת מזו?

נקניק פיקנטי - עיסקה טובה. בוא ונחתוך!

קח עט, ורשום כאן כמה שילמת היום עבור הנקניקים שקנית היכן שקנית:

_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____
_____	_____

עכשו השווה למחירי פיקנטי (בטבלה מימין):

_____
_____
_____
_____

המסקנה: תפוס עכשו מונית ספיישל ובוא לפיקנטי. אתה עדיין חוסך כסף רב ומקבל הרבה יותר נקניקים וסלטים.

בית פיקנטי השומר 102, בני-ברק, טל. 774865

ימים: א' ב' מ-7 בבוקר עד 7 בערב
ג' ד' ה: מ-7 בבוקר עד 10 בלילה
יום ו': מ-7 בבוקר עד 4.30 אחה"צ

מאת מאיר תדמור

פצצת־הזמן הבנקאית

מי שקורא עיתונים קרא בוודאי ידיעה על הבנק התשיעי בגודלו בארצות־הברית, קונטיננטאל אילינויס, שכדי לתאר את גודלו, נאמר שהוא שווה לכל הבנקים בארץ יחד. בקיצור, מספיק גדול. ובכן, הבנק הזה נקלע לצרות, הוא הילווה יותר מדי. למיץ ללקוחות, כמו מדינות באמריקה הלטינית ועוד כמה חברות־ענק שהיו בקשיים כספיים.

בקיצור, הבנק היה בצרות. רבים ידעו, אך לא ידעו איזה צרות. מישהו בטלוויזיה התברח על חשבון הבנק וכבר למחרת הודבנו בסניפים תורים של לקוחות מודאגים, שביקשו להוציא את כספם.

זה אולי מזכיר לכם משהו. באוגוסט וגם בספטמבר שנה שעברה, נראו תורים ארוכים של לקוחות הבנקים ליד סניפי הבנקים, כשהם מוכרים מניות של הבנקים וקונים מטבע־חוץ. זה כבר קרה בארץ. בקיצור, קנו, קנו, עד שהבנקים ראו שהקופות מתרוקנות, וביקשו את עזרת הממשלה. בלומר, צעד אחד לפני פשיטת־רגל בסועל. סגרו את הבורסה. ישוב אי־אשר היה למכור מניות של הבנקים. והסיפור ידוע.

נחזור לרגע לבנק האמריקאי. הנהלת הבנק נבהלה, ועוד איך. מכיוון שמדובר בבנק גדול, ולא באחד מ־28 הבנקים הקטנים שפשטו את הרגל בארצות־הברית בשנה שעברה, נחלצו הבנקים הגדולים לסייע לבנק הכושל. גם החברה לביטוח־פקדונות־של־מפקידים נחלצה לעזרת הבנק. בסך הכל הזרימו לבנק שיבעה וחצי מיליארד דולר, כדי שיוכל לעמוד בהתחייבויותיו ולשלם לכל לקוח את כספו. ועוד הערה: בארצות־הברית כל לקוח של בנק מבוטח, אוטומטית, עד 100 אלף דולר. ובכן, הבנק היה על סף פשיטת־רגל, ואלה שנחלצו לעזרתו דרשו לפטר את מנהלי הבנק וחברי מועצת־המנהלים. כך נעשה (ראה הגלופה). המנהלים שילמו את מחיר כישלונם. שם.

סה, כפי שאתם יודעים בוודאי, לא קרה כלום, כמעט. הממשלה לא סייעה לבנקים, היא פשוט נטלה על עצמה את ההתחייבויות שלהם. אחרי שדסכו את בעלי המניות הבנקאיות וביסחו להם כמחצית מערכם.

אנחנו, והממשלה שאנחנו מפרנסים ממיסינו, היצלנואת הבנקים מפשיטת־רגל ומה שעוד מוזר במיקרה הישראלי, שמנהלי הבנקים, יש להם טענות נגדנו, לקוחותיהם. יש להם מזל שהם (מנהלי הבנקים) חיים בארץ הקודש, אחרת היו עפים כמו טילים מביסאותיהם, ובאו נגמרת ההשוואה עם אמריקה.

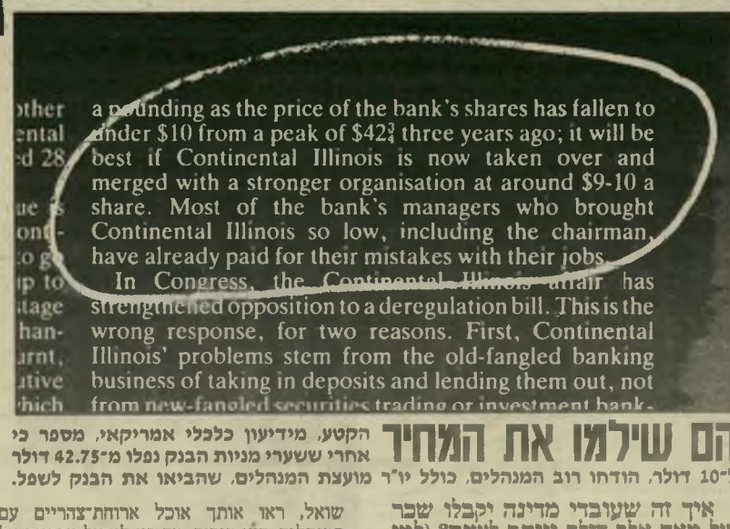
ארוחת־צהריים על חשבון הבנק

אני מוכרח להעלות בימים טרופים אלה, של ערב בחירות, עוד שאלה על סדר היום.

יש שאלות? יש. ובכן, מעשית ועניינית הבנקים הם היום בשליטה מלאה של הממשלה. רק רגע. מי שהוא שואל למה? כי כל פושט רגל זוכה לכונס־נכסים ובמיקרה שלנו, זו היא ממשלת ישראל, באמצעות חברה הקרויה מ' י נכסים (מ־ממשלת י־ישראל).

אבל, זהו כונס־נכסים מוזר ביותר, הוא עוסק רק בדבר אחד: הזרמת מאות מיליוני דולארים לקופת הבנקים וסיוע עקיף ויישיר להישרדותם. תרשמו לפניכם, זה לא יעזור, פצצת הזמן הבנקאית תתפוצץ במוקדם או במאוחר, לפני הבחירות או אחריהן. ולא חשוב מי יהיה בשילטון.

לפני שאני ניגש לפרק ב', אני מבקש להשיב על שאלה של עמית. מה יש לך נגד הבנקים? הוא

הקטע, מידיעון כלכלי אמריקאי, מספר כי אחרי ששערי מניות הבנק נפלו מ־42.75 דולר ל־10 דולר, הודחו רוב המנהלים, כולל יו"ר מועצת המנהלים, שהביאו את הבנק לשפל.

הם שילמו את המחיר

איך זה שעובדי מדינה יקבלו שכר של מאה אלף דולר ויותר לשנה? (למי שמתקשה, המדובר בעשרים מיליון שקל).

שואל, ראו אותך אוכל ארוחת־צהריים עם המנהלים, הוא מוסיף. מה רע לאכול צהריים על חשבון בנק? ובעיקר כשאני יכול לשמוע מדוע אני טועה, לדעתם. ולהסביר להם שהם טועים ולא אני. לעזאזל, מה אתה רוצה שאני אוכל צהריים על חשבוניו? אני לא מנהל בנק ולא מקבל את המשכורת פעם בשנה, בתחילתה. ולי גם אין חשבון הוצאות. ולגופו של עניין, מי שנכשל שישלם בכיסאו, כמו באמריקה.

מנהל הבנק מתחיל לחזיע

בשבוע שעבר סיפרתי לידיד סיפור בנקאי. תאר לך שאתה נכנס לבנק, כל בנק, מפקיד אצל הטלר (כספר, בעברית טובה) שליך הקופה, נניח 10,000 שקלים במזומן, מקבל קבלה עם חותמת הבנק והתאריך ועם חתימת פקיד הבנק. יפה. אחרי כמה שבועות אתה מקבל הביתה את דף־החשבון, מחפש את ה־10,000 שלך, ואין. אתה מתרגש ורץ לסניף, לאותו פקיד ושואל, מה קרה? הוא מרגיע אותך: סתם טעות של המחשב, מה אתה דואג?

מה אפשר לעשות, המחשב טעה, אתה חושב לעצמך ושואל, אז מה יהיה? אין בעיות, משיב הטלר, בדף־החשבון הבא, יהיה תיקון. עוברים עוד כמה שבועות, מגיע דף חדש. ושוב לא מופיע הזיכוי של ה־10,000. אתה מצלצל לבנק והפקידה אומרת לך שזה לא יכול להיות והיא כבר רשמת את העניין, היא תברוק אישית והכל יהיה בסדר.

עוד כמה ימים עוברים ואתה מחליט שאולי כדאי לגשת לבנק. אתה ניגש, מחפש את הפקיד שלך. הוא איננו. קורה. אתה ניגש למנהל הסניף, מספר לו את העניין, מראה לו את הקבלה על הסכום שהפקדת ומתחיל לטעון נגד אי־הסדרים הממוחשבים של הבנק. אתה תובע אישור מיידי על הכסף, ריבית, הצמדה ודמי־בושה. גמרת. המנהל מתחיל להזיע (המזגן עובד). תשמע, הוא אומר לך. יש לנו בעיה. הטלר שעבר פה ולקח ממך את הכסף, לקח את הכסף לכיסו וברח לחו"ל. אתה לא הראשון שמתלונן. מסרנו את העניין למישטרה ומתנהלת חקירה.

בסדר, אתה אומר לו, אבל מה עם הכסף שלי, אני מפרתי אותו לבנק, יש לי קבלה, תחזירו לי את הכסף. תחקרו כמה שאתם רוצים. תשמע, אומר מנהל הסניף, אנחנו מבררים עכשיו אם אנחנו מבוטחים נגד גניבות מסוג זה. לא תהיה בעיה, תקבל את הכסף. נברר ונודיע לך.

אתה המום. לא מבין. חושב לרוץ לעורך־דין, לכתוב מיכתבים למבקר המדינה (שאין זה בסמכותו), למנהל הכללי של הבנק, לבנק ישראל, לראש הממשלה, לכולם.

אתה חוזר הביתה, מספר לאשתך (אם יש לך כזו) את כל הסיפור והיא אומרת: לא יכול להיות, מה זה, לוקחים לך את הכסף בבנק עם קבלה, ואחר־כך אומרים שהפקיד שלהם גנב והם לא אחראים. מה זה, ג'ונגל?

הקבלן הפסיד מחצית כספו

עכשיו אנחנו מגיעים לפרק שלישי. בחודשים האחרונים מתרבים, וזה הניסוח הנכון, מיספר המיקרים שבהם פקיד מוסמך של הבנק, עושה פעולות בשם הבנק, מועל וגונב את כספי הלקוחות וכשאלה באים לבקש את כספם, אומרים להם, הפקיד לא היה מוסמך. הוא זייף, הוא רימה וכל מה שאתם רוצים. אנחנו (הבנק) נבדוק, אבל לא מבטיחים כלום.

כדי להוכיח את הדברים, אביא שלוש דוגמות, שלגביהן יש מיסמכים ועדויות.

יש בנק אחד, לא מהגדולים, שהמניות שלו נכללות בהסדר, וזה חשוב, שהמחשב שלו, יש לו נטיה כרונית לטעויות לטובת הבנק. שאלתי מומחה למחשבים, אם אפשר לגרום בתוכנית מחשב לטעויות ל־צד הנכון". אפשר, הוא אומר.

אמר לי לקוח גדול של הבנק, אני מחזיק פקידה מיוחדת שעוברת כל החודש רק על דפי הבנק, ותאמין לי, הוא אומר, שכל חודש היא מרוויחה את משכורתה השנתית. אבל, הוא אומר, במה אלפים לא בודקים את הדפים.

והנה עוד דוגמה, עם בנק שהוא לא גדול, אבל מניותיו בהסדר. מנהל סניף של הבנק, באחת מערי־השדה, נתן מיכתבי ערבות של הבנק לאחד הלקוחות. זה מסרם לחברת־מימון, בשם שלום, שתמורת כתבי־הערבות הלווה לו מיליוני דולארים. כשהגיע זמן־הפרעון והלווה לא שילם, פנתה חברת־המימון לבנק שערב ללקוח. התברר שמנהל הסניף נעלם, לאחר שהתברר שמעל.

הבנק טוען: הוא (מנהל הסניף) לא היה מוסמך לתת כתבי־ערבות בסכומים כאלה, הוא זייף, הוא מעל.

ועוד סיפור, באותו בנק, אבל בעיר־שדה אחרת. מנהל הסניף שיכנע קבלן אחד לרכוש מניות של הבנק, כדי לקבל ערבות שנזקק לה כדי לקבל מיקדמה על עבודות שעמד לבצע.

אחרי חודשיים ביקש למכור את המניות הבנקאיות ולקנות מט"ח. הבנק סירב. חזר ודרש. מילא טופס מכירה של ני"ע אצל פקיד ניירות־הערך בבנק, אך זה סירב, על פי הוראת מנהל הסניף לבצע את המכירה. אחרי יומיים נסגרה הבורסה. הוא הפסיד במחצית מכספו.

מה מוכרים לאמריקאים?

אתם בטח חושבים ששיא־החוכמה זה למכור מקררים לאסקימואים? טעות. יש רבר חדש. וזה באמת יכול לקרות רק באמריקה. תנסו לנחש מהו הפריט החם ביותר הנמכר בכולבו בלר־מינגדילס בניו־יורק. לא תצליחו. אל תנסו. הלחיט בכולבו הגדול הוא קרח. לא סתם קרח: אלא קרח מקרחון בן מאה אלף שנה שהובא הישר מגרינלנד. והוא, הקרח, נמכר בשקית, המכיל קילוגרם אחד קרח נקי, במחיר של שבעה דולר כלבד.

הקרח הזה, אומר רובר הכולבו, יספיק להמישים גביעי מרטיני וקצב התמוסטותו יהיה ארוך מהרגיל, למעשה בפחל בזמן שאשר קצב התמוסטות של קרח רגיל. הקרח בן האלפות, ייבקע בגביע המשקה בצורה שקשה יותר ואלגנטית יותר. שברה זו מקורה באוויר הדחוס בקרח זה.

הקרח הקרחוני גם בריא יותר, כי מקורו במים הבריאים ביותר, שקשאו הרבה לפני שהזיהום המודרני הגיע אל חופי גרינלנד.

$970,000,000
Olympia & York
Commercial First Mortgage
Floating Rate Notes
Due 1999
Salomon Brothers Inc

מי לא היה בוועידה?

מי לא היה בוועידה הכלכלית. שהצליחה, גפי שאומרים דוברים שמעתם על חברה בשם אולימפיה אנד יורק? הבעלים שלה, יהודים טובים באמת. לא היו. ועכשיו תסתכלו על הגלופה הבאה. וחברה הזו גייסה במכה אחת, באורח פרטי, משכנתא על סך של 970 מיליון דולר. מי כמה מכה שמגייסות ממשלות בשוק־הפיננסים הבינלאומי, וכל זה בשקט, בעזרת חתם אחד: שלומון ברוידס אינק. משקיעים מוסדיים היו מוכנים להלוות לחברה סכום עתק. מנהלי ובעלי החברה הם האחים ד'כמן מקנדה. הנחשבים לגרולי הקבלנים הפרטיים בעולם ומגלגלים מיליארדים רבים. הם לא באו לוועידה הכלכלית. חבל.

(המשך מעמוד 29)

שנאו דתיים כמו שהגויים שנאו יהודים. חשתי על בשרי את השינאה הזאת של החילונים. הם היו מתנהגים אליי בצורה מכוערת, נטפלים אלי, „איפה יוסלה?" מה אני יודע איפה יוסלה. הרי זה היה העניין של החרדים, אבל הציבור החילוני עשה הכללות.

● אתה באמת חושב שהיחס של הציבור החילוני לדתי היה אנטישמי, זה לא קצת חריף מדי?

בכלל לא! זה היה יחס אנטישמי של ממש, ואז בידי הנוער הדתי נותרה רק אפשרות אחת — לאגור כוח ויום אחד פשוט להתפרץ ולהוכיח שזה לא נכון, שמה שאומרים על הדתיים זה לא נכון. אז החרדים הסתגרו במחנה שלהם. הדתיים הצעירים הרגישו בעסק כמו גלגל חמישי. למרות שהקימו קיבוצים, הם לא היו בעסק בצורה מסיבית. הם חברי"ה טובים, אמנציונים. ולכן הם מסוכנים בעיניי, כי הם לא נהנתנים.

גדלנו על כוח המגן העברי, וכשהעליבו אותנו, רצינו להוכיח שאנחנו לא פחות טובים מהקיבוצניקים החילוניים, ואמרנו — נראה לכם. אנחנו הכי טובים, אנחנו נלך ליחידות הכי שוטות ונהפוך למפקדים הכי טובים, ואז כמו מתנה משמיים, באה מילחמת ששת הימים, והנוער הדתי התחיל להוכיח את עצמו.

בוגרי בית־ספרי, כ־40 אחוז התפקרו 30 אחוז המשיכו כמו הוריהם להיות אנשים דתיים ציניים מתונים, והיה גרעין של 10 אחוז, גרעין נוקשה, שחיפש משמעות ותוכן. שחיפש סדן לפטיש שלו, ואלה לא רצו לשרת ברבנות הצבאית, הם חיפשו להראות שהם לא סמרטוטים, הלכו למרכז הרב ושם נוסר בסיס רעיוני ריגשי.

● אתה אומר שגושי־אמונים נוסד בגלל שהנוער הדתי ריצה להוכיח את עצמו?

לא רק. גוש־אמונים צמח גם על בסיס הגעגועים האמיתיים של אנשים למחוזות ילדותם. את יודעת מהו אלון שבות? זהו האלון היחיד שנותר בגוש עציון. ילדי הגוש היו הולכים עם הוריהם במשך שנים לנתיב הל"ה ומשקיפים על גוש עציון. על הגעגועים האלה צמח הגוש, ולכן הוא מסוכן. לכן גם קל להבין עד כמה מסוכנים הגעגועים של הפלסטינים. אמרתי לחנן פורת — כמה זמן גרת בגוש עציון ותראה איזה געגועים אדירים אתה חש. אז שהפלסטינים לא יתגעגעו למחוזות ילדותם?

החברי"ה האלה, הנוער הדתי שהרגיש מקופח, שחלקו התגעגע למקומות שהיו בידי הירדנים, זה תסס בתוכו, ואז נוצר בסיס לעניין ועל הבסיס הזה פרצה מילחמת ששת הימים ונפתחה אופציה.

■ ■ ■

● איך אתה מסביר את היווצרותה של המחתרת? מה לזה ולעולם חדש, מה לזה ולהגשמת אידיאלים או לגעגועים למחוזות ילדות?

בעיני זה נורא פשוט. לאנשים האלה יש תמונת עולם העתיד. בבוא היום, אם ירצה השם, יבוא משיח צדקנו ויוקם בית המיקדש ושם נקריב קורבנות ונשיר שיר חדש. הציפיה לגאולה היא אותנטית יהודית בת אלפי שנים. מה שקרה הוא, שהם הפכו את הציפיה הלא ממומשת, שאי־אפשר לממש אותה, כי היא בתחום הפנטזיה, לדבר שהוא בשטח, וכאן טמונה הסכנה. הם באו ואמרו הגאולה היא לא לעתיד לבוא.

● הם רצו לזרז את הגאולה?

לדחוק את הקץ, שהוא אחד האיסורים הגדולים בדת היהודית. נטורי קרתא אומרים שאסור בכלל לזרז את ביאת המשיח. אז כל זמן שהמדינה נוהלה על בסיס רציונאלי, הרי שהיא בבחינת התחלת הגאולה, וכך זה צריך היה להישאר, אבל הם לקחו דבר שהוא לא בתחום המציאות וניסו לממש בתוך העולם הריאלי את הבלתי־ריאלי, וכך נוצרים דברים נוראים.

● אתה מנסה להגיד שהמחתרת פעלה מתוך אמונה עיוורת בזירוז הגאולה ובביאת המשיח, ולא מתוך מניעים פוליטיים של שינאת ערבים ונקמה בהם?

לא, לא, לא, יש מושג הנקרא תהליך הגאולה, שהוא תהליך שקורים בו כל מיני דברים. אחד הדברים הוא שהערבים יסתלקו מהארץ. אז צריך לסלק אותם. דבר אחר הוא שצריך להקים את בית־המיקדש.

● ובגלל זה צריך להסציין את הר הבית, כדי שאפשר יהיה להקים עליו את בית־המיקדש?

מה זה משנה איך זה נעשה באופן טכני. צריך לגלח את הר הבית, כי אחרת על מה יבנו את בית־המיקדש?

● אתה מוכן להסביר לי את תהליך הגאולה?

תהליך הגאולה אומר, שהמדינה היא חלק מתהליך הגאולה. תחנה די נחותה, תחנה הכרחית, אבל לא מוחלטת. והתהליך הולך כך:

ארץ ישראל צריכה להיות כולה יהודית, גם לא־יהודים יכולים לגור בה, אבל בתור גר ותושב, בתנאי שידעו שהם נחותים וייחשבו חוטבי־עצים ושואבי־מים, כמו הגדעונים בעבר.

בתהליך הגאולה אין מקום לעבודה זרה, ולכן יצטרכו לגלח מיסגדים וכנסיות.

● אתה מדבר ברצינות?

בשיא הרצינות.

● והם באמת מאמינים שהם יכולים להפוך את הערבים לחוטבי־עצים וישואבי־מים ולהריס כנסיות ומיסגדים כדי לקרב את תהליך גאולת עם ישראל?

הם באמת מאמינים בזה, וכאן טמונה הסכנה. עד היום זה היה בתחום הפנטזיה, חזון אחרית הימים. כעת הם מנסים להגשים את הפנטזיה ולא מבינים שזו פנטזיה. כמו למשל אותו הגבר החולם לדפוק את כל הנשים בעולם. אז הוא חולם. אז מה — הוא יתחיל להרוג את כל הגברים ויכניס נשים למחנות ויעשה בהן ככל העולה על רוחו? לא, הוא לא יעשה את זה, אפילו אם הוא חולם על זה, כי זו פנטזיה.

● והמחתרת הזכמה כדי לזרז את גרוש הערבים, כדי להריס את בתי העבודה הזרה?

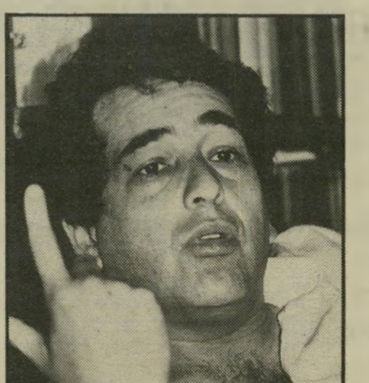
בדיוק. ואסור לשכוח דבר נוסף — כולם בתהליך הגאולה יקיימו תורה, לא יהיו אנשים חילוניים.

● סוף הדמוקרטיה.

ברור שאין דמוקרטיה, אין שילטון־רוב. מה שחשוב הוא להקים את בית־המיקדש בהר־הבית.

● ומי יהיה השליט?

בשלב המוקדם המלך.

מריאיין באר

.למה נכנסתי לסיטואציה הזו?"

● ומי ימשח את המלך?

אם כל התנאים יתממשו, וכל עם ישראל יקיים את התורה, יהיה מלך. ידעו מי המלך.

● אני לא מאמינה.

אני נותן לך כעת את התשובות שהם נותנים כשאת שואלת אותם מי יהיה המלך. הם אומרים שהם לא יודעים, אבל ברור להם לגמרי שיהיה מלך וזה יהיה מלך שייגוק את מלכותו מבית דוד והסוף יהיה שיגיע מלך המשיח.

● מי זה מלך המשיח?

מי שייבחר על־ידי אלוהים.

● בשביל מה יבחר בו אלוהים?

להנהיג את עם ישראל.

● איך?

בדרך התורה.

● ומה יקרה לכל העמים האחרים?

כשהכל יתממש. יימצא פיתרון גם לבעיית העמים האחרים.

● ומה הם עונים כשאתה שואל אותם שאלות הגיוניות על העמים האחרים, על המשיח, על המלך, על בית־המיקדש?

יש רגע שהם מפסיקים לענות. את צריכה להבין שזה הרעיון שהרבה דורות שאפו אליו, להקים את בית־המיקדש ושיבוא מלך המשיח. זה חלק מתרבות העם היהודי וכחלק מתרבות, אותי זה לא מטריד. בבסיס כל עם מונחים סיפורים פנטסטיים ומונחות פנטזיות. מה שאותי מטריד, הוא לא זה שהסיפור הזה מונח בבסיסו של העם, מה שאותי מטריד הוא הרגע שבו אתה מנסה להפוך את הפנטזיות למציאות, וזאת משיחיות־השקר.

הרגע שבו אתה מנסה לקחת דברים מרובד שאסור לגעת בו, מרובד מיתולוגי ואז התוצאה היא דם ואש ותמרות עשן, וזו הסכנה. כי הם התחילו לפרש את תהליכי הגאולה. הם התחילו להאיץ את הגאולה.

■ ■ ■

● מהו לדעתך התהליך הפרגמטי הבא?

לדעתי, לא תפסו את כל התאים במחתרת.

● יאתה מאמין שאלו שלא נתפסו ימשיכו לפעול?

לא. אני חושב שהם יעצרו ויגידו לעצמם האצנו את התהליך, רצנו מהר מדי. כנראה שלא היינו טהורים מספיק.

● זוהי שיטת לוינגר.

בדיוק. הם יעברו לשיטת לוינגר, שיטת הסגפנות. הם יגידו — חטאנו בצריכת יתר, דאגנו לבתינו במקום ליישב את ארץ ישראל, בנינו וילות מפוארות, אנחנו צריכים לחיות בבתים צנועים, לחיות ברמה צנועה וכאן תתחיל שיטת האיסיים, שיטת הסגפנות. כי הם באמת מאמינים שהם הסתאבו ולכן נתפסה המחתרת, כעונש על ההסתאבות. הם יחליטו לעבור לשיטה של טיהור ואם ירצה השם, לאסוף כוח.

כבר שמעתי כמה חברי שם אומרים שהעושר וההתבססות הם בעוכרי המתיישבים, כי כל אחד חרד למישפחות ולביתו, ולא צריך להיות חרד.

אין לי ספק, כי על בסיס הקנאות הסגפנית ייווצרו עור תאים. מה שאותי מפחיד הוא כי בשלב מסויים יהיה רצון לנקום את ניקמת העצורים.

● ולסגוע ביהודים?

כרגע לא. בשלב ראשון אני מאמין שהם ינסו לטפס על הר הבית שהוא הנ"צ הבולט. וזאת מתוך מחשבה מטורפת שכמה שיהיה יותר רע, כך יהיה יותר טוב.

● כלומר, אם נקים עלינו את העולם הערבי זה טוב, כי זה יאחד את עם ישראל!

בדיוק. אנשים לא יוכלו לפסוח על שתי הסעיפים. יצטרכו להחליט לכאן או לכאן. ונדמה לי שזה מסביר את פעולת מכוניות־התופת. היה ברור להם שבעיקבות הפעלת מכוניות־התופת, הערבים היו עושים פעולת נקם אדירה, היו מעלים באש איזה בית־ספר יהודי בפאריס או נכנסים לשגרירות ישראל בקאהיר והורגים את השגריר. אסון נורא היה קורה, ואז כל עם ישראל, כדרכו, היה שוכח איפה זה התחיל, שוכח את מכוניות־התופת והיה מתאחד תחת האסון, וזה היה כמובן לטובת עניינם.

● לפי מה שאני מבינה מדבריך, אחרי שהם יטבלו בערבים, הם יתחילו לטבול ביהודים. מכיוון שהדמוקרטיה לא לרוחם — הדמוקרטיה היא רק עניין זמני?

בהרצאה ששמעתי מפיו של החוזר־בתשובה, רב ביגון, הדמוקרטיה היא בהחלט לא צורת השילטון האידיאלית שעליה הוא חולם. צורת השילטון האידיאלית היא מלכות.

● אתה עצמך היית איש ארץ ישראל השלמה, איש גוש־אמונים הרי זה ברור. הייתי אולי הראשון שיצא מזה, שירד מזה. אני חושב שתיכף עמדתי על הסכנות, על הדה־הומאניזציה של הכיבוש. בראש ובראשונה אני הומאני. אני לא פציפיסט, אלחם על נפשי ואני מכיר בלגיטימיות של אדם להילחם על חייו מול חייו של הזולת, ותפסתי מהר מאוד, לפי מיטב הבנתי, שאנחנו לא נאבקים על חיינו ואולי יותר מזה, כל מיני דברים מחורבנים באופיינו באו לכלל ביטוי וזה הדאיג אותי.

אין לי ספק שמישטר הכיבוש הצרפתי בהודו־סין עשה מעשים קשים לאין ערוך ממה שאנחנו עושים ככובשים, אבל זה לא מעניין אותי, מה שמדאיג אותי זה מה קורה לנו בתהליך של הכיבוש, לא מה אנחנו עושים לערבים, אלא מה קורה לנו.

המילכוד שהסיטואציה מכתיבה. אני עושה מילואים בגדה, אם יזרקו עליי אבנים, אין לי ספק שאזרוק בחזרה. מה שמדאיג אותי הוא לא שאני זורק אבנים, אלא למה הייתי צריך להיכנס לעניין הזה מראש.

זה שיורים על ילדה בשכם נראה לי טיבעי אחרי שיורים על אסתר אוחנה, אבל כל מה שאני שואל הוא למה בכלל הגעתי למצב שבו יורים על אסתר אוחנה, שבו יורים על ילדה בשכם. זה פועל יוצא של דינמיקה של עוויתות. למה נכנסתי לסיטואציה הזו. ואני לא מרחם על אלה שנהרגים, אני לא יכול לרחם על כל העולם.

הנדון

(המשך מעמוד 8)

מישפחות". ההיפך הגמור נכון: זהו מעשה שנועד להציל תבערה. שעשויה היתה לבלוע גם את ההתנחלות. על ילדיה.

■ ■ ■

כל זה אינו שייך לעולם של מדע בידיוני, ולא לעתיד רחוק ומוזר. זה שייך למציאות של חיינו, לעולם של 1984, לישראל של תשמ"ר.

תפיסת כמה תאים של מחתרת־הטרור אל לה להרגיע או להונות אותנו. זהו רק קצה הקרחון. ובמקום האבר שנגדע, אם אכן נגדע — מאה אברים אחרים יצמחו. היחס הסלחני של השילטונות אל הרוצחים האלה אינו אלא סימפ־טום אחד. גישת הציבור הדתי המאורגן היא־סימפטום שני. דברי־הרהב של משה לווינגר ודומיו הם סימן נוסף. התלכדותם של פסיכו־פאטים רישמיים, כמו חברי־הכנסת מאיר כהן־אבידוב, סגן יושב־ראש כנסת ישראל, מסביב לאנשי המחתרת, גם היא סימו חשוב.

וסימפטום חמור במיוחד: היחס המפלה־לטובה שבו זוכים חשודי־המחתרת אצל שילטונות־החקירה.

בית־המישפט הטיל איסור שעוררייתי על פירסום שמותיהם. אישי־ציבור, החשודים בקשר עם המחתרת, נחקרים בתנאים מיוחדים. העצו־רים, וביניהם החשודים ברצח סיטוני, מובאים בלי אזיקים, ומאפשרים להם להפוך את הדיונים על הארכת־המעצר לפסטיבלים פוליטיים. המוני מעריצים באים לבקרם במקום מעצרם. כאילו היה זה בית־מלון. עיתון פירסם את טיעוניהם בניגוד לכל כללי הסוב־יודיצה. הכל מזכיר עד אימה את יחסם של בתי־המישפט ברפובליקת־ויימאר לחשודים נאציים. השופטים לא התייחסו אליהם כאל פושעים, אלא כאל צעירים פטריוטיים ש„סטו מן הדרך". אחרי הכל, הם התנכלו רק ליהודים, ורצחו רק קומוניסטים.

יתכן שכמה יתושים נלכדו. אך הבי־צה שהצמיחה יתושים אלה נשארה.

במקום כל יתוש שנלכד, ייוולדו בהכרח מאה יתושים חדשים.

כל עוד הביצה קיימת.

■ ■ ■

מי ייבש את הביצה הזאת? מי מסוגל לכך? איך? במה?

האמת הפשוטה היא שמזל הגזאה של הדת המשיחית, הקנאית, החמושה, הבובשת, המתנחלת, המחר־בלת והריוצחת — אין אף חומת־מגן אחת.

אין תנועה נגדית. אין אידיאולוגיה נגדית. אין כוח נגדי.

ובינתיים נמשכת שטיפת־המוח היומיומית, הרוחפת את המדינה לעבר התהום.

בטלוויזיה הממלכתית שולטת המאפיה הימנית החשוכה, המעמידה את המכשיר כולו לרשות תעמולה יומיומית של קבוצות־הרצח ושותפיהם.

יש פולחן לאומי סביב הנרקומאנים הדתיים, העוברים מן ההרואין הלבן אל הקנאות השחורה, והקרויים „חוזרים בתשובה".

ובעיקר — מילארדים מכספי האומה, דמינו וויצע־אפנו, נשפכים אל תוך מערכת־החינוך הדתית, המייצרת דור חדש של „אחים יהודיים", של חברי־מחתרת, של טרוריסטים בשם ה' ומחבלים לתיפארת ישראל, מפוצצי־נשים־וילדים, מהרסי־מיסגדים, רוצחי־גרינצוויגים.

■ ■ ■

לשון המצייצים על „מילחמת־תרבות". זהו תרגום משובש של מושג גרמני, שכוונתו היא למילחמת־תרבויות.

מילחמת־תרבות? האמנם? האם רק על תרבות הארץ הזאת אנחנו נאבקים?

אנחנו מצווים להיאבק על עצם קיומה של מדינה זו, מול סני הסכנה הנוראה שנעלה מזמית על דרך המילי־חמה הניצחית, מילחמת־קודש שאין בה עוד כל תיקווה לשלום ולמשרה, ושלא תוכל אלא להסתיים בהרס הדדי.

אנחנו מצווים להיאבק על עצם מהות חברתנו כחברה דמוקרטית, חופשית, שבה נוכל לחשוב ולדבר ולכתוב כאוות נפשנו, שבה יש התנגשות פוריה בין רעיונות ודיעות.

בפשטות ובגסות: על עצם היכולת לחיות בארץ הזאת. מבלי להירצח כא־מיל גרינצוויג, מבלי להיכלא במחנה־ריכוז, מבלי לרדת לנכר.

הסרטן הזה לא נותח ולא נרפא, הוא ממשיך לפשוט בגוף הלאומי. אם לא נתגבר עליו, הוא יאכל אותנו. על חיינו אנחנו לוחמים.

זהו קרב בין אידיאולוגיות, בין כוחות פולי־טיים, בין בני־אור ובני־חושך.

הקרב האמיתי על ישראל.

מרים בניחיני

מזל החודש:

תאומים

הרושם החיצוני של התאומים כמעט תמיד מטעה

מזל תאומים שייך למזלות האוויר ובתור שכזה הוא יוצר רושם קליל, עליז ובלתי מסובך. אולם הדואליות שבמזל זה הופכת אותו למורכב והרושם החיצוני כמעט תמיד מטעה. בן מזל תאומים בדרך־כלל נעים בחברה בעל חוש־הומור, תפיסה מהירה, כושר הסתגלות מצויין ויכולת לבוא במגע עם אנשים שונים מכל סוג. נוטים לטעות באבחנה כשמנסים לתהות על קנקנו של בן המזל. אם כי הופעתו, התנהגותו וצורת דיבורו יוצרים רושם קליל, עליז ומרחף.

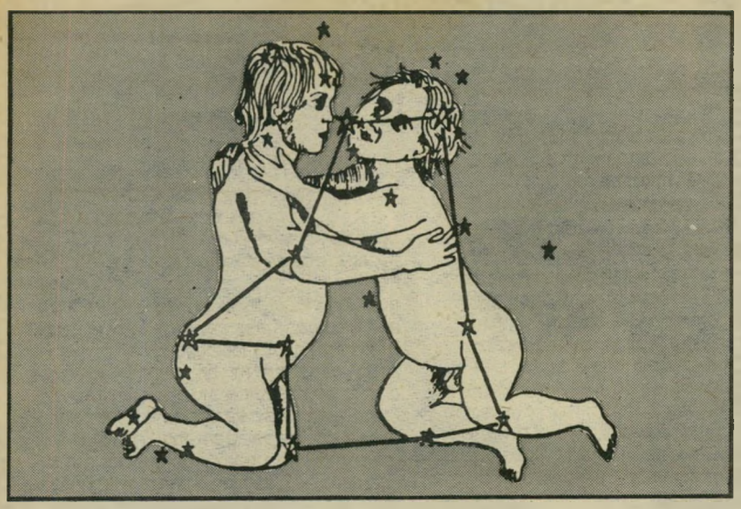
אך בפנים אפשר למצוא עולם שונה לחלוטין. התאומים, כשהוא נמצא עם עצמו ללא חברה שתסיח את דעתו ותבדר אותו, הוא אדם הנוטה לדיכאון, לפסימיות, לחרדות ולעצבנות. התאום העליז – זה שמופיע בחוץ אינו נותן לתאום המופנם להיראות, ורק האנשים הקרובים ביותר מכירים את התקפי החרדה, העצבנות והמרה השחורה.

הכוכב השולט במזל תאומים הוא כוכב מרקורי. אופיו של הכוכב יכול להסביר מעט את אישיותו של בן המזל, למרות שיש להביא בחשבון גם את הכפילות הקיימת במזל וגם את היסוד שאליו הוא שייך (יסוד האוויר).

כוכב מרקורי הוא הכוכב הקרוב לשמש, לעולם הוא לא יימצא במרחק רב מהמזל שבו הוא שוהה. הוא מקיף את השמש בקצב מהיר. מרקורי נקרא הכוכב „הכי" הוא הכי חם, הכי מהיר, הכי קטן מבין כוכבי הלכת. אופי הכוכב מזכיר את מרקורי או הרמס במיתולוגיה היוונית.

מרקורי הוא שליח של זאוס ולמעשה השליח של האלים. לראשו זוג כנפיים וכן לסנדליו. הוא נמצא בכל מקום ובכל זמן, כשהוא מעביר מידע ממקום למקום ומאחד לשני במהירות, ובקלות תנועה. באסטרולוגיה הוא האחראי על התיקשורת, החשיבה והתאים האפורים. הוא מסמל את המוח, ההיגיון, האינטליגנציה והאינטלקט.

כל מה שהוא קולט, הוא מעביר הלאה. בכל צורה, דיבור, כתיבה או כל דרך אחרת, אך העיקר לא להחזיק את הדברים בפנים. זה מכביד מקשה ומונוד לאופי הכוכב. הוא עירני, סקרן, מתעניין בכל מה שנעשה בסביבה הקרובה והרחוקה. נהוג לחשוב ובאינטואיציה. אך השליט האמיתי של המוח, זה שמארגן את כל החשיבה, אינו מרקורי, כי אם יופיטר.

המאפיין ביותר את כוכב מרקורי – העברת אינפורמציה. הוא מעביר הכל, הוא המקשר בין בני־האדם בכל דרך אפשרית. הפכפכנות, כפילות, דיעות משתנות – זו ההשפעה שיש לו על תאומים. יחד עם זאת, מוח ממציא, חיוניות, תשוקה לידע נרחב ותפיסה מהירה, כישרון שיחה, אינטלקט מבריק, יכולת כתיבה, זריזות, הומור וחן.

את הבתולה הוא יהפוך לרב צדדי ומתמצא בכל. אינטלקטואל, חריף, אבל ביקורתי למדי. בעל גישה אנליטית ועיקשת ומוכן להתרכז בפרטי הפרטים של בעיות היכולות להוכיח את יעילותן עבורו, כשהוא שוקד על מחקרים ארוכי טווח. הוא קפדן ויכול לייהפך לטורדני ומנדנד. מי שמרקורי חזק אצלו במפה, יהיה בעל כושר ביטוי ותמיד יהיה לו מה לומר על כל נושא. הוא פשוט מתמצא בכל. הוא תמיד יחפש את החידוש.

אדם מרקוריאלי הוא לאו דווקא בעל דימיון מפותח, אך כושר הביטוי נותן את הרושם של עולם עשיר ודימיוני.

מרקורי מתקשר באסטרולוגיה לצבע כחול סגול ומישבצות. הוא קשור לחומרים: שיש וזכוכית, ושולט על יום רביעי בשבוע.

בחוץ – קליל, עליז, מרחף ולא־מסובך אך בפנים – עולם שונה לחלוטין – נוטה לדיכאון, לפסימיות, לחרדות ולעצבנות

מרקורי מייצג את מערכת־העצבים. שני מזלות נשלטים על־ידי מרקורי: תאומים ובתולה. שני מזלות אלה נוטים להיות עצבניים, חסרי־מנוחה ודאגנים. אלא שהשפעת הכוכב בכל מזל שונה לחלוטין.

שהוא מסמל את החשיבה, אך למעשה הוא קשור לקומוניקציה, כשהוא נעזר בדיבור בתנועות הגוף ובכל דרך שמבטאת את הרגש והמחשבה.

מרקורי קשור בזיכרון, בקליטה מהירה

אינפורמציה שתגיע לאוזניכם תעזור לכם לבצע תפנית בכל מה שקשור לתוכניותיכם הכספיות. השיפוט וה־עניינים הכספיים מש־תפרים, ובעת הזמן לבצע שינויים דרס־טיים. ה־1 וה־2 בחודש יתאימו לבילוי עם ה־משפחה ועדיף להי־שאר בבית. אורחים רצויים ואחודים עשו־יים להגיע ותבל יהיה להחמיצם. ב־3 וב־4 ב־חודש תהנו מפגישות רומנטיות. החושבים להתחיל קשרים חדשים יתקלו בבעיות.

עלה
21 במרס – 20 באפריל

* * *

ה־30 וה־31 בחודש הם ימים שבהם אתם שוב נוטים לבזבז כספים מבלי לעשות חשבון. עם יותר זהירות וארגון־רוח תוכלו כעת למצוא דרך טובה לעתיד הקרוב. ומדובר בעיקר על התחום הכס־פי. ה־3 וה־4 בחודש יהיו ימים די קשים. קרוב לוודאי שההרגשה הכללית לא תהיה טובה. המתיחות שתחר־שו באותם ימים עלולה להביא אתכם לסיכסוכים עם מישהו מבני המשפחה. נסיעות ופגישות צפויות החודש.

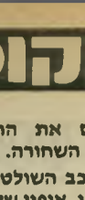

שור
21 באפריל – 20 במאי

* * *

מצב־הרוח של אלה שנולדו בתחילת המזל טוב בחברה. אנשים מתנהגים אליכם בחביבות ומוכנים לס־לוח גם על שגיונות ועל מעשים שטותיים. אלה שנולדו יותר מאוחר עדיין לא חשים בטוב. כל דבר קטן מרגיז אותם. תנך זמן קצר הם ירגישו יותר חזקים ובעלי מרץ מחודש. אלה העוסקים בשיטחי האמנות יוכלו לנצל את התקופה מכיוון שכעת מובטחת להם הצלחה. כסף יגיע ממקור לא צפוי.

תאומים
21 במאי – 20 ביוני

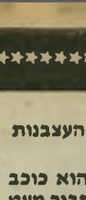

סרטן
21 ביוני – 20 ביולי

ה־30 וה־31 בחודש יהיו מעייפים וקשים. רצוי שתקחו לעצמכם חופשה קצרה ואם זה בלתי אפשרי לפחות תנסו להרבות במנוחה ובשינה. אתם נוטים לחלות כעת והמרץ שאיפיין את התקופה האחרונה עזב אתכם זמנית. ה־1 וה־2 בחודש יהיו יותר קלים ויותר מהנים, אך אתם עדיין מגלים רגישות עצומה וממחרים להעלב מכל אחד. קשיים כספיים עלולים להטריד בעי־קר ב־3 וב־4 בחודש. היוועצו במשפחתכם.

* * *

ב־30 וב־31 בחודש אתם עשויים להיפגש עם ידידים או קרובים שעימם אתם נתונים לבלות. בכלל, החודש הקרוב יהיה בסימן של בילויים רבים. פגישות חברתיות. מסיבות ו־יציאה מחבית. ה־1 וה־2 בחודש יהיו מאוד מעייפים, מומלץ לא להתעטת לחזמנות ולא לצאת לטיולים או ל־בילויים חברתיים. קרוב לוודאי שתהיו עייפים ולא מן הנמנע שלא תרגישו טוב. ב־3 וב־4 בחודש תרגשתכם תשתפר לבלי הכר.

אריה
21 ביולי – 21 באוגוסט

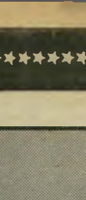
* * *

השטח המיקצועי מעסיק אתכם רבות בזמן האחרון. כעת תהיה לכם הזדמנות להפנות את תשומת־לב הממר־נים עליכם לקיומכם ובעיקר לטיב עבודת־כם. הנטיה להצטנע ולא לדרוש כל דבר עלולה לגרום לכם לחרטה. כדאי לכם להתגבר על הבושה ולקבוע שיחה בארבע עיניים. הימים הטובים לשיחה הם ה־10 וה־31 בחודש, וכן ה־1 בחודש. ב־3 וב־4 אתם עלולים לחוש ברע. דחו כל פעולה מה־5 בחודש והלאה.

בתולה
22 באוגוסט – 22 בספטמבר

מאזניים
23 בספטמבר – 22 באוקטובר

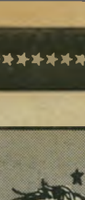
למרות הבעיות הכספיות שמטרידות אתכם בתקופה זו, יזדמן לכם, בכל זאת, לתכנן נסיעה לחו"ל בזמן הקרוב. יתכן שתישלחו דרך מקום העבודה או שקרובי מישפחה יציעו לממן את הנסיעה. על כל פנים, נראה שבקרוב ידובר רבות בנושא זה. אורחים מחו"ל עשויים להגיע בקרוב. תידיעות על כך עשויות להגיע כבר ב־30 וב־31 בחו־דש. שיחה מיקרית ב־1 או ב־2 בחודש עשויה לחביא לרעיונות בקשר ללימודים.

עקרב
23 באוקטובר – 22 בנובמבר

* * *

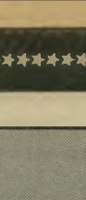
אתם חשים עצמכם כל־כך מתוחים בזמן האחרון, שהשיפוט שלכם לגבי התנהגות של אלה החיים אתכם מוטעה. התנהגותכם אינה מובנת ואתם מק־רינים תקפנות וחוסר שביעות־רצון. אינכם מאפשרים לאיש לעזור לכם, וזה מביא לכם אכזבות וכעסים על הסביבה. ה־1 וה־2 בחודש יתאימו לשיחה גלויה עם אלה שעימם נוצר הקרע. ב־3 וב־4 עדיין לא תחוש רגועים, אזלם מה־5 בחודש תמצב ישתפר.

קשת
23 בנובמבר – 20 בדצמבר

* * *

אלה שהיו בודדים וחתקשו למצוא לעצמם חברה, יוכלו למצוא אנשים שיתאימו להם ולדרישותיהם. אנשים מעוניינים בחברתכם. אך מצבי־הרוח המת־חלפים במחירות גור־מים לא פעם לאי־הבנות. ה־1 וה־2 בחודש לא יהיו נוחים מהבחינה הזו, מאחר שאתם עומדים לשהות בתחום המישפחה באו־תם ימים, רצוי שתלכו קצת לקראת אלה עימם אתם חיים. ב־3 וב־4 בחודש עלולה להיגרם לכם אכזבה.

גדי
21 בדצמבר – 19 בינואר

עומס העבודה שמוטל עליכם בימים אלה גורם לכם מתח וחשש שמא לא תספיקו לסיים מה שלקחתם על עצמכם. ב־31 או ב־1 בחודש חשוב שתשימו לב לסביבה. ישנו אדם, ויתכן אף כמה אנשים, המעוניינים לעזור ל־לקדם אתכם. מרוב עלולים להחמיץ את ההזדמנות. בשטח ה־בריאות אתם עלולים לסבול מבעיות בשיניים או בגב, אם אפשר טפלו בנושאים אלה, לפני שהם יציקו לכם.

דלי
20 בינואר – 18 בפברואר

* * *

ה־30 וה־31 בחודש עשויים להיות נפלאים, בעיקר לאלה שמצפים להתפתחויות חדשות בשטח של חיי הרגש. קשרים שמעי־קים ומבטיחים רצוי לסיים כעת. הזדמנות לשיחה נלוית תזיזה לכם עוד ושבוע, ובדאי להעז ולעשות את הצעד החשוב לעתיד שלכם. בתחום העבודה אתם עומדים לפני שיפור, אך השבוע תצטרכו להמ־תין כחשובה. אל תנסו לברר אינפורמציה. חשמועות שיגיעו עלולות לאכזב אתכם.

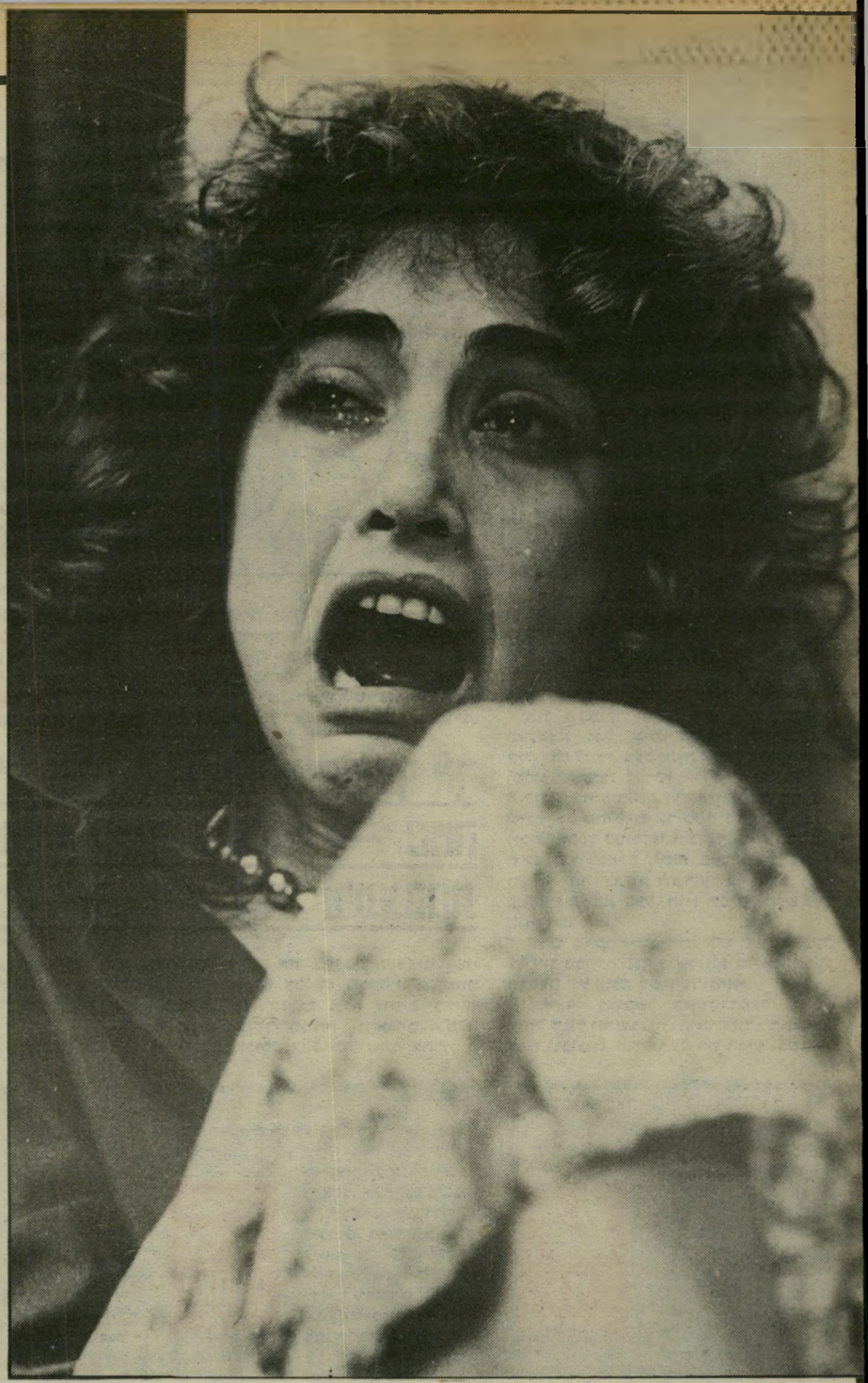
דגים
19 בפברואר – 20 במרס

* * *

עניינים שקשורים למגורים מטרידים אתכם בימים אלה, יתכן שתצטרכו לרכוש רהיט חדש, לשנות את סדר חרהיטים בדירה, או אפילו לעבור לדירה אחרת. אל תתכננו נסי־עות וטיולים, שכן כ־נראה שתיאלצו להי־שאר בבית, אם כי זה יהיה מנוגד לתוכניות. ה־1 וה־2 בחודש עשו־יים להפגיש אתכם עם אנשים שחברתם יותר מרצויה לכם. ב־3 וב־4 תהיו רגישים יותר מתמיד. בני מזל סרטן מעוניינים בקרבתכם.

השחקנית עירית פראנק ניסתה אירחה את שרה אנג'ל בבית

עירית של המלאכים

שחקנית עירית פרנק בת ה־25 אומרת שהיא קודם כל ובראש ובראשונה שחקנית. כל עולמה הוא התיאטרון והקולנוע. היא היתה מועמדת לפרס אמי היוקרתי, על תפקידה בסרט טלוויזיה לצידו של קירק דוגלאס. כעת היא מביימת הצגה לילדים בקיבוץ תל־יוסף.

נערת זוהר עירית פרנק, בת לאב ממוצא גרמני ואם ממוצא פרסי, במסיבה עם הדוגמנית סמדר קלצ'ינסקי. עירית מרבה להיראות במקומות הבילוי ועם ידידיה נמנים אנשי בוהמה.

עירית פרנק היא שחקנית צעירה ומיוחדת במינה. עוד לא התחילה לצעוד בביטחה על קרשי הבימה ועל מסך הכסף, וכבר היתה מועמדת לפרס אמי היוקרתי, שמוענק בארצות־הברית לשחקניות מצטיינות בטלוויזיה. עירית לא זכתה בפרס, אך לעומת זאת קיבלה תפקיד ראשי בסירטו של אסי דיין בחינות בגרות, תפקיד שהפך אותה לאלילת־נוער, אך בעוד שדן תורן, בן זוגה בסרט, שמר על הסטטוס שלו ככוכב, התראיין. בעיתונים וטיפח את מועדון המעריצות שלו, הלכה עירית ואיבדה את מעמדה, לה לא חשובה תדמית אלילת הנוער, לעירית פרנק היו עדיפויות אחרות.

קשה לעכל את עירית פרנק, בת 25 — עיני איילה חומות, פה מחוטב, רזה, לבושה בטעם בסיגנון זרוק, מסופרת בתיספורת „קארה" אופנתית, היא מגיעה לפגישה כמעט מאונס.

נערה צעירה, כמעט ילדה, נאיבית כביכול, אך ככל שנוברים בעברה ובמעשיה, מסתבר כי לצעירה הזו יש סיפור שאנשים שגילם כפול מגילה לא עברו חצי ממנו.

עירית, בת לאב ממוצא גרמני ולאם ממוצא פרסי, היא בוגרת בית־ספר תלמה ילין ובית־הספר למישחק בית צבי. כל עולמה, כך היא אומרת, הוא התיאטרון, המישחק. ללא שמץ של צניעות היא מכריזה „אני שחקנית גדולה ועוד ייווכחו בזה," אך מלבד למישחק התעניינה עירית בשנה האחרונה בנושא נוסף, נושא מרתק, נושא שהוא עולם ומלואו שמעטים מאוד מנסים לגעת בו.

כמו שחקנים רבים אחרים, לא יכלה

בעלת בוטיק עירית פרנק לבושה בבגד נועז בפתיחה החגיגית של בוטיק השחקנים שפתחה עם השחקנית אביבה פז. בינתיים התפרקה השותפות בין השתיים.

שקם את אסירות „נווה־תירצה", הסתבכה ופוטרה בגלל אסירה

נאנסה עירית פרנק עם שלמה תרשיש בסרט עדות מאונס. בנווה תרצה למדה לה־כיר את עולם הפשע, יצרה קשרים עם צרכניות־סמים, רוצחות, גנבות ופרוצות. היא האמינה כי תצליח לשקם כמה מהן ונחלה אכזבה קשה, כאשר כולן, ללא יוצא מהכלל, חזרו אל עולם הסמים.

עירית להתפרנס מעבודתה במישחק. במשך תקופה מסויימת עבדה כמל־צרית במיסעדת יוקרה תל־אביבית. לפני כשנה, באמצעות הסוכנת שלה, לביאה הון, התוודעה לאסירה לשעבר. תוך כדי שיחה עם האסירה, הביזיק בעיון במוחה. מכיוון שהיתה מובטלת מעבודה החליטה לנסות לארגן חוג דרמאתי בנווה תרצה. היא התקשרה אל שלטונות הכלא באמצעות השחק־נית מרים נבו, שלה היא קוראת „אמי המאמצת". נבו, שהדריכה בעבר חוג דרמאתי בנווה תרצה, המליצה על עירית בפני רעיה אפשטיין, מנהלת הכלא דאז. רעיה הפגישה את עירית עם קצינת־החינוך של הכלא, מלכה אולמרט, גיסתו של ח"כ אהוד אולמרט, ועירית נכנסה לעבודה.

הסתבכות במישפט

דיא קשרה קשרים בלתי־אמצעיים עם האסירות. השחקנית קטנת־הגוף הקרישה לעבודתה בכלא ימים ולילות. היא לימדה את הבנות תיאטרון, לא רק תיגלה איתן תרגילים דרמאתיים. את השכר לעמלה ראתה כאשר עזבה רעיה אפשטיין את תפקידה, והבנות אירגנו למענה מסיבת־פרידה, ובמיסגרת המסיבה העלו קטעים נבחרים ממחזותיהם של מולייר ושקספיר. ההצלחה היתה עצומה.

עירית הצליחה לרכוש את אמונן של האסירות, במיוחד נקשרה לשלוש אסירות, שאחת מהן היא אמירה בליכטנטל, צעירה בת טובים, שריצתה עונש מאסר על סיוע לרצח. אמירה, שהשתחררה בינתיים מן הכלא, באה מבית צפון תל־אביבי. אחיה הוא עובד בכיר בחברת פירסום. קישרי ידידות אמיצים נקשרו גם בין עירית ובין מנהיגת האסירות, שרה אנג'ל. בשלב מאוחר יותר, כאשר זוכתה אנג'ל במישפט הרצח הכפול, מחוסר הוכחות, התגוררה בביתה של עירית פרנק.

קשריה של עירית עם אסירות שיצאו לחופשי מבית־הסוהר, היו הדוקים למדי. היא ניסתה לעזור ולשקם אותן. טוב ליבה, הנאיביות שלה והאמונה כי תצליח להחזיר אותן למוטב, התנפצו נוכח המציאות המרה: אחת מאותן אסירות הצליחה לסבך את עירית עד כדי כך, שהיא משמשת כיום כערת־תביעה במישפטה וסולקה מע־נורתה כמדריכת דרמה בכלא.

קשה לדובב את עירית פרנק בנושא שיקום האסירות, קשה עוד יותר לדובב אותה בנושא יחסיה עם שרה אנג'ל. אין היא רוצה להפוך את נסיונה לשקם אסירות לקרדום לחפור בו. היא היתה מעריפה שכל הסיפור לא יתפרסם. לדבריה, הצליחה לשמור את העניין בסוד מהעיתונות בכוונה תחילה, שכן את עבודתה לא עשתה כדי שיהיה כתוב עליה בעיתונים, את עבודתה, כך היא אומרת, עשתה באמת לשם שמיים. במיוחד אין היא אוהבת לדבר על נסיונה לשקם אסירות שהשתחררו מהכלא, גם את זה לא עשתה כדי לקבל פרס, אלא מכיוון שהאמינה באמת ובתמים שכך צריך לעשות, שאולי אם תצליח למצוא להן מקומות עבודה, אם תצליח להרחיק אותן מהסמים, תצליח להחזירן למוטב, לחיים נורמליים.

רק אחרי בקשות חוזרות ונשנות הסכימה עירית לספר את סיפורה, וגם זאת בתנאי שלא כל השמות של המעורבים בעניין יפורסמו בעיתון.

סיפרה עירית:

קודם כל, אני רוצה שיהיה ברור, שאני מתנגדת לסמים בצורה קיצונית והיחסים שלי, הן עם הבנות שניסיתי לשקם והן עם חברים פרטיים, מותנים בדבר אחד: בלי סמים! לא אציין שמות של בנות שניסיתי לעזור להן, אני רק יכולה להגיד שכשאת עובדת עם קבוצת בנות בצורה אינטנסיבית, את נקשרת אליהן, ואחר־כך, כשהן באות אלייך הביתה לבקש עזרה, את לא יכולה לטרוק בפניהן את הדלת. עזרתי בסך הכל לשלוש בנות, והתנאי היה אחד: בלי סמים. היתה בחורה שהא־מנתי שאני יכולה לעזור לה, היא היתה חומר טוב, באה מבית טוב. בתחילה באה אלי נקיה, אבל אחרי שחורה לסמים בצורה קיצונית, אמרתי לה — אין לך מה לעשות איתי, והיא עם הכבוד שלה הבינה שאין לה מה לבוא אלי יותר. חבל לי על הבחורה, האמנתי שאוכל לעזור לה, אחיה פנה אלי וביקש שאתמוך בה, אבל לא יכולתי לעשות יותר ממה שעשיתי. כעת אני לא יודעת מה איתה. אין לי כל קשר אליה. ניסיתי לסדר לה עבודה, יש לה כישרון־כתיבה, רציתי שתכתוב באיזה מקום, אבל היא חזרה אל הסמים ולי לא היה מה לעשות יותר.

והיתה עוד בחורה, שבאמת חשבתי שאוכל לעזור לה, אחרי שהשתחררה באה אליי. אני עובדת כעת בקיבוץ תל־יוסף, עם ילדים, על הצגה לכבוד חגיגת הברי־מיצווה שלהם. אנחנו כותבים ביחד את החומר. רציתי שתעזור לי בהצגה, והתנאי היה שהיא לא תיקח סמים. אבל לא רק שהיא לקחה סמים, היא גם סיבכה אותי בצורה נוראית. אני לא יודעת למה אני מאמינה שאי פעם אפסיק להאמין באנשים ולעזור להם. גם מעבודתי בבית־הסוהר פוטרתי בגלל טוב־לב ומפני שרציתי לעזור.

כשבאתי בפעם הראשונה לנווה תרצה קיבלתי הלם. כל הגדרות האלה. אבל לאט לאט נוצרו ביני ובין הבנות קשרים. הקשר נשבר, כשלא הערכתי נכון את העולם שבו הן חיות. התנגדו לזה שיש לי קשרים עם הבנות אחרי שהן משתחררות. אבל אני לא הייתי על תקן של סוהרת. היה מותר לי לשמור על קשר. נקראתי לחקירה. במישטרה אמרתי כל מה שאני יודעת, שזה בעצם שום דבר, והכל מתוך נאיביות, מתוך חוסר ניסיון והפכתי להיות ערת־תביעה.

ואז, הבנות בכלא חיכו לי כדי לעשות לי מה שהן קוראות „פנים" שזה במונחים של עולם הפשע מישפט. ואז, למרות שאני הייתי מוכנה להתייצב למישפט, הנהלת הכלא לא הסכימה והחליטה לפטר אותי.

עד כאן סיפורה של עירית.

מלצרית בזמן שהיתה מועמדת לפרס היוק־רתי אמי של הטלוויזיה האמריק־אית, נאלצה עירית לעבוד לפרנסתה כמלצרית במיס־עדת יוקרה. היא טוענת שהיא שחקנית גדולה ושעדת תינתן לה ההזדמנות להוכיח את עצמה. חלומה הוא לביים ולשחק כל חייה בסרטים ובתיאטרון.

היא זו שנשברה

עירית מדליקה סיגריה בסיגריה, ובכתבה שהתפרסמה אודותיה בה־עולם הזה, לפני כשנה (העולם הזה 15.6.83) צויין כי היא ממעטת לעשן. הטראומה שעברה על עירית כנראה השפיעה עליה, אכזבתה מהבנות שניסתה לשקם עצומה, אך היא, במן אמונה כמעט עיוורת, מתעקשת שאם רק היתה מצליחה לגמול אותן מהסמים, היתה מצליחה להפוך את האחת לעיתונאית, את האחרת לער־זרת־בימאי ואת השלישית לאשה ה־גונה.

פרשת יחסיה של עירית עם שרה אנג'ל גם היא מיוחדת במינה. אחרי שהשתחררה מהכלא ובזמן שעיתונאים סקרניים ניסו לאתר אותה ולמצוא את מקום מגוריה, התגוררה שרה אנג'ל בביתה של עירית פרנק ורק לפני כשבוע עזבה את הדירה למקום אחר. על יחסיה עם שרה אנג'ל מספרת עירית:

„לקח הרבה זמן עד שנוצרו יחסים ביני ובין שרה, בתחילה לא התייחסתי אליה. מייד כשהגעתי לכלא, אמרו לי שהיא המנהיגה. אני, מטיבעי לא אוהבת מנהיגים. אני מעריפה להתיידד עם החלשים. כך זה היה גם כשהדרכתי בחוג דרמאתי בכלא בכפר־יונה. כבר בהתחלה הבהרתי לשרה שמנהיגה או לא מנהיגה, בזמן שאני מדריכה בחוג הדרמאתי היא תשמע להוראות שלי.

„היחסים הקרובים ביננו נוצרו בערך שלושה שבועות לפני שיחרורה מהכלא. נעדרתי למשך שבוע מהכלא, וכשחזרתי היא חיבקה אותי ואמרה — לאן נעלמת, התגעגעתי אלייך, שבוע זה המון זמן! ונשבר הקרח. היא נשברה, לא אני. היא זו שנכנעה לקסמיי. וכך נוצרה בינינו ידידות. אבל להגיד שהתיידדתי במיוחד עם שרה לא יהיה נכון.

„גם עם הבחורה שסיבכה אותי התיידדתי ועזרתי לה מאוד, לה ולאחרות, כשכולן יודעות שאם לא תעמורנה בהבטחתן שלא לגעת בסמים, אני אנתק איתן את הקשר.

„ביחס לשרה אנג'ל, אני רוצה להגיד שבמשך כל התקופה שהתגוררה בביתי, לא ראיתי אותה נוגעת בסם, להיפך, היא כל הזמן רק דיברה נגד סמים.

„היא התגוררה קצת בבית חמותה וקצת בבית ידידים, ואז כשהיתה עייפה ממש, ורצתה להחליף אווירה, ביקשה ממני להתגורר בביתי כמה ימים. הסכמתי, ידעתי ששרה תנוח ותלך לדרכה, לא חשבתי שהיא תתנחל אצלי. ואכן כעבור כמה ימים היא עזבה. כעת אני בקשר איתה, מדי פעם היא מצלצלת ואנחנו משוחחות."

היא אומנם נכוותה מקשריה עם עולם הפשע, שהוא עולם רחוק שהיא מכירה רק בגלל ההרפתקה שעברה בכלא נווה תרצה, ולא הצליחה לשקם את האסירות שכה רצתה לשקם אך למרות כאב־הלב ולמרות שהסתבכה בפרישה שאינה קשורה אליה כלל וכלל, בגלל טוב ליבה, תמימותה ורצונה לעזור, היא חוזרת ומרגישה שוב ושוב: „לא איבדתי את אמוני באנשים, אני מאמינה שאני יכולה לעזור לאנשים, לגרום להם שיהיה להם טוב יותר."

שרית ישי ■

זה היה העולם הזה שהיה

לפני 25 שנה

גיליון "העולם הזה" שראה אור השבוע לפני 25 שנה, סיקס במיסגרת מדורו של העורך "הנדון". מאמר אודות סכנת הפאשיזציה, תחת הכותרת "פלוגות סער" ● פוף שחור — לעשור" היה הראשון בסידרת מאמרים, שסירטה את כל שחיתויות חגיגות שנת העשור למדינת ישראל ● תחת הכותרת "מי זייף את חתימת ראש העיר אילת?" הובאה כתבת־השער, שסירטה את עלילות צבי בן־אפריים, גיזבר העיר אילת וראש־עסקים ממולח שהגיע לבלא התל־אביבי ● סיפורו האישי של מנהל בנק מנתניה, שנעצר כחשוד בזיוף־חתימות.

הובא בחתימת הנאשם, חיים גורליק ● "תנו לנו להתחתן!". היתה הכותרת לרישימה שסיפרה על רומיאו גרמני נוצרי ויוליה יהודיה מווינה שעלתה בעל כורחה ארצה ● בשער הגיליון: גיזבר עיריית אילת, צבי בן־אפריים, האיש שניצל את מעמדו למטרותיו הפרטיות.

נחש מי יהיה הגנב הבא ★ מי צעק "יחי אנטיוכוסו" בטבריה ★ אללה, ההקדש המוסלמי ובית־המישפט

העם

טוטו שחיתות

סופרים בלשיים רבים גילו מזמן כי מעשה רצח אחד או שניים מועזעים את הקורא, אך מעשי רצח רבים הופכים לפארסה מכרחת.

גיבוב רומה של עבירות הפך השבוע את עיתוני ישראל לפארסה. מעשי־השחיתות באו בתכיפות כזאת, ומכיוונים כה שונים, עד שהאזרח שוב לא ידע אם לבכות או לצחוק. בעיתון של יום אחד יכול הקורא למצוא שלושה־ארבעה מעשי־שחיתות חדשים. עוד לפני שהספיק לחשוב עליהם, בא העיתון של יום המחרת עם ערימה חדשה.

המיוחד בתמונה היה ששחיתות זו לא היתה מוגבלת לתוג אחד, למיקצוע אחד או לרמה אחת. היה נדמה כאילו פשטה השחיתות בכל המיקצועות, הפכה לנחלת־הכלל.

ליגלג אזרח אחד: "אפשר לפתוח טוטו־שחיתות, נחש מי יהיה הגנב הבא, מה יהיה מיקצועו ומה סכום הגניבה."

הדג חולה מן הראש. חלק מיבול השבועיים האחרונים:

● אדם הנאשם ברצח ובשוד, שנשלח ב־שליחות האומה לחוץ־לארץ.

● מנהל בית־ספר שמכר תעודות־גמר לבני טובים.

● גזבר־עיר שנאשם בזיוף מיסמכים.

● עורך־דין שנאשם במעילה בכספי לקו־חותיו.

● מנהל־בנק שנאשם בזיוף חתימת לקו־חותיו על צ'קים.

● מהנדס־תקנים ומנהל מפעל ידוע, אשר קיצץ־ביטחון האשימם בניסיון לשחדו.

● נהג אש"ד (אג"ד) שזייף כרטיסים ומעל בכספים.

מגיפה כללית כזאת שוב אינה יכולה להיות מיקרית. כאשר הזהירו הלוחמים בשחיתות, ובראשם העולם הזה, לפני שלוש שנים, בפני גירולי השחיתות הראשונים, נעשה הכל כדי להשתיקם ולהשמיצם. עתה הפך הנגע למחלה לאומית נוראה.

אין זו מחלה הניתנת לריפוי על־ידי שופטים ובתי־סוהר. היא זקוקה לריפוי חברתי יסודי — ריפוי החייב להתחיל מן הראש.

עיתונות

לביא שאג — צחר לא ייראו

"מאורע הבידור היחיד שיזמה עיריית טבריה לתושביה נהפך, ערב יום־העצמאות, למאורע גדוש שיעמום. עשרת אלפים איש התקבצו כדי לצפות בחיזיון ההיסטורי, אשר דן, משום מה, דווקא בתקופת מרד החשמונאים... מערכת הרמקולים היתה גרועה... כשנשמעה מהבימה הקריאה: 'יחי אנטיוכוס!', החזיקו רבים אחריה וקראו: 'יחי!... הקולות היחידים ששלטו, למעשה, בשטח, במשך שעה וחצי בה הוצג החזיון, באו מפיותיהם של מוכרי הגזוז והפלאפל!..."

במילים אלה תיאר צבי לביא, כתבו הממושקף של מעריב בגליל, את חגיגות יום־העצמאות בטבריה. אדם אחד שלא יכול היה לסלוח לו זאת, היה יוזם החיזיון — ראש העיריה, משה צחר. צחר, נמוך הקומה ובעל הבלורית הבן־גוריונית, ידוע כקנאי לכל מה שקשור בטבריה ובכבודה. הוא ראה ברשימתו של לביא עלבון צורב לעירו ולעצמו. חיפש הזדמנות לפרוע את החשבון.

ההזדמנות נמצאה ככנס תלמידי בית־הספר התיכון בטבריה. בלהט נאומו לא פסח צחר על לביא, שנקלע לאולם, הצביע עליו באצבעו וכינהו: "אותו גבר צעיר, חדל־אישים, שקץ מאוס, ממורמר וציני, שבא מבאר־שבע להשמיץ את עירנו."

למחרת הבחין לביא, המתגורר בטבריה, בשינוי היחס כלפיו מצד תלמידי בית־הספר התיכון. ברחוב הם החלו לכנותו בשמות כמו "חדל אישים" ו"שקץ־מאוס". כאשר רכב בקטנועו, הין רצים אחריו ומיידים בו אבנים.

"נוסף לזה — דגנראט!" באחד הימים, כאשר נערי בית־הספר המטירו עליו אבנים, השאיר לביא את קטנועו ליד שוטר מקופי, מיהר לטלפון הקרוב וצילצל לראש־העיר: "בגלל הכינויים שכינית אותי זורקים עלי אבנים ברחוב!" תשובתו של צחר: "מה שכיניתי אותך זה לא מספיק — אני מוכן לכנות בעוד כינויים."

לביא לא היסס לכנס את כתבי העיתונות הטבריינים. הללו הזמינו את צחר לפגישה, סיכמו כי צחר נהג שלא כמקובל. צחר התחייב לשלוח מיכתב התנצלות ללביא, לפרסם את העתקו בבית־הספר התיכון.

כאשר עברו ימים אחדים ושום מיכתב־הת־נצלות לא הגיע, פנה לביא לעורכו, אריה דיסנצ'יק, גולל לפניו את הפרשה, ביקש את התערבותו. דיסנצ'יק שלח מיכתב מחאה, זכה בתשובה של צחר שבה הוא מתלונן על שמעריב מצא לנכון לשלוח לעירו "כתב ממורמר, ציני ורואה שחורות, ונוסף לזאת — דגנראט!"

• *לביא משמש כיום כחבר מערכת* **מעריב** *ועורך מוסף השבת,* **סופשבוע**.

גם חילופי המיכתבים עם עורך מעריב לא הביאו את צחר לידי התנצלות. שוב נתכנסו כתבי העיתונות היומית בטבריה, והחליטו חגיגית על פעולת־תגמול: שמו של משה צחר לא יוזכר עוד בכתבותיהם מטבריה, עד שיואיל להתנצל.

דת

אללה לא ברח

בעל האדמות הגדול ביותר בארץ־ישראל של שנת 1948 לא היה עבד־אל־קאדר אל־חוסייני, נציגם הזוריז של מישפחת חוסייני התקיפה ולא יוסף וייץ, בעל זכות החתימה של הקרן הקיימת. חלקי־הארי מהאדמות הראויות לעיבוד בארץ, היה שייך לאללה, עובר באינטנסיביות על־ידי נאמניו עלי־אדמות.

רכושו של אללה בארץ גדל והלך בהתמדה, מאז כיבושה של הארץ על־ידי הכליף עומר, בשנת 639. נסיכים מוסלמיים ובעלי אדמות עשירים, שהיו רוצים להקריש את רכושם לצדקה, היו מוסרים אותו לידי רשות־ההקדש (וואקף), שהיתה ממנה נאמנים, שהיו מעבדים את הרכוש, מחלקים את פירותיו לניצרכים.

השבוע חייב היה בית־המישפט העליון בירושלים להחליט אם נציגות זו מחייבת גם את אללה עצמו.

פירות יקרים מאללה. עוסמאן חסוני (80) היה הממונה, בימי המנדט, על אדמות ההקדש המוסלמי בסביבות לוד. עוסמאן נמלט בית־הדין המוסלמי. שר־האוצר והממונה על נכסי הניפקדים העביר את הפיקוח על אדמות אלה לרשות־הפיתוח.

נציגו של עוסמאן, עורך־הדין יצחק בן־ישי, פנה לבית־המישפט העליון ותבע לתת תוקף להחלטת בית־הדין המוסלמי. היתה לו עילה טובה. בפסק־דין אחר הכיר השופט העליון יואל זוסמן בתוקף החלטותיו של בית־המישפט השרעי לגבי אדמות ההקדש.

לבן־ישי ציפתה הפתעה. נציגי האוצר והא־פוטרופוס העלו את הטענה, כי על המבקשים היה לפנות לבית־מישפט השלום. כוונתם היתה ברורה: עד שיסתיימו כל ההליכים המישפטיים, יעברו שנים אחדות. בזמן זה, אפילו אדמתו של אללה נושאת פירות יקרים.

האיבד אללה את זכויותיו? בית־הדין העליון לא קיבל טענה זו, העדיף לשמוע את באי־כוחו של המבקש לפני שיכריע מי חייב, למעשה, לשמוע לבקשה. לבוש גלימה שחורה ובקול בוטח העלה בן־ישי את טענות המבקש: על פי החוק המוסלמי שייכות אדמות ההקדש לאללה עצמו. איש אינו רשאי למוכרן או לעבדן, ללא רשותו המפורשת של בית־הדין השרעי.

בית־המישפט העליון נענה לבקשתו של חסוני. בספטמבר, יחליט בית־המישפט אם בגלל בריחתו של עוסמאן חסוני לירדן, איבד אללה את זכויותיו על אדמות ההקדש.

אנשים

מיבטא ייקי וצחוק חיפאי

● שר־המישטרה, **בכור שיטרית**, הוכיח השבוע את יכולתו כמנצח על תיזמורת. בנשף חגיגי שערכה הנהלת האופרה הישראלית לרגל מלאת שנה לחידוש האופרה, הוזמן שיטרית לנצח על תיזמורת האופרה, ולמרות שהיה קשר קלוש ביותר בין ניצוחו לבין מה שניגנה התיזמורת, זכה הוא בתשואות ממושכות. אמר אחד הנוכחים: "עכשיו אפשר להבין מדוע גם תיזמורת המישטרה מזייפת לפעמים..."

● בטקס חלוקת התוארים למוסמכי הטכניון בחיפה, הועניקו גם שני תוארי־כבוד של דוקטור למדעי הטכנולוגיה למהנדס־המים **שמחה בלאס** ול־מהנדס־החימוש של התעשייה הצבאית, **חיים סלבין**. כאשר קם המהנדס סלבין להודות על התואר שהוענק לו, הוא דיבר על חברו שמחה בלאס והזכיר את תרומתו לבניין הארץ. אולם לפתע פרצו מאות הסטודנטים באולם בצחוק רם. היה זה כאשר סלבין אמר: "בלאס השתגע ברגניה." התברר, שבגלל מיבטאו הייקי של סלבין, נשמע המישפט "בלאס השתקע ברגניה" כמו "בלאס השתגע ברגניה." סלבין לא הבין פשר הצחוק, הוא הסתבל בכתוב לפניו, ואמר: "מה הצחוק, כתוב כאן בפירוש רגניה."

הרופא והשד רחל אטאס, זמרת מנוסה ומיקצועית (למעלה) הראתה בהצגת הבכורה של השד ידוע, **סידרת מערכונים סאטיריים בתיאטרון** סמבטיון, **מה זה מיקצועניות. היא הופיעה עם אריק איינשטיין, אז יוצא טרי** מלהקת הנח"ל, **כשהיא סובלת. זה ימים אחדים. מכאבים עזים בגרונה. אולם ההצגה היתה חייבת להימשך ואטאס עשתה את שלה. תוך שהיא מתפנה, מדי פעם, אל מאחרי הקלעים ומקבלת זריקות מרופא־התיאטרון שהמתין לה שם. רק אחרי הבכורה נכנעה אטאס לחוקי־הטבע, ופרשה.**

"העולם הזה": 1131
תאריך: 3.6.1959

לעבר־הירדן עם כיבוש העיר בידי כוחות צה"ל, חזר ללוד אחר שנה. לפני שנה חש עוסמאן כי קרובים ימיו למות, הוא ביקש להעביר את כהונתו לבנו יעקוב (40). בית־הדין השרעי נתן את הסכמתו, אולם עוסמאן נכח במהרה, כי בישראל יש תוקף מועט מאוד להסכמת

Marlboro

בוא גם אתה לטעם של מרלבורו הטעם של אמריקה

הסיגריה המבוקשת
ביותר בעולם

Made in U.S.A.

אזהרה: משרד הבריאות קובע כי - העישון מזיק לבריאות

מיספר 2439 כ"ח אייר, 30.5.84 המחיר 250 שקלים (כולל מע"מ)

העולם

ילדי סמי בורקס טוענים:

ילדיו
של יצחק
אלקולומברי

„אין לנו מה לאכול!"

סמי בורקס: „זוהי עלילה!"